

KOMPLEX JOGI VÁLASZ AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁS ELLENI KÜZDELEMBEN A KIBOCSÁTÁS-CSÖKKENTÉS PROBLÉMÁIRA

– JOGI TANULMÁNY –

dr. Berki Zsuzsanna, Fülöp Natasa, dr. Gács Heléna, Berki András,
dr. Fülöp Sándor, dr. Kiss Csaba, dr. Tóth Áron

2007 november
Budapest

Tartalomjegyzék

Bevezetés	4
Összefoglalás	6
1. KÖRNYEZETVÉDELMI JOGI ESZKÖZÖK	12
1.1. Általános környezetvédelmi jogi eszközök	12
1.1.1. A környezetvédelmi kódex és a levegőtisztaság védelmi jogszabály	12
1.1.2. Az üvegházhatású gázokra vonatkozó közvetlen szabályozás	13
1.1.3. Hatásvizsgálati típusú jogszabályok.....	14
1.2. Környezetvédelmi gazdasági ösztönzőkre vonatkozó szabályok	15
1.2.1. Környezetterhelési díj és környezetvédelmi termékdíj	16
1.2.2. Klíma szempontból releváns adójogszabályok és árképzési jogszabályok	16
1.2.3. Különböző általános és környezetvédelmi szempontú támogatási formák és pénzügyi alapok.....	17
1.3. Eljárási jellegű szabályok	18
1.3.1. Eljárási költségek megtérítése.....	19
1.3.2. Közösségi részvétel	19
1.3.3. Szankciók.....	20
2. ROKONTERÜLETI ÁGAZATI JOGI ESZKÖZÖK	21
2.1. A különböző fejlesztéssel és építéssel foglalkozó jogszabálycsoportok.....	21
2.1.1. Területfejlesztés, területrendezés	22
2.1.2. Településfejlesztés, településrendezés	23
2.1.3. Az épületek kialakítására vonatkozó szabályok.....	24
2.1.4. Az építésügyi igazgatás szabályai	25
2.2. Az energiatermeléssel és energiatakarékossággal foglalkozó jogszabályok.....	26
2.2.1. Energiatermelés.....	27
2.2.2. Nagy energia felhasználó szolgáltatások.....	28
2.2.3. Lakossági villamosenergia fogyasztás	29
2.2.4. Energiafelhasználó termékek	29
2.3. A közlekedési kibocsátásokkal kapcsolatos jogszabályok	30
2.3.1. Nagy közlekedési ágazatok (közúti, vasúti, légi).....	31
2.3.2. Közlekedési infrastruktúrafejlesztés és forgalomszabályozás	32
2.3.3. Közlekedési műszaki és személyi követelmények (járművek, hajtóanyagok).....	33
2.3.4. Közlekedési szolgáltatások (személyszállítás, teherszállítás)	33
2.3.5. A közlekedés pénzügyi jogi vonatkozásai (adók, díjak)	34
2.3.6. Közlekedési eljárási kérdések (hatóság, nyilvántartás)	35
2.4. Mezőgazdaság és erdőgazdaság.....	36
2.5. Bányászat.....	37
2.6. Hulladékgyaldálkodás	38
2.7. Kémiai biztonság és katasztrófavédelem	39
2.7.1. Kémiai biztonság.....	40
2.7.2. Katasztrófavédelem	40
2.7.3. A környezeti károokra vonatkozó külön szabályozás	41
2.8. Egyéb ipari és lakossági kibocsátások	42
Melléklet	43
3. KÖRNYEZETVÉDELMI JOGI ESZKÖZÖK	43
3.1. Általános környezetvédelmi jogi eszközök	43
3.1.1. A környezetvédelmi kódex és a levegőtisztaságvédelmi jogszabály	43
3.1.2. Az üvegházhatású gázokra vonatkozó közvetlen szabályozás	48
3.1.3. Hatásvizsgálati típusú jogszabályok.....	52

3.2.	Környezetvédelmi gazdasági ösztönzőkre vonatkozó szabályok	56
3.2.1.	Környezetterhelési díj és környezetvédelmi termékdíj	57
3.2.2.	Klíma szempontból releváns adójogszabályok és árképzési jogszabályok	61
3.2.3.	Különböző általános és környezetvédelmi szempontú támogatási formák és pénzügyi alapok	63
3.3.	Eljárási jellegű szabályok	66
3.3.1.	Eljárási költségek megtérítése	67
3.3.2.	Közösségi részvétel	69
3.3.3.	Szankciók	73
4.	ROKONTERÜLETI ÁGAZATI JOGI ESZKÖZÖK	74
4.1.	A különböző fejlesztéssel és építéssel foglalkozó jogszabálycsoportok	74
4.1.1.	Területfejlesztés, területrendezés	74
4.1.2.	Településfejlesztés, településrendezés	78
4.1.3.	Az épületek kialakítására vonatkozó szabályok	85
4.1.4.	Az építésügyi igazgatás szabályai	88
4.2.	Az energiatermeléssel és energiatakarékossággal foglalkozó jogszabályok	95
4.2.1.	Energiatermelés	95
4.2.2.	Nagy energiafelhasználó szolgáltatások	100
4.2.3.	Lakossági villamosenergia fogyasztás	106
4.2.4.	Energiafelhasználó termékek	110
4.3.	A közlekedési kibocsátásokkal kapcsolatos jogszabályok	115
4.3.1.	Nagy közlekedési ágazatok (közúti, vasúti, légi)	116
4.3.2.	Közlekedési infrastruktúrafejlesztés és forgalomszabályozás	118
4.3.3.	Közlekedési műszaki és személyi követelmények (járművek, hajtóanyagok)	121
4.3.4.	Közlekedési szolgáltatások (személyszállítás, teherszállítás)	125
4.3.5.	Közlekedés pénzügyi jogi vonatkozásai (adók, díjak)	130
4.3.6.	Közlekedési eljárási kérdések (hatóság, nyilvántartás)	134
4.4.	Mezőgazdaság és erdőgazdaság	135
4.5.	Bányászat	141
4.6.	Hulladékgyártkodás	144
4.7.	Kémiai biztonság és katasztrófavédelem	158
4.7.1.	Kémiai biztonság	159
4.7.2.	Katasztrófavédelem	165
4.7.3.	A környezeti károokra vonatkozó külön szabályozás	168
4.8.	Egyéb ipari és lakossági kibocsátások	170

Bevezetés

A klímaváltozás mint jelenség mára tudományosan elfogadott tényné vált. A folyamatot meghatározott természetes tényezők is indukálják, de az is bebizonyosodott, hogy okai között szerepel az antropogén eredetű üvegházhatású gáz (ÜHG) kibocsátás.

Az emberi tevékenységek szabályozásának egyik legalapvetőbb eszköze a jog. A jogszabály által előírt célállapotok eléréséhez a norma tartalmazhat anyagi jogi rendelkezéseket, eljárásjogi rendelkezéseket, ösztönző és szankcionáló elemeket.

A Környezeti Management és Jog Egyesület a KÖVI támogatásában arra a feladatra vállalkozott, hogy összegyűjti, rendszerezi és elemzi, valamint koncepcionális módosító javaslatokkal látja el a magyar jogban az ÜHG kibocsátás szempontjából releváns jogszabályokat, ezáltal integrált szemléletű javaslatot ad a klímavédelem kibocsátás-csökkentési oldalának szabályozására. Fontos megemlítenünk, hogy nem foglalkoztunk a NÉS másik két kiemelt területével, a klímakutatás és az alkalmazkodás szempontjából releváns jogszabályokkal.

A Környezeti Management és Jog Egyesület ezen munkája szervesen illeszkedik az Egyesület Klímaváltozás és Jog programjába, melynek legfontosabb állomásai az alábbiak voltak:

- 2004-2006-ban résztanulmányok készítése a VAHAVA program számára
 - o A globális klímaváltozással összefüggő hazai hatások és az erre adandó válaszok jogi vonatkozásainak előzetes felmérése
 - o Egy Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia Országgyűlési határozat-tervezet kidolgozása jogi vonatkozásainak előzetes felmérése
 - o A természeti csapásokra vonatkozó jogszabályok felkutatása
 - o A Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia Országgyűlési határozat-tervezet koncepcionális vázlatának elkészítése
- 2006-ban részvétel az ADAM projektben
 - o Az ADAM projekthez kapcsolódó jogszabályok összegyűjtése
- 2006-ban részvétel a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia Országgyűlési határozat-tervezet koncepcionális vázlatának elkészítésében
 - o Együttműködés az MTA-val és a KvVM-mel

A jelenlegi kutatás az említett előzmények után, a korábbiakhoz képest egy még konkrétabb, specifikusabb eredményt hozott létre, hiszen itt már az egyes jogszabályok szintjén foglalmaztunk meg javaslatokat (bár még nem szövegszerűen) egy klímavédelmi koncepcióváltás során elképzelhető módosításra. A feladat egy komplex, részben természeti, részben társadalmi probléma kezelése volt a jogrendszer több, mint 200 elemének (és azok együtthatásának) figyelembe vételével. Olyan, klímavédelmi szempontból magától értetődő jogszabályok vizsgálatára került sor elsősorban, mint a földgázellátásról, a távhőszolgáltatásról vagy a villamos energiáról szóló törvények. Elemeztünk azonban nagyon nagy számú olyan jogszabályt is, amelyeknek szabályozási tárgya első megközelítésben nem releváns a klímaváltozás szempontjából. Ilyenek voltak pl. a társasházakról szóló törvény, a bedolgozásról szóló rendelet vagy a kéményseprők képzettségéről szóló rendelet. Ezek mélyebb vizsgálata azonban felfedett egy szerteágazóbb összefüggésrendszert. Azt jelesül,

hogy amennyiben a jogalkotó egy ténylegesen működő és ösztönzőkkel, valamint szankciókkal támogatott koherens klímavédelmi szabályozási rendszert akar létrehozni, úgy nem korlátozhatja önmagát a környezeti joganyagra, de kénytelen lesz beavatkozni egyéb reálfolyamatokba is, mint a termelés, a fogyasztás, a közlekedés, a munkavégzés vagy akár az építés.

Szembeötlő, hogy vizsgálatainkat nem korlátoztuk a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium feladatkörébe tartozó kérdéseket szabályozó jogszabályokra. Motivációnk egyértelmű volt: a klímaváltozás ellen emberi fellépés nem szűkíthető le a környezetvédelem területére, és ez még inkább igaz a kibocsátáscsökkentés szabályozására nézve. Sőt, ha a kibocsátásokat akarjuk korlátozni, leginkább nem a környezetvédelmi normákat, hanem elsősorban az erőforrásfelhasználási ágazati jogszabályokat kell górcső alá vennünk. Kutatásunk látóköréből sajnos kényszerűen kimaradtak az állami irányítás egyéb jogi eszközei, a szabványok, a jogszabály-módosítása javaslatok és a helyi önkormányzatok rendeletei.

A felkínált jogszabály-módosítási koncepciók, „ötletek” következetes végigvitele legalább olyan fontos, mint azok társadalmi támogatottsága, ezért nem tarjuk elhagyhatónak egy szakmai, majd egy tágabb körben lefolytatandó társadalmi vita megtartását. Ezek közül az előbbire sor kerül a projekt keretében, az utóbbi az ágazatai minisztériumok feladata.

Összefoglalás

A tanulmányban feldolgozott 11 nagy jogterületből több mint 200 átvizsgált jogszabály mindegyikében igyekeztünk rámutatni a klímaváltozás szempontjából leglényegesebb rendelkezésekre és ahol szükséges volt (csaknem mindenütt) javaslatokat tettünk azok módosítására, kiegészítésére. A vizsgált 11 jogterület a következő volt:

1. Általános környezetvédelmi jog
2. A környezetvédelmi gazdasági ösztönzők joga
3. Környezetvédelmi eljárási jogszabályok
4. Fejlesztési/építési jog
5. Az energia előállítására és felhasználására vonatkozó szabályok
6. Közlekedés
7. Bányászat
8. Mezőgazdasági/erdészeti igazgatás
9. Hulladékgyártás
10. Kémiai biztonság, katasztrófavédelem és
11. Egyéb lakossági kibocsátásokra vonatkozó szabályok.

A következőkben először röviden áttekintjük az egyes fejezetekben tett főbb anyagi és eljárásjogi következtetéseinket, majd néhány olyan negatív tendenciára hívjuk fel a figyelmet, amely több helyen is szerepel, az egyes témakörökön mintegy átvél, végül pedig néhány általános szervezeti, jogi javaslattal élünk. Természetesen minden általános javaslatunk a tanulmány későbbi részeiben megtalálható részletes javaslatokon alapul, bár nyilvánvalóan képtelenség volt valamennyi, külön-külön is fontos megfigyelésünket és javaslatainkat itt most a tanulmány elején néhány oldalban összefoglalni.

Elöljáróban azt az általános megállapítást tehetjük, hogy a legtöbb egyébként releváns jogszabályból hiányzik a klímaszempontok figyelembevétele (e kérdéseket röviden az „anyagi jogi szempontok” címszó alatt tekintjük át), ahol pedig ilyen mégis történik, ott az előremutató jogszabályok, rendelkezések tényleges végrehajtásának garanciái maradtak el (a következőkben: „eljárási jogi szempontok”).

A tanulmány legfontosabb anyagi jogi megállapításai:

- Még a környezetvédelmi jogszabályok többségéből is, így a Környezetvédelmi Törvényből a környezetvédelmi és egyéb gazdasági szabályozó eszközökre, a termékdíjra, a környezetterhelési díjra és a különböző környezetvédelmi bírságokra vonatkozó jogszabályokból is hiányoznak az érdemi klímavédelmi rendelkezések, nem beszélve a releváns rokonterületi jogágazatokról;
- Nincsenek erőforrás- vagy üvegházhatású gáz-adók, klímaszempontokat is szem előtt tartó jövedéki szabályok, közbeszerzési szabályok;
- A különböző fejlesztéssel és építéssel foglalkozó jogszabályok, így a terület fejlesztési/rendezési, település fejlesztési/rendezési tervek joganyaga hallatlanul bonyolult, szinte áttekinthetetlen, így nem csoda, hogy nem képes érdemben

akadályozni a nagyobb városokban és azok környékén a belterületbe vonásokat és a zöldterületek egyéb jogcímen történő rohamos csökkentését;

- Az energiatermelés, az energiaszolgáltatás és a lakossági energiafogyasztás szabályai közül hiányoznak az energiahatékonysági szempontok és a megújuló energiaforrások támogatása;
- A közlekedési igazgatás és jog területén megoldatlan a közlekedési beruházások indokoltságának hatékony felülvizsgálati mechanizmusainak megteremtése, a légi közlekedés környezetvédelmi és egyéb szempontokból kivételezett pozíciójának felszámolása, továbbá a közlekedés műszaki/környezetvédelmi feltételeinek megfelelő szigorítása;
- Az agrárigazgatásban a földjog és az erdészeti jog szabályai nem vesznek tudomást arról, hogy a termőföld nem csak gazdasági erőforrás, hanem olyan ökológiai rendszer, amely a klímavédelemben alapvető szerepet játszik, ami világosan nyomon követhető egyebek között az agrárpolitikai támogatásokra vagy az agrárhatósági jogkörök tartalmára vonatkozó szabályokban;
- A bányászati igazgatás hagyományosan és jelenleg is kifejezetten konzervatív igazgatási ágazat, amely az ellátásbiztonság szempontjain kívül nehezen veszi figyelembe a felmerülő egyéb társadalmi igényeket, így a klímavédelem szempontjait pl. a geotermikus energia preferálásában (pl. a bányajáradék szempontjából) vagy a széndioxid visszasajtolás jogi feltételeinek megteremtésében;
- A hulladékgazdálkodás szabályai között nem találkozhatunk még az étetéssel járó hulladékkezelési módszerek következetes visszaszorításával pl. az újrahasznosítás javára, a szállítási szükségletek minimalizálására történő vagy az ÜHG-k kontroljára irányuló egyéb intézkedésekkel;
- A kémiai biztonságra, a katasztrófavédelemre és a környezetvédelmi kárelhárításra, sőt részben a veszélyes hulladékokra vonatkozó szabályok között nagyon sok az átfedés, különösen az adatgyűjtés, -kezelés és -szolgáltatás terén, ugyanakkor a legtöbb esetben hiányzik a környezetvédelmi hatóságok szakhatósági közreműködésének lehetősége az érintett kémiai biztonsági és katasztrófavédelmi eljárásokban;
- A jogrendszer egyéb közigazgatási ágazataiban számos olyan szabály van, amely a lakosság klímatudatos magatartását alapvetően meghatározhatná, azonban ezt a lehetőséget jelenleg még nem használja ki, így pl. az egyedi lakossági fűtőberendezésekre, kéményseprésre, az üzemanyag felhasználásra, egyéb kereskedelemre (fogyasztók tájékoztatása stb.) vagy a lakások fenntartására és felújítására (pl. hőszigetelés, nyílászárók cseréje) vonatkozó jogszabályokban.

A tanulmány legfontosabb eljárási jogi megállapításai:

- A meglévő rendelkezések mellől hiányoznak azok a szabályok, amelyek a végrehajtásuknak a hatékonyságáról gondoskodhatnának, így a megfelelő pénzügyi háttér, a kereszthivatkozások, a szankciók és a közösségi részvétel;

- Még a kifejezetten környezetvédelmi jellegű gazdasági szabályozó eszközökből befolyó pénz sem fordítható teljese egészében, ellenőrizhető módon környezetvédelmi célokra, nem beszélve a klímavédelmi célokról, a rokonterületi jogágakban szereplő olyan szankcióknál, amelyek egyben a környezetre káros magatartásokat torolnak meg, a befolyó összegek esetleges akár részleges környezetvédelmi célokra való felhasználásáról pedig egyáltalán nincs szó;
- Míg a környezetvédelmi jogszabályokban szórványosan és következetlenül felbukkannak hivatkozások a releváns legalább 10 ágazat közül legalább néhányra, a rokonterületi jogból teljesen hiányoznak a környezetjogi keresztthivatkozások. Ennek következtében pl. nem megfelelő a tartalmi összhang pl. kémiai biztonsági bírság és környezetvédelmi bírságfajták között;
- Egyáltalán nem érvényesül a közösségi részvétel¹ a környezetvédelmi és rokonterületi pénzügyi ösztönzők, támogatások, adók, díjak stb. eljárásai során. A hatékony közösségi részvétel egyik legfontosabb akadálya a környezetvédelmi ügyekben (is) a rávonatkozó szabályok ellentmondásossága. Még a környezetvédelmi jogalkotók is sokszor elmulasztják, hogy közösségi részvételi szabályaikat az Adatvédelmi Törvénnyel és az Aarhusi Egyezményrel (illetőleg az azt végrehajtó EU-s jogszabályokkal) összhangba hozzák. A jogalkalmazóktól pedig nem várható hogy egységes és következetes álláspontot foglaljanak el, ha az alkalmazandó szabályok egymással szemben állnak pl. a kiadható adatok körében, a titokvédelem mértékében, az adatok formájában, költségeiben stb., hiszen maga az Alkotmánybíróság is a hatáskörének hiányát állapítja meg a jogrendszerünknek az ilyen belső ellentmondásairól szóló ügyekben;
- Hiányzik vagy hiányos a közösségi részvételre irányuló szabályozás az egyes a környezetvédelem és a klímavédelem szempontjából is nagy fontosságú állami/társadalmi egyeztető szervezetekben pl. az építészeti jogban a tervtanácsokban vagy a kémiai biztonsági tárcaközi bizottságban.

A több jogágazatban is egyaránt megtalálható legfontosabb „keresztbe fekvő” negatív tendenciák:

A fenti elemzésben nagyjából követtük a tanulmány szerkezetét, az egyes környezetvédelmi és rokonterületi jogágazatoknak megfelelően tettük meg az észrevételeinket. Ugyanakkor a tanulmányunkban feltártunk néhány olyan negatív tendenciát, amely ezeken a jogágakon átível:

¹ A klíma szempontból releváns jogszabályok hatékonyabb érvényesüléséhez – mint minden olyan esetben, amikor a jogsértéseknek nincs közvetlen és pontosan behatárolható károsultja – elengedhetetlen a közösségi részvétel biztosítása. Csak a magasabb szintű, hosszabb távú környezetvédelmi szempontokat is szem előtt tartó közösségek, társadalmi szervezetek képesek a hatóságokat és az eljárások egyéb szereplőit esetlegesen visszatartani attól, hogy a döntéseket saját rövid távú gazdasági érdekeiknek megfelelően hozzák meg ellenben tökéletesen semmibe vegyék a környezetvédelmi, különösen pedig az olyan hosszabb távú és többszörösen közvetett környezetvédelmi érdekeket, mint a klímavédelem.

- A hosszabb távon, a hatással nem fizikai közelségben, közvetetten ható környezetkárosító tényezők, így az üvegházhatású gázok akármilyen nagymértékű kibocsátása sem minősül súlyosabb megítélésű környezetvédelmi problémának a jelenleg hatályos környezetvédelmi jogban, így nem játszanak elsődleges szerepet a hatásvizsgálati kötelezettség meghatározásában vagy a környezetvédelmi, illetőleg egységes környezethasználati engedélyek megadásában, nem terjed ki rájuk a környezetterhelési díj fizetési kötelezettség, stb. Paradox módon, egyes rokonterületi ágazatokban, így a katasztrófavédelmi és a kémiai biztonsági jogokban a környezeti katasztrófák, veszélyek fogalma inkább megengedi a klímavédelmi szempontok direkt érvényesítését.
- Az irányadó jogszabályok rendszerükben, de önmagukban is sokszor olyan bonyolultak, hogy első látásra nyilvánvalóan hatékony gyakorlati alkalmazásukra nincs esély. A környezetvédelmi termékdíjak alóli mentességek és kedvezmények szövevényes rendszere, a rokonterületi jogágak közül pedig az építési jogban a településrendezési és azzal összefüggő tucatnyi jogintézmény kibogozhatatlan viszonya és funkciója talán a legjellemzőbb példák. Amellett, hogy a hatékony környezetvédelmi jogalkalmazás alapvető feltételét, a közösségi részvételt ezek az elrendezések eleve kizárják, az eljáró hatóságok idejét és energiáját is fölöslegesen emésztik fel a logikátlan, értelmetlen, ellentmondó szabályok, szabályrendszerek, Ezek a problémák megakadályozzák, hogy a közigazgatási szakemberek és a nyilvánosság tagjai a valós környezetvédelmi feladatok megoldására koncentrálhassanak.
- A közösségi részvétel szabályai félreérthetőek, nem egységesek. Az ügyféli jogra vonatkozó szabályok még a környezetvédelmi jogban is meglehetősen ellentmondásosak vagy legalábbis félreértelmezhetőek. A részvétel költségei egyes esetekben olyan magasak, hogy lakossági csoportok, társadalmi szervezetek visszarettennek a véleményük megfogalmazásától és a jogorvoslati jogaik gyakorlásától. Gomba módra szaporodnak jogunkban az Adatvédelmi Törvény világos és progresszív közérdekű adatokra vonatkozó szabályait aláásó rendelkezések. Ilyen körülmények között aligha várható, hogy a nyilvánosság tagjai és szervezetei hatékony segítséget tudjanak nyújtani a levegőtisztaság védelem/klímavédelem csak közösen, társadalmi összefogással megoldható feladataiban.
- A hulladékokkal kapcsolatos szabályok (nem csak a hulladékgazdálkodás, hanem az általános szabályok pl. a termékdíj visszaigényléssel kapcsolatban) nem differenciálnak aszerint, hogy az adott hasznosítási mód milyen járulékos környezeti terhekkel jár (pl. levegőszennyezés a „hő- vagy energianyeresi célra történő hasznosítás” során, vagy a hulladék szállítási szükséglete a kezeléssel összefüggésben). Ezeket a jogalkotói szemléletbeli hibákat nem ritkán az egyes szakkifejezésekkel, definíciókkal való szofisztikált játékok leplezik, olyan kifejezések alkalmazása, mint pl. hulladékhasznosítás hőkezeléssel, ártalmatlanítás égetéssel.

Az integráció elvének érvényesítésére vonatkozó javaslataink:

A tanulmány legfontosabb javaslata mindezek alapján tehát az, hogy a környezetvédelmi szabályok integrálják jobban és kezeljék egyenrangúan a hosszú távú hatásokat és a kiváltó okoktól adott esetben térben is távolabb bekövetkező hatásokat, a jelen esetben például a

klíma védelmi szempontokat (energiahatékonyság, nyelők, klímagázok stb.). Ugyanez a folyamat haladjon végig a környezetvédelemhez viszonylag (egyértelműen vagy egyre inkább elismerten) közel álló ún. rokonterületi jogágakban, elsősorban a katasztrófavédelemben és a kémiai biztonsági szabályokban.

Az integráció elvének legelsősorban is a környezetjogon belül kell érvényesülnie. Hiába terjed ki néhány tervezett vagy már folytatott tevékenységre az egységes környezethasználati engedélyezési kötelezettség, ahol a többoldalú vizsgálat alapkövetelmény és hiába találunk szórványos keresztutalásokat az egyes környezetvédelmi jogszabályokban, ha egészében véve az egységes szemlélet hiányzik.

Az integráció kétoldalú folyamat, nem csak a klímavédelmi szempontokat kell integrálni a meglévő környezeti és rokonterületi szabályokba, de ezen szabályok legfontosabb szempontjait, követelményrendszerét is figyelembe kell venni az új klímavédelmi szabályok, jogszabály-módosítások megfogalmazása során. A legfontosabb és legnyilvánvalóbb ilyen szempont az, hogy az általános környezetvédelmi érdekek semmiképpen nem csordulhatnak a klímaszabályozás miatt. Az éghajlatváltozás kezelésben nem szabad olyan eszközöket alkalmazni, amik újabb környezetterhelést okoznak.

A fokozatos, kiszámítható klímavédelmi intézkedési program szükségessége:

A szükséges intézkedéseket nyilvánvalóan nem lehet egyik napról a másikra megtenni, a radikális változásokra is kevés esélyt látunk, de ez talán nem is szükséges. A környezetvédelem, klímavédelem szolgáltatában álló jogi megoldások ugyanis egy bizonyos kontinuumba rendezhetők, pl. a hulladékgazdálkodás területén az energetikai és egyéb pl. anyagában történő vagy újrahasznosítási módokat egyes (pl. csomagolási hulladék, veszélyes hulladék) hulladékfajták esetében a jogalkotó megkülönbözteti, más esetekben (kommunális hulladék, gépjármű hulladék) nem. Ha a klímavédelmi szempontok fokozottan érvényesülnek és beépülnek az egyes környezetvédelmi vagy rokonterületi szabályok közé, akkor ezeken a kontinuumokon eltolódás lesz érzékelhető, így például az említett hulladékgazdálkodási jogszabályokban egyre inkább megjelenik majd a hőhasznosítás hátrányos megkülönböztetése, visszaszorítása a klímavédelmi szempontok hatására.

Lényeges, hogy nem javasolunk átfogó új jogalkotást, hanem elsősorban a meglévő joganyag holisztikus szemléletű átalakítását, az összes lényeges elem szenzitizálását a klímaproblémára. Természetesen akadnak és keletkezhetnek olyan szabályozási kérdéskörök, amik ma még egyáltalán nincsenek lefedve, ezek tekintetében előbb-utóbb az új jogszabályok megalkotása elkerülhetetlen, ám ezeknek a jogszabályoknak is szervesen illeszkedniük kell a klíma releváns környezeti és rokonterületi jogszabályok rendszerébe. Ez a szerves illeszkedés egyebek között a megfelelő már meglévő jogintézményekre történő hivatkozással, másrészt pedig a szükséges további módosítások széleskörű, aprólékos átvezetésével oldható meg.

A szükséges intézkedéseket támogató lehetséges szervezeti megoldások:

Nyilvánvalóan az sem várható, hogy a tanulmányban vizsgált összes jogszabályra a minisztérium jelenlegi apparátusával módosító javaslatokat fogalmazzon meg. Létre lehetne hozni ellenben a minisztériumon belül egy klíma munkacsoportot, amelynek a tagjai a környezet tudományok és a civil szervezetek segítségével, a rokonterületekkel történő

folyamatos egyeztetéssel kialakítanának egy menetrendet, ami során a klíma szempontból releváns jogszabályok közül egyre többet és egyre jelentősebb mértékben módosítanak. Egy ilyen menetrend a partnerek és a jogalanyok számára értékes lenne, mert kiszámíthatóvá tenné a következő években várható jogalkotási irányokat.

A klímavédelem nemzetközi vonatkozásainak figyelembevétele:

Meggyőződésünk, hogy ez az EMLA által ajánlott folyamatos, holisztikus, jogalkotási program eredményes módszer lehet az éghajlatváltozás kiváltó okainak kezelésében. Ha pedig ez így van, a magyar Kormánynak, mihelyst a kezdeti eredmények alapján maga is meggyőződik a módszer sikerességéről, szükséges lenne azt az intézményesített nemzetközi kommunikációs csatornákon elsősorban európai partnereivel megismertetni, miközben természetesen maga is nyitott kell, hogy legyen a partnereknél sikeresnek bizonyult módszerekkel szemben.

Az egyes témakörök áttekintése

1. KÖRNYEZETVÉDELMI JOGI ESZKÖZÖK

1.1. Általános környezetvédelmi jogi eszközök

Áttekintés

A vizsgált jogszabálycsoportok

- Környezetvédelmi törvény, levegővédelmi jogszabály
- Üvegházhatású gázokra vonatkozó közvetlen szabályok
- Hatásvizsgálati típusú jogszabályok

A jogterület legfontosabb problémái

- Az általános célkitűzések konkrét eljárási biztosítékai, így pl. a megfelelő részletes szabályok vagy szankciók hiányoznak
- A közösségi részvételre vonatkozó szabályok az első két területen nem egyértelműek, ellentmondásosak
- A hatásvizsgálati típusú eljárásfajtákban jelenleg még nem érvényesülnek a megfelelően a klímavédelmi szabályok (a vizsgálati kötelezettségek előírásában és a környezeti vizsgálatok tartalmában kellene előre lépni)

A környezetvédelem, levegőtisztaság védelem és a klímavédelem legfontosabb általános szabályainak az a funkciója, hogy meghatározzák a klímavédelem alapvető szemléletét, olyan fogódzókat adjanak, amelyek segítségével az alacsonyabb szintű környezetvédelmi, illetőleg a rokonterületi (a Környezetvédelmi Törvény 3. §-ban felsorolt) ágazati szabályokat megfelelően lehet a gyakorlatban értelmezni, illetőleg szükség esetén egy irányba hatóan módosítani. A két terület közötti kapcsolódásokat erősíteni lenne szükséges azzal, hogy a legfontosabb környezetvédelmi/klímavédelmi jogszabályokban megfelelő utalásokat helyez el a jogalkotó az ágazati jogszabályokra.

1.1.1. A környezetvédelmi kódex és a levegőtisztaság védelmi jogszabály

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok

- Környezetvédelmi törvény (a továbbiakban a fejezeten belül: kódex)
- Levegővédelmi jogszabály (a továbbiakban a fejezeten belül: rendelet)

A jogterület legfontosabb problémái

- A kódexben az integráció elve nem jelenik meg egyértelműen
- A kódexben a levegőtisztaságvédelmi, az épített környezet védelmére vonatkozó és a hulladékgazdálkodási fejezetben nem jelennek meg eléggé a klímaszempontok
- A kódexben és a rendeletben a közösségi részvételi szabályok (pl. a definíciók, az információhoz jutás és az ügyféli jog szabályai) nem eléggé egyértelműek
- A rendeletben az alaplégszennyezettség túllépése esetén is mód van egyes esetekben további szennyező források engedélyezésére

- A rendelet alapján a nagyobb utak területén és védősávjain belül nem érvényesek a levegőtisztasági határértékek
- A rendeletben előírt rendkívüli intézkedések nem vonatkoznak a hosszabb távú negatív környezetvédelmi hatásokra, így a klímavédelem szempontjából káros hatásokra sem

A klímavédelem két alapvető jogszabálya, a környezetvédelmi kódex és a levegőtisztaság védelmi rendelet alapján véve kielégítően, egyes vonatkozásaiban kiválóan szabályozza a klímavédelem szempontjából fontos fogalmakat, alapelveket, szervezeti és eljárási kérdéseket. Ugyanakkor néhány fent felsorolt kérdésben itt is problémákat látunk, amelyekkel kapcsolatosan az mellékletben szereplő táblázatokban megjelöljük a konkrét jogszabályhelyeket és orvoslásukra kezdeti javaslatokat is teszünk.

1.1.2. Az üvegházhatású gázokra vonatkozó közvetlen szabályozás

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- Az Éghajlatváltozási Keretegyezmény és a Kiotói Jegyzőkönyv végrehajtási keretrendszeréről szóló törvény (a továbbiakban a fejezeten belül: törvény)
- Az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek kereskedelméről szóló törvény (a továbbiakban a fejezeten belül: ETS törvény)
- Az egységkereskedelmi rendszer működtetésével kapcsolatos felügyeleti díjról szóló rendelet (a továbbiakban a fejezeten belül: rendelet)
- Az energiaadóról szóló törvény

A jogterület legfontosabb problémái

- A törvényben az éghajlatváltozással kapcsolatos kutatás, feltárás szabályai nincsenek kidolgozva a másik két fő célkitűzéshez (megelőzés, alkalmazkodás) képest
- A törvényben a kisebb és a nem pontjellegű források nem szerepelnek a Nemzeti Nyilvántartási Rendszerben
- A Nemzeti Nyilvántartási Rendszer adatainak nyilvánossága nem teljesen egyértelmű
- Az ETS törvényben nincsenek kellő garanciák a túlallokáció megakadályozására és az egyelőre be nem vont ágazatok részleges ellenőrzésére
- Az ETS rendszerben résztvevők normakövető viselkedését biztosítani hivatott felügyeleti díj megfizetésének elmulasztása esetére a rendeletben nincsenek meg a megfelelő szankciók
- Az energiaadó szabályozás nem differenciál aszerint, hogy milyen energiaforrás felhasználásával került előállításra az adózás alá vont villamos energia

Megjegyezzük, hogy ugyanezek a megállapítások érvényesek a témában még releváns további jogszabályokra is:

- a 213/2006. (X. 27.) Korm. sz. rendelet az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek kereskedelméről szóló 2005. évi XXV. törvény végrehajtásáról;
- a 109/2006. (V. 5.) Korm. sz. rendelet az üvegházhatású gázoknak a Magyar Állam kincstári vagyonába tartozó kibocsátási egységeivel való rendelkezés részletes szabályairól;

- a 183/2005. (IX. 13.) Korm. sz. rendelet az üvegházhatású gázok kibocsátásával kapcsolatos hitelesítési tevékenység személyi és szakmai feltételeiről;
- a 24/2005. (IX. 13.) KvVM sz. rendelet az üvegházhatású gázok kibocsátásával kapcsolatos hitelesítés szabályairól.

Közvetve a témához kapcsolódik még²:

- a 1992. évi XXXVIII. törvény az államháztartásról (a kincstári vagyon értékesítésének feltételei);
- a 2006. évi LXXVII. törvény a 2007. évi költségvetés megállapításáról (a kibocsátási egységek ellenérték fejében történt átruházásból származó bevételek sorsáról);
- az 1996. évi LXXXI. törvény a társasági és osztalékadóról (50 %-os adókedvezmény a kibocsátási egységekkel való kereskedésből);

Nézetünk szerint a fejezetben szereplő jogszabályokkal kapcsolatosan a legfontosabb azt tudatosítani, hogy önmagukban ezek a szabályok az üvegház hatású gázok kibocsátásának hatékony kontrolljára nem alkalmasak. Emiatt már ezekben a jogszabályokban is, mint az ágazat vezető jogszabályaiban, meg kellene tenni azokat az utalásokat a megfelelő ágazatokra (építés, energia, közlekedés, stb.) és ágazati jogintézményekre, amelyek a gyakorlatban e jogszabályok együttes alkalmazását lehetővé teszik.

1.1.3. Hatásvizsgálati típusú jogszabályok

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- A környezeti hatásvizsgálatról és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló rendelet (KHVr.)
- Az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló rendelet (SKVr.)
- A környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) résztvevő szervezetek nyilvántartásáról szóló rendelet (EMASr.)
- A telepengedély alapján gyakorolható ipari és szolgáltató tevékenységekről, valamint a telepengedélyezés rendjéről szóló rendelet (telepengedélyezési r.)
- A telepengedélyezési eljárásért fizetendő igazgatási szolgáltatás díjáról szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- A KHVr.-ben a NÉS szempontjai még nem jelentkeznek a kérelem elutasításához vezető okok között
- A KHVr.-ben és az SKVr.-ben a (hatás)vizsgálat köteles tevékenységek kijelölésében, a konkrét esetekre vonatkozóan a (hatás)vizsgálat kötelezettségének megállapításában, illetőleg a hatástanulmány és a határozat tartalmában (illetőleg a terv tartalmának kialakításában) a klíma szempontok még nem szerepelnek megfelelő súllyal, ugyanez igaz a telepengedélyezési eljárásokra is
- A KHV és SKV vonatkozásában a környezeti hatásokat elsődlegesen értékelő szakértők nem függetlenek

² dr. Fodor László i.m. 302-304. old.

- Míg a jogerős környezetvédelmi engedély az esetek túlnyomó többségében a létesítési engedélyezési eljárások megindításának egyik feltétele, az SKV elmulasztásának nincs az azt követő eljárásokban semmiféle szankciója
- Az önkéntesen vállalt vizsgálatokban (EMAS, környezeti teljesítményértékelés) a nyilvánosság részvétele csekély

A magyar környezetvédelmi jogban a környezeti hatások vizsgálatára irányuló jogintézményeknek egész rendszere fejlődött ki, aszerint, hogy kisebb vagy nagyobb környezeti jelentőségű tevékenységekről, hazai vagy külföldi beruházásról (Espooi Egyezmény), tervről vagy egyedi projektről, kötelező vagy önkéntes vizsgálatról van-e szó. A környezeti hatások vizsgálatának módszertana, illetőleg egyes eljárási sajátosságok, mint pl. a közösségi részvétel alapvető jelentősége az eljárások során, összeköti ezeket a jogintézményeket. Ezen az alapon véleményünk szerint mód nyílik arra, hogy a klímavédelmi szempontokat egységes szemlélettel érvényesítsék e jogintézmény csoport minden egyes jogszabályában.

1.2. Környezetvédelmi gazdasági ösztönzőkre vonatkozó szabályok

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- Környezetterhelési díj és környezetvédelmi termékdíj
- Klímaszempontból releváns adójogszabályok és árképzési jogszabályok
- Különböző általános és környezetvédelmi szempontú támogatási formák és pénzügyi alapok

A jogterület legfontosabb problémái

- A kifejezetten környezetvédelmi szempontú elvonások (környezetterhelési díj és környezetvédelmi termékdíj) nem koncentrálnak megfelelően a klímaszempontokra, általában túl bonyolultak és nem fordítanak figyelmet a befolyt pénzeszközök kizárólagosan környezetvédelmi célokra történő fordítására
- Az elvi lehetőségekhez képest ezeken kívül egyetlen adófajta sem vesz részt a környezetvédelmi és klímaszempontok érvényesítésében
- A Környezet és Energia Operatív Programon (KEOP) kívül egyetlen támogatási forma sem tart szem előtt környezetvédelmi/klímaszempontokat még az olyan kézenfekvő területeken sem, mint a lakástámogatások és az önkormányzatok céltámogatása
- Valamennyi pénzügyi támogatási, ösztönzési forma mereven elzárkózik a közösségi részvétel bármilyen formájának biztosításától, ezzel lemond az átláthatóság és elszámoltathatóság biztosításának alapvető eszközéről

Egyéb pénzügyi eszközök pl. erőforrás- vagy üvegházhatású gáz-adók, klímaszempontokat is szem előtt tartó jövedéki szabályok, közbeszerzési szabályok ma még elérhetetlennek tűnnek. Környezetvédelmi szakmai körökben bizonyára sokan emlékeznek még az Országos Környezetvédelmi Tanács néhány évvel ezelőtti kezdeményezésére, amellyel a barnamezős beruházások biztosítási jogi feltételeit kívánta felderíteni, bátorítani – a kezdeményezés komoly szakmai háttére ellenére teljesen sikertelen maradt, de ugyanez mondható el más környezetvédelmi/klímaszempontból lényeges biztosítási területek kedvező átalakításáról, pl.

a mezőgazdasági biztosítások területén vagy az alternatív energiafajták előállításával kapcsolatban.

1.2.1. Környezetterhelési díj és környezetvédelmi termékdíj

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- A környezetterhelési díjról szóló törvény
- A környezetvédelmi termékdíjról szóló törvény
- A termékdíj törvény végrehajtásáról szóló rendelet
- A termékdíjmentességről szóló rendelet
- A betétdíjakról szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- Az üvegházhatású nitrogénoxid gázokra (N₂O) nem terjed ki a környezetterhelési díjfizetési kötelezettség
- A termékdíj megfizetése alóli mentességek és kedvezmények rendszere olyan bonyolult, hogy ezzel felmerül a veszélye annak, hogy a követhetetlen rendszert egyes jogalanyok kijátszhatják
- Mindkét díjfajttával kapcsolatban probléma, hogy a befolyt összegek környezetvédelmi célokra történő fordítása nem garantált
- Ugyancsak mindkét díjfajtnál jelentkező hiányosság, hogy az eljárási rendszereikből hiányzik a megfelelő nyilvánosság és közösségi részvétel lehetősége, ezzel sérülnek az átláthatóság és elszámoltathatóság követelményei
- A termékdíj visszaigénylésre jogot adó hasznosítási módok között nem tesz a rendelet különbséget aszerint, hogy az adott hasznosítás jár-e égetéssel, illetőleg hogy milyen járulékos környezeti terheket jelent pl. a szállítási szükségletek miatt
- A betétdíjak jelenlegi rendszere nem ösztönzi sem a kereskedőket, sem a fogyasztókat a csomagolások minél nagyobb mértékű visszavételére

A mondott problémák külön-külön is jelentősek, együttes hatásuk azonban természetesen rendkívüli nehézségeket jelent a környezetvédelem és a klímavédelem számára. Így, mivel jelenleg a megfelelő átláthatóságot és elszámoltathatóságot a jogalkotás és a joggyakorlat nem tudja biztosítani, továbbá a rendszer már most rendkívül bonyolult, kifejezetten nehézkesnek, ha nem lehetetlennek tűnik, hogy a mentességeket és kedvezményeket tovább bővítsék, pedig adott esetben pl. az újonnan felmerült klímavédelmi szempontok ezt kifejezetten indokoltá tennék.

1.2.2. Klíma szempontból releváns adójogszabályok és árképzési jogszabályok

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- A helyi adókról szóló törvény

- A luxusadóról szóló törvény
- Az árak megállapításáról szóló törvény

A jogterület legfontosabb problémái

- A helyi adók közül az építményadó nem biztosít még mentességet/kedvezményeket az energiatakarékos építkezési módoknak vagy átalakításoknak
- A luxusadó jelenleg nem tesz különbséget a környezetvédelmi szempontból hasznos (ám sokszor meglehetősen drága) értéknövelő tényezők és a pusztán luxus célokat szolgáló beruházási elemek között
- A jelenlegi kötött árak szolgáltatások, így a vasúti, távolsági és helyi autóbusz, egyéb helyi közlekedési módok, távhőszolgáltatás, villamos energia és földgázszolgáltatás tekintetében a jogszabály nem tesz különbséget az energiatakarékosabb, környezeti és klímaszempontból hatékonyabb és a kevésbé kedvező megoldások között

Viszonylag kevés releváns adójogszabályt találni ma még klímavédelmi szempontból, azok relevanciája is inkább csak esély az építmények vagy az ingatlanok érintettsége miatt. Az adójogszabályok, árképzési szabályok ugyanakkor egyfelől a terhelő tevékenységek helyzetének nehezítése, másfelől a kedvező irányú változtatást vállalóknak vállalkozási nyereségadó és általános forgalmi adó kedvezmények nyújtása révén jelentős szerepet játszhatnak a klímavédelemben, nem beszélve a környezetvédelmi civil szervezetek régi követeléseiről az adók zöldítésével kapcsolatosan. E követelések lényege, amely az egész környezetvédelmi ágazat számára döntő jelentőségű lenne (amellett, hogy tágabb társadalmi következményei is kedvezőek lennének) a munkára kivetett adók helyett a környezethasználók, terhelők megadóztatása.

1.2.3. Különböző általános és környezetvédelmi szempontú támogatási formák és pénzügyi alapok

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- Az európai uniós támogatási forrásokhoz kapcsolódó előirányzatok felhasználásáról szóló rendelet
- A KEOP prioritási forrásainak felhasználásáról szóló rendelet
- A KEOP IV. és V. prioritása forrásainak felhasználásában közreműködő szervezetről szóló rendelet
- A helyi önkormányzatok címzett és céltámogatásáról szóló rendelet
- A céltámogatások igénybejelentéséhez kapcsolódó megvalósíthatósági tanulmányról szóló rendelet
- A fiatalok lakáskölcsönének támogatásáról szóló rendelet
- A panellakások kölcsöneinek támogatásáról szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- A klímavédelem jelenleg nem szerepel nevesítve azok között az ágazatok között, amelyekkel kapcsolatban kedvezményezett eljárási szabályokkal nyújtható EU-s fejlesztési támogatás

- A klímaszemponatok nem jelennek meg az önkormányzatok címzett és céltámogatásának kiemelt témakörei között
- A fiatalok lakáskölcsönhöz jutásánál a szociális és pénzügyi szempontokon túl semmilyen környezetvédelmi/klímavédelmi szempont (pl. kölcsönök lehetősége a lakások energiatakarékos átalakítására) nem jelenik meg
- Ugyanez a helyzet a szövetkezeti és társasház tulajdoni formában lévő panellakásokkal kapcsolatban azzal, hogy még a megfelelően igazolt energetikai jellemzőkkel rendelkező épületek sem számíthatnak semmilyen kedvezményre

A különböző támogatási formák közül egyedül a Környezet és Energia Operatív Program tartalmaz komoly energiatakarékosági és energetikai korszerűsítésre utaló szempontokat, a többi jogszabály lényegében teljesen elhanyagolja a környezetvédelmi/klímaszemponatokat. Ez pl. az önkormányzati támogatások vonatkozásában azért különösen szembetűnő, mivel határozottan összeegyeztethetetlen a NÉS azon célkitűzésével, miszerint az önkormányzatok nagyobb szerepet kell, hogy játsszanak a helyi klímavédelem kialakításában, egyebek közt pl. a helyi környezetvédelmi programokba klímavédelemmel kapcsolatos elemek integrálása útján.

1.3. Eljárási jellegű szabályok

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- Eljárási költségek
- Közösségi részvétel
- Szankciók

A jogterület legfontosabb problémái

- A környezetvédelmi igazgatási költségek vonatkozásában a szennyező fizet elve nem érvényesül maradéktalanul, a levegőterhelő, üvegházhatású gázokkal kapcsolatos tevékenységet folytatók által fizetett költségek nem fedezik az eljárások teljes költségeit
- Az Adatvédelmi Törvényhez való szerves kapcsolódást a közösségi részvételre vonatkozó környezetvédelmi jogszabályok sem teremtik meg megfelelően
- Az ügyféli jogokra vonatkozó szabályok még a környezetvédelmi jogban is kétértelműek, nehezen értelmezhetőek, az ügyekben a részvételt pénzügyi oldalról is megnehezítik
- A klímavédelmi szankciórendszer hiányos és szegényes (csupán a fluortartalmú gázokkal kapcsolatban állnak rendelkezésre speciális szankciók)

A jelen fejezetben az eljárási jellegű szabályok közül azokat emeltük ki, amelyeknek közvetlen hatása lehet a klímavédelmi szabályok megfelelő érvényesítésére. Ugyanakkor fontosak lehetnek még ezeken kívül a környezetvédelmi és klímavédelmi eljárási szabályok közül a szervezeti/intézményi háttérre, a költségvetési háttérre vonatkozó szabályok hatáskörök, intézkedési kötelezettségek, monitoring szabályok meghatározása is.

1.3.1. Eljárási költségek megtérítése

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- A környezetvédelmi, természetvédelmi valamint a vízügyi hatósági eljárások igazgatási szolgáltatási díjairól szóló rendelet
- A környezetvédelmi és vízügyi hatósági eljárás során felmerülő egyéb eljárási költségekről szóló rendelet
- A Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal egyes műszaki biztonsági közigazgatási eljárásainak és igazgatási jellegű szolgáltatásainak díjairól szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- A klímavédelmi szempontok nem érvényesülnek megfelelően a környezetvédelmi stb. igazgatási szolgáltatási díjak meghatározásában
- A környezetvédelmi igazgatási költségeket nem értékelik újra rendszeresen, ezért az ügyfelek által fizetett térítések nem fedezik a tényleges költségeket
- Ugyanakkor az energiatakarékos, klímataudatos módon végzett tevékenységekkel kapcsolatos igazgatási költségek csökkentése sem megoldott
- Nem minden üvegház hatású gázzal kapcsolatban fogalma meg a jogszabály költségtételeket

A környezetvédelmi és rokonterületi eljárási költségek teljes fedezése azok oldaláról, akik érdekében az eljárások indultak/folynak a szennyező fizet elvének érvényesítéséhez, illetőleg a hatóságok hatékony munkavégzéséhez elengedhetetlen volna. Ez a kérdés nem tévesztendő össze azokkal a legújabb jogalkotási vadhajtásokkal, pl. az útügyi vagy vasútépítéssel kapcsolatos engedélyezési eljárásokban, amelyek az ilyen eljárásokban résztvenni kívánó helyi közösségeket, társadalmi szervezeteket szinte teljesíthetetlen anyagi teherrel sújtja, azzal a teljesen nyilvánvaló szándékkal, hogy őket az eljárásokba való érdemi beavatkozástól elrettentse.

1.3.2. Közösségi részvétel

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- A környezeti alapnyilvántartásról szóló rendelet
- A nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások megvalósításának gyorsításáról és egyszerűsítéséről szóló törvény
- A területfejlesztési koncepciók és programok, valamint a területrendezési tervek egyeztetésének és elfogadásának rendjéről szóló rendelet
- A személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról szóló törvény
- Az illetékekről szóló törvény

A jogterület legfontosabb problémái

- Az alapnyilvántartásról szóló rendelet ügyfél szóhasználata megtevesztő, könnyen értelmezhető úgy, hogy csak a környezethasználóra terjed ki
- Ugyanitt csak a környezetvédelmi adatok nyilvánosságáról szóló rendeletre történik hivatkozás, az Adatvédelmi Törvényre nem
- A klíma szempontból csaknem mindig fontos kiemelt beruházások tekintetében a független és kompetens jogorvoslat biztosítása aggályos, a közösségi részvételt pedig az eljárási illeték megkésztetésével korlátozzák
- A területfejlesztési koncepciók és programok, valamint a területrendezési tervek megalkotásában az érintett közösségek részvételi jogai korlátozottak
- Az eredetileg a civil szervezetek támogatását célzó törvény eljárási szabályai olyan mértékben bonyolultakká váltak, hogy ezzel már a jogintézmény céljait veszélyeztetik
- Az illetékkódex megteremtette annak a lehetőségét, hogy a környezetvédelmi társadalmi szervezetek és az önkormányzatok személyes illetékmentességét különböző ágazati jogszabályok kijátszhassák

A környezetvédelmi közigazgatási eljárásokban a közösségi részvétel biztosítására vonatkozó rendkívül szerteágazó joganyagából csupán néhány releváns jogszabályt emeltünk ki, amelyek reprezentálják a részvétel szempontjából az olyan témakörök jelentőségét, mint pl. az aktív információs szolgáltatás, az átláthatóság fokozása vagy éppen csökkentése, illetőleg a közösségi részvétel szervezésében, hatékonyabbá tételében fontos szerepet betöltő társadalmi szervezetek működésének segítése.

Itt is le kell szögeznünk ugyanakkor, hogy a környezetvédelmi és azon belül klímavédelmi szempontból oly fontos közösségi részvétel igazán hatékony csak a jogintézmény rendszerszerű megközelítése alapján lehet. Ez a rendszer szemlélet a Magyarország által is ratifikált Aarhusi Egyezményben és az azt végrehajtó európai uniós jogszabályokban jelen van, ugyanakkor nemzeti jogunkat csak részlegesen érte el. A magyar jogban jelenleg a közösségi részvételt és annak korlátait több ezer jogszabály szabályozza egymásnak nagyon gyakran szögesen ellentmondva. Ilyen körülmények között az aktív lakossági csoportok és a környezetvédelmi szakmai társadalmi szervezetek ingyen felajánlott energiája, tudása a környezetvédelem és a klímavédelem szempontjából alig tud hasznosulni.

1.3.3. Szankciók

Áttekintés

A vizsgált jogszabály

- Az egyes fluortartalmú üvegházhatású gázokkal kapcsolatos tevékenységekre vonatkozó bírságról

A jogterület legfontosabb problémái

- Hiányoznak a fluortartalmú üvegházhatású gázokon kívüli hasonló gázokkal kapcsolatos tevékenységekre vonatkozó bírságok
- Nincsenek mérlegelést segítő rendelkezések a szankciók kiválasztásához és a bírságösszeg meghatározásához
- Hiányoznak az ellenőrzések garanciális eljárási szabályai

Egyetlen olyan szankcióról szóló jogszabály van jelenleg jogrendszerünkben, amely a vonatkozó EU szabályok végrehajtása körében kifejezetten az üvegházhatású gázokkal kapcsolatos szabályok megszegőit fenyegetik. Ugyanakkor a környezetvédelmi jog és ezen belül a levegőtisztaság védelmi és klímavédelmi szabályok kikényszerítésére a szankciók széles körét kellene a gyakorlatban alkalmazni, a szórványosan és hiányosan rendelkezésre álló közigazgatási szankciókon kívül, szabálysértési és büntetőjogi, munkajogi, polgári jogi, adójogi, sőt akár államháztartási jogi szankcióknak is fenyegetniük kellene egyes a klímával kapcsolatos konkrét kötelezettségszegéseket.

2. ROKONTERÜLETI ÁGAZATI JOGI ESZKÖZÖK

2.1. A különböző fejlesztéssel és építéssel foglalkozó jogszabálycsoportok

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- Területfejlesztés, területrendezés
- Településfejlesztés, településrendezés
- Az épületek kialakítására vonatkozó szabályok
- Az építésügyi igazgatás szabályai

A jogterület legfontosabb problémái

- A terület/település fejlesztés/rendezés fogalomköre szükségtelenül bonyolult, átfedő, a különbségeket és azonosságokat, a köztük levő logikai kapcsolódási pontokat és azok jogi következményeit a jogalkotó nem tisztázta megfelelőképpen
- A különböző fejlesztési és rendezési tervekre vonatkozó jogintézmények elhanyagolják a városi és város környéki zöldterületek fogyásának kérdését, nem tudják sikeresen korlátozni a szükségtelen belterületbe vonásokat
- Az Étv. alapján folyó településrendezési eljárásokban nincs megfelelően szabályozva az egyébként körültekintően megoldott közösségi részvétel eredményeinek becsatornázása, míg a többi tervezési eljárásban, illetőleg a tervtanácsokban egyáltalán nem vagy alig megoldott az érintett közösségek részvétele, ezzel pedig az átláthatóság és az elszámoltathatóság
- Az építési hatósági eljárásokban az ügyféli jog ellentmondásosan szabályozott, ennek folytán a gyakorlatban nagyon sokszor kizárnak az eljárásból olyan szomszédokat, a hatásterületen élő vagy dolgozó személyeket, illetőleg társadalmi szervezeteket, akiknek egyébként jogát, jogos érdekét vagy feladatkörét az adott építési ügyek egyébként nyilvánvalóan közvetlenül érintik
- A főépítészek szerepe, befolyásolási lehetősége is indokolatlanul háttérbe szorult
- Nem megoldott az építési jogágazat kapcsolódása a környezetvédelmi, energiaügyi és más pl. pénzügyi jogi szabályokhoz a klímareleváns kérdések hatékonyabb megoldása érdekében

2.1.1. Területfejlesztés, területrendezés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló törvény
- Az Országos Területrendezési Tervről szóló törvény
- A Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervéről szóló törvény
- A területfejlesztési koncepciók, programok és a területrendezési tervek tartalmi követelményeiről szóló rendelet
- Az „Ipari Park” címről és az ipari parkok fejlesztését szolgáló rendszer működéséről szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- A területfejlesztési és -rendezési törvény egyenlő prioritásként kezeli a társadalmi, gazdasági és környezeti célkitűzéseket, ami, tekintettel a köztük levő ellentmondásokra és az előző két érdekkör érdekérvényesítési mechanizmusaira a környezetvédelmet súlytalanná teszi a fejlesztések tervezésében
- A pénzügyi eszközökről szóló rendelkezések nem gondoskodnak a kibocsátás-csökkentési, klímavédelmi tevékenységek célzott finanszírozásáról
- Az országos és a budapesti agglomerációra vonatkozó fejlesztési tervekben hiányoznak a belterületbe vonások megállításhoz, az erdőfelületek növeléséhez és a környezetbarát közlekedési ágak fejlesztéséhez szükséges garanciák és azokról az irányadó módszertani rendelet sem gondoskodik
- A jelentős kedvezményekkel járó „Ipari Park” cím odaítélésének szempontjai között nem szerepelnek környezetvédelmi és klíma (pl. energiahatékonyság, közlekedési kapcsolatok) szempontok

Az Országos és a Budapesti Területrendezési Törvény felülvizsgálata jelenleg folyamatban van és a felülvizsgálat részét képezi a Kvtv.-nek megfelelő környezeti vizsgálat – ennek köszönhető a tervezet néhány klímapolitikai szempontból pozitív vonása, pl. repülőterek, intermodális csomópontok, úthálózat vonatkozásában. Ezek a pozitív vonások azonban nem ellensúlyozzák a fent felsorolt meglévő, és megmaradó negatív tendenciákat.

A kérdéssel a tanulmány más helyén részletesebben foglalkozunk, de itt is utalnunk kell arra, hogy a terület/település fejlesztés/rendezés jogintézményei szükségtelenül bonyolultak, ami mind a rendelkezésre álló szakmai kapacitások megfelelő összpontosítását, mind a hatékony közösségi részvételt megnehezíti.

Hiányzó vagy hiányos szabályozási elem az önkormányzatok normatív állami támogatása, címzett támogatások, területfejlesztési önkormányzati társulások költségvetési hozzájárulása annak érdekében, hogy a helyi klímagáz kibocsátás csökkentési tevékenységekhez forrást biztosítsanak, területfejlesztési célelőirányzat, területi kiegyenlítést szolgáló fejlesztési célú támogatások, térség- és településfelzárkóztatási célelőirányzat a terhek kiegyensúlyozására stb. Kisméretű önkormányzati megújuló erőművek építésének támogatása (helyi hulladékból, másod nyersanyagból), szintén hiányzik a fejlesztési szabályokból, jóllehet alapvető, több környezetvédelmi szempontból is kedvező koncepcionális váltást jelentene energiapolitikánkban.

2.1.2. Településfejlesztés, településrendezés

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény
- Az OTÉK
- A területek biológiai aktivitásértékének számításáról szóló rendelet
- A településrendezési és az építészeti-műszaki tervtanácsokról szóló rendelet
- A területrendezési, a településrendezési és az építészeti-műszaki tervtanácsokról szóló rendelet
- A tanácsi szervek kezelésében levő közhasználatú zöldterületek fenntartásáról és használatáról szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- Az építési jog két legfontosabb jogszabályában, az Étv.-ben és az OTÉK-ban nem jelennek meg a megelőző klímavédelem eszközei, úgy mint zöldterületek szigorú védelme, nagy közúti forgalmat gerjesztő létesítmények különleges kezelése, energiatakarékosság és energiahatékonyság az épületeknél, stb.
- A települések biológiai aktivitásértékének tényleges megőrzésére – az Étv.-ben foglalt deklaráción kívül – nincsenek meg a részletes végrehajtási szintű jogi és intézményi/eljárási garanciák. Ennek legjobb példája éppen az önkormányzati kezelésben lévő közhasználatú zöldfelületek helyreállítására vagy újratelepítésére vonatkozó szabályok elégtelensége.
- A településfejlesztési/településrendezési jogintézmények túlságosan bonyolultak, átfedő, ellentmondó az egymáshoz való logikai/eljárási viszonyuk
- A településrendezési tervek megalkotása során a közösségi részvétel eredményeinek megfelelő figyelembe vétele nem biztosított
- A környezetvédelmi, természetvédelmi és egyéb társadalmi szintű érdekekből történő kötelezésekkel és településrendezési változtatásokkal együtt járó kártalanítás még mindig túl széleskörű és eltúlzott
- A tervtanácsok eljárása és az SKV eljárások közötti szinergikus hatások lehetőségét a jogalkotó figyelmen kívül hagyja, párhuzamos erőfeszítések történhetnek
- A tervtanácsok közösségi részvételi szabályai és ezzel együtt a működésük átláthatósága és elszámoltathatósága nem megfelelők

A településfejlesztés és településrendezés szabályozásának fentebb felsorolt hiányosságain túlmenően megjegyezzük, hogy a hatályos jogunkból ezzel kapcsolatban szinte teljesen hiányoznak olyan időszerű tartalmak, mint a helyi önkormányzati klímastratégiák megjelentetése, fenntartható településszerkezet követelményei, a város és térségfejlesztés integrációja, vegyes funkciójú városnegyedek kialakítása, átszellőzést biztosító intézkedések pl. célzott építési tilalmak, árvízveszélyes területekről a települések átirányítása, városi hőszigetek megelőzése/felszámolása, övezeti átsorolások, belterületbevonások korlátozása, beépítési korlátok, zöldfelület-védelem jogi eszközökkel.

2.1.3. Az épületek kialakítására vonatkozó szabályok

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- az építészeti-műszaki tervdokumentációk tartalmi követelményeiről szóló rendelet
- az építési termékek műszaki követelményeinek, megfelelőség igazolásának, valamint forgalomba hozatalának és felhasználásának részletes szabályairól szóló rendelet
- az egyes épületszerkezetek és azok létrehozásánál felhasználásra kerülő termékek kötelező alkalmassági idejéről szóló rendelet
- az épületek energetikai jellemzőinek meghatározásáról szóló rendelet
- az energiamegtakarítást eredményező épületfelújítások támogatásáról szóló rendelet
- az építési és bontási hulladék kezelésének részletes szabályairól szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- Az építészeti-műszaki tervdokumentációknak ma még nem kötelező elemei a klímareleváns adatok pl. a megkövetelt energetikai jellemzők más releváns jogszabállyal összevetve hiányosak és nem általánosan kötelezőek
- Az építési termékekhez adandó műszaki tanúsítvány nem tér ki a klímaszempontra, a termékek alkalmassági ideje (5 év) pedig túl rövid ahhoz, hogy megfelelően garantálja a klímavédelmi követelmények (pl. hőszigetelés) tartós teljesülését
- Az építési anyagok előállítása nagy energiaigényű, az építési és bontási hulladék hasznosítása, különösen pedig az újrafelhasználás még nincs kielégítően szabályozva

Az építmények kialakítására vonatkozó szabályok többsége nem tükrözi a jogalkotó klímatudatosságát, ellenben két szabály, az épületek energetikai jellemzőinek meghatározásáról, illetőleg az energiamegtakarítást eredményező épületfelújítások támogatásáról szóló rendelet kifejezetten a klímaszempontra, közelebbről az energiatakarékosság szempontjait szolgálják. E két jogszabályt jelenleg idegen testnek érezhetjük a hazai építési és környezetvédelmi jogban, egyfelől mert hiányoznak a jogalkotói kapcsolódási pontjaik, az ágazat magasabb szintű jogszabályai, illetőleg más ágazatok releváns jogszabályai egyáltalán nem hivatkoznak rájuk, másfelől a jogalkalmazási feltételek sincsenek megfelelően kidolgozva e jogszabályok vonatkozásában. Mindezek alapján méltán állíthatjuk, hogy e két egyébként előremutató jogszabályunk jelenleg nem más, mint hangzatos deklaráció³.

Az építési jogunk többi része pedig egyáltalán nem jeleskedik a klímatudatos magatartást elősegítő jogintézmények kialakításában, a megfelelő tilalmak és kötelezések bevezetése vagy a szabványok szigorítása pl. a szigetelésekkel, energiatakarékos építkezéssel kapcsolatban.

³ Utalunk ezen felül arra a közkeletű vélekedésre, melynek valóságalapját természetesen nem tudjuk sem megerősíteni, sem megcáfolni, hogy az építészek által az építési tervekhez készített és az egyes épületek energetikai jellemzőit tartalmazó számítások igencsak megkérdőjelezhető pontosságúak.

2.1.4. Az építésügyi igazgatás szabályai

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- a hatósági rendszer egyes elemei

- az építésügyi és az építésfelügyeleti hatóságok kijelöléséről és működési feltételeiről
- a területi főépítészekről
- az önkormányzati főépítési tevékenység ellátásának részletes szakmai szabályairól és feltételeiről

- engedélyezés és jótállás

- az egyes építményekkel, építési munkákkal és építési tevékenységekkel kapcsolatos építésügyi hatósági engedélyezési eljárásokról
- a lakásépítéssel kapcsolatos kötelező jótállásról

- adatszolgáltatás és nyilvántartás

- az építőipari kivitelezési tevékenységgel kapcsolatos adatszolgáltatásról
- az építésügy körébe tartozó tevékenységek ellátásához szükséges hatósági nyilvántartások létesítésének és működésének feltételeiről

- ellenőrzés és bírságolás

- az építésfelügyeleti ellenőrzési eljárásról
- az építésügyi és a műemlékvédelmi hatósági ellenőrzés részletes szakmai szabályairól
- az építésügyi bírság megállapításának részletes szabályairól
- az építésfelügyeleti bírságról

- egyéb releváns jogszabályok

- az építési beruházások közbeszerzésekkel kapcsolatos részletes szabályairól
- az építésüggyel kapcsolatos szakmai továbbképzési rendszer részletes szabályairól
- az illetékekkel kapcsolatos részletes eljárási szabályokról

A jogterület legfontosabb problémái

- A szomszédok és a hatásterületen élők ügyféli joga nem teljes körűen biztosított
- Az energiatakarékossági és hővédelmi szempontok nem érvényesülnek megfelelő súllyal⁴ a szakképzés és az általános eljárási szabályok körében, továbbá az adatszolgáltatás és a nyilvántartás tekintetében sem, így egyebek közt nem lehetséges a kedvező tapasztalatok széleskörű elterjesztése. Ugyancsak teljesen hiányoznak a klímaszempontok az ágazat ellenőrzési és bírságolási szabályai közül.
- A főépítészek szerepe sokszor csak formális, a rövid távú helyi gazdasági érdekek minden további nélkül felülírják a szakmai szempontjait, amelyek között ma még nincsenek kifejezetten klímareleváns szempontok, pl. energiahatékonyságra vonatkozó információszolgáltatással kapcsolatos kötelezettségekből eredően vagy helyi klímavédelmi programok kidolgozásával
- Az engedélyezési eljárás tartalmi követelményei közül hiányoznak a klímavédelmi szempontok, így pl. a 7/2006. TNM rendelet által megkövetelt energetikai jellemzők igazolása

⁴ Az előző fejezetben szereplő Étv. figyelembevételével.

- Az építtető jótállási kötelezettsége épületszerkezetekre, és nem épülettulajdonságokra terjed ki, így explicite nem fed le olyan klímareleváns tényezőket, mint pl. a hőszigetelés megfelelősége

A komplex szabályozás igénye az építési jog területén jelentkezik a legerősebben. Az előző nagy fejezetben szereplő általános környezetvédelmi szempontok (különösen a levegőtisztaságvédelem anyagi jogi és a közösségi részvétel eljárásjogi követelményei), illetőleg a következő fejezetekben tárgyalt energiahatékonysági szempontok beépítése, az azokra való hivatkozás hiányzik szinte teljesen az építési jogból. Természetesen, ha lennének ilyenek, a klímareleváns építési szabályok is fellelhetnének azzal az igénnyel, hogy más jogágak respektálják azokat, hiszen akkor pl. az építményekkel kapcsolatos különböző pénzügyi jogi elvonási és támogatási jogintézmények, vagy a közbeszerzési eljárások sőt az illetékkiszabási eljárások egyik kiinduló pontja lehetne a klímatudatos, energiatakarékos stb. építkezés igazoltsága.

2.2. Az energiatermeléssel és energiatakarékossággal foglalkozó jogszabályok

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- Energiatermelés
- Nagy energiafelhasználással járó szolgáltatások
- Lakossági villamos energia felhasználás
- Energiahasználó termékekre vonatkozó szabályok

A jogterület legfontosabb problémái

- Az energiatermelésre vonatkozó jogszabályok általában egyáltalán nincsenek figyelemmel a klímaszempontokra, összességében az alternatív energiaforrások jóval kisebb támogatást kapnak a hagyományos, sőt kifejezetten a fosszilis forrásokhoz képest
- Ugyanebben a körben a tüzelőberendezések kibocsátásaira vonatkozó szabályok nincsenek tekintettel az összes üvegházhatású gázra
- A nyilvánosságra és a közösségi részvétel egyéb formáira vonatkozó szabályok az egész ágazatból hiányoznak vagy nem megfelelő tartalmúak, így az ágazat működése a társadalom számára nem átlátható és elszámoltatható
- A lakossági energiaszolgáltatás szabályai között a gazdasági szempontokhoz képest alárendelt szerepet játszanak az energiahatékonysági szempontok és a megújuló energiaforrások támogatása
- Ugyanez igaz a lakossági áramfogyasztás szabályaira is, különös tekintettel az áramszolgáltatással együtt elvégezhető közvetlen hőszolgáltatásra és a környezetbarát energiaforrások vagy környezetbarát forrásokból nyert villamos energia használat ösztönzésére
- Az energiafogyasztó termékekkel kapcsolatosan a klímavédelmi szempontok figyelembevételére és a lakosság hatékony, a vásárlási szokásokat valóban befolyásoló tájékoztatására vonatkozó szabályokat elégtelennek találtuk

2.2.1. Energiatermelés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- a kőolaj biztonsági készletezéséről szóló törvény
- a földgáz biztonsági készlet felhasználására vonatkozó egyes szabályokról szóló rendelet
- a szénipari szerkezetátalakítási támogatás meghatározásának és kezelésének részletes szabályairól szóló rendelet
- az 50 MWth és annál nagyobb névleges bemenő hőteljesítményű tüzelőberendezések működési feltételeiről és légszennyező anyagainak kibocsátási határértékeiről szóló rendelet
- a 140 kWth és az ennél nagyobb, de 50 MWth-nál kisebb bemenő hőteljesítményű tüzelőberendezések és helyhez kötött gázturbinák légszennyező anyagainak technológiai kibocsátási határértékeiről szóló rendelet
- az átvételi kötelezettség alá eső villamos energia átvételének szabályairól és árainak megállapításáról szóló rendelet
- a Magyar Energia Hivatal igazgatási szolgáltatási díjairól és a felügyeleti díj fizetésének szabályairól szóló rendelet
- a kőolaj és kőolajtermékekre vonatkozó nemzetközi adatszolgáltatásról szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- A kőolaj és a földgáz biztonsági készletről szóló törvény/rendelet semmilyen környezetvédelmi, pl. az alternatív energiaforrásokra vonatkozó szempontot nem vesznek figyelembe
- A Vértesi Erőmű Rt. hosszú távú támogatásáról jogszabály úgy rendelkezik, hogy a jóvedelmezőségen kívül semmilyen más szempontot nem vesz figyelembe
- Egyik tüzelőberendezések kibocsátási határértékéről szóló rendelet sem veszi figyelembe az összes üvegházhatású gáz kibocsátást
- Egyik tüzelőberendezések kibocsátási határértékéről szóló rendelet sem tartalmaz közösségi részvételi rendelkezéseket, amelyekkel a mérések és kibocsátások átláthatóságát és elszámoltathatóságát biztosíthatnák
- Az átvételi kötelezettség alá eső villamos energia szabályozás kiterjed a hulladékok elégetéséből nyert hőre is
- Az energia felügyeleti díj nem differenciál a környezetbarát energiaforrások javára, a befolyt díjat pedig nem kötelező legalább részben környezetvédelmi célokra fordítani
- A kőolajra és kőolajtermékekre vonatkozó nemzetközi adatszolgáltatás adatai nem nyilvánosak

A fentiek alapján megállapíthatjuk, hogy Magyarországon ma még a fosszilis tüzelőanyagok elégetésére vonatkozó szabályok kevésbé veszik figyelembe a klímaszempontokat. A közvetlen és közvetett támogatásuk még jelen van, bár csökkentését kilátásba helyezték, az energiatakarékosság, hatékonyság, kibocsátási kvóták, externáliákat tartalmazó árképzés, áttekinthető energiakompensációs rendszer, illetőleg olyan részletkérdések, mint hogy a bioenergia tekintetében ne csak a villamos energia, hanem a hőtermelés is kapjon támogatást még nem jutottak át a jogalkotás lépcsőfokain.

2.2.2. Nagy energia felhasználó szolgáltatások

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- A távhőszolgáltatásról szóló törvény és az azt végrehajtó rendelet
- A gáz- és távhőszolgáltatási előlegről szóló rendelet
- A központi fűtésről és melegvíz-szolgáltatásról szóló rendelet
- A földgázellátásról szóló törvény
- A földgáz árszabályozásának kereteiről szóló rendelet
- A földgáz közüzemi díjainak megállapításáról szóló rendelet
- A gázártámogatásról szóló rendelet
- A földgáz rendszerhasználati díjak megállapításáról szóló rendelet
- Az együttműködő földgázhálózat fejlesztéséért szedhető csatlakozási díjról szóló rendelet
- A közvilágításról szóló törvény

A jogterület legfontosabb problémái

- A környezetbarát távhőszolgáltatás kiterjesztését, fejlesztését nem irányozza elő a jogágazat, továbbá nem rendelkezik arról sem, hogy a távhőt hasznosító felhasználói berendezéseknek meg kell felelniük az energiahatékonysági követelményeknek
- Bár a távhőszolgáltatás során vizsgálni kell, hogy a felhasználandó energiaforrások megújulók-e, azok igénybevétele semmilyen formában sem kötelező
- A lakásszövetkezetek és társasházak központi fűtéséről szóló jogszabály teljesen megfelel az energiatakarékosságról és a megújuló források preferálásáról
- A földgázellátásról szóló törvény nem tartalmaz konkrét klímavédelmi szempontokat sem a veszélyhelyzetekre, sem a kapacitásbővítésre, sem az árak és díjak megállapítására vonatkozóan. Ugyanez igaz a földgáz árának megállapításáról szóló különböző rendeletekre is.
- A közvilágításról szóló rendelet nem tartalmazza prioritásként az energiatakarékos fényforrások és lámpatestek használatát

A különböző formában történő energiaszolgáltatás során a cégeket jogunk sem nem kötelezi arra, sem nem teszi érdekelté abban, hogy a fogyasztást csökkentsék, a megújuló energiaforrásokat vegyék át, alkalmazásukat fejlesszék. Nem merül fel közvetlenül az energiahatékonyság növelése sem, közvetlen jogi parancs nem szorítja a szolgáltatókat minél jobb hatásfokkal kihasználni a jelenlegi erőforrásokat.

Elmarad ma még ezen a területen a megújuló energiahordozók támogatása is vagy csak szórványosan fordul elő (pl. biogázok betáplálását lehetővé tevő szabályok a gáztörvény végrehajtási rendeleteiben). További szemléleti probléma az, hogy nincs napirenden a kisméretű önkormányzati megújuló erőművek létesítésének támogatása, másfelől pedig az erdőket fenyegető jelenség, a faapríték erőművi égetése (mint „megújuló energiaforrás”) támogatásának felülvizsgálata, helyette pedig a geotermikus energia támogatása, akár kisméretű lakossági rendszereknél is.

2.2.3. Lakossági villamosenergia fogyasztás

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- A villamos energiáról szóló törvény
- A közcélú villamos hálózatra csatlakozás pénzügyi és műszaki feltételeiről szóló rendelet
- A villamosenergia-elosztás és -átvitel, a rendszerirányítás és a rendszerszintű szolgáltatások hatósági díjainak középtávú szabályozásáról szóló rendelet
- A villamosenergia-ellátásban alkalmazott általános rendszerhasználati díjak megállapításáról szóló rendelet
- A villamosenergia-rendszer irányításával, működésével és használatával összefüggő egyes adatszolgáltatásokról szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- A villamos energia termelésben az új kapacitások létesítésére vonatkozó pályázatoknál jelenleg még nem mérlegelik kellő súllyal az elérhető legjobb technika és a megújuló energiaforrások alkalmazását és a törvény nem preferálja hathatósan a villamosenergia átvitel mellett a közvetlen hőenergia átvitelt
- A villamos energia fogyasztók tájékoztatására vonatkozó szabályok nem az egyébként irányadó Adatvédelmi Törvényből indulnak ki és nem is hivatkoznak arra, sőt az Avtv.-vel semmiképpen sem összeegyeztethető módon egyes adatkérőket kedvezőbb helyzetbe hoz ez a jogágazat
- A villamos energia árképzése nem ösztönöz sem a környezetbarát energiaforrások vagy környezetbarát forrásokból nyert villamos energia használatára sem pedig a környezetkímélő, megfelelően takarékos energiahasználatra még a nem lakossági felhasználók körében sem

A villamos energia szolgáltatása és használata, amely a lakosság életét nagyon sok tekintetben alapvetően meghatározza, olyan szabályozási témakör, ahol a környezetvédelmi és klímaszempontok érvényesítése nem csak közvetlen szakmai, hanem társadalompolitikai, a társadalom környezettudatosságának szintje szempontjából is rendkívül lényeges – lenne. Ehhez képest úgy látjuk, hogy az ágazat jogalkotói nagymértékben függetlenítik magukat az általános és a klímaszempontú környezetvédelmi szabályoktól és ezt megtézik azzal, hogy – állam az államban – egyik alapvető alkotmányos jogszabályunkról, az Adatvédelmi Törvényről sem vesznek tudomást.

2.2.4. Energiafelhasználó termékek

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- az energiafelhasználó termékek öko-tervezési kötelezettségének előírásáról, valamint forgalomba hozatalának és megfelelőségértékelésének általános feltételeiről szóló rendelet

- háztartási gépek

- egyes háztartási gépek energiafelhasználásának ismérveiről szóló rendelet
- a gépkocsik környezetvédelmi felülvizsgálatáról és ellenőrzéséről szóló rendelet
- a fénycsőelőtételekre vonatkozó energiahatékonysági követelményekről szóló rendelet

- a hőtermelő berendezések és vezetékhálózataik energiahatékonysági követelményeiről és a tanúsítás módjáról szóló rendelet

- egyéb termékek

- a helyhez kötött földgázüzemű gázmotorok technológiai kibocsátási határértékeinek és azok alkalmazására vonatkozó szabályok megállapításáról szóló rendelet
- a gáznemű vagy folyékony tüzelőanyaggal üzemelő melegvízkazánok hatásfok-követelményeiről és megfelelőségének tanúsításáról szóló rendelet
- az ipari és mezőgazdasági gázfogyasztó készülékek megfelelőségének tanúsítási, illetve jóváhagyási rendjére és forgalomba hozatalára vonatkozó szabályokról szóló rendelet
- a motorhajtó anyagok és egyes kőolajtermékek belföldi forgalmazásáról szóló rendelet
- a gépjármű-hajtóanyagok minőségi követelményeiről szóló rendelet
- egyes gázfogyasztó készülékek kialakításáról és megfelelőségének tanúsításáról szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- A fogyasztók tájékoztatására vonatkozó követelmények kimerülnek azáltal, hogy kötelezővé teszik adatlap és energiahatékonysági címke alkalmazását egyes energiahasználó termékeken, azonban ezek tényleges hatását, megértetését további tájékoztatással nem segítik elő
- Csak néhány termék vonatkozásában forgalomba hozatali feltétel egy minimális energiahatékonysági szint elérése – a nagyobb gazdasági erőt képviselő iparágak tömegtermékeivel szemben ilyen intézkedés jelenleg föl sem merülhet
- A gázüzemű motorok és a kazánok kibocsátásaira vonatkozó szabályok nem terjednek ki az összes üvegházhatású gázra
- A gépjárműmeghajtó anyagokra vonatkozó szabályok csak hatékonysági követelményeket tartalmaznak, közvetlenül a kibocsátással kapcsolatos szabályokat nem
- A gázfogyasztó készülékekre vonatkozó szabályok nem gondoskodnak arról, hogy ezeket a készülékeket eleve úgy alakítsák ki, hogy alkalmasak legyenek a biogázokra való átállásra

2.3. A közlekedési kibocsátásokkal kapcsolatos jogszabályok

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- Nagy közlekedési ágazatok (közúti, vasúti, légi)
- Közlekedési infrastruktúrafejlesztés és forgalomszabályozás
- Közlekedési műszaki és személyi követelmények (járművek, hajtóanyagok)
- Közlekedési szolgáltatások (személyszállítás, teherszállítás)
- Közlekedés pénzügyi jogi vonatkozásai (adók, díjak)
- Közlekedési eljárási kérdések (hatóság, nyilvántartás)

A jogterület legfontosabb problémái

- Minden bizonnyal túl sok tőke került befektetésre a közlekedési ágazatba akár infrastrukturális szinten, akár szellemi tőke formájában ahhoz, hogy az egyébként a klímaváltozáshoz markánsan hozzájáruló szektor hirtelen feladja álláspontját és érdekeivel ellentétesen környezetileg pozitív szerepet kezdjen játszani. A szemléletváltás azonban nem kerülhető legfeljebb a válságjelenségek további sokasodásáig még elodázzható. Így nem kerülhető el:
- A közúti közlekedési beruházások indokoltságának felülvizsgálata
- A légiközlekedés túlzottan védett pozíciójának átgondolása
- A műszaki (személyi és tárgyi) feltételek előírásának szigorítása mind a járművekkel, mind az azokkal végzett szolgáltatásokkal kapcsolatban
- Az adórendszer átgondolása
- A közlekedési bevételek hovafordításában a klímavédelem számára pozíció biztosítása
- A marketingszempontról releváns környezeti adatok érthető kommunikálása
- A hatóság feladatainak a fenti igényekhez való alakítása

2.3.1. Nagy közlekedési ágazatok (közúti, vasúti, légi)

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- a közúti közlekedésről szóló törvény
- a vasúti közlekedésről szóló törvény
- a légiközlekedésről szóló törvény

A jogterület legfontosabb problémái

- Nem került elvi éllel kimondásra, hogy a jelenlegi, fosszilis energiahordozókat elégető egyéni közúti közlekedés nagymértékben felelős a klímaváltozásért, ezért olyan jellegű koncepcionális változásra van szükség, mely klímatudatos alapokra helyezi a közlekedést
- Nem jelenik meg annak a kérdésnek a jogi szabályozása, hogy vajon a közúti közlekedés keretein belül melyek a legkevésbé károsak a klímára
- Sem a vasúttal kapcsolatos állami feladatok, sem a vasúti szolgáltatással szemben támasztott követelmények körében nem jelennek meg környezeti szempontok, holott a vasút fajlagosan a legkevésbé klímakárosító hatású
- A légiközlekedés egyfajta védett és a biztonsági előírások mögé bújó privilegiált helyzete azt eredményezi, hogy ez a nagy kibocsátó aránytalanul kevésbé köteles a környezeti és klímaszempontokat figyelembe venni működése során

A fentiek alapján megállapíthatjuk, hogy ma Magyarországon, de a légiközlekedéssel kapcsolatban mondhatjuk azt, hogy akár világszinten is, az egyes közlekedési ágak szabályozása nem arányos azzal a mértékkel, ahogy a globális klímaváltozáshoz kibocsátásaikkal hozzájárulnak. Itt koncepcionális változásra van tehát szükség, amelynek megint csak a légiközlekedésre aktualizált első jelei már mutatkoznak az EU-ban, ahol nagy valószínűség szerint a nagy légitársaságok is részeseivé kell, hogy váljanak a kiotói rendszernek. Magyarország még adós egy ilyen komplex, rendszerszemléletű látásmóddal, aminek mindenképpen részét kell, hogy képezze az egyes közlekedési ágak között klímaszempontú prioritások felállítása, majd ennek az elvnek a következetes végigvitele az

alsóbb szintű (infrastruktúrát érintő, műszaki követelményeket szabályozó, közterheket rendező, stb.) jogszabályokban.

2.3.2. Közlekedési infrastruktúrafejlesztés és forgalomszabályozás

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- az autópályatörvény
- a TEN-T támogatásokról szóló rendelet
- az utak építésének engedélyezéséről szóló rendelet
- az utak forgalomszabályozásáról szóló rendelet
- a repülőterek építésének engedélyezéséről szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- Magyarország úgy tűnik, hogy politikai közmegegyezés alapján egy olyan hibás fejlődési pályára állt, amelyben a fejlődés mozgatórugója a kereskedelem, azonban belül is a közúti áruszállítás. Az egyes divergáló érdekeket és néha még a költségvetési stabilitást is ennek rendeli alá a jogalkotó és a végrehajtó, és ez eklatánsan jelenik meg a csak autópályatörvénynek nevezett jogszabályban. Ebben eléggé ki nem hangsúlyozható módon egy hibás alapállásból a gyorsforgalmi úthálózat építését az Országgyűlés fontos közérdeknek állítja be. Sajnálatos jelenség, hogy ennek a folyamatnak a gyorsítása érdekében az engedélyezési eljárásokban érvényesülő közösségi részvételi jogokat is alaposan megnyirbálta a jogalkotó.
- Természetesen nem kizárólag a magyar jogalkotó és végrehajtó a felelős ezért a hibás fejlődés-felfogásért, hiszen tudjuk, hogy az Európai Unió az, amely ezeket az útépitési beruházásokat ösztönzi, anyagilag is.
- Ebből fakad, hogy az útépitések engedélyezési eljárásaiban a létesítés indokoltsága fel sem merül, pontosabban, a hatóság abszolút követő magatartást tanúsítva úgy gondolkozik, hogy amennyiben az ügyfél kérelme út építésére irányul, úgy a jogalkalmazó feladata nem ennek megkérdőjelezése, hanem annak vizsgálata, hogy a kérelem megfelel-e a jogszabályi követelményeknek.
- A közutakon kialakított forgalmi rend is leginkább a közlekedésbiztonság kritériumai alapján kerül meghatározásra, és bár lenne tere a jogban a környezeti szempontok hangsúlyosabb figyelembe vételének, erre nem kerül sor.
- Végül meg kell említenünk, hogy az indokoltság vizsgálatának hiánya egy létesítési engedélyezésnél a repülőterek tekintetében is megjelent, holott kifejezetten ezek a létesítmények kellene, hogy egyfajta klímahatás vizsgálat alá essenek.

A fentiek alapján megállapíthatjuk, hogy a magyar jog a közlekedési infrastruktúra kialakításának szabályozásakor önállótlan, sőt kifejezetten a rossz nemzetközi tendenciákat követi és másolja. A hazánknál mind gazdaságilag, mind közpolitikailag fejlettebb országok ma már korlátozás nélkül hozzáférhető tapasztalata ellenére itthon gőzerővel folyik az utak építése, a növekvő közúti közlekedési igények mechanikus kielégítése, amivel szemben egy átgondolt munka-, kereskedelem- és környezetpolitika tudna fenntartható alternatívákat felajánlani.

2.3.3. Közlekedési műszaki és személyi követelmények (járművek, hajtóanyagok)

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- a járművek műszaki követelményeiről szóló rendelet
- a járművek műszaki megvizsgálásáról szóló rendelet
- a zöldkártyáról szóló rendelet
- az új gépkocsik környezeti adatainak közléséről szóló rendelet
- a nem közúti mozgó gépekbe építendő motorokról szóló rendelet
- a légi járművek műszaki követelményeiről szóló rendelet
- a bioüzemanyagok közlekedési felhasználásáról szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- Ma a gépjárművekkel szemben támasztott (kibocsátási) műszaki követelmények alapvetően levegőtisztaságvédelmi indíttatásúak, bár kétséget kizáróan nagyon fontos szerepük van a klímavédelemben is. Létezik kimondottan környezetvédelmi vizsgálata a gépjárműveknek, és az újonnan eladásra kerülő gépkocsik esetében kötelező a vásárló tudomására hozni azok kibocsátási és fogyasztási adatait. Ezek az adatok azonban nem kifejezetten beszédesek annyiban, hogy nem teszik lehetővé a laikusok számára az azonnali értékelés kialakítását, sőt néha talán ellenkező hatást is kiváltanak – megnyugtatják a fogyasztót, és nem ösztönzik környezetbarát gépjárműhasználatra. Ez is az oka annak, hogy bár az egyes gépjárművek által kibocsátott szennyezőanyagok mennyisége a műszaki fejlesztéseknek köszönhetően csökken, a teljes levegőterhelés nő – hiszen egyre több autót használunk egyre gyakrabban.
- A légi járművek kivételt képeznek, hiszen azok alkalmasságában nem játszanak szerepet a levegőterhelési szempontok a magyar jogszabály szerint – csak a biztonság, illetve kisebb mértékben a zajkibocsátás. A helyzet úgy tűnik, hogy az EU jogalkotási szándéka miatt is, hamarosan megváltozik.

A közlekedési ágazat egy hagyományos szektor, a környezeti kérdésekre lassan reagál. Mind a statikus, mind a dinamikus infrastruktúra (utak és járművek) hosszú távú beruházások, lecserélésük „csupán” azért, mert a fenntartható fejlődést fenyegetik, nem végezhető el évek alatt. Ezért a járművekkel kapcsolatos műszaki követelmények közé is lassan szivárognak be a klímareleváns előírások, de a folyamat megállíthatatlanul elkezdődött.

2.3.4. Közlekedési szolgáltatások (személyszállítás, teherszállítás)

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- a menetrend szerinti személyszállításról szóló törvény
- a közforgalmú személyszállítási utazási kedvezményekről szóló rendelet
- a helyi közforgalmú közlekedés állami támogatásáról szóló rendelet
- a nemzetközi kombinált árufuvarozásról szóló rendelet
- a foglalkoztatás bővítéséről szóló törvény
- a bedolgozásról szóló rendelet
- a munkába járási támogatásról szóló rendelet
- a gépjárműfenntartó tevékenységről szóló rendelet
- a nemzetközi közúti szállításról szóló rendelet
- a közúti közlekedési szolgáltatásokról szóló rendelet

- a légiközlekedési tevékenységről szóló rendelet
- a közúti árufuvarozásról szóló rendelet
- a hajózási tevékenységről szóló rendelet
- a nehéz tehergépkocsik közlekedéséről szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- Az állami és önkormányzati szektornak a klímatudatosság területén példamutató kezdeményezésekkel kell elől járnia, hiszen sem kizárólag, sem elsődlegesen a magánszemélyektől nem várható a kibocsátások csökkentése. A közforgalmú személyszállítás például egy olyan terület, ahol az állampolgárok nagy tömege napi rendszerességgel érintkezik egy klímaszempontból nem elhanyagolható hatású tevékenységgel. Ennek a szabályozása azonban szinte semmilyen mértékben nem vesz tudomást erről a hatásról, így környezeti szempontokat egyáltalán nem tartalmaz.
- Üdítő kivétel a nemzetközi kombinált árufuvarozás szabályozása, itt is azonban szembeötlő az országon belüli kombinált szállítást hasonlóan ösztönző mechanizmus hiánya – amire nem fogadható el az a magyarázat, hogy az ország méretéből fakadóan ez nem indokolt.
- A másik nagy terület, ahol a klímatudatos fejlesztéseknek hatalmas tere és "megtérülési" aránya van, a munka világa. A magyar jogalkotó mégsem gondol arra, hogy a szociálistól eltérő indokkal ösztönözze pl. a rugalmas munkavégzést (a tipikus reggeli és délutáni csúcsforgalmak elkerülésére), a bedolgozást és a távmunkát (a közlekedési igényt egyáltalán nem keletkeztető munkavégzés előmozdítására) vagy a munkába járást környezeti okokból szubvencionálja (az egyéni közlekedés visszaszorítására).
- Az összefoglaló néven közlekedési szolgáltatásokról szóló jogszabályok (közúti szállítás, légiközlekedés, hajózás) figyelmének középpontjában még mindig a műszaki-biztonsági kérdések állnak, és csak elvétve vagy még inkább az „egyéb” kategóriában kapnak helyet a környezeti szempontok.
- Ekörben is egy példamutató kivétel a nehéz tehergépjárművek forgalmát korlátozó norma, mely viszont mechanikusan csak időkorláthoz köti a forgalmi tilalmat, illetve az alól pl. nem ad felmentést a gépjármű kibocsátási vagy üzemanyag-használati jellemzői alapján.

A fentiek alapján megállapíthatjuk, hogy a közlekedési szolgáltatások szabályozása körében bár igen nagy mozgástér és tartalék van a környezeti és azon belül főleg a klímavédelmi szempontok bevezetésére, ezzel a jogalkotó eddig még nem élt megfelelően, aminek köszönhetően a közlekedési szolgáltatások nagy részében nem találunk klímavédelmi rendelkezést.

2.3.5. A közlekedés pénzügyi jogi vonatkozásai (adók, díjak)

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- a regisztrációs adóról szóló törvény
- a gépjárműadóról szóló törvény
- a közlekedési hatósági eljárási díjakról szóló rendeletek
- az üzemanyagfogyasztás elszámolásáról szóló rendelet
- a repülőterek igénybe vételi díjáról szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- Az adórendszer a maga direkt és eltéveszthetetlen ösztönző és/vagy irányító hatásával tökéletes eszköze lehet egy klímatudatos magatartás kialakításának. Sajnálatos azt látni, hogy ez néha nem valósul meg a maga teljességében. Míg a regisztrációs adó képes volt a környezeti szempontokat megfelelően integrálni, addig a súlyadót felváltó gépjárműadó szabályozása már nem egészen: az adó mértéke pl. a gépjármű életkorával csökken, holott köztudott, hogy környezeti hatása éppen ellenkezőleg, növekszik. De a kedvezmények és mentességek rendszere sem fedi le hézagmentesen a lehetséges helyzeteket, ahol megint csak nagy tere van a korrekciónak és a még klímatudatosabb magatartás kialakításának.
- A közigazgatási hatósági eljárási díjak a közlekedés területén két célt kellene, hogy kövessenek:
 - egyfelől részesítsék előnyben a környezetileg (azaz klímavédelmi szempontból) kedvező közlekedési módokat, járműveket, stb
 - másfelől a befolyt díjak logikus, hogy a közlekedés által okozott környezeti ártalmak csökkentését is elő kellene, hogy mozdítsák. Ez jelenleg még nincs így.
- Ahogy az elvonások ösztönözhetnek arra, hogy egy bizonyos tevékenységet ne végezzenek, úgy a könnyített adószabályok épp egy másik tevékenység végzése felé orientálhatják a jogalanyokat. Az üzemanyagelszámolási rendszer ma még azonban nem részesíti előnyben a bioüzemanyagok felhasználását, így nem is teremti számukra egyébként indokolható versenyelőnyt.
- Konzekvens a korábban mind a légiközlekedésről, mind a közlekedési szolgáltatások díjairól elhangzottakkal az, hogy a kereskedelmi repülőterek igénybe vételi díja sem mutat semmilyen korrelációt azzal, hogy az adott légi jármű milyen klímatalajdonságokkal rendelkezik.

A fentiek alapján úgy tűnik, hogy a közlekedés adóztatása és az ott kivetett díjak rendszere nélkülözi a környezeti szempontok integrálását, holott pl. elérhető lenne egy azonos állami bevételi szint (amennyiben a fiskális szemlélet dominál), de „mellékhatásként” nem elhanyagolható környezeti állapotjavulás is beállna.

2.3.6. Közlekedési eljárási kérdések (hatóság, nyilvántartás)

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- közúti közlekedési igazgatási feladatokról szóló rendelet
- közlekedési hatóságról szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- Egyfajta önellentmondás rejlik a mai közlekedési igazgatási jogban, mivel bár a zöldkártya megléte a gépjárműnek a forgalomban való részvételének előfeltétele, annak hiánya még sincs felsorolva, mint a forgalmi engedély bevonásának egyik indoka. Csak remélni tudjuk, hogy ez nem implicite annak a kimondása a közlekedési jog részéről, hogy a zöldkártya bár fontos, de nem elengedhetetlen okirat a forgalomban való részvételhez.

- A Nemzeti Közlekedési Hatóság tevékenységi körei között – bár az általa felügyelt terület klímarelevanciája nagyon nagy – nem szerepel az ÜHG-kibocsátásokra vagy a klímaváltozásra való utalás.

Álláspontunk szerint a hatósági munkában és feladatkörök/hatáskörök meghatározásában még nem áll arányban a szektor klímaváltozásban játszott szerepe és felelőssége.

2.4. Mezőgazdaság és erdőgazdaság

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- a földtörvény
- az erdőtörvény
- az egyszerűsített területalapú támogatások és a vidékfejlesztési támogatások feltételeiről szóló rendelet
- a termőföld állam által életjáradékért megvásárlásáról szóló rendelet
- a mezőgazdasági területek erdősítéséhez nyújtandó támogatásról szóló rendelet
- az erdők tűz elleni védelméről szóló rendelet
- az erdősítés *de minimis* támogatásáról szóló rendelet
- a szennyvizek és szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználásáról szóló rendelet
- a mezőgazdaságban felhasznált gázolaj utáni jövedékiadó-visszatérítésről szóló rendelet
- a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatalról szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- A földtörvényben nem jelenik meg eléggé hangsúlyosan (de talán mondhatjuk azt is, hogy egyáltalán nem jelenik meg) az a tényező, miszerint a termőföld nemcsak egy gazdasági erőforrás, de egy ökológiai rendszer is. Ez irányú szerepe a klímaváltozás bizonyossággá válásával ráadásul felértékelődött, hiszen a talaj, mint megfelelő víztároló közeg, nagyban képes a klímaváltozás hatásainak enyhítésére⁵.
- Az erdőtörvényben szintén nem jelenik meg explicite a klímavédelemben betöltött és egyre inkább itt is felértékelődő szerep. A földtörvénnyel ellentétben az erdőtörvény már elismeri, hogy az erdő a legbonyolultabb szárazföldi ökoszisztéma, és nemcsak egy termelési jószág. Az erdő környezetvédelmi, de egyáltalán védelmi funkcióinak felsorolása azonban még mellőzi a klímavédelemre való utalást. Ugyanígy az erdők használatának szabályai és a (jogos vagy jogellenes) használatért fizetendő díjak és bírságok sem tükrözik ezt a megváltozott fontosságot és helyzetet.
- Magyarország EU tagságával és a Közös Agrárpolitikához való csatlakozásával hazánkban újfajta mezőgazdasági támogatási formák nyíltak meg. Ezek igénybe vételi feltételei azonban nem vesznek tudomást arról a fent említett tényezőről, miszerint a

⁵ Ahogyan az pl. a Magyar Tudományos Akadémián tartott és a VAHAVA hálózat létrehozását bejelentő előadáson elhangzott, a mezőgazdaság az egyetlen terület, amely egyrészt hozzájárul az ÜHG kibocsátáshoz (pl. a nagyüzemi állattartás intenzív metánkibocsátásával), másfelől megoldást kínál a klímaváltozásra (pl. az erdők nyelőfunkciójának fenntartásával).

talaj és annak megfelelő mezőgazdasági művelése klímavédelmi szempontból nagy fontosságú szerepet tölt be.

- Az állam bár működtet egy rendszert, hogy egyes földterületeket életjáradékért megvásároljon, a területek kiválasztásában azonban nem merülnek fel klímavédelmi szempontok.
- A NÉS a mezőgazdasági jellegű szennyvíz- és szennyvíziszap-kezelés klímaszempontból támogatandónak tartja, ez azonban az adott ágazati jogszabályban nem, de a teljes agrárjogban sem jelenik meg.
- A mezőgazdasági célú üzemanyag-felhasználás ismét egy olyan terület, ahol az alternatív motorhajtó anyagok elterjeszthetők lennének, természetesen ennek szabályozása sem tér ki erre a klímavédelmi szempontból releváns kérdésre.
- Végül az ágazati hatóság jelenlegi feladatkörei és hatáskörei sem látszanak tudomásul venni, hogy a mező- és erdőgazdálkodásnak a klímavédelemben kiemelt szerepe van.

Általánosságban annyit lehet elmondani a mai magyar mező- és erdőgazdálkodás jogi szabályozásának és a klímavédelemnek a kapcsolatáról, hogy az a vizsgált ágazatok közül a leginkább kezdetleges, még a tényleges változások előtt áll. Bár a mező- és erdőgazdálkodás mint reálterület kapcsolata a klímavédelemmel alaposan körüljárt és tudományosan is kidolgozott, és bár vannak már olyan jogszabályok, melyek kifejezetten klímavédelmi jellegűek (pl. az erdősítést támogató normák), a szabályozás még adós a lényegi összefüggés kimondásával és annak konzekvens érvényesítésével a részletszabályok szintjén. Ez azonban álláspontunk szerint nem ütközik nagyobb ellenérdekeltségbe, így remélhetőleg megjelenése csak idő kérdése.

2.5. Bányászat

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- a bányatörvény
- a bányatörvény végrehajtási rendelete
- a bányahatóságról szóló rendelet
- a bányajáradékról szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- A bányászat szerepe – mind kibocsátóként, mind a megoldás részeseként – nem elég hangsúlyos a klímavédelemben. Nem eléggé preferált energiahordozó a geotermikus energia és nem jelentkeznek klímavédelmi alapelvek a bányászat szabályozásában. Nincs említés a bányatörvényben arról, hogy a széndioxidtól való megszabadulásban esetlegesen a bányászat fog kulcsszerepet játszani.
- Ennek egyik oka lehet, ami a bányahatóság (tulajdonképpen összevont földtani hatóság) eljárásaiban is megnyilatkozik, hogy a bányászati ágazat kevésbé nyitott a környezetvédelmi kérdésekre, még kevésbé a közösségi részvételre. A Magyar Geológiai Szolgálatnak az egységes földtani hatóságba való beolvasztásával is veszített pozíciójából a környezetvédelem, amely folyamat kísértetiesen hasonló a vízügyi és környezetvédelmi hatóságok összevonását követő történésekhez – megint egy nagyobb hagyományokkal rendelkező és ezért konzervatív, rendszeresen a köz- és

ellátásbiztonság mindenek felettiségeire apelláló, de végül is erőforrás-gazdálkodási jellegű egység dominál egy védelmi jellegű egységgel szemben egy hivatalon belül.

- Az említett hiányosság, tehát a klímakérdésekkel szembeni érzéketlenség megjelenik a kapcsolódó szabályozásokban, tehát pl. a bányajáradék összege sem tükröz olyan prioritásokat, miszerint geotermikus energiára kellene áttérni a fosszilis energiahordozókról.

Megjegyezhetjük, hogy hazánkban a bányászati ágazat szabályozása igen zárt és ez tükröződik magukban a bányahatósági eljárásokban. Mind a környezeti szempontok megfelelő súlyú értékelése, mind a közösségi részvétel kifejezetten hiányoznak a bányászati ágazat eljárásaiból. Ezen a területen nem csupán idő kérdése, de kifejezett koncepcióváltást igényel egy klímatudatos fordulat a jogalkotásban.

2.6. Hulladékgazdálkodás

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- a hulladékgazdálkodási törvény
- a hulladékok nyilvántartásáról szóló rendelet
- a hulladékgazdálkodási tervezésről szóló rendelet
- a települési hulladékokról szóló rendelet
- a veszélyes hulladékokról szóló rendelet
- az egyes különleges hulladékfajtákra vonatkozó rendeletek (biohulladék, hulladékká vált gépjárművek, hulladékolajok, elektronikai hulladékok, stb.)
- a nemzetközi hulladékszállításról szóló rendelet
- a településtisztasági szolgáltatásról szóló rendeletek
- a hulladékkezelési létesítményekről szóló rendeletek
- a hulladékkezelési díjról szóló rendelet
- a jegyző hulladékgazdálkodási hatásköréről szóló rendelet
- a hulladékgazdálkodási bírságról szóló rendelet
- a hulladékkezelő közszolgáltató kiválasztásáról szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- Szinte általános jelenség az, ami a hulladékgazdálkodási törvénytől észlelhető: a korrekt, sőt a maga területén előremutató ágazati szemlélet hirtelen konzervatívvá minősül át akkor, amikor egy sokkal távolibb és globálisabb értelmezési tartományban működő összefüggést kellene megragadnia. Így a törvénybe képtelen megfelelően integrálni a klímavédelem szempontjait, az égetéssel nem járó hulladéktátrátlatlanítási formák előnyben részesítését, stb.
- Nem jelenik meg eléggé hangsúlyosan a hulladékgazdálkodási tervezésben a klímaszempontok figyelembe vétele, tehát pl. az egyes ártalmatlanítási módoknak azok klímára gyakorolt hatása szerinti prioritása.
- Nem minden különleges hulladékfajtára vonatkozó jogszabályban találjuk meg az összes olyan jogi eszközt, ami klímavédelmi szempontból előremutató, tehát a szállítás minimalizálására való törekvést, az újrahasznosítás prioritását, vagy az ÜHG-kibocsátás szoros kontrollját.

- A hulladékkezelés szabályait az jellemzi, hogy megfelelően és környezetileg felelősen szabályozzák a saját területüket, de a klímakérdések felbukkanása egy olyan új helyzet elé állítja ezeket a normákat, melyeket jelenleg még nem tudnak kezelni. Bár minden forrás elismeri az itt szabályozott tevékenységeknek a klímára gyakorolt hatását, az ágazati szabályozókban még nem jelentek meg klímaspecifikus rendelkezések.
- Sem a hatósági hatáskörök, sem a szankciók szabályozása nem tartalmaz klímavédelmi specifikus rendelkezéseket, holott valószínűleg a hatóságok tevékenységük során szembesülnek ebből a szempontból is értékelhető cselekményekkel.

Átfogó benyomásunk a hulladékgazdálkodás szabályozásának klímatudatosságáról, hogy az még a kezdeteknél jár, és bár meggyőződésünk, hogy idő kérdése ezeknek az új szempontoknak a beszívargása a szabályozási területre, ma még csak igen kreatív jogértelmezéssel lennének alkalmazhatók a hulladékgazdálkodási szabályok a klímavédelemre.

2.7. Kémiai biztonság és katasztrófavédelem

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- Kémiai biztonság
- Katasztrófavédelem
- A környezeti károokra vonatkozó külön szabályozás

A jogterület legfontosabb problémái

- A klímavédelem sajátos szempontjai egyáltalán nem jelennek meg a kémiai biztonsági és a katasztrófavédelmi szabályok között
- A kémiai biztonságra, a katasztrófavédelemre és a környezetvédelmi kárelhárításra, sőt részben a veszélyes hulladékokra vonatkozó szabályok között nagyon sok az átfedés, különösen az adatgyűjtés, -kezelés és -szolgáltatás terén
- Ugyanakkor a legtöbb esetben hiányzik a környezetvédelmi hatóságok szakhatósági közreműködésének lehetősége az érintett kémiai biztonsági és katasztrófavédelmi eljárásokban
- Nem volt meg a megfelelő kommunikáció a közegészségügyi és a környezetvédelmi jogalkotó szervek között a kémiai biztonsági és környezetvédelmi szankciók összehangolásában sem
- A katasztrófavédelem a másik két vizsgált területtel összehasonlítva alulszabályozott
- Az érintett jogterületek jogalkotói nem használták ki a közösségi részvételben rejlő nyilvánvaló lehetőségeket a lakossági monitoring, bejelentések, javaslatok stb. terén.

2.7.1. Kémiai biztonság

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

A kémiai biztonságról szóló törvény

- A kémiai biztonság területén működő tárcaközi bizottság működésének részletes szabályairól szóló rendelet
- A kémiai biztonsággal kapcsolatos nemzeti hatóság kijelöléséről, valamint a hatóság nemzetközi kapcsolattartásának rendjéről szóló rendelet
- Az Európai Unióban osztályozott veszélyes anyagok jegyzékéről szóló rendelet
- Az egyes veszélyes anyagok és veszélyes készítmények kivitelével, illetve behozatalával összefüggő bejelentési eljárás részletes szabályairól szóló rendelet
- A helyes laboratóriumi gyakorlat alkalmazásáról és ellenőrzéséről szóló rendelet
- A kémiai terhelési bírság alkalmazásának részletes szabályairól szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- Bár a kémiai biztonsági szabályok kiterjeszkednek a környezetvédelem kérdéseire, a klímavédelem szabályai nem jelennek meg közöttük (pl. a kockázatbecslés szabályai között)
- A veszélyes anyagokkal/hulladékokkal kapcsolatos adatgyűjtés/feldolgozás és adatszolgáltatás 3 párhuzamos, egymással nem kommunikáló, nem is összeegyeztethető rendszerben történik
- A kémiai biztonsági tárcaközi bizottságban a valódi civileken kívül a munkavállalók, a gyártók és forgalmazók szervezetei is szerepelhetnek, így ezzel az ő érdekképviselési lehetőségeik megkettőződnek
- A veszélyes anyagok jegyzékében a metán és számos fluorozott szénhidrogén esetében sem jelzik a környezetre való veszélyességet
- A vegyi anyagok forgalomba kerülésének ellenőrzésére vonatkozó szabályok túl liberálisan teszik lehetővé a csökkentett adatszolgáltatást, viszont a forgalomba helyezés teljes megtiltása nehézségekbe ütközik
- A kémiai terhelési bírság és a közelebbről meg nem határozott környezetvédelmi jogi úton kiszabható bírságok között a kémiai biztonsági szabályok manőverezési lehetőséget hagynak a jogszabálysértők számára
- A bírság felhasználásának szabályai között nem szerepelnek környezetvédelmi célok

2.7.2. Katasztrófavédelem

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- A katasztrófák elleni védekezés irányításáról és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló törvény
- A veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló rendelet
- A nyomástartó berendezések és rendszerek biztonsági követelményeiről és megfelelőség tanúsításáról szóló rendelet

- A Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal veszélyes ipari üzemekre vonatkozó szakhatósági hozzájárulásának kiadásával kapcsolatos eljárásairól, valamint a veszélyes tevékenységekkel összefüggő adatközlési és bejelentési kötelezettségekről szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- A katasztrófa jelenlegi fogalmában, ennek megfelelően pedig a katasztrófavédelmi vonatkozású engedélyekben, a biztonsági elemzésekben, biztonsági jelentésekben, a dominóhatások értékelésében, valamint a belső és külső védelmi tervek vonatkozásában sem veszik figyelembe a klímavédelmi szempontokat
- A katasztrófavédelmi hatósági eljárásokban nem szerepelnek a környezetvédelmi hatóságok szakhatóságként
- Az aktív tájékoztatás részletes kidolgozottsága mellett a katasztrófavédelmi szabályok teljesen elfeledkeznek a passzív (kérelemre történő) tájékoztatás lehetőségéről és szükségességéről, egyebek között például a posztprojekt analízisok eredményeivel kapcsolatosan
- A nyomástartó berendezések biztonságára vonatkozó szabályok a megfelelő munkavédelmi és fogyasztóvédelmi szabályokon túlmenően nem rendelkeznek a környezetvédelmi, levegőtisztasági, klímavédelmi kérdésekről
- A katasztrófavédelmi jog nem szankcionálja megfelelően a jogalanyok információszolgáltatási kötelezettségeinek elmulasztását vagy nem megfelelő teljesítését

A meglévő jogintézményeket költségvetési szempontból egészíti majd ki a NÉS-ben előírányzott Nemzeti Katasztrófavédelmi Alap létrehozása, a velejáró szervezeti és eljárási jogszabályokkal együtt.

2.7.3. A környezeti károkra vonatkozó külön szabályozás

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- A környezetkárosodás megelőzésének és elhárításának rendjéről szóló rendelet
- Az éghető folyadékok és olvadékok tárolótartályairól szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- A jogterület környezetvédelmi szemléletű (és az ágazat kezelésében lévő, azaz általa előkészített és végrehajtott) szabályai közül is hiányzanak a rokonterületekre, a kémiai biztonságra és katasztrófavédelemre történő kereszthivatkozások
- A környezetkárosodás megelőzésének és elhárításának szabályai nem megfelelően rendelkeznek a közösségi részvétel egyébként kézenfekvő lehetőségeiről (pl. lakossági monitoring tevékenység, a közérdekű bejelentések rendje stb.)
- Az éghető folyadékok és olvadékok tárolótartályairól szóló, levegőtisztaság védelmi szemléletű szabályozás nem terjed ki olyan fontos kérdésekre, mint az utólagos hatósági ellenőrzés, a meghibásodások kötelező bejelentése és a működési engedély módosítása vagy visszavonása.

A környezetkárosodás megelőzésének és elhárításának témakörében született részletes szabályokat nem vettük bele a jelen elemzésbe, aminek legfőbb oka az volt, hogy e részletes szabályok között nincsenek a levegőtisztaságra vonatkozó szabályok.

2.8. Egyéb ipari és lakossági kibocsátások

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- a légszennyezettség vizsgálatáról szóló rendelet
- az ózonkárosító anyagokról szóló rendelet
- a nyomástartó és töltölésítményekről szóló rendelet
- a motorbenzinek emissziójáról szóló rendelet
- a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatalról szóló rendelet
- a lakásszövetkezetekről szóló törvény
- a társasházakról szóló törvény
- a kéményseprő mestervizsgáról szóló rendelet
- a környezetbarát védjegyekről szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- A légszennyező anyagok kibocsátása körében az ÜHG-k kibocsátását nem szabályozza az ágazati levegőtisztaságvédelmi jogszabály, ezért azokra nem terjednek ki az egyébként a légszennyezés elleni fellépés eszközei, mint mérések, jelentések, szankciók.
- Az ózonkárosító anyagok közül a HFC-kre csak egy bejelentési kötelezettség terjed ki.
- A motorbenzinek töltésére vonatkozó jogi szabályozás szankciós rendszere nem elégséges, a norma betartására nem rendelkezik valódi eszközzel.
- A Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal működése környezetvédelmi ügyekben nem integrált a környezeti ügyek meglévő rendszerébe, sem a környezetvédelmi felügyelőségekkel való kapcsolat, sem a közösségi részvétel biztosítása tekintetében.
- A lakásszövetkezetek és társasházak számára megterhelő döntés egy energiatakarékosági felújítás, ami azonban nem szabályozási, hanem támogatási kérdés inkább.
- A lakossággal mindennapi kapcsolatban lévő kéményseprők kötelező szaktudásának nem képezi részét a lakossági fűtés által kibocsátott ÜHG-k témaköre, sem az energiatakarékos és/vagy alternatív fűtési módok ismerete.

Ez az alfejezet nem tartalmaz egységes rendező elvet, az itt felbukkanó problémák nagyon szerteágazóak. Épp ezért általános értékelést sem lehet adni az egyéb ipari és lakossági kibocsátások szabályozása és a klímavédelem kapcsolatáról. Annyi azonban már ebből a rövid áttekintésből is látszik, hogy a klímavédelem nem került integrálásra a különböző egyéb, nem kifejezetten klímavédelmi jogszabályokba, hanem – magyar szokásként – úgy tekint erre a témára a jogalkotó, mint aminek rendezése szinte csak és kizárólag az explicite klímavédelmi joganyag feladata. Ez természetesen helytelen álláspont.

Melléklet

Az egyes témakörök részletes elemzése

3. KÖRNYEZETVÉDELMI JOGI ESZKÖZÖK

3.1. Általános környezetvédelmi jogi eszközök

Áttekintés

A vizsgált jogszabálycsoportok

- Környezetvédelmi törvény, levegővédelmi jogszabály
- Üvegházhatású gázokra vonatkozó közvetlen szabályok
- Hatásvizsgálati típusú jogszabályok

A jogterület legfontosabb problémái

- Az általános célkitűzések konkrét eljárási biztosítékai, így pl. a megfelelő részletes szabályok vagy szankciók hiányoznak
- A közösségi részvételre vonatkozó szabályok az első két területen nem egyértelműek, ellentmondásosak
- A hatásvizsgálati típusú eljárásfajtákban jelenleg még nem érvényesülnek a megfelelően a klímavédelmi szabályok (a vizsgálati kötelezettségek előírásában és a környezeti vizsgálatok tartalmában kellene előre lépni)

A környezetvédelem, levegőtisztaság védelem és a klímavédelem legfontosabb általános szabályainak az a funkciója, hogy meghatározzák a klímavédelem alapvető szemléletét, olyan fogódzókat adjanak, amelyek segítségével az alacsonyabb szintű környezetvédelmi, illetőleg a rokonterületi (a Környezetvédelmi Törvény 3. §-ban felsorolt) ágazati szabályokat megfelelően lehet a gyakorlatban értelmezni, illetőleg szükség esetén egy irányba hatóan módosítani. A két terület közötti kapcsolódásokat erősíteni lenne szükséges azzal, hogy a legfontosabb környezetvédelmi/klímavédelmi jogszabályokban megfelelő utalásokat helyez el a jogalkotó az ágazati jogszabályokra.

3.1.1. A környezetvédelmi kódex és a levegőtisztaságvédelmi jogszabály

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok

- Környezetvédelmi törvény (a továbbiakban a fejezetben belül: kódex)
- Levegővédelmi jogszabály (a továbbiakban a fejezetben belül: rendelet)

A jogterület legfontosabb problémái

- A kódexben az integráció elve nem jelenik meg egyértelműen

- A kódexben a levegőtisztaságvédelmi, az épített környezet védelmére vonatkozó és a hulladékgazdálkodási fejezetben nem jelennek meg eléggé a klímaszempontok
- A kódexben és a rendeletben a közösségi részvételi szabályok (pl. a definíciók, az információhoz jutás és az ügyféli jog szabályai) nem eléggé egyértelműek
- A rendeletben az alap légszennyezettség túllépése esetén is mód van egyes esetekben további szennyező források engedélyezésére
- A rendelet alapján a nagyobb utak területén és védősávjain belül nem érvényesek a levegőtisztasági határértékek
- A rendeletben előírt rendkívüli intézkedések nem vonatkoznak a hosszabb távú negatív környezetvédelmi hatásokra, így a klímavédelem szempontjából káros hatásokra sem

A klímavédelem két alapvető jogszabálya, a környezetvédelmi kódex és a levegőtisztaságvédelmi rendelet alapján véve kielégítően, egyes vonatkozásaiban kiválóan szabályozza a klímavédelem szempontjából fontos fogalmakat, alapelveket, szervezeti és eljárási kérdéseket. Ugyanakkor néhány fent felsorolt kérdésben itt is problémákat látunk, amelyekkel kapcsolatosan az alábbi táblázatokban megjelöljük a konkrét jogszabályhelyeket és orvoslásukra kezdeti javaslatokat is teszünk.

(i.)

A jogszabály száma:	1995. évi LIII. törvény
A jogszabály címe:	A környezet védelmének általános szabályairól
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A kódex meghatározza a környezetvédelmi ágazat legfontosabb fogalmait és alapelveit, az állami szervezeti rendszer egyes elemeinek környezeti feladatait, a környezetvédelem gazdasági és információs alapjait, a legfontosabb környezetvédelmi közigazgatási jogi eljárás típusokat, a közösségi részvétel és a környezeti felelősség alapvető szabályait.
Releváns jogszabályhelyek:	3. § (a törvény hatálya, a törvény rendelkezéseivel összhangban külön törvények rendelkeznek egyebek közt a bányászatról, az energiáról, az erdőkről, az épített környezetről, a termőföldről, a közlekedésről, a katasztrófavédelemről, a területfejlesztésről, a vadgazdálkodásról, a hulladékokról és a veszélyes anyagokról) 4. § (1) és (2) bek. (a környezeti elem és a környezet definíciói) 22. § (1)-(3) bek. (a levegő védelmének szabályai, a klíma megemlítésével) 26-27. §§ (az épített környezet védelme) 28. § (1)-(2) bek. (a veszélyes anyagokra vonatkozó általános szabályok) 47. § (1) bek. (a helyi környezetvédelmi program elemei, így helyi közlekedés-szervezés, energiagazdálkodás, zöldterület gazdálkodás) 47. § (3) bek. (az önkormányzati környezetvédelmi programban meghatározott feladatok végrehajtása további intézkedésekkel vagy rendeletekkel) 51. § (1) bek. (a környezet állapotára, igénybevételére és használatára vonatkozó adatok közérdekűek) 51. § (3) bek. (a települések környezeti állapotáról az önkormányzat legalább évente tájékoztatja a lakosságot) 73-81. §§ (a környezetvédelmi felülvizsgálat és

	teljesítményértékelés általános szabályai) 98. § (1) bek. (a társadalmi szervezetek ügyféli joga a környezetvédelmi közigazgatási eljárásokban).
Módosító javaslatok:	A környezet védelmének alapelvei között meg kellene fogalmazni az integráció elvét is, annak mind külső és belső vonatkozásait, illetőleg az integráció elvét egyértelműen (a törvényszövegben megemlítve) érvényesíteni kell a törvény hatályáról szóló rendelkezésekben is. A környezet definíciójában meg kell jeleníteni a klímát is. A levegő védelmének szabályai között részletesebb szabályokat kell adni egyebek között a klímavédelem legfontosabb elemeiről. Az épített környezet védelmére vonatkozó szabályok között konkrét normákat kell megfogalmazni a zöldterületek védelmének célkitűzéseiről és legfontosabb módjairól. A veszélyes hulladéokra vonatkozó szabályok közé a kifejezetten csak a környezetre veszélyes tulajdonságokat is be kell építeni. A környezeti információkhoz való hozzájutás garanciáit tovább kell építeni, elsősorban a különböző környezetvédelmi adatbankok átlátható és jól kereshető kialakításával, az önkormányzatok számára megfelelő adatok rendelkezésre bocsátásával és a titok-körök világos, egyértelmű behatárolásával. A felülvizsgálat és teljesítményértékelés részletes szabályait is meg kell alkotni (különös tekintettel a vizsgált környezetvédelmi kérdések körére, valamint az eljárás és a közösségi részvétel szabályaira). Pontosan meg kell határozni a társadalmi szervezetek ügyféli jogának feltételeit (mi számít társadalmi szervezetnek, mi számít környezetvédelmi ügynek, és milyen terjedelmű a részvételi jog, különös tekintettel a közigazgatási bírósági eljárásban számonkért kereshetőségi jogra).
A módosítás indokolása:	A környezeti jog alapelveit az azt követő nemzetközi jogi és nagyon sok állam nemzeti szintű jogi gyakorlata által elfogadottan a Riói Deklaráció tartalmazza. A magyar környezetjog nem mindegyik alapelvet használja a riói elvekkel összhangban, többek között az integráció elvét sem. Ezen túlmenően a Riói Csúcsértekezlet által eltelt időben az alapelvek egy része az eredeti jelentést és tartalmi elemeket megtartva jelentősen továbbfejlődött – ezeket az eredményeket is célszerű lenne átvenni, az integráció elvére vonatkoztatva ez a külső és belső integráció elvének megkülönböztetése⁶. Jóllehet a kódex környezet-definíciója szakmailag megállja a helyét és „a környezeti elemek rendszerei, folyamata” általános kifejezés a klímára is utal, a definíció felett eljárt az idő, a jogrendszerünkben és az irányadó európai és nemzetközi jogi forrásban szereplő számos környezet fogalom ma már ennél jóval részletesebb és konkrétabb. A kódex egyes környezeti elemekre vonatkozó rendelkezései sok

⁶ Ld. pl. dr. Teszár László okfejtését az „Előzetes vizsgálat – hatásvizsgálat – IPPC” c. könyv (Magyar Emőke et. al., szerk.: Dr. Bándi Gyula, Complex Kiadó, Budapest, 2007.), 10. fejezet, p. 452-465.

	helyütt kifejezetten lakonikusak és a sok lehetséges alapvető norma közül csak keveset tartalmaznak. Hiányoznak véleményünk szerint az egyes elemekre vonatkozó szabályok közül a megfelelő kereszthivatkozások is, amelyek a belső integráció követelményeit tartalmilag kielégíthetnék. A veszélyes anyagok vonatkozásában, a jelenlegi jogrendszerben paradox módon éppen a környezetvédelmi jog alapjogszabálya az egyetlen, amelyik megfelelnek arról, hogy a veszélyes anyagokra vonatkozó szabályozásnak nem csak a közvetlen egészségi és vagyoni károkkal fenyegető veszélyek, hanem az akár közvetett és hosszabb távú környezeti károk és veszélyek is a tárgyai. Az információszabadság sok vívmánya ellenére ma Magyarországon még mindig sok esetben lehetetlen az állampolgárok számára az egészségüket és lakóhelyi környezetüket közvetlenül érintő környezeti adatokhoz való hozzáférés. Ennek oka részint az, hogy a helyi hatóságok legtöbbször maguk sem jutnak hozzá a regionális és decentralizált szakágazati hatóságok adataihoz, saját maguk pedig képtelenek releváns adatokat generálni és feldolgozni. Másfelől az igazán fontos környezeti adatok többnyire magánérdekeket is érintenek, amelyek hathatósan tudják akadályozni az adatok kikerülését. Ilyen körülmények mellett a környezetvédelem és a klímavédelem szempontjából is alapvető hatékony közösségi részvétel lehetetlen. Míg a környezetvédelmi felülvizsgálat és teljesítményértékelés egyes szabályai (pl. az elrendelés esetei, vagy az eljáró szakértők) a törvényben vagy külön jogszabályban részletesen rendelkezésre állnak, más szabályok hiányoznak és a felügyelőségek joggyakorlata szabadon dönti el, hogy mit követel meg és mit nem. Bár a környezetvédelmi ügyekben a közösségi részvétel szabályai a környezeti demokrácia magas szintjét célozták meg, a szabályok nem kellő részletessége, félreértelmezhetősége a gyakorlatban oda vezetett, hogy számos jogvita, per folyik pusztán azon, hogy az ügyféli jog fennáll-e, ahelyett, hogy az érintettek az ügyek érdemi részére tudnának koncentrálni.
--	---

(ii.)

A jogszabály száma:	21/2001. (II. 14.) Korm. sz. rendelet
A jogszabály címe:	A levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A levegőtisztaság védelem és a klímavédelem alapjogszabálya.
Releváns jogszabályhelyek:	3. § c., d., e., f., g., i. és l. pontjai és 4. § (5) bek. (a légszennyező anyag, a levegőterhelés/emisszió, a levegőszennyezés/légszennyezés, a légszennyezettség/immisszió, az alap légszennyezettség, az elérhető legjobb technika és az érintett nyilvánosság definíciói, ez utóbbiban csak a

	levegővédelmi program által érintett lakosság és az alapszabályuk alapján érintett társadalmi szervezetek szerepelnek, továbbá a légszennyező pontforrás közvetlen hatásterülete) 4. § (1) bek. (a levegővédelmi követelmények érvényesítése a különböző szintű társadalmi gazdasági tervekben és programokban) 4. § (2)-(3) bek. (a levegőterhelést okozó forrásokra, tevékenységekre, létesítményekre az elérhető legjobb technika alapján kell határértéket és más követelményeket megállapítani) 5. § (6) bek. (a hatásvizsgálat és/vagy EKHE köteles tevékenységek esetén tilos új pontforrást telepíteni, ha az alaplégszennyezettség már meghaladja vagy így meghaladná a légszennyezettségi határértéket – a légszennyezőnek kell bizonyítani ennek ellenkezőjét) 6. § (védelmi övezet új források és nyomvonalas közlekedési létesítmények mentén) 7. § (1) bek. (a légszennyezettségi határértékek 3 évenkénti felülvizsgálati kötelezettsége) 7. § (2)-(4) bek. (Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat) 7. § (7)-(10) bek. és 7/A. § (intézkedési program azokra a zónákra, ahol a légszennyezettség határérték felett van – a tervet 18 hónapon belül kell elkészíteni, tartalmazza az egyes források működésének felfüggesztését, korlátozását, megtiltását és a program megalkotásában a közösségi részvétel szabályait) 9. § (1)-(5) bek. (a helyhez kötött pontforrások engedélyezésének és legalább 5 évenkénti felülvizsgálatának szabályai) 10. § (helyhez kötött diffúz források engedélyezése) 11. § (hulladék és növényzet égetésére vonatkozó tilalmak) 12-13. §§ (gépjárművek és légszennyező nyomvonalas létesítmények engedélyezése, illetőleg a környezetvédelmi hatóságok forgalomszervezési, korlátozó intézkedései) 13. § (5) bek. („Külterületen vezetett, új autópálya, autótűt, egy- és kétszámjegyű országos közút és vasút mentén a légszennyezettségi határértékeknek a védelmi övezet határán kell teljesülniük.”) 15. § (1)-(7) bek. (rendkívüli intézkedések veszélyes légszennyezettség esetén, azaz szmoghelyzet vagy a határértékek olyan túllépése esetén, amely emberi egészséget is veszélyeztet egyúttal).
Módosító javaslatok:	Az érintett nyilvánosság fogalmát összhangba kell hozni az Aarhusi Egyezmény hasonló definíciójával. Az alaplégszennyezettség határérték túllépésének eseteit ki kell terjeszteni az összes releváns tevékenységre. Egyértelművé kell tenni, hogy a bizonyítási teher az ilyen ügyekben a légszennyezőn van. A 13. § (5) bekezdését hatályon kívül kell helyezni. Rendkívüli intézkedéseket kell előírni a környezet és azon belül a klíma veszélyeztetése esetén is.
A módosítás indokolása:	Az Aarhusi Egyezmény és annak nyomán számos európai és hazai környezetvédelmi jogszabály lényegesen bővebben

	határozza meg az érintett nyilvánosság körét. A legfontosabb különbség az, hogy a rendeletben szereplő definíció teljesen elfeledkezik az érintett lakosság részvételi jogairól az egyedi levegőtisztaság védelmi közigazgatási eljárásokban. Ha az alaplégszennyezettség meghaladja a légszennyezettségi határértéket, ennek további romlásához a jog semmilyen esetben sem adhatja hozzájárulását. Különösen az összeadódó SME szennyezések, illetőleg az egyébként hatásvizsgálat és/vagy EKHE köteles tevékenységek fokozatos, önmagában nem hatásvizsgálat köteles bővítése miatt elégtelen a jelenlegi szabályozási megoldás. A bizonyítási kötelezettség (a jelenlegi megoldásban) és a bizonyítási teher (az általunk javasolt megoldásban) nem teljesen ugyanaz, utóbbi arra is vonatkozik, hogy a bizonyítás sikertelensége kinek a hátrányára szolgál az ügyben. A 13. § (5) bekezdése deklarálja, hogy a közlekedés résztvevőire, illetőleg a védőterületeken tartózkodókra az egyébként az emberi egészség védelmét szolgáló határértékek nem irányadóak – ez a megkülönböztetés véleményünk szerint alkotmányos szempontból aggályos, klímavédelmi megfontolásokból pedig kifejezetten ésszerűtlen, hiszen csak az oldalirányú szennyezés-terjedéssel számol. Paradox módon éppen a legfontosabb környezetvédelmi jogszabályok korlátozzák a vészhelyzeteket csupán az emberi egészség közvetlen veszélyeztetésének eseteire, a közvetett veszélyeztetést vagy a környezet és a klíma veszélyeztetését nem tekintik ilyennek.
--	---

3.1.2. Az üvegházhatású gázokra vonatkozó közvetlen szabályozás

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- Az Éghajlatváltozási Keretegyezmény és a Kiotói Jegyzőkönyv végrehajtási keretrendszeréről szóló törvény (a továbbiakban a fejezeten belül: törvény)
- Az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek kereskedelméről szóló törvény (a továbbiakban a fejezeten belül: ETS törvény)
- Az egységkereskedelmi rendszer működtetésével kapcsolatos felügyeleti díjról szóló rendelet (a továbbiakban a fejezeten belül: rendelet)
- Az energiaadóról szóló törvény

A jogterület legfontosabb problémái

- A törvényben az éghajlatváltozással kapcsolatos kutatás, feltárás szabályai nincsenek kidolgozva a másik két fő célkitűzéshez (megelőzés, alkalmazkodás) képest
- A törvényben a kisebb és a nem pontjellegű források nem szerepelnek a Nemzeti Nyilvántartási Rendszerben
- A Nemzeti Nyilvántartási Rendszer adatainak nyilvánossága nem teljesen egyértelmű

- Az ETS törvényben nincsenek kellő garanciák a túlallokáció megakadályozására és az egyelőre be nem vont ágazatok részleges ellenőrzésére
- Az ETS rendszerben résztvevők normakövető viselkedését biztosítani hivatott felügyeleti díj megfizetésének elmulasztása esetére a rendeletben nincsenek meg a megfelelő szankciók
- Az energiaadó szabályozás nem differenciál aszerint, hogy milyen energiaforrás felhasználásával került előállításra az adózás alá vont villamos energia

Megjegyezzük, hogy ugyanezek a megállapítások érvényesek a témában még releváns további jogszabályokra is:

- a 213/2006. (X. 27.) Korm. sz. rendelet az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek kereskedelméről szóló 2005. évi XXV. törvény végrehajtásáról;
- a 109/2006. (V. 5.) Korm. sz. rendelet az üvegházhatású gázoknak a Magyar Állam kincstári vagyonába tartozó kibocsátási egységeivel való rendelkezés részletes szabályairól;
- a 183/2005. (IX. 13.) Korm. sz. rendelet az üvegházhatású gázok kibocsátásával kapcsolatos hitelesítési tevékenység személyi és szakmai feltételeiről;
- a 24/2005. (IX. 13.) KvVM sz. rendelet az üvegházhatású gázok kibocsátásával kapcsolatos hitelesítés szabályairól.

Közvetve a témához kapcsolódik még⁷:

- a 1992. évi XXXVIII. törvény az államháztartásról (a kincstári vagyon értékesítésének feltételei);
- a 2006. évi LXXVII. törvény a 2007. évi költségvetés megállapításáról (a kibocsátási egységek ellenérték fejében történt átruházásából származó bevételek sorsáról);
- az 1996. évi LXXXI. törvény a társasági és osztalékadóról (50 %-os adókedvezmény a kibocsátási egységekkel való kereskedésből);

Nézetünk szerint a fejezetben szereplő jogszabályokkal kapcsolatosan a legfontosabb azt tudatosítani, hogy önmagukban ezek a szabályok az üvegház hatású gázok kibocsátásának hatékony kontrolljára nem alkalmasak. Emiatt már ezekben a jogszabályokban is, mint az ágazat vezető jogszabályaiban, meg kellene tenni azokat az utalásokat a megfelelő ágazatokra (építés, energia, közlekedés, stb.) és ágazati jogintézményekre, amelyek a gyakorlatban e jogszabályok együttes alkalmazását lehetővé teszik.

(i.)

A jogszabály száma:	2007. évi LX. törvény
A jogszabály címe:	Az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye és annak Kiotói Jegyzőkönyve végrehajtási keretrendszeréről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Megfogalmazza az üvegházhatású gázokkal és az éghajlatváltozással kapcsolatos legfontosabb célkitűzéseket és fogalmi, intézményi kereteket ad a végrehajtásukhoz.
Releváns jogszabályhelyek:	2. § 4-6. pont (az üvegházhatású gáz, a széndioxid-egyenérték és a nyelő fogalmának meghatározása) 3. § (1) bek. (az éghajlatváltozással kapcsolatos célok, eszközök, prioritások három területe: kutatás, csökkentés és alkalmazkodás) 3. § (4) bek. c. pont (az Éghajlatváltozási Program egyebek közt meghatározza a kutatási prioritásokat és azok finanszírozási

⁷ dr. Fodor László i.m. 302-304. old.

	forrásait) 4. § (2) bek. (a Nemzeti Nyilvántartási Rendszerbe az évi 100 tonna széndioxid-egyenértéket elérő szervezetek szolgáltatnak adatokat) 4. § (5) bek. és 6. § (a Nemzeti Nyilvántartási Rendszer adataihoz való hozzáférés: az adatokat a jogszabály a statisztikáról szóló törvény rendelkezései alapján minősíti, illetőleg, mint környezeti információt a rendszer egyes részeit egyértelműen hozzáférhetőnek minősíti).
Módosító javaslatok:	Az éghajlatváltozással kapcsolatos kutatás szabályait részletezni kell, a finanszírozási források meghatározásán kívül szervezeti, eljárási és közösségi részvételi (elsősorban a kutatási eredmények gyors nyilvánosságra hozatalával és megértésével, tudatosításával kapcsolatos) főbb szabályokat is meg kell alkotni. A Nemzeti Nyilvántartási Rendszerbe a kisebb, illetőleg nem pontjellegű források üvegházhatású gáz kibocsátását is bele kell foglalni, az ehhez szükséges módszertani útmutatással (pl. becslési eljárások meghatározása) együtt. Egyértelművé kell tenni, hogy a Nemzeti Nyilvántartási Rendszerben található összes adat az 1992. évi LXIII. törvény szerinti közérdekű adat és erre, valamint a Kvtv. és a 311/2005. (XII. 25.) Korm. sz. rendelet megfelelő rendelkezéseire tekintettel maradéktalanul nyilvános.
A módosítás indokolása:	A három fő terület közül (kutatás, csökkentés és alkalmazkodás), amelyek logikus rendszert alkotnak, az első nem kap elegendő hangsúlyt, bizonyára azért, mert a jogalkotó rutinszerűen csak kiegészítő tevékenységnek fogja fel a kutatást, holott itt a rendszer kiinduló pontja. Az SME problematika minden hasonló nyilvántartási rendszerben (pl. a PRTR rendszerek) felmerülnek és sok helyütt előrehaladott módszertani kultúrát fejlesztettek ki a megoldására. A statisztikai adatokra vonatkozó szabályokra való hivatkozás a jelen összefüggésekben irreleváns, ide tartoznak viszont az Adatvédelmi Törvény és az Aarhusi Egyezmény, illetőleg az azt végrehajtó környezeti információk irányelv hazai végrehajtó jogszabályai.

(ii.)

A jogszabály száma:	2005. évi XV. törvény
A jogszabály címe:	Az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek kereskedelméről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Az egész háromszintű ETS jogi szabályozás célja elsődlegesen az, hogy az EK kibocsátási egység kereskedelmi rendszerében, illetőleg a kiotói kötelezettségeknek megfelelően az éghajlatváltozás kockázatát elsősorban gazdasági ösztönző eszközökkel csökkentse.
Releváns jogszabályhelyek:	1. § (a törvény célja) 3. § e. pont (az üzemeltető fogalma) 4. § (kibocsátási engedély) 5. § (1) bek. (monitoring és jelentéstételi kötelezettség)

	6. § (Nemzeti Kiosztási Terv és Kiosztási Lista) 9. § (a kibocsátási egységek allokációja, ideértve az új belépők ellátását is) 11. § (a kibocsátási egységek visszaadása) 12. § (a kibocsátási egységek átruházása) 16. § (a kibocsátási egységek kereskedelmének nyilvánossága) 1. sz. melléklet 8. pont (a Kiosztási Tervnek tájékoztatást kell adnia a nyilvánosság bevonásának és az észrevételek figyelembevételének módjáról).
Módosító javaslatok:	Jogszábi gy garanciákat kell megfogalmazni a túlallokáció megakadályozására, illetőleg a rendszerbe még be nem vont ágazatok kibocsátás-csökkenésének összemérhető ösztönzésére ⁸ .
A módosítás indokolása:	Az irányadó szakirodalmi adatok felvetik a túlallokációt, ily módon az egyenlő elbánás elvének megsértését, továbbá a rendszerbe még be nem vont ágazatokkal kapcsolatosan társadalmi igazságtalanság okozásának veszélyét.

(iii.)

A jogszabály száma:	38/2006. (VIII. 22.) KvVM-PM együttes rendelet
A jogszabály címe:	Az üvegházhatású gázok kibocsátási egységkereskedelmi rendszer működtetésével kapcsolatos felügyeleti díj megfizetésének részletes szabályairól
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Az üvegházhatású gázok kibocsátóival szemben az eljárási szabályok megsértése esetén szükséges a megfelelő fellépés lehetőségét biztosítani.
Releváns jogszabályhelyek:	1. § (4) bek. (a felügyeleti díj meg nem fizetése estén történő eljárás)
Módosító javaslatok:	Amennyiben a felügyeleti díj megfizetése nem történik meg, abban az esetben a főfelügyelőség mindössze a fizetési kötelezettség teljesítésének elmulasztását megállapító határozatot bocsát ki. Így tulajdonképpen e díj meg nem fizetése tényleges szankció nélkül marad, ugyanis a 2005. évi XV. törvény (az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek kereskedelméről) vonatkozó §-ai (17. § és 19. §) sem tartalmazzak ezzel kapcsolatos rendelkezéseket.
A módosítás indokolása:	Nem szerencsés fizetési kötelezettséget megállapító szabályt hatékony szankció nélkül hagyni, ugyanis ezáltal könnyen kvázi „lex imperfecta”-vá válhat a gyakorlatban.

(iv.)

A jogszabály száma:	2003. évi LXXXVIII. törvény
A jogszabály címe:	az energiaadóról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály az energiaadót, vagyis a villamos energia vásárlása és/vagy értékesítése esetén, ad absurdum felhasználása esetén fizetendő költségvetési befizetési kötelezettséget rendezi.
Releváns	3. § és 6. §

⁸ Javaslatunkat dr. Fodor László: „Kibocsátási egységek kereskedelmi rendszerének bevezetése Magyarországon” c. tanulmánya alapján tettük meg (in: Publicationes Universitatis Miskolciensis – Section Juridica et Politica, Tomus XXV/1. – Miskolc, 2007.).

jogszabályhelyek:	
Módosító javaslatok:	Két helyen kellene a ma meglévő normát környezettudatosabbá tenni, mivel mai állapotában – bár tárgyi hatályát tekintve jól szolgálhatná a klímavédelmet – differenciálталansága miatt teljesen alkalmatlan környezeti szempontok érvényesítésére: - egyfelől aszerint kellene az adófizetési kötelezettséget megállapítani, hogy az értékesített és/vagy vásárolt villamos energia milyen energiahordozó felhasználásával jött létre – és itt természetesen a klímavédelem az alternatív, megújuló energiákra az alacsonyabb adótételt vagy akár az adómentességet igényelné, - másfelől az adóvisszaigénylés szabályait kellene a fentiekhez hasonló elvek mentén kialakítani, megint csak előnyben részesítve az alternatív és megújuló energiaforrásokat.
A módosítás indokolása:	Közgazdasági szabályozás a klímatudatos energiatermelés előmozdítására.

3.1.3. Hatásvizsgálati típusú jogszabályok

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- A környezeti hatásvizsgálatról és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló rendelet (KHVr.)
- Az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló rendelet (SKVr.)
- A környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) résztvevő szervezetek nyilvántartásáról szóló rendelet (EMASr.)
- A telepengedély alapján gyakorolható ipari és szolgáltató tevékenységekről, valamint a telepengedélyezés rendjéről szóló rendelet (telepengedélyezési r.)
- A telepengedélyezési eljárásért fizetendő igazgatási szolgáltatás díjáról szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- A KHVr.-ben a NÉS szempontjai még nem jelentkezik a kérelem elutasításához vezető okok között
- A KHVr.-ben és az SKVr.-ben a (hatás)vizsgálat köteles tevékenységek kijelölésében, a konkrét esetekre vonatkozóan a (hatás)vizsgálat kötelezettségének megállapításában, illetőleg a hatástanulmány és a határozat tartalmában (illetőleg a terv tartalmának kialakításában) a klíma szempontok még nem szerepelnek megfelelő súllyal, ugyanez igaz a telepengedélyezési eljárásokra is
- A KHV és SKV vonatkozásában a környezeti hatásokat elsődlegesen értékelő szakértők nem függetlenek
- Míg a jogerős környezetvédelmi engedély az esetek túlnyomó többségében a létesítési engedélyezési eljárások megindításának egyik feltétele, az SKV elmulasztásának nincs az azt követő eljárásokban semmiféle szankciója
- Az önkéntesen vállalt vizsgálatokban (EMAS, környezeti teljesítményértékelés) a nyilvánosság részvétele csekély

A magyar környezetvédelmi jogban a környezeti hatások vizsgálatára irányuló jogintézményeknek egész rendszere fejlődött ki, aszerint, hogy kisebb vagy nagyobb környezeti jelentőségű tevékenységekről, hazai vagy külföldi beruházásról (Espooi Egyezmény), tervről vagy egyedi projektről, kötelező vagy önkéntes vizsgálatról van-e szó. A környezeti hatások vizsgálatának módszertana, illetőleg egyes eljárási sajátosságok, mint pl. a közösségi részvétel alapvető jelentősége az eljárások során, összeköti ezeket a jogintézményeket. Ezen az alapon véleményünk szerint mód nyílik arra, hogy a klímavédelmi szempontokat egységes szemlélettel érvényesítsék e jogintézmény csoport minden egyes jogszabályában.

(i.)

A jogszabály száma:	314/2005. (XII. 25.) Korm. sz. rendelet
A jogszabály címe:	A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A legfontosabb környezetvédelmi jogszabályunk, példaértékű közösségi részvételi szabályokkal.
Releváns jogszabályhelyek:	2. § (2) bek. aba. és abc. pontjai (a tevékenység módosításának fogalma az energiakibocsátás változásához képest) 5. § (4) bek. (a nyilvánosság értesítése az előzetes eljárásban) 8. § (1) bek. (helyi és országos napilapban, honlapon szereplő közlemény a nyilvánosság értesítéséről) 9. § (közmeghallgatás) 10. § (1) bek. a közösségi észrevételek értékelés ténybeli, szakmai és jogi szempontból a határozat indokolásában) 10. § (7) bek. (az engedélykérelem elutasítása, a Nemzeti Környezetvédelmi Programmal vagy az ország nemzetközi szerződésben vállalt kötelezettségeivel való ütközés miatt) 26. § (a hatásvizsgálat nélkül vagy a környezetvédelmi engedélytől eltérően folytatott tevékenységek szankciói) 1-3. melléklet (hatásvizsgálat és egységes környezethasználati engedély köteles tevékenységek listája) 5. sz. melléklet (a hatásvizsgálat szükségességének szempontjai) 6. sz. melléklet (a hatástanulmány tartalmi követelményei) 9. sz. melléklet (az elérhető legjobb technika meghatározásának szempontjai) 10. sz. melléklet (a kibocsátási határértékek megállapítása során minden esetben figyelembe veendő szennyező anyagok).
Módosító javaslatok:	Az engedélykérelmet akkor is el kell utasítani, ha a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiában meghatározott legfontosabb követelményekkel összeegyeztethetetlen a tervezett tevékenység – az elutasítás lehetőségét részletes szabályokkal támasszák alá. A hatásvizsgálat köteles tevékenységeknél az üvegház hatású gázok kibocsátásával járó tevékenységeket és az erdők, illetőleg zöldfelületek területét csökkentő tevékenységeket fokozott mértékben vegyék figyelembe. A hatásvizsgálat szükségességével, a hatástanulmány tartalmi követelményeivel, az elérhető legjobb technika meghatározásának szempontjaival kapcsolatban fokozottabban terjedjen ki a szabályozás a klímaszempontokra. A 10. mellékletben fontolják meg a

	széndioxid szerepeltetését is.
A módosítás indokolása:	A legfontosabb környezetvédelmi tervekkel való szembenállás ma még csak elvben zárja ki egyes tervezett tevékenységek környezetvédelmi engedélyezését, részletesebb szabályok nélkül a felügyelőségek ilyen intézkedést hozni nem tudnak. A tevékenységlisták és az egyes mellékletek az energiafogyasztással és az üvegházhatású gázok kibocsátásával kapcsolatos kérdéseket jelenleg nem veszik megfelelő súllyal figyelembe.

(ii.)

A jogszabály száma:	2/2005. (I. 11.) Korm. sz. rendelet
A jogszabály címe:	Egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A klímavédelmi szempontok érvényesítése és a közösségi részvétel lehetővé tétele a környezeti szempontból releváns tervek és programok tervezési/megvalósítási folyamatának korai fázisában alkalmas lehet az integráció elvének érvényesítésére, arra, hogy a különböző gazdasági/politikai szempontok közé a környezetvédelmi megfontolások hatékonyan beépülhessenek.
Releváns jogszabályhelyek:	1. § (2) bek. (az 1. mellékletben fel nem sorolt tervfajtákon túlmenően vizsgálat kötelesek lehetnek még az olyan klíma szempontból releváns területek, mint mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, energetika, ipar, szállítás, közlekedés, hulladékgazdálkodás, vízgazdálkodás, idegenforgalom és regionális fejlesztés) 1. sz. melléklet (minden esetben vizsgálat kötelesek a területfejlesztési és rendezési tervek, illetőleg a lényegesebb településrendezési tervek, a különböző szintű fejlesztési tervek és hulladékgazdálkodási tervek) 2. sz. melléklet (a környezeti hatások jelentőségének meghatározása szempontjából releváns szempontok között szerepelnek egyebek között a természeti erőforrás felhasználás és a fenntartható fejlődésre gyakorolt hatás) 4. sz. melléklet (a környezeti hatások vizsgálata körében figyelemmel kell lenni a természeti erőforrások közvetlen igénybevételére és a környezeti terhelésekre, a környezeti elemek rendszerét, így a klímát is érő hatásokra).
Módosító javaslatok:	Erősíteni kell egyfelől a környezeti vizsgálatok elvégzésének, másfelől pedig a környezetvédelmi és klímavédelmi szempontoknak a tervek konkrét tartalmában való tényleges megjelenésének garanciáit. A terveken alapuló egyedi döntések meghozatala során az eljáró hatóságoknak kötelezően észlelni kell a környezeti vizsgálat elmulasztását és az engedélykérelmet mérlegelést meg nem engedő módon el kell utasítaniuk. Az elvégzett környezeti vizsgálatokkal kapcsolatban pedig biztosítani kell a környezeti munkarészek független megítélését és megfelelő érvényesítését a vizsgálati mechanizmus szakértői-intézményi, szervezeti, eljárási és közösségi részvételi szabályainak újragondolásával.
A módosítás	A gyakorlatban ma még az esetek jelentős részében a tervezők

indokolása:	nem végzik el a környezeti vizsgálatot (ez kiterjed a mérlegelést igénylő esetek túlnyomó többségére, a kötelező eseteknek pedig jelentős részére), aminek nincs meg a megfelelő kikényszerítési mechanizmusa és szankciója. Azokban az esetekben, amikor a környezeti vizsgálatot mégis elvégzik, a környezeti munkarészek többnyire formálisak és nem alkalmasak arra, hogy a tervet bármilyen formában is érdemben befolyásolják.
--------------------	--

(iii)

A jogszabály száma:	214/2006. (X. 31.) Korm. sz. rendelet
A jogszabály címe:	A környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) résztvevő szervezetek nyilvántartásáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Az önkéntesen vállalt, alapos vizsgálaton és számos általános és környezeti elem specifikus környezetvédelmi kötelezettséggel járó EMAS rendszerek a levegőtisztaságvédelmi és klíma követelmények betartása szempontjából fontosak.
Releváns jogszabályhelyek:	1. § (1) bek. (döntés a nyilvántartásba vételről) 1. § (2)-(3) bek. (a felügyelőségek tájékoztatják az OKTVF-et arról, hogy a szervezet betartja-e a környezetvédelmi jogszabályokat) 1. § (4) bek. (a környezeti nyilatkozat hitelesítésére vonatkozó felügyeleti vizsgálat kezdeményezésének lehetősége) 1. § (9) bek. (a névsor közzététele a hivatalos honlapokon) 2. § (1), (4) és (5) bek. (a nyilvántartásból való felfüggesztés és törlés esetei) 4. § (1) bek. (az EMAS logo jogosulatlan használatának szankciója).
Módosító javaslatok:	A már meglévő aktív információszolgáltatáson túlmenően a nyilvánosság és a szakmai társadalmi szervezetek szerepét az EMAS követelmények ellenőrzésében intézményesíteni kellene. Ellenőrizni kell, hogy az utóbbi években megjelent új klímavédelmi követelmények megfelelően érvényesülnek-e az EMAS rendszerben (közvetett, nem közvetlenül a jogszabályra vonatkozó követelmény).
A módosítás indokolása:	A közösségi részvétel fokozása egyfelől az ellenőrzés hatékonyságához járulhatna hozzá, másfelől a jól teljesítő vállalatok társadalmi elismertségét és ezzel együtt a jogintézmény ösztönző erejét növelné. A rendkívül bonyolult EMAS követelményrendszer továbbfejlesztése folyamatosan napirenden van, ugyanakkor a klímavédelemben érdekelt állami és civil szakmai szervezeteknek a rájuk vonatkozó speciális követelmények mennyire tükrözik az ágazat szakmai és jogi fejlődését.

(iv.)

A jogszabály száma:	80/1999. (VI. 11.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	A telepengedély alapján gyakorolható ipari és szolgáltató tevékenységekről, valamint a telepengedélyezés rendjéről
Jelentősége klímaváltozási	A jogszabály a nem hatásvizsgálat-köteles, de jelentős (a légkörre is hatással bíró) környezeti hatással járó gazdasági tevékenységek

szempontból:	engedélyezésének alapvető szabályait rögzíti.
Releváns jogszabályhelyek:	7. § (1) bekezdés: a jegyző a telepengedélyt többek között akkor adja meg, ha megfelel a környezetvédelmi előírásoknak és a tevékenység nem veszélyezteti a környezetet.
Módosító javaslatok:	Javasolt a környezetvédelmi szakhatóság vizsgálati jogkörét kiterjeszteni az alkalmazni kívánt technológia klímavédelmi szempontú minősítésére.
A módosítás indokolása:	A melléklet szerinti tevékenységek engedélyezése során a környezetvédelmi hatóság szakhatóságként jár el, javasolt a szakhatósági kompetencia kiterjesztése.

(v.)

A jogszabály száma:	35/1999. (X. 13.) BM rendelet
A jogszabály címe:	A telepengedélyezési eljárásért fizetendő igazgatási szolgáltatás díjáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Az Itv. 67. §-a alapján meghatározza az eljárás lefolytatásáért fizetendő, a hatóság bevételeit jelentő díjtételeket.
Releváns jogszabályhelyek:	1. § (1) és (2) bek. az eljárás díja 5.000,- Ft, a jogorvoslati eljárás díja 6.000,- Ft 3. § a) pont: utalás az Itv. 5. §-ának alkalmazására.
Módosító javaslatok:	A díjtételek összege nem áll arányban az eljáráshoz kapcsolódó hatósági munkával (a helyszíni szemle megtartása pl. általában nem mellőzhető).
A módosítás indokolása:	A hatósági rendszer hatékony működéséhez szükséges a megfelelő költségek fedezése. A közösségi részvétel szempontjából kedvező rendelkezés a társadalmi szervezetek illetékmentességére vonatkozó szabály felhívása.

3.2. Környezetvédelmi gazdasági ösztönzőkre vonatkozó szabályok

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- Környezetterhelési díj és környezetvédelmi termékdíj
- Klímaszempontból releváns adójogszabályok és árképzési jogszabályok
- Különböző általános és környezetvédelmi szempontú támogatási formák és pénzügyi alapok

A jogterület legfontosabb problémái

- A kifejezetten környezetvédelmi szempontú elvonások (környezetterhelési díj és környezetvédelmi termékdíj) nem koncentrálnak megfelelően a klímaszempontokra, általában túl bonyolultak és nem fordítanak figyelmet a befolyt pénzeszközök kizárólagosan környezetvédelmi célokra történő fordítására
- Az elvi lehetőségekhez képest ezeken kívül egyetlen adófajta sem vesz részt a környezetvédelmi és klímaszempontok érvényesítésében

- A Környezet és Energia Operatív Programon (KEOP) kívül egyetlen támogatási forma sem tart szem előtt környezetvédelmi/klímaszempontokat még az olyan kézenfekvő területeken sem, mint a lakástámogatások és az önkormányzatok céltámogatása
- Valamennyi pénzügyi támogatási, ösztönzési forma mereven elzárkózik a közösségi részvétel bármilyen formájának biztosításától, ezzel lemond az átláthatóság és elszámoltathatóság biztosításának alapvető eszközéről

Egyéb pénzügyi eszközök pl. erőforrás- vagy üvegházhatású gáz-adók, klímaszempontokat is szem előtt tartó jövedéki szabályok, közbeszerzési szabályok ma még elérhetetlennek tűnnek. Környezetvédelmi szakmai körökben bizonyára sokan emlékeznek még az Országos Környezetvédelmi Tanács néhány évvel ezelőtti kezdeményezésére, amellyel a barnamezős beruházások biztosítási jogi feltételeit kívánta felderíteni, bátorítani – a kezdeményezés komoly szakmai háttére ellenére teljesen sikertelen maradt, de ugyanez mondható el más környezetvédelmi/klímaszempontból lényeges biztosítási területek kedvező átalakításáról, pl. a mezőgazdasági biztosítások területén vagy az alternatív energiafajták előállításával kapcsolatban.

3.2.1. Környezetterhelési díj és környezetvédelmi termékdíj

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- A környezetterhelési díjról szóló törvény
- A környezetvédelmi termékdíjról szóló törvény
- A termékdíj törvény végrehajtásáról szóló rendelet
- A termékdíjmentességről szóló rendelet
- A betétdíjakról szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- Az üvegházhatású nitrogénoxid gázokra (N₂O) nem terjed ki a környezetterhelési díjfizetési kötelezettség
- A termékdíj megfizetése alóli mentességek és kedvezmények rendszere olyan bonyolult, hogy ezzel felmerül a veszélye annak, hogy a követhetetlen rendszert egyes jogalanyok kijátszhatják
- Mindkét díjfajttával kapcsolatban probléma, hogy a befolyt összegek környezetvédelmi célokra történő fordítása nem garantált
- Ugyancsak mindkét díjfajtnál jelentkező hiányosság, hogy az eljárási rendszereikből hiányzik a megfelelő nyilvánosság és közösségi részvétel lehetősége, ezzel sérülnek az átláthatóság és elszámoltathatóság követelményei
- A termékdíj visszaigénylésre jogot adó hasznosítási módok között nem tesz a rendelet különbséget aszerint, hogy az adott hasznosítás jár-e égetéssel, illetőleg hogy milyen járulékos környezeti terheket jelent pl. a szállítási szükségletek miatt
- A betétdíjak jelenlegi rendszere nem ösztönzi sem a kereskedőket, sem a fogyasztókat a csomagolások minél nagyobb mértékű visszavételére

A mondott problémák külön-külön is jelentősek, együttes hatásuk azonban természetesen rendkívüli problémákat jelent. Így, mivel jelenleg a megfelelő átláthatóságot és

elszámoltathatóságot a jogalkotás és a joggyakorlat nem tudja biztosítani, továbbá a rendszer már most rendkívül bonyolult, kifejezetten nehézkesnek, ha nem lehetetlennek tűnik, hogy a mentességeket és kedvezményeket tovább bővítsék, pedig adott esetben pl. az újonnan felmerült klímavédelmi szempontok ezt kifejezetten indokoltá tennék.

(i.)

A jogszabály száma:	2003. évi LXXXIX. törvény
A jogszabály címe:	A környezetterhelési díjról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A háromféle környezetterhelési díj közül a levegőterhelési díj az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésére ható alapvető fontosságú ösztönző rendszer lehet.
Releváns jogszabályhelyek:	4. § (1) bek. (a bejelentésköteles pontforrások kibocsátóit terhelő díjkötelezettség kimondása) 4. § (2) bek. és 1. sz. melléklet (a levegőterhelési díj fizetési kötelezettséggel járó levegőterhelő anyagok meghatározása, úgymint: kéndioxid, nitrogén-oxidok, nem toxikus szilárd anyagok) 5. § (mentességek) 15. § (díjkedvezmények)
Módosító javaslatok:	A rendelet hatályát a lehetőség szerint ki kell terjeszteni a többi üvegházhatású gázra is, illetőleg a terhelési díj nagyságát, a mentességeket és a díjkedvezményeket felül kell vizsgálni az üvegházhatású gázokkal szembeni védekezés szempontjai szerint.
A módosítás indokolása:	Az üvegházhatású gázokkal kapcsolatos javasolt rendelkezések összhangban vannak a törvény alapvető célkitűzéseivel és nem mondanak ellent annak már meglévő részletes rendelkezéseivel sem.

(ii.)

A jogszabály száma:	1995. évi LVI. törvény
A jogszabály címe:	A környezetvédelmi termékdíjról, továbbá egyes termékek környezetvédelmi termékdíjairól
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A törvény több olyan termék előállítását, importját, stb. kívánja korlátozni, amelyek a klímaváltozás szempontjából jelentős kibocsátáshoz vezethetnek, így az egyéb kőolajtermékek, a gumiabroncs, a hűtőberendezések, a hűtőközegek, csomagolóanyagok és a reklámhordozó papírok szabályozása esetében az üvegházhatású gázok esetleges felszabadulása jelentős szerepet kapott.
Releváns jogszabályhelyek:	2. § (3) bek. (termékdíj-köteles termékek) 5/A. § (1)-(8) bek., 5/B. §, 5/C. § (1)-(8) bek., 5/C. § (1)-(8) bek. (termékdíj visszaigénylés, termékdíj-mentesség) 6. § (a termékdíjból befolyt összeg felhasználásának szabályai – hatályon kívül helyezve!).
Módosító javaslatok:	A termékdíj-köteles termékek körének bővítése során a klíma szempontból fontos további termékeket is figyelembe kell venni. A termékdíj visszaigénylés és -mentesség jelenleg igen bonyolult és ezért számos kibújtási, visszaélési lehetőséget tartalmazó rendszerét egyszerűsíteni, szűkíteni kell. A befolyt összeg felhasználásának eredeti (nem a később

	módosított) szabályait vissza kell helyezni a jogszabályba. Gondoskodni kell a termékdíjjal kapcsolatos szabályok betartásának hatékony ellenőrzéséről egyebek között a megfelelő nyilvánosságra és közösségi részvételre vonatkozó speciális szabályok megalkotásával.
A módosítás indokolása:	A termékdíjból befolyt összegek környezetvédelmi célú felhasználásának részletes szabályait a jogalkotó első lépésben már 1996-ban felpuhította, majd 2001-ben teljesen elhagyta. Ugyanakkor a mentességi és visszaigénylési szabályok gombamódra szaporodnak, már-már a jogintézmény komolyságát fenyegetve. Az ilyen helyzetben szükséges kikényszerítés-visszajelzés-jogalkotás körök kialakítása véleményünk szerint elképzelhetetlen megfelelő közösségi részvételi szabályok életbe léptetése nélkül.

(iii.)

A jogszabály száma:	10/1995. (IX. 28.) KTM rendelet
A jogszabály címe:	A környezetvédelmi termékdíjról, továbbá egyes termékek környezetvédelmi termékdíjáról szóló 1995. évi LVI. Törvény végrehajtásáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A rendelettel – az 1995. évi LVI. törvényhez hasonlóan – korlátozható a klímavédelmi szempontból jelentős kibocsátást jelentő termékek behozatala és előállítása.
Releváns jogszabályhelyek:	10. § (termékdíj kedvezmény a környezetbarát védjegy alapján) 10/A. § (a kenőolajok után fizetett termékdíj visszaigényléséről) 13. § (hulladékhasznosítói szolgáltatásokról) 4. melléklet (a termékdíj-köteles termékek köre).
Módosító javaslatok:	Lehetővé kell tenni a termékdíj visszaigénylését az olyan behozatalok esetére is, amelyek környezetbarát felhasználási céllal történnek.
A módosítás indokolása:	A használt vagy hulladékká vált kenőolajok termékdíj visszaigénylésének, és a környezetbarát jelzéssel ellátott termékek díjkedvezményének analógiájára indokolt lehet szélesíteni a visszaigénylési lehetőséget a környezetbarát felhasználási céllal behozott (pl. használt reklámhordozó papírok újrafelhasználási céllal való behozása) termékekre nézve, de csak ha szállításával okozott kibocsátás nem jelent nagyobb hátrányt klímavédelmi szempontból, mint maga a környezetbarát hasznosítás.

(iv.)

A jogszabály száma:	53/2003. (IV. 11.) Korm. sz. rendelet
A jogszabály címe:	A környezetvédelmi termékdíjmentesség, a termékdíj visszaigénylésének és átvállalásának, valamint a használt gumiabroncs behozatalának feltételeiről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A termékdíjfizetési kötelezettségek alóli mentesülés különböző formáinak áttekinthető és garanciális jellegű szabályozása alapvető jelentőségű volna a jogintézmény hulladék megelőzési funkcióinak maradéktalan teljesítéséhez.
Releváns	3. § (1) bek. (a mentességre való jogosultságot a Főfelügyelőség

jogszabályhelyek:	állapítja meg, határozatában hasznosítási és újra-használati arányt is meghatároz) 4. § (a mentesség kizártságának esetei, így a Hgt.-nek nem megfelelő hulladékhasznosítás) 6. § (2)-(3) bek. (az újrahasználati kötelezettség teljesítésének helyszíni ellenőrzése) 1. sz. melléklet (mentességi feltételek pl. gumiabroncs és csomagolóanyag esetén 50 % illetve 33 % anyagában történt hasznosítás).
Módosító javaslatok:	A jogszabály jogintézményeit, feltételrendszerét és eljárási módjait egyszerűsíteni kell, az átláthatóságot további információs és közösségi részvételi elemek beépítésével (pl. az érintett szervezetek részvétele a helyszíni ellenőrzésen) kell fokozni. A hulladékhasznosítást minden esetben differenciálni kell aszerint, hogy jár-e hulladékegetéssel, illetőleg, hogy mekkora szállítási vonzata van.
A módosítás indokolása:	A termékdíjak rendszere és az alóluk adható kedvezmények jelenleg átláthatatlanok, ez a jogintézmény hatékony érvényesülésének komoly gátja. Az átláthatóságot az egyszerűsítésen kívül feltétlenül indokolt lenne megfelelő közösségi részvételi jogintézmény-elemek beépítésével fokozni. Egyes esetekben a jogalkotó már differenciál a különböző hasznosítási módok között (pl. anyagában történő hasznosítás), más esetekben viszont nem.

(v.)

A jogszabály száma:	209/2005. (X. 5.) Korm. sz. rendelet
A jogszabály címe:	A betétdíj alkalmazásának szabályairól
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A betétdíjjal megtakarítható az új csomagolóanyagok gyártására fordítható energia ráfordítás, illetőleg az elhasznált csomagolóanyagok hulladékká válásával kapcsolatos szennyezés egy része.
Releváns jogszabályhelyek:	3. § (1) bek. (a gyártó döntésétől függő, diszpozitív szabály a betétdíjas termék minősítéséről), 3. § (3) bek. (a forgalmazó érdekeinek védelmére vonatkozó kógens szabály), 4. § (1) bek. (a visszaváltás helyére vonatkozó szabályok), 7. § (a fogyasztó tájékoztatása)
Módosító javaslatok:	Lehetővé kell tenni a termék csomagolása betétdíjassá minősítésének kötelezővé tételét abban az esetben, ha az életciklus elemzések, energia mérleg számítások stb. egyértelműen azt mutatják, hogy az klímavédelmi szempontból indokolt. A jogszabályba a fogyasztókat ösztönző szabályokat kell beépíteni, a fogyasztók visszaretentésére alkalmas szabályokat (pl. csak a vásárlás helyén, vagy még ott sem lehetséges visszaváltás) törölni kell.
A módosítás indokolása:	A jelenlegi szabályozás nem elég határozott, a betétdíjas termékek köre az utóbbi években töredékére csökkent.

3.2.2. Klíma szempontból releváns adójogszabályok és árképzési jogszabályok

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- A helyi adókról szóló törvény
- A luxusadóról szóló törvény
- Az árak megállapításáról szóló törvény

A jogterület legfontosabb problémái

- A helyi adók közül az építményadó nem biztosít még mentességet/kedvezményeket az energiatakarékos építkezési módoknak vagy átalakításoknak
- A luxusadó jelenleg nem tesz különbséget a környezetvédelmi szempontból hasznos (ám sokszor meglehetősen drága) értéknövelő tényezők és a pusztán luxus célokat szolgáló beruházási elemek között
- A jelenlegi kötött áras szolgáltatások, így a vasúti, távolsági és helyi autóbusz, egyéb helyi közlekedési módok, távhőszolgáltatás, villamos energia és földgázszolgáltatás tekintetében a jogszabály nem tesz különbséget az energiatakarékosabb, környezeti és klímaszempontból hatékonyabb és a kevésbé kedvező megoldások között

Viszonylag kevés releváns adójogszabályt találni ma még klímavédelmi szempontból, azok relevanciája is inkább csak esély az építmények vagy az ingatlanok érintettsége miatt. Az adójogszabályok, árképzési szabályok ugyanakkor egyfelől a terhelő tevékenységek helyzetének nehezítése, másfelől a kedvező irányú változtatást vállalkozóknak vállalkozási nyereségadó és általános forgalmi adó kedvezmények nyújtása révén jelentős szerepet játszhatnának a klímavédelemben, nem beszélve a környezetvédelmi civil szervezetek régi követeléseiről az adók zöldítésével kapcsolatosan. E követelések lényege, amely az egész környezetvédelmi ágazat számára döntő jelentőségű lenne (amellett, hogy tágabb társadalmi következményei is kedvezőek lennének) a munkára kivetett adók helyett a környezethasználók, terhelők megadóztatása.

(i.)

A jogszabály száma:	1990. évi C. törvény
A jogszabály címe:	A helyi adókról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Az építményadó alakításával az építmények energiatakarékos kialakítása közvetlenül is befolyásolható lenne. A társadalmi szervezetek már meglévő általános adómentessége a civil részvétel támogatásának jó eszköze.
Releváns jogszabályhelyek:	3. § (2) bek. (adómentesség a társadalmi szervezetek és alapítványok számára egyéb adóalanyokkal együtt, az illetékkódexben szereplőhöz hasonló feltételekkel) 4. § (a meghatározható adókötelezettség köre) 5. § (a meghatározható adók típusa) 6. § d. pont (felhatalmazás további mentességek és kedvezmények adására) 13. § (mentességi esetek az építményadó alól).
Módosító javaslatok:	Az építményadó alól törvényi szinten kellene mentességet/kedvezményeket biztosítani az energiatakarékos építkezési módoknak vagy átalakításoknak.

A módosítás indokolása:	A közvetlenül az építményekhez kapcsolódó adófajta lehetne a legjobb helye az ilyen kedvezményeknek. Egyes kedvezménytípusokat a törvény az önkormányzatok diszkrecionális jogától függően is meghatározhatja.
--------------------------------	--

(ii.)

A jogszabály száma:	2005. évi CXXI. törvény
A jogszabály címe:	a luxusadóról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály megalkotása mögött meghúzó koncepció környezeti szempontú alkalmazása lehetőséget adna arra, hogy differenciálják a klímatudatos és az ilyen szempontokat elhanyagoló építkezéseket.
Releváns jogszabályhelyek:	1. § (1): kivétel nélkül minden lakó vagy üdülőingatlan luxusadó köteles, ha értéke a 100 m Ft-ot meghaladja.
Módosító javaslatok:	A számlával igazolt klímavédelmi költségeket javasoljuk az adóalapból levonhatóvá tenni, ami azért is járna kiemelt környezeti haszonnal, mert a jogszabály hatálya alá tartozó épületek tipikusan a nagyobb méretű építmények közé tartoznak, ahol akár egy alapszintű energiatakarékosági beruházás is magas határhaszonnal jár.
A módosítás indokolása:	Jelenleg a klímatudatos építkezéssel járó költségek igen magasak (pl. egy passzív ház építési költsége 2-2,5-szerese a hagyományosnak) és lassan megtérülők, amit az adókedvezmények rendszere mérsékelni tudna. Továbbgyűrűző haszna lenne ennek az energiatakarékoságra épülő szolgáltató ipar fejlődése, az ezzel foglalkozó (építési és szerelési) vállalkozások számának gyarapodása.

(iii.)

A jogszabály száma:	1990. évi LXXXVII. törvény
A jogszabály címe:	Az árak megállapításáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A klímaváltozás szempontjából fontos termékek és szolgáltatások ára kötött jelenleg is.
Releváns jogszabályhelyek:	Melléklet (a vasúti, távolsági és helyi autóbussz, egyéb helyi közlekedési módok, távhőszolgáltatás, villamos energia és földgáz árát megállapító hatóságok).
Módosító javaslatok:	Olyan általános iránymutatást kell beépíteni a jogszabályba, amely a környezetvédelmi és klímaszempontoknak jobban megfelelő szolgáltatásokat (pl. vasút, szemben a távolsági autóbusszal) preferálja, illetőleg egyes szolgáltatásokon belül (pl. áramszolgáltatás) azokat az eseteket, amelyek e szempontoknak jobban megfelelnek (pl. differenciálnak az áramtermeléshez felhasznált energiahordozó fajtája szerint).
A módosítás indokolása:	A hatósági árak a piaci tényezők viselkedését közvetlenül befolyásolva orientálhatnak a környezetvédelmi és klímaszempontok jobb, hatékonyabb figyelembevételére.

3.2.3. Különböző általános és környezetvédelmi szempontú támogatási formák és pénzügyi alapok

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- Az európai uniós támogatási forrásokhoz kapcsolódó előirányzatok felhasználásáról szóló rendelet
- A KEOP prioritási forrásainak felhasználásáról szóló rendelet
- A KEOP IV. és V. prioritása forrásainak felhasználásában közreműködő szervezetről szóló rendelet
- A helyi önkormányzatok címzett és céltámogatásáról szóló rendelet
- A céltámogatások igénybejelentéséhez kapcsolódó megvalósíthatósági tanulmányról szóló rendelet
- A fiatalok lakáskölcsönének támogatásáról szóló rendelet
- A panellakások kölcsöneinek támogatásáról szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- A klímavédelem jelenleg nem szerepel nevesítve azok között az ágazatok között, amelyekkel kapcsolatban kedvezményezett eljárási szabályokkal nyújtható EU-s fejlesztési támogatás
- A klímaszempontok nem jelennek meg az önkormányzatok címzett és céltámogatásának kiemelt témakörei között
- A fiatalok lakáskölcsönhöz jutásánál a szociális és pénzügyi szempontokon túl semmilyen környezetvédelmi/klímavédelmi szempont (pl. kölcsönök lehetősége a lakások energiatakarékos átalakítására) nem jelenik meg
- Ugyanez a helyzet a szövetkezeti és társasház tulajdoni formában lévő panellakásokkal kapcsolatban azzal, hogy még a megfelelően igazolt energetikai jellemzőkkel rendelkező épületek sem számíthatnak semmilyen kedvezményre

A különböző támogatási formák közül egyedül a Környezet és Energia Operatív Program tartalmaz komoly energiatakarékossági és energetikai korszerűsítésre utaló szempontokat, a többi jogszabály lényegében teljesen elhanyagolja a környezetvédelmi/klímaszempontokat. Ez pl. az önkormányzati támogatások vonatkozásában azért különösen szembetűnő, mivel határozottan összeegyeztethetetlen a NÉS azon célkitűzésével, miszerint az önkormányzatok nagyobb szerepet kell, hogy játsszanak a helyi klímavédelem kialakításában, egyebek közt pl. a helyi környezetvédelmi programokba klímavédelemmel kapcsolatos elemek integrálása útján.

(i.)

A jogszabály száma:	21/2007. (VIII. 23.) MeHVM-FVM együttes rendelet
A jogszabály címe:	az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból, a Kohéziós Alapból, az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alapból, valamint a Halászati Orientációs Pénzügyi Eszközből származó támogatásokhoz kapcsolódó egyes fejezeti kezelésű előirányzatok felhasználásának rendjéről
Jelentősége klímaváltozási	A jogszabály az Európai Unió forrásából származó egyes támogatások körében azokat sorolja fel, melyeknél pályáztatás

szempontból:	nélkül nyújtható fejlesztési támogatás. A jelenleg környezetvédelmi jellegű célok között olyanokat találunk, mint természetvédelem, árvízvédelem, a levegőszennyezettség és a zajterhelés mérése.
Releváns jogszabályhelyek:	
Módosító javaslatok:	A klímavédelem státuszának minden szempontból nagyarányú növekedését okozná, ha felkerülhetne az említett listára – természetesen csak ha erre az EU joga utólagosan lehetőséget biztosít.
A módosítás indokolása:	Közgazdasági szabályozás a klímavédelem pozíciójának erősítésére.

(ii.)

A jogszabály száma:	23/2007. (VIII. 29.) MeHVM rendelet
A jogszabály címe:	a Környezet és Energia Operatív Program prioritásaira rendelt források felhasználásának részletes szabályairól és egyes támogatási jogcímeiről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály a KEOP körében támogatásban részesíthető programokat és az igénybe vétel szabályait rendezi.
Releváns jogszabályhelyek:	3. §
Módosító javaslatok:	Mivel a támogatható célok között már ma is nagy súllyal szerepelnek a klímavédelmi jellegűek (úgy mint - alternatív energiahordozók, - energiatakarékosság, - energetikai korszerűsítés), a jogszabályt kifejezett klímavédelmi funkciója miatt megtartani, valamint esetlegesen még fejleszteni javasoljuk.
A módosítás indokolása:	Közgazdasági szabályozás a klímavédelem pozíciójának erősítésére.

(iii.)

A jogszabály száma:	24/2007. (VIII. 29.) MeHVM-GKM-KvVM együttes rendelet
A jogszabály címe:	a Környezet és Energia Operatív Program IV. és V. prioritásainak végrehajtásában közreműködő szervezet kijelöléséről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Ez a jogszabály az előzővel együttesen értelmezendő, mivel az „Energia Központ” Energiahatékonysági, Környezetvédelmi és Energia Információs Ügynökség Közhasznú Társaságot jelöli ki a KEOP egyes prioritásai (IV. A megújuló energiaforrás növelése és V. Hatékony energiafelhasználás) végrehajtásában mint közreműködő szervezetet.
Releváns jogszabályhelyek:	
Módosító javaslatok:	
A módosítás indokolása:	

(iv.)

A jogszabály száma:	19/2005. (II. 11.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	a helyi önkormányzatok címzett és céltámogatása felhasználásának részletes szabályairól
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály az önkormányzati támogatásokat szabályozó részletes norma, és első ránézésre csupán az államháztartási fegyelem témán belüli garantálására nézve tartalmaz szűken vett pénzügyi előírásokat, azonban elrejtve találunk benne tényleges prioritásokat is, mint pl. a szennyvíztisztítás.
Releváns jogszabályhelyek:	11. §
Módosító javaslatok:	Ehhez hasonlóan a klímavédelemnek is meg kellene jelennie a jogszabályban, illetve elképzelhető egy olyan szabályozás, melyben az a kérdés is explicite kiemelésre kerül. Ez egyúttal összefüggne a NÉS azon célkitűzésével, hogy az önkormányzatok nagyobb szerepet játszanak a helyi klímavédelem kialakításában.
A módosítás indokolása:	Közgazdasági szabályozás a klímatudatos településüzemeltetés előmozdítására.

(v.)

A jogszabály száma:	104/1998. (V. 22.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	a helyi önkormányzatok címzett és céltámogatási igénybejelentéséhez kapcsolódó megvalósíthatósági tanulmány tartalmáról és értékelésének rendjéről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály jelenleg a támogatási igényekhez elkészítendő tanulmányok tartalmát rendezi oly módon, hogy azok célját tekintve differenciálja a kötelező tartalmat, és nem annak hatásai alapján.
Releváns jogszabályhelyek:	2. § és mellékletek
Módosító javaslatok:	Mindenképpen helye lenne itt egy olyan módosításnak, mely az egyes figyelembe veendő tényezők közé beiktatja a klímavédelem szempontjait.
A módosítás indokolása:	Szabályozási eszköz a klímatudatos településüzemeltetés előmozdítására.

(vi.)

A jogszabály száma:	4/2005. (I. 12.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	a fiatalok lakáskölcsönéhez kapcsolódó állami kezesség vállalásának és érvényesítésének részletes szabályairól
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály a lakásvásárláshoz nyújtott állami kezességvállalást rendezi, és jelenleg semmilyen, a szociális és pénzügyi feltételeken kívüli kritériumokat nem tartalmaz a kezességvállaláshoz.
Releváns jogszabályhelyek:	1. § és 2. §
Módosító javaslatok:	Kifejezett paradigmaváltást és a lakáspiacon egyfajta átrendeződést eredményezne annak a javaslatnak a normába integrálása, hogy lakásokra vonatkozó klímavédelmi feltételekkel bővüljön az igénybe vételi esetek köre. Ezt természetesen nem

	lehetne azonnal és kötelező érvénnyel bevezetni, mégis fontos hozzájárulás lenne ezen a téren.
A módosítás indokolása:	Közgazdasági szabályozás a klímatudatos építkezési módok előmozdítására.

(vii)

A jogszabály száma:	156/2005. (VIII. 15.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	a „Sikeres Magyarországért Panel Plusz” Hitelprogram keretében lakásszövetkezet, illetve társasház által felvett kölcsönhöz kapcsolódó támogatás nyújtásáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály a támogatáshoz jutás feltételeit rendezi, és jelenleg csak annyit említ meg, hogy a támogatásra jogosultság feltételei egyfelől szociálisak, másfelől a Hitelprogramban való kölcsönszerződés meglétéhez kötődnek.
Releváns jogszabályhelyek:	1. §
Módosító javaslatok:	Itt is indokolt lehetne egy klímareleváns többletkritérium bevezetése az igénybevételi feltételek között, tehát pl. annak kimondása, hogy a programban csak megfelelően igazolt energetikai jellemzőkkel rendelkező épületek vehetnek részt.
A módosítás indokolása:	Közgazdasági szabályozás a klímatudatos építkezési módok előmozdítására.

3.3. Eljárási jellegű szabályok

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- Eljárási költségek
- Közösségi részvétel
- Szankciók

A jogterület legfontosabb problémái

- A környezetvédelmi igazgatási költségek vonatkozásában a szennyező fizet elve nem érvényesül maradéktalanul, a levegőterhelő, üvegházhatású gázokkal kapcsolatos tevékenységet folytatók által fizetett költségek nem fedezik az eljárások teljes költségeit
- Az Adatvédelmi Törvényhez való szerves kapcsolódást a közösségi részvételre vonatkozó környezetvédelmi jogszabályok sem teremtik meg megfelelően
- Az ügyféli jogokra vonatkozó szabályok még a környezetvédelmi jogban is kétértelműek, nehezen értelmezhetőek, az ügyekben a részvételt pénzügyi oldalról is megnehezítik
- A klímavédelmi szankciórendszer hiányos és szegényes (csupán a fluortartalmú gázokkal kapcsolatban állnak rendelkezésre speciális szankciók)

A jelen fejezetben az eljárási jellegű szabályok közül azokat emeltük ki, amelyeknek közvetlen hatása lehet a klímavédelmi szabályok megfelelő érvényesítésére. Ugyanakkor

fontosak lehetnek még ezeken kívül a környezetvédelmi és klímavédelmi eljárási szabályok közül a szervezeti/intézményi háttérre, a költségvetési háttérre vonatkozó szabályok hatáskörök, intézkedési kötelezettségek, monitoring szabályok meghatározása is.

3.3.1. Eljárási költségek megtérítése

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- A környezetvédelmi, természetvédelmi valamint a vízügyi hatósági eljárások igazgatási szolgáltatási díjairól szóló rendelet
- A környezetvédelmi és vízügyi hatósági eljárás során felmerülő egyéb eljárási költségekről szóló rendelet
- A Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal egyes műszaki biztonsági közigazgatási eljárásainak és igazgatási jellegű szolgáltatásainak díjairól szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- A klímavédelmi szempontok nem érvényesülnek megfelelően a környezetvédelmi stb. igazgatási szolgáltatási díjak meghatározásában
- A környezetvédelmi igazgatási költségeket nem értékelik újra rendszeresen, ezért az ügyfelek által fizetett térítések nem fedezik a tényleges költségeket
- Ugyanakkor az energiatakarékos, klímatudatos módon végzett tevékenységekkel kapcsolatos igazgatási költségek csökkentése sem megoldott
- Nem minden üvegház hatású gázzal kapcsolatban fogalma meg a jogszabály költségtételeket

A környezetvédelmi és rokonterületi eljárási költségek teljes fedezése azok oldaláról, akik érdekében az eljárások indultak/folynak a szennyező fizet elvének érvényesítéséhez, illetőleg a hatóságok hatékony munkavégzéséhez elengedhetetlen volna. Ez a kérdés nem tévesztendő össze azokkal a legújabb jogalkotási vadhajtásokkal, pl. az útügyi vagy vasútépítéssel kapcsolatos engedélyezési eljárásokban, amelyek az ilyen eljárásokban részt venni kívánó helyi közösségeket, társadalmi szervezeteket szinte teljesíthetetlen anyagi teherrel sújtja, azzal a teljesen nyilvánvaló szándékkal, hogy őket az eljárásokba való érdemi beavatkozástól elrettentse.

(i.)

A jogszabály száma:	33/2005. (XII. 27.) KvVM rendelet
A jogszabály címe:	A környezetvédelmi, természetvédelmi valamint a vízügyi hatósági eljárások igazgatási szolgáltatási díjairól
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A rendelet mellékletében olyan tevékenységekkel kapcsolatos szolgáltatásokról is szól, amik klímavédelmi szempontból jelentőséggel bírnak.
Releváns jogszabályhelyek:	1. melléklet, I. pont, 12., 13. alpont (helyhez kötött légszennyező pontforrással és helyhez kötött diffúz légszennyező forrással kapcsolatos szolgáltatási díjak)
Módosító javaslatok:	A klímavédelmi szempontból jelentős tevékenységekkel kapcsolatos szolgáltatási díjak mértékét attól függően kell

	sávosan meghatározni, hogy az adott légszennyező forrás mekkora mennyiségű széndioxidot, illetve más üvegházhatású gázt bocsát ki (értelemszerűen minél nagyobb mennyiséget, a szolgáltatási díj, annál nagyobb).
A módosítás indokolása:	A 32/2005. (XII. 27.) KvVM rendelet mellékletében aszerint differenciál a szolgáltatási díj mértékét illetően, hogy az adott kibocsátó évente mennyi széndioxidot bocsát ki (25 000 Ft. különbség az egyes sávok között). Ezen rendelet évi 50 kt alatti, évi 50-500 kt-ig terjedő, és évi 500 kt feletti kibocsátást különböztet meg. Ezekkel a mennyiségi határokkal dolgozva lehetne különbséget tenni a tárgyalta rendelet szolgáltatási árai között is.

(ii.)

A jogszabály száma:	72/2007. (IV. 17.) Korm. sz. rendelet
A jogszabály címe:	A környezetvédelmi és vízügyi hatósági eljárás során felmerülő egyéb eljárási költségekről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A Ket. kibővült költségviselési fejezetének rendelkezéseivel és a Kvtv.-ben megfogalmazott szennyező fizet elvével összhangban igyekszik szabályozni a mérésekkel, laboratóriumi elemzésekkel és egyéb hatósági munkával kapcsolatos költségeket, amelyek természetesen a levegőtisztaság védelmi és klíma szabályok betarttatása szempontjából is alapvető fontosságú.
Releváns jogszabályhelyek:	1. § (a hatály a hivatalból megindult és kötelezettséget megállapító határozattal záruló eljárásokra terjed ki), 2. § (2) bek. (a mellékletben nem nevesített tevékenységek átalány-költsége 6750 Ft/h), 1. sz. melléklet 8.1.1.-8.2. pontjai (jelenleg csak kéndioxid, nitrogén-dioxid állandó és időszakos mérésének költségét határozták meg, egyéb anyagokra csak példálózóan)
Módosító javaslatok:	A költségek évenkénti újraértékelése szükséges megfelelő gazdasági kalkulációk alapján. Az egyetemi végzettségű, specializált szakemberek által végzett, költségeket is magába foglaló munkadíj 6750 Ft/h meghatározása már jelenleg is irreálisnak tűnik. A többi üvegházhatású gáz jelentőségének növekedése miatt azokra nézve is szükséges lehet majd a költségek meghatározása a mellékletben.
A módosítás indokolása:	A hatósági rendszer hatékony működéséhez szükséges a megfelelő költségek fedezése.

(iii.)

A jogszabály száma:	129/2005. (XII. 29.) GKM rendelet
A jogszabály címe:	A Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal egyes műszaki biztonsági közigazgatási eljárásainak és igazgatási jellegű szolgáltatásainak díjairól.
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Amennyiben az alternatív energiaforrásokat használó berendezések elterjedésének elősegítése az ország energiapolitikájának szerves része kell, hogy legyen.
Releváns	6. § (a díj megfizetésével kapcsolatos szabályok),

jogszabályhelyek:	Melléklet IV. pont (Gázfogyasztó berendezésekkel és gáz/alternatív (folyékony) energiahordozót felhasználó technológiákkal kapcsolatos eljárások díjai)
Módosító javaslatok:	A környezetbarát készülékekkel kapcsolatos illeték, díj, stb. fizetési kötelezettségek csökkentése hozzájárulhatna ezen eszközök könnyebb elterjedéséhez, tekintettel arra, hogy az esetlegesen magasabb kialakítási költségek ellenére a fenntartása olcsóbb lenne.
A módosítás indokolása:	Nem szerencsés, hogy a jogszabály semmilyen tekintetben nem preferálja az alternatív energiahordozókkal működő berendezéseket. A hagyományos energiahordozókkal működő berendezésekre alkalmazott díjakat nem lenne szabad egy az egyben alkalmazni az alternatív energiahordozókkal működő berendezésekre.

3.3.2. Közösségi részvétel

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- A környezeti alapnyilvántartásról szóló rendelet
- A nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások megvalósításának gyorsításáról és egyszerűsítéséről szóló törvény
- A területfejlesztési koncepciók és programok, valamint a területrendezési tervek egyeztetésének és elfogadásának rendjéről szóló rendelet
- A személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról szóló törvény
- Az illetékekről szóló törvény

A jogterület legfontosabb problémái

- Az alapnyilvántartásról szóló rendelet ügyfél szóhasználata megtévesztő, könnyen értelmezhető úgy, hogy csak a környezethasználóra terjed ki
- Ugyanitt csak a környezetvédelmi adatok nyilvánosságáról szóló rendeletre történik hivatkozás, az Adatvédelmi Törvényre nem
- A klíma szempontból csaknem mindig fontos kiemelt beruházások tekintetében a független és kompetens jogorvoslat biztosítása aggályos, a közösségi részvételt pedig az eljárási illeték megkészszerzésével korlátozzák
- A területfejlesztési koncepciók és programok, valamint a területrendezési tervek megalkotásában az érintett közösségek részvételi jogai korlátozottak
- Az eredetileg a civil szervezetek támogatását célzó törvény eljárási szabályai olyan mértékben bonyolultakká váltak, hogy ezzel már a jogintézmény céljait veszélyeztetik
- Az illetékkódex megteremtette annak a lehetőségét, hogy a környezetvédelmi társadalmi szervezetek és az önkormányzatok személyes illetékmentességét különböző ágazati jogszabályok kijátszhassák

A környezetvédelmi közigazgatási eljárásokban a közösségi részvétel biztosítására vonatkozó rendkívül szerteágazó joganyagából csupán néhány releváns jogszabályt emeltünk ki,

amelyek reprezentálják a részvétel szempontjából az olyan témakörök jelentőségét, mint pl. az aktív információs szolgáltatás, az átláthatóság fokozása vagy éppen csökkentése, illetőleg a közösségi részvétel szervezésében, hatékonyabbá tételében fontos szerepet betöltő társadalmi szervezetek működésének segítése.

Itt is le kell szögeznünk ugyanakkor, hogy a környezetvédelmi és azon belül klímavédelmi szempontból oly fontos közösségi részvétel igazán hatékony csak a jogintézmény rendszerszerű megközelítése alapján lehet. Ez a rendszer szemlélet a Magyarország által is ratifikált Aarhusi Egyezményben és az azt végrehajtó európai uniós jogszabályokban jelen van, ugyanakkor nemzeti jogunkat csak részlegesen érte el. A magyar jogban jelenleg a közösségi részvételt és annak korlátait több ezer jogszabály szabályozza egymásnak nagyon gyakran szögesen ellentmondva. Ilyen körülmények között az aktív lakossági csoportok és a környezetvédelmi szakmai társadalmi szervezetek ingyen felajánlott energiája, tudása a környezetvédelem és a klímavédelem szempontjából alig tud hasznosulni.

(i.)

A jogszabály száma:	78/2007. (IV. 24.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	A környezeti alapnyilvántartásról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A környezeti adatbankok összekapcsolásának, térinformatikai feldolgozásának alapvető feltétele az egységes ügyfél jelek és területi jelek alkalmazása minden adatgyűjtés során.
Releváns jogszabályhelyek:	1. § a-c. pontok (a környezetvédelmi ügyfél jel, területi jel és az egyedi környezetvédelmi azonosító adat fogalmait), 1. § d. pont (a környezetvédelmi ügyfél fogalma), 2. § (1) bek. (a környezetvédelmi alapnyilvántartás tartalma), 2. § (4) bek. (az alapnyilvántartáshoz való hozzáférés biztosítása a rendeletben meghatározott ügyfelek számára), 12. § (a KAR adatainak nyilvánosságáról, az információs kormányrendeletre hivatkozással)
Módosító javaslatok:	A környezetvédelmi ügyfél fogalmánál egyértelművé kell tenni, hogy a definíció nem kizárólagos. Ugyanezt kell egyértelműsíteni az alapnyilvántartáshoz való hozzáférés szabályainál. A KAR adatainak nyilvánosságánál az Adatvédelmi Törvényre is hivatkozni kell, illetőleg jelezni kell az adatok közhasznúságát.
A módosítás indokolása:	A közösségi részvételi szabályokkal kapcsolatosan általános szabályozási követelmény a részletes és egyértelmű szabályozás, máskülönben a joggyakorlatban eltérő értelmezések ütnek fel a fejüket, amelyek a közösségi részvétel korlátozására irányulnak.

(ii.)

A jogszabály száma:	2006. évi LIII. törvény
A jogszabály címe:	a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások megvalósításának gyorsításáról és egyszerűsítéséről ⁹
Jelentősége klímaváltozási	A legnagyobb (5 md Ft-on felüli értékű) beruházások – csaknem mindig alapvető fontosságúak klíma szempontból – gyorsítása, az

⁹ Megjegyezzük, hogy a törvény alapján a Kormány 151/2006. (VII. 21.) Korm. sz. rendeletével kiemelt jelentőségűnek minősítette pl. az észak-balatoni hulladékgazdálkodási projekt és a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei hulladékgazdálkodási projekt megvalósításához szükséges egyes közigazgatási hatósági ügyeket a hozzájuk tartozó bekötő utakkal együtt.

szempontból:	érdekeltek részvételi lehetőségeinek csökkentése
Releváns jogszabályhelyek:	2. § (1) és (2) bekezdések: az általában másodfokon eljáró szervek járnak el ügydöntő és szakhatóságként, másodfokon pedig az ágazati miniszterek; Vegyes és végrehajtó rk.: módosította az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény mellékletét, megkértszerezte az eljárási illetékeket
Módosító javaslatok:	A vitatott rendelkezések hatályon kívül helyezése.
A módosítás indokolása:	Az eljáró és jogorvoslati fórumok kizárólagos meghatározása, valamint az eljárás költségeinek ezen kívüli emelése is korlátozzák a nyilvánosság számára ezen eljárások hozzáférhetőségét a nyilvánosság és a társadalmi szervezetek számára és szemben állnak az Aarhusi Egyezmény rendelkezéseivel.

(iii.)

A jogszabály száma:	184/1996. (XII. 11.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	A területfejlesztési koncepciók és programok, valamint a területrendezési tervek egyeztetésének és elfogadásának rendjéről.
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Az országos és helyi környezetpolitikai megfontolások és koncepciók jól tettenérhetők a nevezett programokban, így széleskörű szakmai és társadalmi egyetértésen kellene alapulniuk, különös tekintettel arra, hogy az adott térség jövőjét több szempontból is hosszabb távon befolyásolják.
Releváns jogszabályhelyek:	4. § (a területfejlesztési koncepciók és programok egyeztetésében mely szervezetek vesznek részt) 22. § (2) bek. (az elfogadott terveknek a nyilvánosság számára a hozzáférhetőség biztosítása)
Módosító javaslatok:	A programok elkészítésében, véleményezésében egyrészt a környezetvédelmi szakembereknek is nagyobb szerepet kellene kapniuk, de emellett különösen fontos lenne a civil kontroll erősítése is, különösen helyi szinten.
A módosítás indokolása:	A nyilvánosság számára nem elegendő annak biztosítása, hogy a már elkészült koncepciókat tanulmányozhassák, hanem már azok megszületésében is aktív részt kellene vállalniuk, hogy jobban magukénak érezhessék azt.

(iv.)

A jogszabály száma:	1996. évi CXXVI. törvény
A jogszabály címe:	A személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Az ún. 1 %-os törvény a társadalmi szervezetek független támogatásának kiváló jogszabályi biztosításaként indult – hatékony működésének fenntartása az egész civil szektor, köztük a környezetvédő szervezetek és az általuk képviselt védett érdekek szempontjából alapvető fontosságú.
Releváns jogszabályhelyek:	4. § (a lehetséges kedvezményezettek köre), 7. § (1)-(7) bek. (az adományozó nyilatkozat érvénytelenségének esetei)

Módosító javaslatok:	A törvény rendelkezéseit lényegesen le kell egyszerűsíteni, az adományok eljuttatását a kedvezményezettekhez bürokrácia mentessé kell tenni.
A módosítás indokolása:	Az 1 %-os törvény jelenleg nem éri el a jogalkotó által kitűzött célt. A gyakorlatban csak azok a szervezetek képesek valamit profitálni belőle, amelyek erőforrásaik (munkaidejük, pénzük) többségét az ezzel kapcsolatos propagandára és adminisztrációra költik, minekutána alig marad idejük a céljaik szerinti tevékenységeikre. A Magyarországon jelenleg működő több száz környezetvédő szervezet közül lényegében egy sem profitál az 1 %-os törvényből, mivel a törvény és az adóhatóság által támasztott irreális feltételek mellett ráadásul olyan vetélytársakkal kellene megküzdeniük, mint pl. a különböző iskolai és egyházi társadalmi szervezetek.

(v.)

A jogszabály száma:	1990. évi XCIII. törvény
A jogszabály címe:	Az illetékekről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A törvény jelentősége kettős: egyrészt az eljárási illetékekkel és díjakkal kapcsolatban alapvetően meghatározza a civil szervezetek és a lakosság részvételi lehetőségét a különböző jogorvoslati eljárásokban, másrészt pedig a vagyonszerzési illeték lehetőséget adna energiatakarékos beruházások megvalósítására.
Releváns jogszabályhelyek:	5. § (1) bek. d. és f. pontok (az egyesületek és alapítványok teljes személyes illetékmentessége), 26. § (1) bek. a.-p. pontjai és (2)-(14) bek. (a visszterhes vagyonátruházási illeték alóli mentességek), 67. § (az egyes államigazgatási eljárásokért meghatározható díjak)
Módosító javaslatok:	A visszterhes vagyonátruházási illeték megfizetésével kapcsolatos részleges mentességet v. egyéb kedvezményeket kaphatnának azok, akik számlával igazolják, hogy a tulajdonukba került lakóingatlanokon energiatakarékosági átalakításokat végeztek. A 67. § rendelkezéseit hatályon kívül kell helyezni.
A módosítás indokolása:	A jelenleg is meglévő rendkívül nagy számú mentesség kiegészítése (esetleg meglévő mentességek felülvizsgálatával egybekötve) nem járna jelentős költségvetési teherrel, viszont célszerű lenne ösztönözni a lakásvásárlással általában is együtt járó átalakítások ösztönzése a klímaszempontból hasznos (ám jelenleg igen költséges és lassan megtérülő) beruházásokkal való kiegészítését. A 67. § véleményünk szerint megkettőzi az illetérendszer az illetékkódex 5. §-ában felsorolt mentességek kijátszásával. Ezzel a helyzettel több jelentős környezeti kárral járó infrastrukturális ágazat is visszaél és olyan eljárási díjakat állapít meg, amelyek gyakorlatilag kizárják a közösségi részvételt.

3.3.3. Szankciók

Áttekintés

A vizsgált jogszabály

- Az egyes fluortartalmú üvegházhatású gázokkal kapcsolatos tevékenységekre vonatkozó bírságról

A jogterület legfontosabb problémái

- Hiányoznak a fluortartalmú üvegházhatású gázokon kívüli hasonló gázokkal kapcsolatos tevékenységekre vonatkozó bírságok
- Nincsenek mérlegelést segítő rendelkezések a szankciók kiválasztásához és a bírságösszeg meghatározásához
- Hiányoznak az ellenőrzések garanciális eljárási szabályai

Egyetlen olyan szankcióról szóló jogszabály van jelenleg jogrendszerünkben, amely a vonatkozó EU szabályok végrehajtása körében kifejezetten az üvegházhatású gázokkal kapcsolatos szabályok megszegőit fenyegetik. Ugyanakkor a környezetvédelmi jog és ezen belül a levegőtisztaság védelmi és klímavédelmi szabályok kikényszerítésére a szankciók széles körét kellene a gyakorlatban alkalmazni, a szórványosan és hiányosan rendelkezésre álló közigazgatási szankciókon kívül, szabálysértési és büntetőjogi, munkajogi, polgári jogi, adójogi, sőt akár államháztartási jogi szankcióknak is fenyegetniük kellene egyes a klímával kapcsolatos konkrét kötelezettségszegéseket.

(i.)

A jogszabály száma:	107/2007. (V. 9.) Korm. sz. rendelet
A jogszabály címe:	Az egyes fluortartalmú üvegházhatású gázokkal kapcsolatos tevékenységekre vonatkozó bírságról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A 842/2006/EK rendelet megsértése esetére kidolgozott tagállami szankciók közvetlen és komoly joghátrányt jelentenek a gazdálkodóknak, alkalmanként akár több millió Ft-ig terjedő bírsággal, sőt megfelelő feltételek esetén a tevékenység megtiltásával.
Releváns jogszabályhelyek:	1. § (1) bek. (a bírságösszegek normasértés fajtánkként), 1. § (2) bek. (mérlegelési jog a tevékenység környezeti veszélyességét alapul véve), 3. § (2) bek. (speciális esetekben a bírságot kiszabó hatóságok az önkormányzatok, a fogyasztóvédelem, a katasztrófavédelem és a honvédség területén) 5. § (a tevékenység beszüntetésének kezdeményezése).
Módosító javaslatok:	Mérlegelést segítő szempontokat volna szükséges meghatározni a bírság összegek kiszabására, illetőleg a tevékenység beszüntetésének kezdeményezésére. A szankciókat megelőző rendszeres ellenőrzési tevékenységre vonatkozó hatósági kötelezettséget mindenképpen részletezni kell a jogszabályban (pl. az ellenőrzések helye, gyakorisága, módszerei, közösségi részvétel igénybevétele).
A módosítás indokolása:	A hazai környezetvédelmi hatóságok sokszor bizonytalanok a szankciók alkalmazásában, a közigazgatási bírósági gyakorlat azt mutatja, hogy a perekben gyakran alulmaradnak, nem tudják

	megvédeni az álláspontjukat, megindokolni a konkrétan alkalmazott szankciókat. Az ellenőrzésre vonatkozó konkrét eljárási szabályok lefektetése nélkül a felügyelőségek leterheltségét ismerve a jogszabály és a mögöttes európai jog érdemi megvalósulására nincs remény. Az ellenőrzések során bevált külföldi példák alapján támaszkodni kell a helyi közösségekre is.
--	---

4. ROKONTERÜLETI ÁGAZATI JOGI ESZKÖZÖK

4.1. A különböző fejlesztéssel és építéssel foglalkozó jogszabálycsoportok

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- Területfejlesztés, területrendezés
- Településfejlesztés, településrendezés
- Az épületek kialakítására vonatkozó szabályok
- Az építésügyi igazgatás szabályai

A jogterület legfontosabb problémái

- A terület/település fejlesztés/rendezés fogalomköre szükségtelenül bonyolult, átfedő, a különbségeket és azonosságokat, a köztük levő logikai kapcsolódási pontokat és azok jogi következményeit a jogalkotó nem tisztázta megfelelőképpen
- A különböző fejlesztési és rendezési tervekre vonatkozó jogintézmények elhanyagolják a városi és város környéki zöldterületek fogyásának kérdését, nem tudják sikeresen korlátozni a szükségtelen belterületbe vonásokat
- Az Étv. alapján folyó településrendezési eljárásokban nincs megfelelően szabályozva az egyébként körütekintően megoldott közösségi részvétel eredményeinek becsatornázása, míg a többi tervezési eljárásban, illetőleg a tervtanácsokban egyáltalán nem vagy alig megoldott az érintett közösségek részvétele, ezzel pedig az átláthatóság és az elszámoltathatóság
- Az építési hatósági eljárásokban az ügyféli jog ellentmondásosan szabályozott, ennek folytán a gyakorlatban nagyon sokszor kizárnak az eljárásból olyan szomszédokat, a hatásterületen élő vagy dolgozó személyeket, illetőleg társadalmi szervezeteket, akiknek egyébként jogát, jogos érdekét vagy feladatkörét az adott építési ügyek egyébként nyilvánvalóan közvetlenül érintik
- A főépítészek szerepe, befolyásolási lehetősége is indokolatlanul háttérbe szorult
- Nem megoldott az építési jogágazat kapcsolódása a környezetvédelmi, energiaügyi és más pl. pénzügyi jogi szabályokhoz a klímareleváns kérdések hatékonyabb megoldása érdekében

4.1.1. Területfejlesztés, területrendezés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló törvény
- Az Országos Területrendezési Tervről szóló törvény
- A Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervéről szóló törvény
- A területfejlesztési koncepciók, programok és a területrendezési tervek tartalmi követelményeiről szóló rendelet
- Az „Ipari Park” címről és az ipari parkok fejlesztését szolgáló rendszer működéséről szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- A területfejlesztési és -rendezési törvény egyenlő prioritásként kezeli a társadalmi, gazdasági és környezeti célkitűzéseket, ami, tekintettel a köztük levő ellentmondásokra és az előző két érdekkör érdekérvényesítési mechanizmusaira a környezetvédelmet súlytalanná teszi a fejlesztések tervezésében
- A pénzügyi eszközökről szóló rendelkezések nem gondoskodnak a kibocsátás-csökkentési, klímavédelmi tevékenységek célzott finanszírozásáról
- Az országos és a budapesti agglomerációra vonatkozó fejlesztési tervekben hiányoznak a belterületbe vonások megállításhoz, az erdőfelületek növeléséhez és a környezetbarát közlekedési ágak fejlesztéséhez szükséges garanciák és azokról az irányadó módszertani rendelet sem gondoskodik
- A jelentős kedvezményekkel járó „Ipari Park” cím odaítélésének szempontjai között nem szerepelnek környezetvédelmi és klíma (pl. energiahatékonyság, közlekedési kapcsolatok) szempontok

Az Országos és a Budapesti Területrendezési Törvény felülvizsgálata jelenleg folyamatban van és a felülvizsgálat részét képezi a Kvtv.-nek megfelelő környezeti vizsgálat – ennek köszönhető a tervezet néhány klímapolitikai szempontból pozitív vonása, pl. repülőterek, intermodális csomópontok, úthálózat vonatkozásában. Ezek a pozitív vonások azonban nem ellensúlyozzák a fent felsorolt meglévő, és megmaradó negatív tendenciákat.

A kérdéssel a tanulmány más helyén részletesebben foglalkozunk, de itt is utalnunk kell arra, hogy a terület/település fejlesztés/rendezés jogintézményei szükségtelenül bonyolultak, ami mind a rendelkezésre álló szakmai kapacitások megfelelő összpontosítását, mind a hatékony közösségi részvételt megnehezíti.

Hiányzó vagy hiányos szabályozási elem az önkormányzatok normatív állami támogatása, címzett támogatások, területfejlesztési önkormányzati társulások költségvetési hozzájárulása annak érdekében, hogy a helyi klímagáz kibocsátás csökkentési tevékenységekhez forrást biztosítsanak, területfejlesztési céllelőirányzat, területi kiegyenlítést szolgáló fejlesztési célú támogatások, térség- és településfelzárkóztatási céllelőirányzat a terhek kiegyensúlyozására stb. Kisméretű önkormányzati megújuló erőművek építésének támogatása (helyi hulladékból, másod nyersanyagból), szintén hiányzik a fejlesztési szabályokból, jöllehet alapvető, több környezetvédelmi szempontból is kedvező koncepcionális váltást jelentene energiapolitikánkban.

(i.)

A jogszabály száma:	1996. évi XXI. Törvény
A jogszabály címe:	A területfejlesztésről és a területrendezésről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Meghatározza a fejlesztési koncepciók, programok és tervek kidolgozásának alapvető intézményi szabályait és eszközeit.

Releváns jogszabályhelyek:	3. § (1) b) pont: a területrendezés és területfejlesztés feladata; 7. § e) a Kormány meghatározza a területfejlesztést szolgáló pénzügyi eszközök, az igénybe vehető kedvezmények felhasználási szabályait; 20. § a területfejlesztést segítő pénzügyi eszközök szabályai (a felhasználás szabályait egyéb jogszabályok állapítják meg).
Módosító javaslatok:	A területfejlesztés- és rendezés feladata (3. § (1) bek. b) pont): javasolt rögzíteni a környezet (azon belül is a klímavédelem) kiemelt szerepét; a pénzügyi eszközök felhasználására vonatkozó rendelkezések általánosak, az egyéb jogszabályokban azonban nevesíteni javasolt a kibocsátás-csökkentéshez, illetve alkalmazkodáshoz szükséges forrás-biztosítás szabályait.
A módosítás indokolása:	A törvényben az elsődleges feladatok között a „ <i>társadalom, a gazdaság és a környezet dinamikus egyensúlyának fenntartása és javítása érdeke</i> ” rendelkezés egymással adott esetben ellentétben álló prioritások egyensúlyáról beszél, amely a gyakorlatban súlytalan. Az általános rendelkezések között javasolt rögzíteni a környezet (illetve kiemelten a klímavédelem) prioritását. Az egyéb jogszabályokban a pénzügyi eszközök felhasználása szabályozása során törekedni kell a helyi kibocsátás csökkentése, illetve az alkalmazkodás érdekében történő felhasználás prioritásként megjelölésére.

(ii.)

A jogszabály száma:	2003. évi XXVI. törvény
A jogszabály címe:	Az Országos Területrendezési Tervről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Meghatározza az ország területhasználati és közlekedési fejlesztésének lehetőségeit.
Releváns jogszabályhelyek:	6. § a térségi/megyei és a települési területfelhasználási kategóriák kijelölése során irányadó korlátok; 13-27. §§: országos és kiemelt térségi és megyei övezetekre vonatkozó szabályok; 1/1 sz. (gyorsforgalmi utak, főutak), 1/6. sz. (repterek) mellékletek.
Módosító javaslatok:	
A módosítás indokolása:	Klímavédelmi szempontok nem jelennek meg az OTTrT-ben. Folyamatban van az OTTrT felülvizsgálata ¹⁰ , amelyre vonatkozóan környezeti vizsgálat is készült. A környezeti vizsgálat kiemeli, hogy környezeti szempontból pozitív a tervezet 6. § (2) bek. d) pontjának szabályozása, valamint, hogy a tervezet szigorítja a vonalas infrastruktúra területén történő építmények elhelyezését, továbbá hogy szűkült az ökológiai folyosó területén elhelyezkedő vonalas infrastruktúra létesítmények listája. Kedvező továbbá, hogy az 1/6. melléklet szerint a korábbi 17 kereskedelmi repülőtérre fejleszthető repülőtér között már csak 3 szerepel.

¹⁰ <http://www.vati.hu/main.php?folderID=2017>

	Az egyeztetések során azonban a környezeti vizsgálat során kedvezőnek ítélt szabályok közül a 6. § (2) bek. d) pontja törlése került, a magterületek beépítésére vonatkozó abszolút tilalomra vonatkozó KvVM javaslat pedig a tervezetben főszabályként jelenik meg. Az OTrT előrehaladott felülvizsgálati folyamatára figyelemmel javasolt a tervezet klímavédelmi szempontú revíziója, különös figyelemmel a közlekedési fejlesztésekre (1/1. sz. melléklet). A vasúti mellékvonalak, illetve a regionális repülőterek kikerültek az OTrT szabályozási köréből, klímavédelmi szempontból azonban alapvető jelentőségű a szabályozáshoz kapcsolódó környezeti vizsgálat elvégzése.
--	--

(iii.)

A jogszabály száma:	2005. évi LXIV. törvény
A jogszabály címe:	A Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervéről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Meghatározza a térség területhasználati és közlekedési fejlesztésének a lehetőségeit.
Releváns jogszabályhelyek:	7. § (1): a mezőgazdasági térségek legalább 75 %-át kell mg. területi kategóriába sorolni, legfeljebb 15 %-a lehet erdőterület és 10 %-án bármely más területfelhasználási egység kialakítható; 1. sz. melléklet 1.1., 1.2, 2, 3-5 és 7-8. pontjai, amik közül mindössze egy foglalkozik mással, mint a közúti közlekedés fejlesztése és a repülőterek.
Módosító javaslatok:	Meg kell akadályozni a további belterületbe vonásokat, az erdőterületi arányok meghatározását kevésbé kell korlátozni (és az erdőtörvény releváns módosításaira is figyelemmel kell lenni az energiaültetvények tekintetében), továbbá erősebb támogatást kell adni az intermodális csomópontoknak és a nem közúti és nem légi közlekedési módoknak.
A módosítás indokolása:	A klímavédelmi szempontok jelenleg egyáltalán nem jelennek meg a budapesti agglomeráció rendezési tervében.

(iv.)

A jogszabály száma:	18/1998. (VI. 25.) KTM rendelet
A jogszabály címe:	A területfejlesztési koncepciók, programok és a területrendezési tervek tartalmi követelményeiről.
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Az országban zajló hosszú távú fejlesztések során (különösen bizonyos méretű projektek kapcsán) nem hagyhatóak figyelmen kívül a klímavédelmi szempontok.
Releváns jogszabályhelyek:	1. számú melléklet 2.1. pont, c) alpont (a területfejlesztési koncepciók részletes tartalmi követelményei között a környezet adottságainak figyelembevétele) 3. számú melléklet B. pont 3. és 5. alpont (vizsgálati adatok között szerepel a környezeti elemek állapota és a környezetvédelem, valamint természet- és tájvédelem)
Módosító javaslatok:	Bár a jogszabály utal rá, hogy a környezetvédelmi szempontokat figyelembe kell venni, ám a klímavédelmi szempontok egyáltalán nem kerülnek nevesítésre, holott pl. a belterületbe vonások

	kapcsán ez is az elsődlegesen vizsgálandó szempontok között kellene, hogy legyen.
A módosítás indokolása:	Jogszábiályi szintű kimondása szükséges annak, hogy a klímavédelmi szempontokat e körben is érvényesíteni kell.

(v.)

A jogszábiály száma:	186/2005. (IX. 13.) Korm. sz. rendelet
A jogszábiály címe:	Az „Ipari Park” címről és az ipari parkok fejlesztését szolgáló rendszer működéséről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A helyi ipar és szolgáltatás területi összpontosítása révén kedvezőbb környezetvédelmi helyzet állhat elő a gazdasági érdekek megfelelő érvényesülése mellett.
Releváns jogszábiályhelyek:	1. § a. pont (az ipari park fogalma: legalább 20 ha, infrastruktúrával ellátott terület termelő és szolgáltató tevékenységeknek), 2. § (1) bek. (az ipari park cím elnyeréséhez szükséges pályázat), 3. § (1)-(3) bek. (a cím elnyerésének feltételei: kizárólag gazdasági, logisztikai és foglalkoztatáspolitikai szempontok), 5. § (a cím elnyerése közvetlen támogatást nem jelent, azonban utat nyit csak az ipari parkok számára lehetséges forrásokhoz, pályázatokhoz), 8. § (1) bek. (az elnyeréstől számított 6. évben a feltételek fennállását újra ellenőrzi a gazdasági tárca), 12. § (3) bek. ac. Pont (a környezetvédelmi tárca képviselője a Bíráló Bizottság csaknem két tucat tagja közül az egyik lehet).
Módosító javaslatok:	Az Ipari Park cím odaítéléséhez környezetvédelmi és energiahatékonysági feltételeket is kell szabni. Ennek megfelelően az ellenőrzési időközöket sűríteni kell és abba a környezetvédelmi hatóságokat is be kell vonni.
A módosítás indokolása:	Az Ipari Parkok jelentős előnyökkel járnak a gazdálkodók számára, ugyanakkor a gyakorlatban egyes esetekben a környezeti problémák (pl. barnamezőkkel kapcsolatos problémák) elkendőzésére is alkalmasak.

4.1.2. Településfejlesztés, településrendezés

Áttekintés

A vizsgált jogszábiályok, jogszábiálycsoportok

- Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény
- Az OTÉK
- A területek biológiai aktivitásértékének számításáról szóló rendelet
- A településrendezési és az építészeti-műszaki tervtanácsokról szóló rendelet
- A területrendezési, a településrendezési és az építészeti-műszaki tervtanácsokról szóló rendelet
- A tanácsi szervek kezelésében levő közhasználatú zöldterületek fenntartásáról és használatáról szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- Az építési jog két legfontosabb jogszabályában, az Étv.-ben és az OTÉK-ban nem jelennek meg a megelőző klímavédelem eszközei, úgy mint zöldterületek szigorú védelme, nagy közúti forgalmat gerjesztő létesítmények különleges kezelése, energiatakarékosság és energiahatékonyság az épületeknél, stb.
- A települések biológiai aktivitásértékének tényleges megőrzésére – az Étv.-ben foglalt deklaráción kívül – nincsenek meg a részletes végrehajtási szintű jogi és intézményi/eljárási garanciák. Ennek legjobb példája éppen az önkormányzati kezelésben lévő közhasználatú zöldfelületek helyreállítására vagy újratelepítésére vonatkozó szabályok elégtelensége.
- A településfejlesztési/településrendezési jogintézmények túlságosan bonyolultak, átfedő, ellentmondó az egymáshoz való logikai/eljárási viszonyuk
- A településrendezési tervek megalkotása során a közösségi részvétel eredményeinek megfelelő figyelembe vétele nem biztosított
- A környezetvédelmi, természetvédelmi és egyéb társadalmi szintű érdekekből történő kötelezésekkel és településrendezési változtatásokkal együtt járó kártalanítás még mindig túl széleskörű és eltúlzott
- A tervtanácsok eljárása és az SKV eljárások közötti szinergikus hatások lehetőségét a jogalkotó figyelmen kívül hagyja, párhuzamos erőfeszítések történhetnek
- A tervtanácsok közösségi részvételi szabályai és ezzel együtt a működésük átláthatósága és elszámoltathatósága nem megfelelők

A településfejlesztés és településrendezés szabályozásának fentebb felsorolt hiányosságain túlmenően megjegyezzük, hogy a hatályos jogunkból ezzel kapcsolatban szinte teljesen hiányoznak olyan időszzerű tartalmak, mint a helyi önkormányzati klímastratégiák megjelentetése, fenntartható településszerkezet követelményei, a város és térségfejlesztés integrációja, vegyes funkciójú városnegyedek kialakítása, átszellőzést biztosító intézkedések pl. célzott építési tilalmak, árvízveszélyes területekről a települések átirányítása, városi hőszigetek megelőzése/felszámolása, övezeti átsorolások, belterületbevonások korlátozása, beépítési korlátok, zöldfelület-védelem jogi eszközökkel.

(i.)

A jogszabály száma:	1997. évi LXXVIII. törvény
A jogszabály címe:	Az épített környezet alakításáról és védelméről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A településrendezés és építés kérdéseinek szabályozása klíma szempontból fontos egyrészt a zöldterületek (biológiai aktivitás értéke) fogyásának megállítása, másrészt az épületek és csatlakozó létesítményeik klímatudatos megvalósítása szempontjából.
Releváns jogszabályhelyek:	2. § 11., 17., 19., 20. 27., 28, 31. és 35. (a helyi építési szabályzat, önkormányzati településfejlesztési döntés, szabályozási keretterv, szabályozási terv, településfejlesztési koncepció, településrendezési terv, építési övezet fogalmai, és a biológiai aktivitás érték fogalma: „az adott területen jellemző növényzetnek a település ökológiai állapotára és az emberek egészségi állapotára kifejtett hatását mutató érték”), 3. § (1) bek. d. pont és (2) bek. (az általános célkitűzések között csak az építetők, tervezők és kivitelezők részvételét irányozza elő, a nyilvánosság és az érintett közösségek részvételi lehetőségeit ettől eltérően szabályozza),

	8. § (1) bek. e. pont (a településrendezés során figyelembe kell venni a klímaszemponokat is), 8. § (2) bek. (a települések közigazgatási területén újonnan beépített területek meghatározásával a település biológiai aktivitás értéke nem csökkenhet), 8. § (2) bek. d. pont (a nagyobb települések lakóterületeit főszabályként 200 méteres nem beépített gyűrűvel kell körülvenni), 9. § (kétlépcsős, a koncepcióra és a részletes szabályokra is kiterjedő közösségi részvétel a településrendezési eljárásban), 29. § (1) bek. c. pont és (4) bek. (beültetési kötelezettség előírása a településrendezési kötelezettségek körében, részleges és feltételektől függő kártalanítás mellett), 30. § (1)-(5) bek. (a rendezési tervek változtatásával beálló ingatlan érték csökkenés részleges és feltételektől függő megtérítése), 31. § (2) bek. h. pont (az építmények létesítése, felújítása stb. során figyelembe kell venni az energiatakarékossági és hővédelmi szempontokat).
Módosító javaslatok:	Biztosítani kell a környezetvédelmi célkitűzések, különösen a biológiai aktivitásérték megőrzésének prioritását és gondoskodni kell a végrehajtásuk jogi, intézményi, eljárási és költségvetési garanciáiról. A jogszabály alapvető fogalmi rendszerét egyszerűsíteni kell. Egyértelművé kell tenni a szomszédok és a Ket.-tel összhangban a hatásterületen élők teljes jogú ügyféli jogát. Az Étv. 9. §-t ki kell egészíteni a közösségi részvétel során beérkezett észrevételek ténybeli, szakmai és jogi elemzésének szükségességével, továbbá azzal, hogy a közigazgatási hivatal bárkinek a kérelmére soron kívüli eljárásban megállapítja a rendezési terv semmisségét, amennyiben a 9. §-ban rögzített eljárási szabályokat megsértették. A környezetvédelmi, természetvédelmi és egyéb társadalmi szintű érdekekből történő kötelezésekkel és településrendezési változtatásokkal együtt járó kártalanítás lehetőségeit szűkíteni kell. Az energiatakarékossági és hővédelmi szempontokat részletezni kell és meg kell teremteni az érvényesítésük további jogi, intézményi, eljárási és költségvetési garanciáit.
A módosítás indokolása:	Az Étv.-ben több tucat helyen szerepelnek hangzatos környezetvédelmi deklarációk, azonban a jelenlegi joggyakorlatra ezeknek nagyon kevés tényleges hatása van. A területfejlesztés/területrendezés/településrendezés/településfejlesztés fogalmi rendszerén belül az Étv.-ben szereplő településrendezés is számos alintézményre bomlik, ami egyrészt a résztvenni kívánó nyilvánosság követhetetlen, illogikus (érdemben semmiben sem tér el a korábbi általános és részletes rendezési tervektől) másrészt az erőforrások szétforgácsolásához vezet. Bár a szomszédok és részben az érintettek ügyféli jogát az Étv.

	elismerni látszik, sok helyen található mégis kétértelmű, az ügyféli kört csak az építetőre korlátozó szabály. Az É.t. 9. § egyfelől alaposan kidolgozott lehetőséget teremt a közösségi részvételre a rendezési tervek kidolgozási eljárásában, azonban nem felel meg mindenben az Aarhusi Egyezmény 7. cikkének, illetőleg a 6. cikk releváns részeinek. Különösen az észrevételek értékelésében és ennek visszaigazolásában láthatók hiányosságok. E tekintetben javaslatunkat a hazai hatásvizsgálati jog által kidolgozott és eredményesen alkalmazott megoldás alapulvételével tettük meg (a ténybeli, jogi és szakmai értékelés szükségességének előírása az észrevételek értékelésének tartalmát igyekszik meghatározni). Törvényi szinten is rögzíteni kell továbbá az Alkotmánybíróságnak azt a következetes gyakorlatát, miszerint az É.t. 9. § be nem tartásával elfogadott településrendezési tervek semmisek. Jelenleg sok az adott közösség, illetőleg általánosabb környezetvédelmi, természetvédelmi és klímavédelmi szempontból elengedhetetlen településrendezési változtatásnak útját állja a tulajdonosoknak járó aránytalanul nagy kártalanítási kötelezettség. A tulajdonjog korlátozása, illetőleg a tulajdonjoggal járó kötelezettségek megállapítása természetes velejárója a társadalmi szabályozásnak, külön kártalanítás ennek bevett formáival kapcsolatban általában fel sem merül, indokolatlan, hogy éppen az épített környezet, a környezet és a klímavédelem terén lépjenek fel a tulajdonosok ilyen igényekkel.
--	--

(ii.)

A jogszabály száma:	253/1997. (XII. 20.) Korm. sz. rendelet
A jogszabály címe:	Az országos településrendezési és építési követelményekről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A terület felhasználás szabályain, a zöldfelületek védelmén, az egyes épületek energiatakarékos megépítésén keresztül az OTÉK igen jelentős befolyást gyakorolhat a klímavédelem hatékonyságára.
Releváns jogszabályhelyek:	3-4. §§ (a településszerkezeti, szabályozási terv és helyi építési szabályzat tartalma, munkarészei, területfelhasználási egységek, a környezetalakítási munkarészek környezeti értékelésnek – SKV – is megfelelő tartalommal), 9. § (a HÉSZ-ben, szabályozási tervben és kerettervben is gondoskodni kell a település igazgatási területén a klimatikus viszonyok megőrzése, javítása érdekében egyebek közt egységes zöldfelületi rendszer kialakításáról és az épített környezet helyi éghajlati jelleget meghatározó elemeinek megőrzéséről), 24. § (különleges területek, amelyek egyebek között a környezetükre gyakorolt jelentős hatások miatt sorolandók e kategóriába), 25. § (a beépítésre szánt területek maximális arányai területhasználati kategóriánként), 42. § (1) bek. (a gépkocsi parkolók számára biztosított minimális területarányra vonatkozó rendelkezések), 42. § (4) bek. (az autóbuszok megállási, parkolási lehetőségeit

	biztosító rendelkezések), 42. § (5) bek. (kerékpártárolók kötelező létesítésének esetkörei), 42. § (7) bek. (a felszíni parkolók fásítására vonatkozó rendelkezések), 50. § (3) bek. f. pont (a hőszigetelésre és energiatakarékosságra vonatkozó szabványok betartására történő utalás), 56. § (az építmények kedvező energiafelhasználásának, ill. megfelelő légállapotának biztosítása), 92. § (2) bek. (klímaberendezések elhelyezésének szabályai).
Módosító javaslatok:	A 9. § rendelkezéseit ki kell bontani, alfejezetté kell bővíteni olyan szabályozással, amelyek egyértelművé teszik, hogy a településrendezés alapvető követelménye, hogy a zöldfelület aránya semmiképpen se csökkenhessen. Ki kell venni a bevásárlóközpontokat a különleges területek közül és az általános településrendezési szabályok legyenek irányadók ezekre az építményekre, illetőleg területükre. Meg kell fontolni a beépítésre szánt területek felső határértékeinek csökkentését. Meg kell fontolni a gépjárműparkolásra vonatkozó területigények visszaszorítását, illetőleg mindenképpen biztosítani kell a tömegközlekedés, a kerékpáros és a gyalogos közlekedés területigényének hatékonyabb lehetőségeit. Sokkal nagyobb hangsúlyt kell fektetni az építmények energiatakarékosságára és hővédelmére, illetőleg előnyben kell részesíteni az építészeti eszközökkel elérhető hőszigetelést az energiaigényes klímaberendezésekkel szemben.
A módosítás indokolása:	Egyre erősebb az a szakmai vélemény, miszerint az ingatlanspekulációnak, belterületbe vonásoknak és a zöldfelületeknek mindezzel járó fölösleges csökkenésének az összes meglévő jogi eszközzel, így az építési jog területén is gátat kell szabni¹¹. Jogpolitikailag semmi nem indokolja, hogy a hazai kiskereskedelmi struktúrára, az egészséges táplálkozási szokásokra stb. romboló hatással lévő, számos környezeti externáliával (pl. vevők fölösleges gépjárműhasználata) járó bevásárlóközpontok különleges építési jogi kezelést kapjanak. Egyes területhasználati kategóriákban a beépítésre szánható területek irracionálisan nagyok, a zöldfelületek aránya az ott élők és dolgozók, fizikai és mentális egészségét veszélyeztető mértékben alacsony. Alapos és a jogfejlődéssel egyre inkább a gépjármű parkolók növekvő számát támogató rendelkezések találhatók az OTÉK-ban az építmények közlekedési kapcsolatait szabályozó részekben. Szakirodalmi adatok¹² ma már egyértelműen alátámasztják, hogy minden a személygépjármű közlekedést segítő településrendezési intézkedés az igények túllövése miatt csak még nagyobb

¹¹ Egy a KvVM által a közelmúltban elvégzett EU felmérés során több felügyelőség nyilatkozott úgy, hogy a településrendezési tervekkel kapcsolatos SKV eljárások egyik alapelve kellene, hogy legyen a zöldfelületek csökkenésének kizárása.

¹² Ld. pl. a Levegő Munkacsoport publikációit és folyóiratát („Lélegzet”).

	területhasználati problémákhoz vezetnek, ezért nem a személygépkocsikkal kapcsolatos területi igények kiszolgálására, hanem inkább korlátozására van szükség, a tömegközlekedés, illetőleg a mások egészségét és a környezetet nem veszélyeztető egyéb közlekedési módok hathatós támogatására. Az energiatakarékosságra és hővédelemre vonatkozó szabályok csak sokadlagos szempontot képeznek jelenleg az építményre vonatkozó OTÉK követelmények között, ráadásul a jogalkotó jelenleg ezt a problémát csak a bizonytalan körű és tartalmú szabványokra való továbbutalással oldja meg.
--	--

(iii.)

A jogszabály száma:	9/2007. (IV. 3.) ÖTM rendelet
A jogszabály címe:	A területek biológiai aktivitásértékének számításáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A rendelet elsősorban területrendezési és építési normákat segítő technikai norma, ám az egyes terület felhasználási egységek biológiai aktivitásérték mutatói magukban foglalják az adott egység klímavédelmi értékét is.
Releváns jogszabályhelyek:	4. § (1) bekezdés (a rendeletben meghatározott értékmutatók a legkisebb zöldterületi arányokra vonatkoznak), Melléklet, 1. táblázat (az egyes terület felhasználási egységek biológiai aktivitásérték mutatói)
Módosító javaslatok:	Indokolt lenne az egyes biológiai aktivitás értékeket magasabban meghatározni, főként a klíma szempontjából befolyással bíró egységekre nézve (kibocsátást növelő területek, illetve nyelők).
A módosítás indokolása:	Ha alacsonyabban határozná meg a rendelet a klímára hátrányosan ható (jellemzően nagy üvegházhatású gáz-kibocsátással működő) terület felhasználási egységek (autópálya, autótűt, hulladékkezelő hely, stb.), illetőleg magasabban a nyelők (zöldterület, erdőterület, stb.) biológiai aktivitásértékét, előbbiek használatáért, illetve a nyelők csökkentéséért jelentősebb kártalanítás, illetve használati díj lenne beszédhető.

(iv.)

A jogszabály száma:	252/2006. (XII. 7.) Korm. sz. rendelet
A jogszabály címe:	A településrendezési és az építészeti-műszaki tervtanácsokról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A településrendezési tervek és a kiemelt épületek egyedi engedélyei a kibocsátások, illetőleg az energiatakarékos építkezés szempontjából alapvető fontosságúak. Ezen dokumentumok előkészítésében vesznek részt a független szakértőkből álló tervtanácsok, akik a helyi érdekeken túlmutató társadalmi és szakmai érdekeket érvényesíthetnek a tervekben és az engedélyekben.
Releváns jogszabályhelyek:	2. § (1) bek. és 7. § (a tervtanácsok résztvevői személyes kapacitásukban vesznek részt és szigorú összeférhetetlenségi szabályok érvényesek rájuk), 2. § (3) bek. b. pont (a tervtanácsok tagjaira javaslatot tehetnek az építésügyben érdekelt „szakmai, társadalmi, civil szervezetek”), 8. § (a központi és területi tanácsok feladatköre a különböző szintű településszerkezeti tervek, szabályozási tervek és építési

	szabályzatok véleményezésében, megfelelő feltételek megvalósulása, pl. egyes természetvédelmi területek esetén), 9-10. §§ (a központi, területi és helyi tervtanácsok feladatai az egyedi építési tervek felett a szinterület nagysága és az elhelyezkedés függvényében), 11. § (1) bek. e. pont (a tervtanácshoz benyújtandó dokumentációnak tartalmaznia kell „az elvégzett vizsgálatok összefoglalását”), 13. § (4) bek. (a tervtanács tárgyalásán tanácskozási joggal résztvevők köre), 15. § (1) bek. c. és d. pont (a településrendezési terv szakmai véleményezése során egyebek közt figyelembe kell venni az Étv. 8. § követelményeit, a területhasználatot befolyásoló jogszabályokat, a környezetvédelemre, a természet- és tájvédelemre, a katasztrófavédelemre, az épített környezet és a kulturális örökség alakítására és védelmére vonatkozó követelményeket, a területhasználat környezeti, társadalmi és gazdasági hatásait), 15. § (1) bek. e. pont ab. alpontja (a rendeltetés, használhatóság és gazdaságosság követelményeinek tisztázása, külön megemlítve az energetikai szempontokat).
Módosító javaslatok:	Egyértelművé kell tenni a stratégiai környezeti vizsgálattal való tartalmi és eljárási kapcsolódásokat, kiegyensúlyozottá kell tenni és ki kell terjeszteni a közösségi részvételi szabályokat, részletezni és klíma szempontból egyértelművé kell tenni az energetikai szempontokat a jogszabályban.
A módosítás indokolása:	Bár a jogszabály „az elvégzett vizsgálatok összefoglalása” kifejezéssel akár a SKV szabályokra is utalhat, a két jogszabály közötti kapcsolat így nem eléggé egyértelmű, holott a 2/2005. (II. 11.) Korm. sz. rendelet 1. sz. melléklete alapján a településrendezési tervek egyértelműen környezeti vizsgálat kötelesek. A közösségi részvételt a jogalkotó lehetségessé tette a tanács tagjainak jelölésében, ugyanakkor a meghívható és tanácskozási joggal részt vehető személyek körében a civilek és lakossági képviselők már nem szerepelnek. Teljességgel hiányoznak ugyanakkor a tervtanácsok munkájának nyilvánosságára vonatkozó rendelkezések a rendeletből.

(v.)

A jogszabály száma:	40/1999. (IV. 23.) FVM rendelet
A jogszabály címe:	A területrendezési, a településrendezési és az építészeti-műszaki tervtanácsokról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A területrendezési, településrendezési és az építészeti-műszaki engedélyek hatással vannak a kibocsátásokra, továbbá az esetleges nyelők mértékének és elhelyezkedésének meghatározásával is befolyással vannak a klímavédelemre az engedélyezési eljárásban részt vevő tervtanácsok.
Releváns jogszabályhelyek:	4. § (tervtanácsok szakmai véleményezési eljárásának fő szempontjairól, 5. § (3), (6) bekezdés (a tervtanács állásfoglalás

	figyelembevételéről)
Módosító javaslatok:	A tervtanácsok állásfoglalásának figyelembe vételét további garanciákkal kell megerősíteni a döntési eljárásban.
A módosítás indokolása:	A tervtanácsok többek között azt is vizsgálják, hogy a tervek figyelemmel vannak-e a természet és környezetvédelemre, ezenkívül alkalmasak a helyi érdekeken túlmutató környezet- és klímavédelmi érdekek érvényesítésére. Állásfoglalása azonban nem érinti a terv elfogadására jogosult szerv döntési jogkörét. A rendelet csupán azt írja elő, hogy a tervező köteles a megrendelőnek nyilatkozni arról, hogy az állásfoglalásnak mily módon tett eleget, és köteles megindokolni, ha eltért attól. A tervtanácsai állásfoglalásnak megfelelő területrendezés, stb. így könnyen kikerülhetővé válik.

(vi.)

A jogszabály száma:	2/1976. (I.16.) ÉVM. rendelet
A jogszabály címe:	A tanácsai szervek kezelésében levő közhasználatú zöldterületek fenntartásáról és használatáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Bár klímavédelmi szempontból elsősorban a nagyobb kiterjedésű zöldterületek rendelkeznek jelentőséggel, nem szabad figyelmen kívül hagyni a városon belüli, kisebb területek megóvásának fontosságát sem.
Releváns jogszabályhelyek:	1. § (1) bek. (a közhasználatú zöldterület fogalma), 4. § (1)-(5) bek. (a közhasználatú zöldterületek jogszerű igénybevétele).
Módosító javaslatok:	Szabályozni kellene a jogszerűen (közterület-használati, építési engedély alapján stb.) megszüntetett közhasználatú zöldterületek újraterülpítésével kapcsolatos kötelezettségeket.
A módosítás indokolása:	A jogszabály 4. §-a nagyjából megfelelően szabályozza azt az esetet, amikor az igénybevétel miatt a zöldterületet károsodástól kell megóvni, vagy a károsodást kell helyreállítani. Nem szól azonban arról az esetről, amikor a zöldterület igénybevétele olymértékű (pl. teljes beépítés), hogy a korábbi területre a növényzet vissza- vagy újraterülpítése nem lehetséges. További problémaforrás, hogy a 4. § (2) bekezdése az eredeti állapotot csak a „szükséges mértékben” rendeli helyreállítani. Ezt mellőzni kellene, ugyanis erre hivatkozva az igénybevevő saját költségeinek csökkentése végett kisebb mértékű helyreállítás esetén is jogszerűen járhat el.

4.1.3. Az épületek kialakítására vonatkozó szabályok

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- az építészeti-műszaki tervdokumentációk tartalmi követelményeiről szóló rendelet
- az építési termékek műszaki követelményeinek, megfelelőség igazolásának, valamint forgalomba hozatalának és felhasználásának részletes szabályairól szóló rendelet

- az egyes épületszerkezetek és azok létrehozásánál felhasználásra kerülő termékek kötelező alkalmassági idejéről szóló rendelet
- az épületek energetikai jellemzőinek meghatározásáról szóló rendelet
- az energiamegtakarítást eredményező épületfelújítások támogatásáról szóló rendelet
- az építési és bontási hulladék kezelésének részletes szabályairól szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- Az építészeti-műszaki tervdokumentációknak ma még nem kötelező elemei a klímareleváns adatok pl. a megkövetelt energetikai jellemzők más releváns jogszabállyal összevetve hiányosak és nem általánosan kötelezőek
- Az építési termékekhez adandó műszaki tanúsítvány nem tér ki a klímaszempontokra, a termékek alkalmassági ideje (5 év) pedig túl rövid ahhoz, hogy megfelelően garantálja a klímavédelmi követelmények (pl. hőszigetelés) tartós teljesülését
- Az építési anyagok előállítása nagy energiaigényű, az építési és bontási hulladék hasznosítása, különösen pedig az újrafelhasználás még nincs kielégítően szabályozva

Az építmények kialakítására vonatkozó szabályok többsége nem tükrözi a jogalkotó klímatudatosságát, ellenben két szabály, az épületek energetikai jellemzőinek meghatározásáról, illetőleg az energia megtakarítást eredményező épületfelújítások támogatásáról szóló rendelet kifejezetten a klímaszempontok, közelebről az energiatakarékosság szempontjait szolgálják. E két jogszabályt jelenleg idegen testnek érezhetjük a hazai építési és környezetvédelmi jogban, egyfelől mert hiányoznak a jogalkotási kapcsolódási pontjaik, az ágazat magasabb szintű jogszabályai, illetőleg más ágazatok releváns jogszabályai egyáltalán nem hivatkoznak rájuk, másfelől a jogalkalmazási feltételek sincsenek megfelelően kidolgozva e jogszabályok vonatkozásában. Mindezek alapján méltán állíthatjuk, hogy e két egyébként előremutató jogszabályunk jelenleg nem más, mint hangzatos deklaráció¹³.

Az építési jogunk többi része pedig egyáltalán nem jeleskedik a klímatudatos magatartást elősegítő jogintézmények kialakításában, a megfelelő tilalmak és kötelezések bevezetése vagy a szabványok szigorítása pl. a szigetelésekkel, energiatakarékos építkezéssel kapcsolatban.

(i.)

A jogszabály száma:	45/1997. (XII. 29.) KTM rendelet
A jogszabály címe:	az építészeti-műszaki tervdokumentációk tartalmi követelményeiről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály az építészeti-műszaki tervdokumentációk kötelező tartalmát szabályozza, köztük az adott épület energetikai megoldásait.
Releváns jogszabályhelyek:	5. § és 2. melléklet
Módosító javaslatok:	Indokolt lenne klímareleváns adatok kötelező feltüntetésével bővíteni a tervdokumentáció tartalmát, így pl. a 7/2006. TNM rendelet által megkövetelt energetikai jellemzők igazolásával.
A módosítás indokolása:	Szabályozási eszköz a klímatudatos építkezés előmozdítására.

¹³ Utalunk ezen felül arra a közkeletű vélekedésre, melynek valóságalapját természetesen nem tudjuk sem megerősíteni, sem megcáfolni, hogy az építészek által az építési tervekhez készített és az egyes épületek energetikai jellemzőit tartalmazó számítások igencsak megkérdőjelezhető pontosságúak.

(ii.)

A jogszabály száma:	3/2003. (I. 25.) BM-GKM-KvVM együttes rendelet
A jogszabály címe:	az építési termékek műszaki követelményeinek, megfelelőség igazolásának, valamint forgalomba hozatalának és felhasználásának részletes szabályairól
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály az építési termékek megfelelőség-igazolását rendezi, s mint ilyen, alapvető fontossága van a lakossági ÜHG kibocsátás mérséklésében.
Releváns jogszabályhelyek:	9. §
Módosító javaslatok:	Javaslatunk akár - egy, a mai szempontrendszer klímavédelmiakkal való bővítése, vagy - a termékek számára egyfajta klímatanúsítvány bevezetése a ma meglévő műszaki megfelelőségi tanúsítvány mellé, azzal párhuzamosan.
A módosítás indokolása:	Műszaki szabályozás a klímatudatos építkezés előmozdítására.

(iii.)

A jogszabály száma:	11/1985. (VI. 22.) ÉVM-IpM-KM-MÉM-BkM együttes rendelet
A jogszabály címe:	egyres épületszerkezetek és azok létrehozásánál felhasználásra kerülő termékek kötelező alkalmassági idejéről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály jelenleg az egyes építmények alkotó szerkezeteinek kötelező alkalmassági idejét szabályozza, és mint ilyen, hatással lehet az épületek hőszigetelésére és azon keresztül a felhasznált energiára és a kibocsátott ÜHG gázokra.
Releváns jogszabályhelyek:	melléklet
Módosító javaslatok:	Javasoljuk a megfelelő és jelenleg 5 éves alkalmassági idő előírása alá eső egyes releváns építményszerkezetekre a nagyobb, 10 éves idő bevezetését.
A módosítás indokolása:	Műszaki szabályozás a klímatudatos építkezés előmozdítására.

(iv.)

A jogszabály száma:	7/2006. (V. 24.) TNM rendelet
A jogszabály címe:	az épületek energetikai jellemzőinek meghatározásáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály kifejezetten klímavédelmi célokat szolgál azzal, hogy kötelezően írja elő egyes építmények esetében azok energetikai jellemzőinek meghatározását a tervező által.
Releváns jogszabályhelyek:	
Módosító javaslatok:	A jogszabályt megtartani, valamint esetlegesen még fejleszteni javasoljuk.
A módosítás indokolása:	Műszaki szabályozás a klímatudatos építkezés előmozdítására.

(v.)

A jogszabály száma:	105/1996. (VII. 16.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	az energiamegtakarítást eredményező épületfelújítások támogatásáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály az épületek energetikai szabványoknak való utólagos megfeleltetéséhez ad pénzügyi támogatást, és mint ilyen, a klímavédelem közgazdasági szabályozási eszköztárának egyik legfontosabb eszköze.
Releváns jogszabályhelyek:	
Módosító javaslatok:	Jelenleg módosítását nem javasoljuk, illetve legfeljebb annak fejlesztését és a növekvő igényekhez való adaptálását.
A módosítás indokolása:	Közgazdasági szabályozás a klímatudatos építkezés előmozdítására.

(vi.)

A jogszabály száma:	45/2004. (VII. 26.) BM-KvVM együttes rendelet
A jogszabály címe:	Az építési és bontási hulladék kezelésének részletes szabályairól
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Az építési és bontási hulladék esetleges újrafelhasználása fontos energiatakarékossági, így klímavédelmi szempontból is.
Releváns jogszabályhelyek:	3. §, 5. §, 6. § (a hulladék kezeléséről) 12. § (a környezetvédelmi hatóság feladatai).
Módosító javaslatok:	Azon hulladékokkal kapcsolatban, amelyeknél műszakilag lehetséges, nem csupán lehetőségként kell megemlíteni újrafelhasználásukat, hanem kötelezően elő kell írni.
A módosítás indokolása:	Energiatakarékossági szempontból rendkívül jelentős az építési, bontási hulladék építkezésben való újrafelhasználása, mint az energiatakarékos építkezés része.

4.1.4. Az építésügyi igazgatás szabályai

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- a hatósági rendszer egyes elemei

- az építésügyi és az építésfelügyeleti hatóságok kijelöléséről és működési feltételeiről
- a területi főépítészekről
- az önkormányzati főépítési tevékenység ellátásának részletes szakmai szabályairól és feltételeiről

- engedélyezés és jóváhagyás

- az egyes építményekkel, építési munkákkal és építési tevékenységekkel kapcsolatos építésügyi hatósági engedélyezési eljárásokról
- a lakásépítéssel kapcsolatos kötelező jóváhagyásról

- adatszolgáltatás és nyilvántartás

- az építőipari kivitelezési tevékenységgel kapcsolatos adatszolgáltatásról
- az építésügy körébe tartozó tevékenységek ellátásához szükséges hatósági nyilvántartások létesítésének és működésének feltételeiről

- ellenőrzés és bírságolás

- az építésfelügyeleti ellenőrzési eljárásról
- az építésügyi és a műemlékvédelmi hatósági ellenőrzés részletes szakmai szabályairól
- az építésügyi bírság megállapításának részletes szabályairól
- az építésfelügyeleti bírságról

- egyéb releváns jogszabályok

- az építési beruházások közbeszerzésekkel kapcsolatos részletes szabályairól
- az építésüggyel kapcsolatos szakmai továbbképzési rendszer részletes szabályairól
- az illetékekkel kapcsolatos részletes eljárási szabályokról

A jogterület legfontosabb problémái

- A szomszédok és a hatásterületen élők ügyféli joga nem teljes körűen biztosított
- Az energiatakarékossági és hővédelmi szempontok nem érvényesülnek megfelelő súllyal¹⁴ a szakképzés és az általános eljárási szabályok körében, továbbá az adatszolgáltatás és a nyilvántartás tekintetében sem, így egyebek közt nem lehetséges a kedvező tapasztalatok széleskörű elterjesztése. Ugyancsak teljesen hiányoznak a klímaszempontok az ágazat ellenőrzési és bírságolási szabályai közül.
- A főépítészek szerepe sokszor csak formális, a rövid távú helyi gazdasági érdekek minden további nélkül felülírják a szakmai szempontjait, amelyek között ma még nincsenek kifejezetten klímareleváns szempontok, pl. energiahatékonyságra vonatkozó információszolgáltatással kapcsolatos kötelezettségekből eredően vagy helyi klímavédelmi programok kidolgozásával
- Az engedélyezési eljárás tartalmi követelményei közül hiányoznak a klímavédelmi szempontok, így pl. a 7/2006. TNM rendelet által megkövetelt energetikai jellemzők igazolása
- Az építtető jótállási kötelezettsége épületszerkezetekre, és nem épülettulajdonságokra terjed ki, így explicite nem fed le olyan klímareleváns tényezőket, mint pl. a hőszigetelés megfelelősége

A komplex szabályozás igénye az építési jog területén jelentkezik a legerősebben. Az előző nagy fejezetben szereplő általános környezetvédelmi szempontok (különösen a levegőtisztaságvédelem anyagi jogi és a közösségi részvétel eljárásjogi követelményei), illetőleg a következő fejezetekben tárgyalt energiahatékonysági szempontok beépítése, az azokra való hivatkozás hiányzik szinte teljesen az építési jogból. Természetesen, ha lennének ilyenek, a klímareleváns építési szabályok is felléphetnek azzal az igénnyel, hogy más jogágak respektálják azokat, hiszen akkor pl. az építményekkel kapcsolatos különböző pénzügyi jogi elvonási és támogatási jogintézmények, vagy a közbeszerzési eljárások sőt az illetékkiszabási eljárások egyik kiinduló pontja lehetne a klímatudatos, energiatakarékos stb. építkezés igazoltsága.

¹⁴ Az előző fejezetben szereplő Étv. figyelembevételével.

(i.)

A jogszabály száma:	343/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	az építésügyi és az építésfelügyeleti hatóságok kijelöléséről és működési feltételeiről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály többek között képzettségi feltételeket ír elő az építéshatóságnál foglalkoztatható személyek számára.
Releváns jogszabályhelyek:	4. melléklet
Módosító javaslatok:	A feltételek között jelenleg nem található meg vagy legalábbis nem kiemelten szerepelnek a klímavédelem szempontjából releváns szaktudás elemei, melynek módosítása, bővítése az energiatakarékos technológiák ismeretével indokolt lenne.
A módosítás indokolása:	Műszaki szabályozás a klímatudatos építkezési módok előmozdítására.

(ii.)

A jogszabály száma:	21/1992. (XII. 4.) KTM rendelet
A jogszabály címe:	a területi főépítészekről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály a területi főépítészek feladatkörét szabályozza lakonikus tömörséggel.
Releváns jogszabályhelyek:	1. §
Módosító javaslatok:	Javasoljuk a főépítészek szerepének olyanfajta alakítását, melyben a jelenlegi mellett egyfajta klímavédelmi építészeti információs központként, illetve helyi klímastratégiai tanácsadóként szolgálnak az önkormányzatok számára településrendezési terveik és akár környezetvédelmi programjaik kialakítása során. Ezzel párhuzamosan – ami viszont egy alapvetőbb változást jelentene – javasoljuk a főépítészeknek olyan jellegű hatáskör adását, amely a mainál jóval nagyobb beleszólást és jogi kötőerővel rendelkező hozzájárulást biztosít a rendezési tervek elfogadásakor (figyelembe véve természetesen az Alkotmánybíróság releváns döntéseit).
A módosítás indokolása:	Szabályozási eszköz a klímatudatos építkezés előmozdítására.

(iii.)

A jogszabály száma:	9/1998. (IV. 3.) KTM rendelet
A jogszabály címe:	az önkormányzati főépítész tevékenység ellátásának részletes szakmai szabályairól és feltételeiről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály az önkormányzati (tehát nem a területi) főépítészek által kötelezően ellátandó tevékenységi köröket sorolja fel.
Releváns jogszabályhelyek:	5. § és 6. §
Módosító javaslatok:	A NÉS egyik fontos célként az önkormányzatok klímatudatosságának növelését, helyi klímavédelmi programok kidolgozását és a lakossági ÜHG kibocsátás (főleg innovatív

	építészeti módszerekkel való) csökkentését is tartalmazza. Ehhez járulna hozzá, ha az önkormányzati főépítések tevékenysége bővülne meghatározott, klímareleváns feladatokkal, így pl. az alternatív épületenergetikai módszerekre vonatkozó központi adatbázishoz való naprakész helyi hozzáférés biztosításával.
A módosítás indokolása:	Szabályozási eszköz a klímatudatos építkezés előmozdítására.

(iv.)

A jogszabály száma:	46/1997. (XII. 29.) KTM rendelet
A jogszabály címe:	az egyes építményekkel, építési munkákkal és építési tevékenységekkel kapcsolatos építésügyi hatósági engedélyezési eljárásokról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály az építési engedélyezés alapjogszabálya, és általános jelleggel rendezi minden, a különös építési engedélyezési szabályozás alá nem eső épület és építmény építési és használatbavételi engedélyezését.
Releváns jogszabályhelyek:	17. § és 29. §
Módosító javaslatok:	A jelenleg előírt kötelező mellékletek és nyilatkozatok között javasoljuk explicite feltüntetni a 7/2006. TNM rendelet által megkövetelt energetikai jellemzők igazolását.
A módosítás indokolása:	Szabályozási eszköz a klímatudatos építkezés előmozdítására.

(v.)

A jogszabály száma:	181/2003. (XI. 5.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	a lakásépítéssel kapcsolatos kötelező jótállásról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály az újonnan épített lakások egyes részeinek kötelező három éves jótállását írja elő.
Releváns jogszabályhelyek:	mellékletek
Módosító javaslatok:	Magában a normaszövegben azonban következetesen épületszerkezetek, részek, stb. szerepelnek, amit indokolt lenne kiegészíteni pl. az energetikai jellemzőkkel, vagyis azzal a követelménnyel, hogy egy lakás bizonyos időn keresztül őrizze meg pl. hőszigetelő tulajdonságait és erre is terjedjen ki a kötelező jótállás.
A módosítás indokolása:	Szabályozási eszköz a klímatudatos építkezési módok előmozdítására.

(vi.)

A jogszabály száma:	135/2005. (VII. 14.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	az építőipari kivitelezési tevékenységgel kapcsolatos adatszolgáltatásról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály a jelenleg az építési tevékenység megkezdésekor bejelentendő adatok körét az Építésügyi törvényre való továbbutalással határozza meg.

Releváns jogszabályhelyek:	12. §
Módosító javaslatok:	A klímareleváns adatoknak a hatóság tudomására juttatásához szükséges változtatások a Építésügyi törvény szövegében, de akár a jelen normában is elképzelhetők.
A módosítás indokolása:	Műszaki szabályozás a klímatudatos építkezési módok előmozdítására.

(vii.)

A jogszabály száma:	241/1997. (XII. 19.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	az építésügy körébe tartozó tevékenységek ellátásához szükséges hatósági nyilvántartások létesítésének és működésének feltételeiről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály általánosságban rendezi az egyes építésügyileg releváns nyilvántartásokat, azok között kiemelt helyet pedig csak a bauxitbeton épületek nyilvántartásának szentel.
Releváns jogszabályhelyek:	4. §
Módosító javaslatok:	Itt lenne helye annak, hogy a nyilvántartás explicite felsorolja a klímavédelmi szempontból pozitív megítélés alá eső épületeket, passzív házakat, stb. annak érdekében, hogy azok tapasztalatai az építész szakma számára referenciaként, esetleg a későbbiekben a közterhek kiszabásánál a tulajdonosok számára mentességként szolgálhassanak.
A módosítás indokolása:	Műszaki szabályozás a klímatudatos építkezés előmozdítására.

(viii.)

A jogszabály száma:	48/1997. (XII. 29.) KTM rendelet
A jogszabály címe:	az építésfelügyeleti ellenőrzési eljárásról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály az építésfelügyeleti ellenőrzést szabályozza, és mint ilyen, főként abban van szerepe, hogy biztosítsa a klímatudatos építkezési mód elterjedését.
Releváns jogszabályhelyek:	
Módosító javaslatok:	Mivel maga a jogszabály nem tartalmaz követelményeket magukkal az építményekkel szemben, azonban azok teljesülését hivatott elősegíteni, a norma módosítása nem indokolt, hiszen a műszaki előírások változásával automatikusan alkalmazkodik a megváltozott körülményekhez.
A módosítás indokolása:	Szabályozási eszköz a klímatudatos építkezés előmozdítására.

(ix.)

A jogszabály száma:	47/1997. (XII. 29.) KTM rendelet
A jogszabály címe:	az építésügyi és a műemlékvédelmi hatósági ellenőrzés részletes szakmai szabályairól
Jelentősége klímaváltozási	A jogszabály az építésügyi ellenőrzés részletszabályait tartalmazza, és – szemben a 48/1997. KTM rendelettel – már kitér

szempontból:	kifejezett műszaki körülményekre is, amiket az ellenőrzés során kiemelten kell kezelni.
Releváns jogszabályhelyek:	3. §
Módosító javaslatok:	Javasoljuk a klímavédelmi követelmények teljesülésének mindenkor vizsgálatát felvenni az építésügyi ellenőrzések során kiemelten vizsgálandó kérdések közé.
A módosítás indokolása:	Szabályozási eszköz a klímatudatos építkezés előmozdítására.

(x.)

A jogszabály száma:	245/2006. (XII. 5.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	az építésügyi bírság megállapításának részletes szabályairól
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály az építésügyi bírságokat szabályozza, és jelenleg egyáltalán nem differenciál az egyes, engedélytől eltérő építési tevékenységi formák között.
Releváns jogszabályhelyek:	3. § és mellékletek
Módosító javaslatok:	Annak érdekében, hogy a klímavédelem szempontjai sokkal hangsúlyosabban érvényesüljenek, be kellene vezetni az egyébként előírt energetikai tulajdonságok megsértésének teljes jogkövetkezmény-rendszerét, mind a bírságösszeget, mind pedig a kiszámítás szempontjait.
A módosítás indokolása:	Műszaki szabályozás a klímatudatos építkezési módok előmozdítására.

(xi.)

A jogszabály száma:	238/2005. (X. 25.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	az építésfelügyeleti bírságról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály ma igen általánosan határozza meg az építésfelügyeleti bírság kiszabásának egyes feltételeit, és elképzelhető, hogy ezen nem indokolt változtatni.
Releváns jogszabályhelyek:	2. § és 1. melléklet
Módosító javaslatok:	Mindamellet, amennyiben jogalkotói akarat mutatkozik rá, úgy az egyes bírságkiszabásra okot adó helyzetek szabályozása explicite is kitérhet az épületek és építmények klímavédelmi követelményeinek megsértésére.
A módosítás indokolása:	Közgazdasági szabályozás a klímatudatos építkezési módok előmozdítására.

(xii.)

A jogszabály száma:	162/2004. (V. 21.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	az építési beruházások közbeszerzésekkel kapcsolatos részletes szabályairól
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály jelenlegi formájában korrekt ágazati szemlélettel írja elő a közbeszerzés alá eső építési beruházások körében megkövetelt adatokat. Mindazonáltal a beruházás dokumentációjának tartalmába csak értelmezéssel érthető bele az,

	hogyan abban a klímavédelmi kérdésekre is ki kell térni, holott ez indokolt lenne.
Releváns jogszabályhelyek:	1. melléklet
Módosító javaslatok:	Javasoljuk a jogszabály megfelelő részének ilyen irányú módosítását, azaz azt, hogy a beruházás dokumentációjában a klímavédelmi kérdésekre is ki kell térni.
A módosítás indokolása:	Szabályozási eszköz a klímatudatos építkezési módok előmozdítására.

(xiii.)

A jogszabály száma:	103/2006. (IV. 28.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	az építésüggyel kapcsolatos egyes szabályozott szakmák gyakorlásához kapcsolódó szakmai továbbképzési rendszer részletes szabályairól
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály bár a továbbképzés intézményét, mint olyant igen, magukat a továbbképzési témaköröket nem rendezi; csupán az eljárási keretet és az egyes továbbképzések figyelembe vételének módját szabályozza.
Releváns jogszabályhelyek:	2. melléklet
Módosító javaslatok:	Eltérve a jelenlegi gyakorlattól, indokolt lehet a klímavédelem kifejezett megemlítése a normában.
A módosítás indokolása:	Műszaki szabályozás a klímatudatos építkezési módok előmozdítására.

(xiv.)

A jogszabály száma:	40/2006. (XII. 25.) PM rendelet
A jogszabály címe:	Az illetékekkel kapcsolatos ügyiratok kezeléséről, valamint az illetékek kiszabásáról, elszámolásáról és könyveléséről.
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A környezetbarát kivitelezésű, energiatakarékos módon használható ingatlanok építésének ösztönzésére jó módszer lehet az ilyen típusú építményekkel szemben kedvezőbb illetékszabályok alkalmazása.
Releváns jogszabályhelyek:	4. § (2) bek. (a helyszíni szemle elvégzése)
Módosító javaslatok:	Mivel a szemlebizottság véleményezi az adott ingatlan környezeti állapotát is, az ennek során feltárt kedvező tapasztalatok esetén illeték visszatérítés, vagy egyéb kedvezmények révén lehetne jutalmazni a tulajdonosokat.
A módosítás indokolása:	Az energiatakarékos építmények elterjedését kedvezően befolyásolhatja, ha az építetők anyagilag érdekeltek megépítésükben.

4.2. Az energiatermeléssel és energiatakarékossággal foglalkozó jogszabályok

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- Energiatermelés
- Nagy energiafelhasználással járó szolgáltatások
- Lakossági villamos energia felhasználás
- Energiahasználó termékekre vonatkozó szabályok

A jogterület legfontosabb problémái

- Az energiatermelésre vonatkozó jogszabályok általában egyáltalán nincsenek figyelemmel a klímaszempontra, összességében az alternatív energiaforrások jóval kisebb támogatást kapnak a hagyományos, sőt kifejezetten a fosszilis forrásokhoz képest
- Ugyanebben a körben a tüzelőberendezések kibocsátásaira vonatkozó szabályok nincsenek tekintettel az összes üvegházhatású gázra
- A nyilvánosságra és a közösségi részvétel egyéb formáira vonatkozó szabályok az egész ágazatból hiányoznak vagy nem megfelelő tartalmúak, így az ágazat működése a társadalom számára nem átlátható és elszámoltatható
- A lakossági energiaszolgáltatás szabályai között a gazdasági szempontokhoz képest alárendelt szerepet játszanak az energiahatékonysági szempontok és a megújuló energiaforrások támogatása
- Ugyanez igaz a lakossági áramfogyasztás szabályaira is, különös tekintettel az áramszolgáltatással együtt elvégezhető közvetlen hőszolgáltatásra és a környezetbarát energiaforrások vagy környezetbarát forrásokból nyert villamos energia használat ösztönzésére
- Az energiafogyasztó termékekkel kapcsolatosan a klímavédelmi szempontok figyelembevételére és a lakosság hatékony, a vásárlási szokásokat valóban befolyásoló tájékoztatására vonatkozó szabályokat elégtelennek találtuk

4.2.1. Energiatermelés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- a kőolaj biztonsági készletezéséről szóló törvény
- a földgáz biztonsági készlet felhasználására vonatkozó egyes szabályokról szóló rendelet
- a szénipari szerkezetátalakítási támogatás meghatározásának és kezelésének részletes szabályairól szóló rendelet
- az 50 MWth és annál nagyobb névleges bemenő hőteljesítményű tüzelőberendezések működési feltételeiről és légszennyező anyagainak kibocsátási határértékeiről szóló rendelet
- a 140 kWth és az ennél nagyobb, de 50 MWth-nál kisebb bemenő hőteljesítményű tüzelőberendezések és helyhez kötött gázturbinák légszennyező anyagainak technológiai kibocsátási határértékeiről szóló rendelet
- az átvételi kötelezettség alá eső villamos energia átvételének szabályairól és árainak megállapításáról szóló rendelet

- a Magyar Energia Hivatal igazgatási szolgáltatási díjairól és a felügyeleti díj fizetésének szabályairól szóló rendelet
- a kőolaj és kőolajtermékekre vonatkozó nemzetközi adatszolgáltatásról szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- A kőolaj és a földgáz biztonsági készletről szóló törvény/rendelet semmilyen környezetvédelmi, pl. az alternatív energiaforrásokra vonatkozó szempontot nem vesznek figyelembe
- A Vértesi Erőmű Rt. hosszú távú támogatásáról jogszabály úgy rendelkezik, hogy a jövedelmezőségén kívül semmilyen más szempontot nem vesz figyelembe
- Egyik tüzelőberendezések kibocsátási határértékéről szóló rendelet sem veszi figyelembe az összes üvegházhatású gáz kibocsátást
- Egyik tüzelőberendezések kibocsátási határértékéről szóló rendelet sem tartalmaz közösségi részvételi rendelkezéseket, amelyekkel a mérések és kibocsátások átláthatóságát és elszámoltathatóságát biztosíthatnák
- Az átvételi kötelezettség alá eső villamos energia szabályozás kiterjed a hulladékok elégetéséből nyert hőre is
- Az energia felügyeleti díj nem differenciál a környezetbarát energiaforrások javára, a befolyt díjat pedig nem kötelező legalább részben környezetvédelmi célokra fordítani
- A kőolajra és kőolajtermékekre vonatkozó nemzetközi adatszolgáltatás adatai nem nyilvánosak

A fentiek alapján megállapíthatjuk, hogy Magyarországon ma még a fosszilis tüzelőanyagok elégetésére vonatkozó szabályok kevésbé veszik figyelembe a klímaszempontokat. A közvetlen és közvetett támogatásuk még jelen van, bár csökkentését kilátásba helyezték, az energiatakarékosság, hatékonyság, kibocsátási kvóták, externáliákat tartalmazó árképzés, áttekinthető energiakompensációs rendszer, illetőleg olyan részletkérdések, mint hogy a bioenergia tekintetében ne csak a villamos energia, hanem a hőtermelés is kapjon támogatást még nem jutottak át a jogalkotás lépcsőfokain.

(i.)

A jogszabály száma:	1993. évi XLIX. törvény
A jogszabály címe:	a behozott kőolaj és kőolajtermékek biztonsági készletezéséről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály a kőolaj, stb. biztonsági készletezését szabályozza. Készletezendő anyagok körében nem vesz tudomást expliciten a már meglévő alternatív jellegű tüzelőanyagokról, mint etanol vagy biodízel.
Releváns jogszabályhelyek:	3. §
Módosító javaslatok:	Esetlegesen felvételre kerülhetnének a készletezhető termékek közé, vagy azok közé, amelyekkel a visszapótlás teljesíthető, a fent említett és egyéb alternatív tüzelőanyagok.
A módosítás indokolása:	Műszaki szabályozás a klímatudatos energiahordozó-szerkezet erősítésére.

(ii.)

A jogszabály száma:	75/2007. (VIII. 17.) GKM rendelet
A jogszabály címe:	a földgáz biztonsági készlet felhasználására vonatkozó egyes szabályokról

Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály az ország biztonsági földgáztartalékának felhasználásáról rendelkezik, és ágazati szakmai szemlélettel rendezi azt a kérdést, amikor egy földgázforrás kiesése előreláthatólag ellátás-biztonsági kérdéseket vet fel.
Releváns jogszabályhelyek:	5. §
Módosító javaslatok:	A jogszabály módosítását csak alapvető paradigmaváltással párhuzamosan lehet elérni, amikor esetlegesen helyet kaphatnak benne nem csak a földgáz felhasználására és a biztonsági készlet visszapótlására vonatkozó rendelkezések, de az alternatív energiahordozók igénybe vételére vonatkozó szabályok is.
A módosítás indokolása:	Szabályozási eszköz az energiafelhasználó kínálati oldal klímatudatossá tételére.

(iii.)

A jogszabály száma:	336/2005. (XII. 30.) Korm. sz. rendelet
A jogszabály címe:	A szénipari szerkezetátalakítási támogatás meghatározásának és kezelésének részletes szabályairól
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A rendelet a fosszilis tüzelőanyagok közvetlen támogatásának csökkentéséről szól a Vértesi Erőmű Rt. vonatkozásában, az európai joggal, elsősorban a 1407/2002/EK rendelettel összhangban.
Releváns jogszabályhelyek:	1. § (a Vértesi Erőmű Rt. vagy jogutódja, mint a szabályozás tárgya) 3. § (1) bek. (a bányavállalkozó az indokolt ráfordításainak és a villamosenergia értékesítésből származó árbevétele különbözete alapján jogosult támogatásra) 3. § (4) bek. (a támogatás felső határa 2006-ban 10md, 2010-ben 6,9 md, a kettő között csökkenő mértékű, összesen 41,5 md lehet).
Módosító javaslatok:	A támogatás összegének meghatározásakor meg kell fontolni egyéb, így környezetvédelmi/klímavédelmi szempontok explicit figyelembe vételét. A jogszabály félreérthető címét és megfogalmazását javítani kell.
A módosítás indokolása:	Jelenleg semmilyen feltételtől nem függ a támogatás, csak a realizált nyereségtől, illetőleg a csökkenő rendelkezésre álló összeztől – a nagy összegű támogatásban rejlő ösztönző lehetőségeket a jogalkotó semmilyen irányban nem használta ki. A jogszabály címe és „bányavállalkozó”-ra való általános utalása elfedi azt a tényt, hogy egyetlen gazdálkodó szervezetről szól.

(iv.)

A jogszabály száma:	10/2003. (VII. 11.) KvVM rendelet
A jogszabály címe:	Az 50 MWth és annál nagyobb névleges bemenő hőteljesítményű tüzelőberendezések működési feltételeiről és légszennyező anyagainak kibocsátási határértékeiről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A tüzelőberendezések működése a Környezetvédelmi Törvénnyel összhangban, a légszennyező kibocsátások csökkentésének szem előtt tartásával lehetséges.
Releváns	1. § (a rendelet hatályáról)

jogszabályhelyek:	3. § (az engedélyezési eljárásról) 6. § (a berendezések meghibásodásáról) 7. § (1), (3), (10), (11), (14) bekezdések (a kibocsátás méréséről) 12. § (a légszennyezési bírságról)
Módosító javaslatok:	A 7. § (3) bekezdésében felsoroltakon kívül elő kell írni az üvegházhatású gázok mérési kötelezettségét is. Rendszeres aktív tájékoztatást kell előírni a mérési eredményeket illetően mind a nyilvánosság, mind pedig az illetékes környezetvédelmi hatóság felé. A környezetvédelmi hatóságnak ne pusztán bírság kiszabására legyen jogosultsága, hanem az előírt kibocsátási határértékek, vagy a biztonsági szabályok durva megsértése esetén akár a működési engedély visszavonására is.
A módosítás indokolása:	Az egyes tüzelőberendezések által kibocsátott anyagok összetétele, a légszennyező anyagok koncentrációja és mértéke közérdekű adatnak számít, így rendszeresen (a környezetvédelmi hatóság által előírt időközönként való) mért eredményeiket elérhetővé kell tenni az érintettek számára (pl. a berendezést működtető, vagy az illetékes önkormányzat, esetleg az illetékes környezetvédelmi hatóság honlapján, helyi lapokban, stb.). (Bár a rendelet az adatszolgáltatást illetően hivatkozik a 21/2001. (II. 14.) Kormány rendeletre.) A környezetvédelmi hatóság rendszeres tájékoztatása lehetővé teheti nem csak lokális, de a helyi érdekeken túlmutató klímavédelmi stratégiák kidolgozását. A tapasztalatok szerint az egyes létesítmények szívesebben vállalják olykor a bírság kifizetését jogellenes magatartásukért, a berendezés működési engedélyének visszavonása így hatékonyabb visszatartó erővel bírhat.

(v.)

A jogszabály száma:	23/2001. (XI. 13.) KöM rendelet 7/1999. (VII. 21.) KöM rendelet
A jogszabály címe:	- a 140 kWth és az ennél nagyobb, de 50 MWth-nál kisebb névleges bemenő hőteljesítményű tüzelőberendezések légszennyező anyagainak technológiai kibocsátási határértékeiről - a 140 kWth és az ennél nagyobb, de 50 MWth-nál kisebb bemenő hőteljesítményű, helyhez kötött gázturbinák légszennyező anyagainak technológiai kibocsátási határértékeiről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabályok a címben jelzett berendezések egyes kibocsátásait szabályozzák határértékek megadásával, illetve annak rendezésével, hogy a szóban forgó berendezések üzemeltetői milyen módon kötelesek ellenőrizni a vonatkozó kibocsátásokat.
Releváns jogszabályhelyek:	2. § - 4. §, mellékletek 2. § - 4. §, melléklet
Módosító javaslatok:	A normák jelenleg nem szabályozzák a NÉS-ben ÜHG-nak tekintett anyagok kibocsátását. A jogszabályok klímavédelmi célokat szolgáló módosítását jelentené ezen gázok felvétele a jogszabályok mellékleteibe, valamint egy olyan rendszer kialakítása (pl. egyszerűsített vagy könnyített mérések, enyhébb

	határértékek), amely a szén és olaj elégetésével szemben kedvezőbb helyzetbe hozza a földgáz és biogáz, stb. elégetését.
A módosítás indokolása:	Műszaki szabályozás a klímatudatos energiafelhasználás előmozdítására.

(vi.)

A jogszabály száma:	56/2002. (XII. 29.) GKM rendelet
A jogszabály címe:	Az átvételi kötelezettség alá eső villamos energia átvételének szabályairól és árának megállapításáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A hulladékból, valamint megújuló energiaforrásból nyert villamos energia átvételének kötelezővé tétele ösztönzően hathat ilyen jellegű erőművek működtetésére.
Releváns jogszabályhelyek:	4. § (12) bekezdés (a nem megfelelő energia után kapott KÁP visszafizetéséről) 4/A. § (az átvételi kötelezettség egyes szabályairól) 1. melléklet (az árakról).
Módosító javaslatok:	A rendeletben részletesen kell szabályozni a mérések és a rendeletnek való megfelelés ellenőrzését. Amennyiben kiderül, hogy olyan energia után fizették meg a mellékletben meghatározott árakat, amik nem felelnek meg a rendeletnek, az Értékesítőnek a jogtalanul szerzett KÁP visszafizetésén túl meghatározott összegű, külön ekként nevesített bírságot is kelljen fizetnie.
A módosítás indokolása:	Jelenleg a rendelet egyáltalán nem szól az ellenőrzésről, sem arról, hogy ezt milyen szervek végezhetik, mely elvárásokra vonatkozóan, aktív vagy passzív adatszolgáltatás, esetleg vizsgálat alapján, stb., sem pedig a rendeletben írtak megszegésére nem ír elő szankciókat. Az értékesítőnek vissza kell fizetnie ugyan az KÁP 0,25 %-kal növelt összegét, amelyet tekinthetünk bírság jellegű szankciónak, azonban a bírság intézményét nevesíteni kell, összegét pedig a jogsértés súlyának megfelelően differenciálni.

(vii.)

A jogszabály száma:	19/2002. (XI. 5.) GKM-PM együttes rendelet
A jogszabály címe:	A Magyar Energia Hivatal igazgatási szolgáltatási díjairól és a felügyeleti díj fizetésének szabályairól
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Az energiafelhasználás mértéke befolyásolja a klímaváltozást, az energia termeléssel kapcsolatos szolgáltatási díjak érzékeny meghatározása ebben kis mértékben segítséget nyújthat.
Releváns jogszabályhelyek:	3. § (a felügyeleti díjról) melléklet (az egyes szolgáltatási díjakról)
Módosító javaslatok:	Bele kell foglalni a rendeletbe a felügyeleti díjak megfelelő hányadának visszajuttatását többek között a környezetvédelmi szektorba. Differenciálni kellene a szolgáltatási díjat attól függően, hogy az engedményes milyen energiaforrást választ villamos erőművéhez, környezetbarát energiaforrás választása esetén a szolgáltatásért fizetendő díj kisebb legyen. A villamos erőmű erőműi teljesítésének differenciálása

	összhangba hozandó más (szolgálati díjakról szóló) jogszabályok elhatárolásaival.
A módosítás indokolása:	Mivel a rendelet szerint a felügyeleti díjak többek között az energiatakarékossággal, a környezet- és természetvédelemmel összefüggő költségek fedezésére szolgál, azonban a rendelet nem szól a felügyeleti díjak befizetés utána sorsáról. Az összeg megfelelő hányadának visszajuttatása a környezetvédelmi szektorba pontos szabályok alapján folyjon, és átlátható legyen. Bár a rendelet melléklete megkülönbözteti a villamos erőmű létesítési-, megszüntetési- és meghosszabbítási díját az erőműi teljesítés szerint. Más jogszabályok (pl. 32/2005. KvVM rendelet az üvegházhatású gázok kibocsátásával kapcsolatos szolgáltatási díjakról) azonban más mennyiségi elhatárolás szerint differenciál, és általában három sávot különböztet meg. Érdemes lenne etekintetben egységesíteni a határokat.

(viii.)

A jogszabály száma:	20/2004. (II. 27.) GKM rendelet
A jogszabály címe:	A kőolaj és kőolajtermékekre vonatkozó nemzetközi adatszolgáltatásról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A fosszilis tüzelőanyagokkal, mint klímaváltozási szempontból jelentős energiahordozókkal kapcsolatos adatok közérdekű adatok.
Releváns jogszabályhelyek:	4. §, 5. §, 6. § (a Bizottság részére történő adatszolgáltatásról)
Módosító javaslatok:	A Bizottság felé kötelezőként előírt adatszolgáltatáson túl kötelezően elő kell írni más nemzetközi szervezetek, vagy akár magánszemélyek részére mind az aktív, mind a passzív adatszolgáltatási kötelezettséget.
A módosítás indokolása:	A nemzetközi adatszolgáltatás nem korlátozódhat csupán egy-egy (felügyeleti) szerv részére történő szolgáltatásra, bár a hatóságok előszeretettel felelkeznek meg ilyen szabályozások alapján a nyilvánosságról. A nemzetközi nyilvánosság információhoz való joga érdekes egyébként kérdéseket vet fel (az aktív adatszolgáltatást illetően mi várható el – pl. hány nyelvű honlap, az érintettség kérdése, stb.).

4.2.2. Nagy energiafelhasználó szolgáltatások

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- A távhőszolgáltatásról szóló törvény és az azt végrehajtó rendelet
- A gáz- és távhőszolgáltatási előlegről szóló rendelet
- A központi fűtésről és melegvíz-szolgáltatásról szóló rendelet
- A földgázellátásról szóló törvény
- A földgáz árszabályozásának kereteiről szóló rendelet
- A földgáz közüzemi díjainak megállapításáról szóló rendelet
- A gázártámogatásról szóló rendelet

- A földgáz rendszerhasználati díjak megállapításáról szóló rendelet
- Az együttműködő földgázhálózat fejlesztéséért szedhető csatlakozási díjról szóló rendelet
- A közvilágításról szóló törvény

A jogterület legfontosabb problémái

- A környezetbarát távhőszolgáltatás kiterjesztését, fejlesztését nem irányozza elő a jogágazat, továbbá nem rendelkezik arról sem, hogy a távhőt hasznosító felhasználói berendezéseknek meg kell felelniük az energiahatékonysági követelményeknek
- Bár a távhőszolgáltatás során vizsgálni kell, hogy a felhasználandó energiaforrások megújulók-e, azok igénybevétele semmilyen formában sem kötelező
- A lakásszövetkezetek és társasházak központi fűtéséről szóló jogszabály teljesen megfelel az energiatakarékosságról és a megújuló források preferálásáról
- A földgázellátásról szóló törvény nem tartalmaz konkrét klímavédelmi szempontokat sem a veszélyhelyzetekre, sem a kapacitásbővítésre, sem az árak és díjak megállapítására vonatkozóan. Ugyanez igaz a földgáz árának megállapításáról szóló különböző rendeletekre is.
- A közvilágításról szóló rendelet nem tartalmazza prioritásként az energiatakarékos fényforrások és lámpatestek használatát

A különböző formában történő energiaszolgáltatás során a cégeket jogunk sem nem kötelezi arra, sem nem teszi érdekelté abban, hogy a fogyasztást csökkentsék, a megújuló energiaforrásokat vegyék át, alkalmazásukat fejlesszék. Nem merül fel közvetlenül az energiahatékonyság növelése sem, közvetlen jogi parancs nem szorítja a szolgáltatókat minél jobb hatásfokkal kihasználni a jelenlegi erőforrásokat.

Elmarad ma még ezen a területen a megújuló energiahordozók támogatása is vagy csak szórványosan fordul elő (pl. biogázok betáplálását lehetővé tevő szabályok a gáztörvény végrehajtási rendeleteiben). További szemléleti probléma az, hogy nincs napirenden a kisméretű önkormányzati megújuló erőművek létesítésének támogatása, másfelől pedig az erdőket fenyegető jelenség, a faapríték erőművi égetése (mint „megújuló energiaforrás”) támogatásának felülvizsgálata, helyette pedig a geotermikus energia támogatása, akár kisméretű lakossági rendszereknél is.

(i.)

A jogszabály száma:	2005. évi XVIII. törvény
A jogszabály címe:	a távhőszolgáltatásról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A törvény átfogóan szabályozza a teljes távhőszolgáltatási vertikumot. Klímavédelmi fontossága abban rejlik, hogy környezetkímélőbb az egyéni fűtési és melegvízellátási rendszereknél, valamint sokkal egyszerűbb a műszaki fejlesztése (egy berendezés, egy kibocsátás).
Releváns jogszabályhelyek:	2. §, 6. §, 54. §
Módosító javaslatok:	Javaslatunk a klímavédelmi szempontok erőteljesebb érvényre juttatására itt is kevésbé jogi jellegű, bár mindenképpen van jogi relevanciája is. Így a már jelenleg is kifejezett környezeti szempontokat még hangsúlyosabbá lehetne tenni a jogszabályban, utalva a NÉS által kitűzött célok elérésében a távhőszolgáltatás szerepére. A távhőszolgáltatásba bekapcsolt

	területek bővítését célul kellene kitűznie a jogszabálynak, ugyancsak utalnia kellene arra, hogy a távhőt hasznosító felhasználói berendezéseknek meg kell felelniük az energiahatékonysági követelményeknek.
A módosítás indokolása:	Szabályozási eszköz a klímatudatos energiafelhasználás előmozdítására.

(ii.)

A jogszabály száma:	157/2005. (VIII. 15.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	a távhőszolgáltatásról szóló 2005. évi XVIII. törvény végrehajtásáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály engedélyezési feltételeket és eljárást ír elő, és már ma is figyelembe veszi a megújuló energiahordozókat, így pl. azokat egyértelműen előnyben részesíteni rendeli a távhőtermelői létesítési és működési engedélyek kiadása során.
Releváns jogszabályhelyek:	1. § és 3. §
Módosító javaslatok:	Mindazonáltal ismét csak azzal a problémával állunk szemben, hogy bár a megújuló energiahordozók felhasználására irányuló vizsgálat kötelező, maguknak a megújuló energiahordozóknak az igénybe vétele (még) nem. A teljes, a klímavédelmet egyértelműen előtérbe helyező paradigmaváltást ez utóbbi, tehát az energiahordozó fajtájának kógens meghatározása jelentené.
A módosítás indokolása:	Műszaki szabályozás a klímatudatos kínálati oldal erősítésére.

(iii.)

A jogszabály száma:	353/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	a gáz- és távhőszolgáltatók által a 2007. évben igénybe vehető előlegről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály célja, hogy a szociális támogatások igénybe vétele miatt a gáz- és távhő-szolgáltatóknál ne alakuljon ki nem kezelhető pénzügyi helyzet.
Releváns jogszabályhelyek:	2. §
Módosító javaslatok:	A jogszabály által az előlegre jogosultak köre, esetlegesen az igénybe vehető előleg mértéke differenciálható lenne annak függvényében, hogy a gázszolgáltató tisztított biogázt is szolgáltat-e, illetve a távhőszolgáltató milyen forrásból nyert távhőt juttat a fogyasztókhoz (értelemszerűen premizálva a környezetileg kedvezőbb megoldásokat).
A módosítás indokolása:	Közgazdasági szabályozás a klímatudatos kínálati oldal előmozdítására.

(iv.)

A jogszabály száma:	189/1998. (XI. 23.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	a központi fűtésről és melegvíz-szolgáltatásról
Jelentősége klímaváltozási	A jogszabály által szabályozott életviszony (központi fűtés üzemeltetése társasházakban és lakásszövetkezetekben) igen

szempontból:	speciális, valójában ezen szabályozási területen belül kevés tere van a klímavédelmi szempontok érvényesítésének.
Releváns jogszabályhelyek:	14. §
Módosító javaslatok:	Mindazonáltal az üzemben tartói feladatok közé már ma is felvételre kerülhetne annak előírása, hogy az igénybe veendő tüzelőanyag lehetőleg kedvező környezeti tulajdonságokkal rendelkezzen.
A módosítás indokolása:	Szabályozási eszköz a klímatudatos keresleti oldal erősítésére az energetikában.

(v.)

A jogszabály száma:	2003. évi XLII. törvény
A jogszabály címe:	A földgázellátásról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Minden energiafelhasználással kapcsolatos jogszabály esetében szükséges lesz a klímavédelmi szempontok integrálása.
Releváns jogszabályhelyek:	Preambulum (energiahatékonyság, energiatakarékosság, fogyasztóvédelem és környezetvédelem, mint figyelembeveendő követelmények) 2. § (A törvény hatálya alá tartozó tevékenységek során a környezet és a természet védelmének figyelembevétele) 9. § (5)-(7) bek. (a környezetvédelem kellő figyelembevétele a földgázátvitel, a földgázelosztás és a földgázszállítás során) 13. § (4) bek. (a Hivatal az engedélyt módosíthatja vagy visszavonhatja, ha az engedélyes a környezetet veszélyeztető módon üzemelteti a földgázrendszert) 17. § (1) bek. (fejlesztési irányelvek elkészítése) 19. § (2) bek. (a földgázrendszer üzemeltetése a környezetvédelmi szempontoknak megfelelően) 28. § (1) és (3) bek. (üzemzavar és veszélyhelyzet) 31. § (3) bek. (mikor utasíthatja vissza az engedélyes a hozzáférést) 48. § (3) bek. (Az árak, díjak megállapításánál figyelembe kell venni a környezetvédelmi tényezőket)
Módosító javaslatok:	Lehetővé kellene tenni, hogy az engedélyes akkor is visszautasíthassa a rendszerhez való hozzáférést, ha ezt környezetvédelmi szempontok indokolják. Üzemzavar, illetve veszélyhelyzet esetén az engedélyes kötelezettségévé kellene tenni, hogy ennek elhárítása során a környezetvédelmi szempontokat különösen szem előtt tartva járjon el. Az árak, díjak megállapításának szabályozása különösen alkalmas terület lehet a klímavédelmi szempontok érvényesítésére. A környezetvédelmi és klíma szempontoknak jobban megfelelő szolgáltatásokat, technológiákat így preferálni lehetne. A fejlesztési irányelveknél – különösen a 17. § (1) bek. c) pont alatt szabályozott „hosszú távú fejlesztési irányelv” esetében – kötelezni kellene a Hivatalt arra, hogy a környezet- és klímavédelemmel foglalkozó (civil) szervezetek véleményét is

	kérje ki az irányelvek megalkotása során.
A módosítás indokolása:	Bár a jogszabály több helyen is utal a környezetvédelmi szempontok figyelembevételére, ennek előírása különösen fontos a veszélyhelyzetek során, illetve erre a szempontra különös tekintettel kell lenni a további kapacitásbővítések esetén. Az ár és díjpolitika tudatos alkalmazása egyrészt megnyithatja az utat a környezetkímélőbb energiaforrások előtt, másrészt a jelenlegi energiaforrások tudatosabb és takarékosabb felhasználására ösztönözhet. A klímavédelmi szempontok integrálásának jó módszere, ha az ezzel foglalkozó civil szervezeteknek megadjuk a lehetőséget arra, hogy a közép- és hosszútávú stratégiák megalkotásában részt vehessenek (akár csak véleménynyilvánítási, akár ennél komolyabb jogosítványokkal).

(vi.)

A jogszabály száma:	105/2005. (XII. 19.) GKM rendelet
A jogszabály címe:	A földgáz árszabályozásának kereteiről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A díjtételek megváltoztatásával elérhető, hogy költséghatékonysági megfontolások alapján a nagyfogyasztók az alternatív energiaforrások felé nyissanak.
Releváns jogszabályhelyek:	1. § (hatály) 1. számú melléklet (az induló árak megállapítására vonatkozó keretszabályok)
Módosító javaslatok:	A nem lakossági fogyasztók vonatkozásában olyan díjtételeket, illetve számítási módszereket kellene (akár fokozatosan) bevezetni, hogy érdekében álljon a földgáz helyett más, környezetkímélőbb energiaforrások felhasználása. Emellett az árak és díjak megállapítása során preferálni kellene a környezetkímélő megoldásokat alkalmazó felhasználókat, termelőket.
A módosítás indokolása:	A költségvonzatok növelésével elérhető egyrészt a jelenlegi berendezések kevésbé energiapazarló használata, másrészt az új technológiák bevezetése.

(vii.)

A jogszabály száma:	96/2003. (XII. 18.) GKM rendelet
A jogszabály címe:	A földgáz közüzemi díjainak megállapításáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A díjtételek megváltoztatásával elérhető, hogy költséghatékonysági megfontolások alapján a nagyfogyasztók az alternatív energiaforrások felé nyissanak.
Releváns jogszabályhelyek:	3. § (1) bek. (árszabások típusai) 9-11. § (viszonteladói árszabás) 12. § (szállítóvezetési árszabás) 13-14. § (háztartási árszabás) 15-20. § (nem háztartási árszabás)
Módosító javaslatok:	A nem lakossági fogyasztók vonatkozásában olyan díjtételeket, illetve számítási módszereket kellene (akár fokozatosan) bevezetni, hogy érdekében álljon a földgáz helyett más, környezetkímélőbb energiaforrások felhasználása.

A módosítás indokolása:	A költségvonzatok növelésével elérhető egyrészt a jelenlegi berendezések kevésbé energiapazarló használata, másrészt az új technológiák bevezetése.
--------------------------------	---

(viii.)

A jogszabály száma:	231/2006. (XI. 22.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	a lakosság energiafelhasználásának szociális támogatásáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály a köznapi szóval csak gázártámogatásnak nevezett támogatási formához való jutást rendezi, és jelenleg szinte egyáltalán nem vesz figyelembe környezeti szempontokat a támogatásra való jogosultság vagy a támogatás összege meghatározásánál. Az egyetlen klímavédelmi szempontból releváns rendelkezése a fogyasztott gáz és távhő mennyiségének figyelembe vétele a támogatás fajlagos bruttó összegének meghatározásakor/limitálásakor.
Releváns jogszabályhelyek:	2. §
Módosító javaslatok:	Éppen ez a jogszabály lenne az, ahol rendkívül nagy tere lenne annak, hogy a lakossági ÜHG-kibocsátás visszafogását ösztönözze a jogalkotó, egy a jelenlegitől (a kizárólag szociálisaktól) gyökeresen eltérő szempontokat szem előtt tartó rendszer megalkotásával.
A módosítás indokolása:	Közgazdasági szabályozás a lakossági energiafogyasztás klímaturatossá tételére.

(ix.)

A jogszabály száma:	70/2003. (X. 28.) GKM rendelet
A jogszabály címe:	A földgáz rendszerhasználati díjak megállapításáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A díjtételek megváltoztatásával elérhető, hogy költséghatékonysági megfontolások alapján a nagyfogyasztók az alternatív energiaforrások felé nyissanak.
Releváns jogszabályhelyek:	3. § (1) bek. (rendszerhasználati díjak csoportosítása) 4. § (szállítási díjrendszer) 5. § (elosztási díjrendszer) 6. § (tárolási díjrendszer) 1. számú melléklet (rendszerhasználati díjai)
Módosító javaslatok:	A nem lakossági fogyasztók vonatkozásában olyan díjtételeket, illetve számítási módszereket kellene (akár fokozatosan) bevezetni, hogy érdekében álljon a földgáz helyett más, környezetkímélőbb energiaforrások felhasználása.
A módosítás indokolása:	A költségvonzatok növelésével elérhető egyrészt a jelenlegi berendezések kevésbé energiapazarló használata, másrészt az új technológiák bevezetése.

(x.)

A jogszabály száma:	74/2006. (X. 31.) GKM rendelet
A jogszabály címe:	az együttműködő földgázhálózat fejlesztéséért szedhető csatlakozási díjról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály a gázvezeték-hálózatra fogyasztóként való kapcsolódást szabályozza, fontossága tehát az energiahordozók

szempontból:	további fogyasztásának szabályozása körében van. A norma a kapcsolódás egyetlen változatát ismeri, és nem differenciál esetlegesen aszerint, hogy a gázhálózaton milyen gázt szolgáltat az adott szolgáltató.
Releváns jogszabályhelyek:	5. § és melléklet
Módosító javaslatok:	Javasoljuk annak a díjak megállapítása körében történő előnyben részesítését, amikor a gázhálózatban nem földgázt, hanem biogázt szolgáltat a szolgáltató.
A módosítás indokolása:	Közgazdasági szabályozás a klímatudatos kínálati oldal erősítése érdekében.

(xi.)

A jogszabály száma:	11/1985. (XI. 30.) IpM rendelet
A jogszabály címe:	a közvilágításról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály a közvilágítás kiépítését és üzemeltetését szabályozza és tartalmazza mellékletében az ún. Közvilágítási Szabályzatot.
Releváns jogszabályhelyek:	melléklet
Módosító javaslatok:	Javasoljuk annak előírását, hogy új közvilágítás létesítésénél csak energiatakarékos fényforrások és lámpatestek használhatók és a meglévőket is egy megadott türelmi idő alatt ilyenre kell cserélni.
A módosítás indokolása:	Műszaki szabályozás a klímatudatos energiafelhasználás előmozdítására.

4.2.3. Lakossági villamosenergia fogyasztás

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- A villamos energiáról szóló törvény
- A közcélú villamos hálózatra csatlakozás pénzügyi és műszaki feltételeiről szóló rendelet
- A villamosenergia-elosztás és -átvitel, a rendszerirányítás és a rendszerszintű szolgáltatások hatósági díjainak középtávú szabályozásáról szóló rendelet
- A villamosenergia-ellátásban alkalmazott általános rendszerhasználati díjak megállapításáról szóló rendelet
- A villamosenergia-rendszer irányításával, működésével és használatával összefüggő egyes adatszolgáltatásokról szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- A villamos energia termelésben az új kapacitások létesítésére vonatkozó pályázatoknál jelenleg még nem mérlegelik kellő súllyal az elérhető legjobb technika és a megújuló energiaforrások alkalmazását és a törvény nem preferálja hathatósan a villamosenergia átvitel mellett a közvetlen hőenergia átvitelt
- A villamos energia fogyasztók tájékoztatására vonatkozó szabályok nem az egyébként irányadó Adatvédelmi Törvényből indulnak ki és nem is hivatkoznak arra, sőt az

Avtv.-vel semmiképpen sem összeegyeztethető módon egyes adatkérőket kedvezőbb helyzetbe hoz ez a jogágazat

- A villamos energia árképzése nem ösztönöz sem a környezetbarát energiaforrások vagy környezetbarát forrásokból nyert villamos energia használatára sem pedig a környezetkímélő, megfelelően takarékos energiahasználatra még a nem lakossági felhasználók körében sem

A villamos energia szolgáltatása és használata, amely a lakosság életét nagyon sok tekintetben alapvetően meghatározza, olyan szabályozási témakör, ahol a környezetvédelmi és klímaszempontok érvényesítése nem csak közvetlen szakmai, hanem társadalompolitikai, a társadalom környezettudatosságának szintje szempontjából is rendkívül lényeges – lenne. Ehhez képest úgy látjuk, hogy az ágazat jogalkotói nagymértékben függetlenítik magukat az általános és a klímaszempontú környezetvédelmi szabályoktól és ezt megtétezik azzal, hogy – állam az államban – egyik alapvető alkotmányos jogszabályunkról, az Adatvédelmi Törvényről sem vesznek tudomást.

(i.)

A jogszabály száma:	2007. évi LXXXVI. törvény
A jogszabály címe:	A villamos energiáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A törvény az erőművek létesítési, működési, ellenőrzési szabályaival, valamint a megújuló energiaforrásokkal és hulladékkal, mint erőforrással dolgozó erőművek támogatásával jelentős klímaváltozási szempontból.
Releváns jogszabályhelyek:	7. § (új termelő kapacitások létesítéséről), 9-13. § (a megújuló energiaforrásokból, valamint a hulladékból nyert villamos energia termelésének elősegítése), 18. § (az átviteli rendszerirányító tájékoztatási kötelezettségéről), 36. § (a hálózatokhoz való hozzáférés kivételes korlátozásának, megszüntetésének esetei), 81. § (az 50 MW és ezt meghaladó teljesítőképességű erőmű létesítéséhez szükséges engedélyről), 82. § (erőművek bővítéséhez, a teljesítőképesség növeléséhez szükséges engedélyről), 83. § (az 50 MW és ezt meghaladó teljesítőképességű erőmű működési engedélyéről), 153. § (a fogyasztók felé történő adatszolgáltatásról).
Módosító javaslatok:	Komoly súllyal essen latba a pályáztatáskor (7. § (3), (4) bekezdés) az elérhető legjobb technika, illetve megújuló energiaforrások, mint energiaforrás alkalmazása. Lehetővé kell tenni a hőtermeléssel előállított villamos energia, valamint a hőenergia esetében is az átviteli rendszer alkalmazását (10. §). Az átviteli rendszerirányító ne csupán a Magyar Energia Hivatalnak (*Hivatal) és a miniszternek küldjön állapotjelentést, hanem a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériumnak is (18. §). Az 50 MW és ezt meghaladó teljesítőképességű erőmű létesítéshez, valamint az erőművek működéséhez, bővítéséhez és teljesítőképességeik növeléséhez a Magyar Energia Hivatal engedélyén túl, az illetékes környezetvédelmi hatóság engedélye

	is legyen szükséges (81-83. §). A kötelezővé tett fogyasztói aktív tájékoztatásról szóló szakaszban hivatkozni kell az Avtv.-re (153. §).
A módosítás indokolása:	Bár a törvény 7. § (5) bekezdése tartalmazza, hogy megújuló energiaforrást hasznosító új kapacitás létesítése esetén az átviteli rendszerirányító és az elosztó hálózati engedélyesek megfelelő mértékben viselik az átviteli hálózatra való csatlakozás költségeit, azonban a pályáztatást illetően nem említik a fentiek preferáltságát. Az átviteli rendszerirányító féléves állapotjelentése hasznos lehet országos és területi klímastratégiák kidolgozásában. Bár a törvény számos pontos általános elvként fekteti le a környezet védelmét, és a fenntartható fejlődés szem előtt tartását, a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, illetve az illetékes környezetvédelmi hatóságok valós érdekérvényesítését nem teszi lehetővé. Azon általános előírást, hogy a fogyasztókat tájékoztatni kell, az engedményesek és a Hivatal értelmezheti pusztán a passzív adatszolgáltatásra, és megelégedhetnek az adatszolgáltatás olcsó, de kevésbé hatékony formáival. Az Avtv.-re való pusztán hivatkozás elegendő lenne az információ megfelelő minőségének biztosításához.

(ii.)

A jogszabály száma:	58/2005. (VII. 7.) GKM rendelet
A jogszabály címe:	A közcélú villamos hálózatra csatlakozás pénzügyi és műszaki feltételeiről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A díjtételek megváltoztatásával elérhető, hogy költséghatékonysági megfontolások alapján a nagyfogyasztók az alternatív energiaforrások felé nyissanak.
Releváns jogszabályhelyek:	3. § (1) bek. (csatlakozási díj megfizetése, mint a hálózatra kapcsolás előfeltétele) 4. § (csatlakozási díj elemei)
Módosító javaslatok:	A nem lakossági fogyasztók vonatkozásában olyan díjtételeket, illetve számítási módszereket kellene (akár fokozatosan) bevezetni, hogy érdekükben álljon a villamosenergia helyett más, környezetkímélőbb energiaforrások felhasználása (esetleg ugyanilyen módszerekkel preferálható a környezetre kevésbé káros módon előállított villamosenergia használata is).
A módosítás indokolása:	A költségvonzatok növelésével elérhető egyrészt a jelenlegi berendezések kevésbé energiapazarló használata, másrészt az új technológiák bevezetése. Mivel a csatlakozási díj megfizetése már eleve a hálózatra kapcsolás előfeltétele, ezért megfelelő díjmegállapítási politikával hátrányosabb helyzetbe hozhatók lennének a környezetre veszélyes tevékenységet folytató, vagy ilyen eszközöket, berendezéseket használó fogyasztók.

(iii.)

A jogszabály száma:	5/2005. (I. 21.) GKM rendelet
A jogszabály címe:	A villamosenergia-elosztás és -átvitel, a rendszerirányítás és a

	rendszerszintű szolgáltatások hatósági díjainak középtávú szabályozásáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A díjtételek megváltoztatásával elérhető, hogy költséghatékonysági megfontolások alapján a nagyfogyasztók az alternatív energiaforrások felé nyissanak.
Releváns jogszabályhelyek:	1. § (mi minősül rendszerhasználati díjnak) 1. számú melléklet (az induló rendszerhasználati díjak megállapításának módszertani szabályai)
Módosító javaslatok:	A nem lakossági fogyasztók vonatkozásában olyan díjtételeket, illetve számítási módszereket kellene (akár fokozatosan) bevezetni, hogy érdekében álljon a villamosenergia helyett más, környezetkímélőbb energiaforrások felhasználása (esetleg ugyanilyen módszerekkel preferálható a környezetre kevésbé káros módon előállított villamosenergia használata is).
A módosítás indokolása:	A költségvonzatok növelésével elérhető egyrészt a jelenlegi berendezések kevésbé energiapazarló használata, másrészt az új technológiák bevezetése.

(iv.)

A jogszabály száma:	57/2002. (XII. 29.) GKM rendelet
A jogszabály címe:	A villamosenergia-ellátásban alkalmazott általános rendszerhasználati díjak megállapításáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A díjtételek megváltoztatásával elérhető, hogy költséghatékonysági megfontolások alapján a nagyfogyasztók az alternatív energiaforrások felé nyissanak.
Releváns jogszabályhelyek:	4. § (az általános rendszerhasználati díjak és azok alkalmazási feltételei) 5. § (rendszerirányítási díj) 6. § (átviteli díj) 7. § (elosztási díj)
Módosító javaslatok:	A nem lakossági fogyasztók vonatkozásában olyan díjtételeket, illetve számítási módszereket kellene (akár fokozatosan) bevezetni, hogy érdekében álljon a villamosenergia helyett más, környezetkímélőbb energiaforrások felhasználása (esetleg ugyanilyen módszerekkel preferálható a környezetre kevésbé káros módon előállított villamosenergia használata is).
A módosítás indokolása:	A költségvonzatok növelésével elérhető egyrészt a jelenlegi berendezések kevésbé energiapazarló használata, másrészt az új technológiák bevezetése.

(v.)

A jogszabály száma:	36/2002. (XII. 19.) GKM rendelet
A jogszabály címe:	A villamosenergia-rendszer irányításával, működésével és használatával összefüggő egyes adatszolgáltatásokról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Az energiatermeléssel kapcsolatos adatok (melyek jelentősek klímaváltozási szempontból) közérdekű adatok.
Releváns jogszabályhelyek:	4/A. § (az energia elsődleges energiaforrásaira vonatkozó adatokról), 7. § (a Hivatal által a fogyasztói érdekképviselői szervezetek és

	más közhasznú szervezetek felé történő adatszolgáltatásról)
Módosító javaslatok:	Elő kell írni a passzív adatszolgáltatás lehetőségét is, valamint legalább hivatkozni kell (vagy a preambulumban, vagy a . §-nál) az Avtv.-re az adatszolgáltatás minőségét, idejét, stb. illető előírások tekintetében. Ki kell egészíteni az említett szakaszt az aktív adatszolgáltatást illetően, annak formáját illetően. Módosítani kell a 7. §-nak mind a címét, mind pedig az (1) bekezdést, általában fogyasztókat megnevezve.
A módosítás indokolása:	Érdekes módon a rendelet az aktív információszolgáltatást írja elő, a passzívról azonban nem szól (általában a hatóságok megelégszenek a kérelemre történő szolgáltatással). Hiba ezentúl, hogy csak az elektronikus adatszolgáltatást teszi kötelezővé (ami érthető, hiszen az a legolcsóbb) a rendelet. A kérdés egyszerűen megoldható az elektronikus, aktív szolgáltatás kifejezett megnevezése helyett az Avtv.-re való hivatkozással. Végül pedig: értelemszerűen nem csak az érdekképviselői és egyéb szerveknek kötelező az információ kiadása, hanem bármely, akár természetes személy kérelmezőnek is.

4.2.4. Energiafelhasználó termékek

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- az energiafelhasználó termékek öko-tervezési kötelezettségének előírásáról, valamint forgalomba hozatalának és megfelelőségértékelésének általános feltételeiről szóló rendelet

- háztartási gépek

- egyes háztartási gépek energiafelhasználásának ismérveiről szóló rendelet
- a gépkocsik környezetvédelmi felülvizsgálatáról és ellenőrzéséről szóló rendelet
- a fénycsőelőtékekre vonatkozó energiahatékonysági követelményekről szóló rendelet
- a hőtermelő berendezések és vezetékhálózataik energiahatékonysági követelményeiről és a tanúsítás módjáról szóló rendelet

- egyéb termékek

- a helyhez kötött földgázüzemű gázmotorok technológiai kibocsátási határértékeinek és azok alkalmazására vonatkozó szabályok megállapításáról szóló rendelet
- a gáznemű vagy folyékony tüzelőanyaggal üzemelő melegvízkazánok hatásfok-követelményeiről és megfelelőségének tanúsításáról szóló rendelet
- az ipari és mezőgazdasági gázfogyasztó készülékek megfelelőségének tanúsítási, illetve jóváhagyási rendjére és forgalomba hozatalára vonatkozó szabályokról szóló rendelet
- a motorhajtó anyagok és egyes köoolajtermékek belföldi forgalmazásáról szóló rendelet
- a gépjármű-hajtóanyagok minőségi követelményeiről szóló rendelet
- egyes gázfogyasztó készülékek kialakításáról és megfelelőségének tanúsításáról szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- A fogyasztók tájékoztatására vonatkozó követelmények kimerülnek azáltal, hogy kötelezővé teszik adatlap és energiahatékonysági címke alkalmazását egyes energiahasználó termékeken, azonban ezek tényleges hatását, megértetését további tájékoztatással nem segítik elő
- Csak néhány termék vonatkozásában forgalomba hozatali feltétel egy minimális energiahatékonysági szint elérése – a nagyobb gazdasági erőt képviselő iparágak tömegtermékeivel szemben ilyen intézkedés jelenleg föl sem merülhet
- A gázüzemű motorok és a kazánok kibocsátásaira vonatkozó szabályok nem terjednek ki az összes üvegházhatású gázra
- A gépjárműmeghajtó anyagokra vonatkozó szabályok csak hatékonysági követelményeket tartalmaznak, közvetlenül a kibocsátással kapcsolatos szabályokat nem
- A gázfogyasztó készülékekre vonatkozó szabályok nem gondoskodnak arról, hogy ezeket a készülékeket eleve úgy alakítsák ki, hogy alkalmasak legyenek a biogázokra való átállásra

(i.)

A jogszabály száma:	217/2007. (VIII. 15.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	az energiafelhasználó termékek öko-tervezési kötelezettségének előírásáról, valamint forgalomba hozatalának és megfeleltetésértékelésének általános feltételeiről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály azokra az energia-felhasználó termékekre vonatkozik, melyekre külön jogszabály öko-tervezési kötelezettségeket vagy környezetvédelmi követelményeket állapít meg. A norma jelenleg mint keretjogszabály és mint az eljárást rendező szabályozás releváns, hiszen magukat a környezetvédelmi követelményeket más jogszabályok fogják bevezetni/vezetik be.
Releváns jogszabályhelyek:	
Módosító javaslatok:	A jogszabályt kifejezett klímavédelmi funkciója miatt megtartani, valamint esetlegesen még fejleszteni javasoljuk.
A módosítás indokolása:	Műszaki szabályozás az energiafelhasználó keresleti oldal klímatudatossá tételére.

(ii.)

A jogszabály száma:	88/2003. (XII. 16.) GKM rendelet 87/2003. (XII. 16.) GKM rendelet 7/2002. (VI. 29.) GKM-BM-KvVM együttes rendelet 6/2002. (II. 15.) GM rendelet 5/2002. (II. 15.) GM rendelet 4/2002. (II. 15.) GM rendelet 78/1999. (XII. 22.) GM rendelet 1/1998. (I. 12.) IKIM rendelet
A jogszabály címe:	- a háztartási légkondicionáló berendezések energiafelhasználásának ismérveiről való tájékoztatásról - a háztartási villamos sütők energiafelhasználásának ismérveiről való tájékoztatásról - a gépkocsik környezetvédelmi felülvizsgálatáról és

	ellenőrzéséről - a háztartási kombinált mosó-szárítógépek energiafelhasználásának ismérveiről való tájékoztatásról - a háztartási villamos hűtőszekrényekre, fagyasztószekrényekre és ezek kombinációira vonatkozó energia-hatásfok-követelményekről és megfelelőségük tanúsításáról - a háztartási fényforrások energiafelhasználásának ismérveiről való tájékoztatásról - a háztartási elektromos szárítógépek energiafelhasználásának ismérveiről való tájékoztatásról - a háztartási hűtőszekrények, fagyasztók és ezek kombinációja villamos energia hatékonyságának jelöléséről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabályok az egyes energia-felhasználó berendezésekre nézve írnak elő főként fogyasztói tájékoztatási követelményeket azáltal, hogy kötelezővé teszik adatlap és energiahatékonysági címke meglétét a meghatározott termékek forgalomba hozatalához. Mint ilyenek, csak áttételesen járulnak hozzá a klímavédelemhez – jelesül azáltal, hogy feltételezik: a fogyasztók közgazdaságilag racionális döntése egy kevesebbet fogyasztó berendezés választása mellett környezetileg is pozitív eredményt hoz.
Releváns jogszabályhelyek:	
Módosító javaslatok:	A jogszabályok környezeti szempontúak és klímavédelmi szempontból előremutatók, így megtartásukat, esetlegesen továbbfejlesztésüket javasoljuk. A jogszabályok ugyanis abból az alapfeltevésből indulnak ki, hogy a fogyasztó racionális döntése során előnyben fogja részesíteni az energiahatékonyabb berendezést egy esetlegesen olcsóbb, de több energiát fogyasztó, tehát végső soron hosszú távon drágább berendezéssel szemben. Ezt a közgazdaságilag egyébként nem teljes mértékben indokolt feltételezést kellene megtámogatni két további szabályozási eszközzel: - a berendezések energiahatékonysága megadott szintjének előírásával, és - az annak meg nem felelő berendezések forgalmazásának tilalmával.
A módosítás indokolása:	Közgazdasági szabályozás a klímadatastos keresleti választás erősítése érdekében.

(iii.)

A jogszabály száma:	55/2003. (IX. 4.) GKM rendelet
A jogszabály címe:	a fénycsőelőtételekre vonatkozó energiahatékonysági követelményekről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály már nem csupán a lakossági (fogyasztói) tájékoztatást írja elő egyes berendezések (fénycsőelőtételek) energiahatékonysága tekintetében (bár azt is természetesen), de explicite kitűzi azokat a műszaki paraméterek, amelyeknek az egyes termékeknek meg kell felelnie ahhoz, hogy forgalomba hozhatók legyenek.

Releváns jogszabályhelyek:	
Módosító javaslatok:	Mivel a jogszabály kifejezetten klímavédelmi, annak megtartását, esetlegesen fejlesztését (a követelmények szigorítását) javasoljuk.
A módosítás indokolása:	Műszaki szabályozás az egyedi berendezések energiafogyasztásának korlátozására.

(iv.)

A jogszabály száma:	20/2002. (XI. 7.) GKM rendelet
A jogszabály címe:	a hőtermelő berendezések és vezetékhálózataik energiahatékonysági követelményeiről és a tanúsítás módjáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály a hőtermelő berendezések és vezetékhálózataik energiahatékonyságát rendezi, e körben előírva mind egy minimális energiahatékonysági és szigetelési szintet, mind egy azok tanúsítására szolgáló eljárást.
Releváns jogszabályhelyek:	melléklet
Módosító javaslatok:	Mivel a jogszabály kifejezetten klímavédelmi célokat szolgál, ezért megtartása, esetlegesen fejlesztése indokolt, oly módon, hogy a mellékletben szereplő követelményeket a jogalkotó szigorítja pl. tényleges numerikus energiahatékonysági értékek bevezetésével a mai relatív támpontok („gazdasági szempontból indokolható minimális energiahatékonyság”) helyett.
A módosítás indokolása:	Műszaki szabályozás az egyedi berendezések energiafogyasztásának korlátozására.

(v.)

A jogszabály száma:	32/1993. (XII. 23.) KTM rendelet
A jogszabály címe:	a helyhez kötött földgázüzemű gázmotorok technológiai kibocsátási határértékeinek és azok alkalmazására vonatkozó szabályok megállapításáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály a helyhez kötött gázmotorok kibocsátási mutatóit szabályozza határértékekkel, illetve kiter a határértékek betartását igazolni hivatott mérésekre is.
Releváns jogszabályhelyek:	mellékletek
Módosító javaslatok:	Mivel a norma jelenleg nem szabályozza a NÉS-ben ÜHG-nak tekintett anyagok kibocsátását, sőt kifejezetten kiveszi a hatálya alól pl. a metánt, a jogszabály klímavédelmi célokat szolgáló módosítását jelentené ezen gázok felvétele a mellékletekbe.
A módosítás indokolása:	Műszaki szabályozás a klímatudatos energiafelhasználás előmozdítására.

(vi.)

A jogszabály száma:	20/1998. (IV. 17.) IKIM rendelet
A jogszabály címe:	a gáznemű vagy folyékony tüzelőanyaggal üzemelő melegvízkazánok hatásfok-követelményeiről és megfelelőségének tanúsításáról
Jelentősége	A jogszabály a kazánok hatásfok-követelményeit és azok

klímaváltozási szempontból:	tanúsítását rendezi, jelenleg primer környezeti követelmények szabályozása nélkül.
Releváns jogszabályhelyek:	3. § és 1. melléklet
Módosító javaslatok:	Amennyiben a kibocsátáscsökkentés egyik célterülete a fűtési és melegvíz-előállítás célú energiafogyasztás csökkentése, úgy indokolt lehet a hatásfok-követelmények szigorítása és ezáltal egy energiatakarékosabb működés előmozdítása szabályozási eszközökkel.
A módosítás indokolása:	Műszaki szabályozás a klímatudatos energiatudatos felhasználás előmozdítására.

(vii.)

A jogszabály száma:	71/1995. (XII. 26.) IKM rendelet 5/2000. (II. 16.) GM rendelet
A jogszabály címe:	- a motorhajtó anyagok és egyes kőolajtermékek belföldi forgalmazásáról - a gépjármű-hajtóanyagok minőségi követelményeiről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabályok a jelenleg felhasználható motor- és gépjármű-hajtó anyagokkal szemben támasztott minőségi követelményeket rendezik, így klímarelevanciájuk nem kétséges.
Releváns jogszabályhelyek:	1. § és melléklet 3. § és mellékletek
Módosító javaslatok:	Amennyiben a közlekedési eredetű ÜHG kibocsátáscsökkentés körében a felhasznált energiahordozók kiváltása kerül előtérbe, úgy ezekben a jogszabályokban kell - egyfelől minőségi (környezeti) követelményeket megfogalmazni, vagy akár - egyes anyagokat teljes körűen kizárni a felhasználásból (ahogy az történt pl. az ólmozott üzemanyagokkal).
A módosítás indokolása:	Műszaki szabályozás a klímatudatos közlekedés előmozdítására.

(viii.)

A jogszabály száma:	22/1998. (IV. 17.) IKIM rendelet
A jogszabály címe:	egyes gázfogyasztó készülékek kialakításáról és megfelelőségének tanúsításáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály a gázfogyasztó készülékekkel szembeni műszaki követelményeket és azok igazolását szabályozza.
Releváns jogszabályhelyek:	4. §
Módosító javaslatok:	A NÉS által előrevetített egyik lehetséges forgatókönyv szerint a meglévő gázfogyasztási infrastruktúra változatlanul hagyása mellett a rendszerbe betáplált gáz változna távlatban földgázzal. Ebben az esetben a normában be kell vezetni azt a műszaki követelményt, hogy az új berendezések a gyártástól azonnal, a meglévők pedig egy bizonyos rövid türelmi időn belül képesek kell, hogy legyenek a megváltozott körülmények között is üzembiztosan és biztonságosan működni.

A módosítás indokolása:	Műszaki szabályozás a klímatudatos energiatudatos energiatermelés előmozdítására.
--------------------------------	---

(ix.)

A jogszabály száma:	13/2004. (II. 13.) GKM rendelet
A jogszabály címe:	Az ipari és mezőgazdasági gázfogyasztó készülékek megfelelőségének tanúsítási, illetve jóváhagyási rendjére és forgalomba hozatalára vonatkozó szabályokról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A környezetbarát technológiák elterjedése elősegíthető oly módon, hogy olyan jogszabályokat alkotunk, melyek előírásainak a kevésbé korszerű, jobban szennyező eszközök már nem felelnek meg.
Releváns jogszabályhelyek:	3. § (1)-(2) bek. (gázkészülék forgalomba hozatala, biztonságosság követelményei)
Módosító javaslatok:	A készülék biztonságosságának követelményei közé be kellene építeni környezetvédelmi, köztük kifejezetten klímavédelmi szempontokat.
A módosítás indokolása:	El kell érni, hogy olyan készülékek kerüljenek forgalomba, melyek rendeltetésszerű használatuk esetén csak minimális veszélyt jelentenek a környezetre.

4.3. A közlekedési kibocsátásokkal kapcsolatos jogszabályok

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- Nagy közlekedési ágazatok (közúti, vasúti, légi)
- Közlekedési infrastruktúrafejlesztés és forgalomszabályozás
- Közlekedési műszaki és személyi követelmények (járművek, hajtóanyagok)
- Közlekedési szolgáltatások (személyszállítás, teherszállítás)
- Közlekedés pénzügyi jogi vonatkozásai (adók, díjak)
- Közlekedési eljárási kérdések (hatóság, nyilvántartás)

A jogterület legfontosabb problémái

- Minden bizonnyal túl sok tőke került befektetésre a közlekedési ágazatba akár infrastrukturális szinten, akár szellemi tőke formájában ahhoz, hogy az egyébként a klímaváltozáshoz markánsan hozzájáruló szektor hirtelen feladja álláspontját és érdekeivel ellentétesen környezetileg pozitív szerepet kezdjen játszani. A szemléletváltás azonban nem kerülhető legfeljebb a válságjelenségek további sokasodásáig még elodázható. Így nem kerülhető el:
- A közúti közlekedési beruházások indokoltságának felülvizsgálata
- A légiközlekedés túlzottan védett pozíciójának átgondolása
- A műszaki (személyi és tárgyi) feltételek előírásának szigorítása mind a járművekkel, mind az azokkal végzett szolgáltatásokkal kapcsolatban
- Az adórendszer átgondolása
- A közlekedési bevételek hova fordításában a klímavédelem számára pozíció biztosítása
- A marketingszempontból releváns környezeti adatok érthető kommunikálása

- A hatóság feladatainak a fenti igényekhez való alakítása

4.3.1. Nagy közlekedési ágazatok (közúti, vasúti, légi)

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- a közúti közlekedésről szóló törvény
- a vasúti közlekedésről szóló törvény
- a légiközlekedésről szóló törvény

A jogterület legfontosabb problémái

- Nem került elvi éllel kimondásra, hogy a jelenlegi, fosszilis energiahordozókat elégető egyéni közúti közlekedés nagymértékben felelős a klímaváltozásért, ezért olyan jellegű koncepcionális változásra van szükség, mely klímatudatos alapokra helyezi a közlekedést
- Nem jelenik meg annak a kérdésnek a jogi szabályozása, hogy vajon a közúti közlekedés keretein belül melyek a legkevésbé károsak a klímára
- Sem a vasúttal kapcsolatos állami feladatok, sem a vasúti szolgáltatással szemben támasztott követelmények körében nem jelennek meg környezeti szempontok, holott a vasút fajlagosan a legkevésbé klímakárosító hatású
- A légiközlekedés egyfajta védett és a biztonsági előírások mögé bújó privilegizált helyzete azt eredményezi, hogy ez a nagy kibocsátó aránytalanul kevésbé köteles a környezeti és klímaszempontokat figyelembe venni működése során

A fentiek alapján megállapíthatjuk, hogy ma Magyarországon, de a légiközlekedéssel kapcsolatban mondhatjuk azt, hogy akár világszinten is, az egyes közlekedési ágak szabályozása nem arányos azzal a mértékkel, ahogy a globális klímaváltozáshoz kibocsátásaikkal hozzájárulnak. Itt koncepcionális változásra van tehát szükség, amelynek megint csak a légiközlekedésre aktualizált első jelei már mutatkoznak az EU-ban, ahol nagy valószínűség szerint a nagy légitársaságok is részeseivé kell, hogy váljanak a kiotói rendszernek. Magyarország még adós egy ilyen komplex, rendszerszemléletű látásmóddal, aminek mindenképpen részét kell, hogy képezze az egyes közlekedési ágak között klímaszempontú prioritások felállítása, majd ennek az elvnek a következetes végigvitele az alsóbb szintű (infrastruktúrát érintő, műszaki követelményeket szabályozó, közterheket rendező, stb.) jogszabályokban.

(i.)

A jogszabály száma:	1988. évi I. törvény
A jogszabály címe:	a közúti közlekedésről, egységes szerkezetben a végrehajtásáról szóló 30/1988. (IV. 21.) MT rendelettel
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály átfogóan szabályozza a közúti közlekedést Magyarországon, így kitér a közlekedési infrastruktúra minkét összetevőjére, tehát a közúthálózatra és az azon közlekedő járművekre is. Mivel a közúti közlekedés nagymértékben hozzájárul a globális klímaváltozáshoz azáltal, hogy körülbelül a teljes ÜHG kibocsátás egy negyedéért felelős, az ezen a téren érvényesülő szabályozás fontossága kétségtelen, és hatalmas mozgásteret biztosít a klímatudatos változások bevezetésére.

Releváns jogszabályhelyek:	3. §, 8. §, 10. § és 11. §, 12. §, 22. §, 29. §
Módosító javaslatok:	Bár az egyes javaslatok mögött álló közlekedéspolitikai koncepcióalkotás nem a jelen kutatás feladata, azt előljáróban le kell szögezni, hogy a prioritások - közösségi közlekedés az egyéni közlekedéssel szemben, - kötöttpályás közlekedés a közúti közlekedéssel szemben, - vasúti szállítás a közúti szállítással szemben, és végül - környezetbarát műszaki megoldások a hagyományosakkal szemben. Az egyes módosítási javaslataink az alábbiak, figyelembe véve tehát a kitűzött prioritásokat: - a közúti közlekedésben való részvétel jogának a környezetvédelmi követelményeknek való megfeleléshez kötése, - az állami feladatok körében kifejezetten a környezetbarát és klímatudatos közlekedés előmozdítása, - a közúti közlekedés fejlesztése körében a kereslettel szemben a környezetvédelmi szempontoknak prioritás adása, azon belül az éghajlatváltozás tényezőjének figyelembe vétele, - a forgalomszervezés körében szintén a környezetbarát innovatív megoldások előnyben részesítése, - az egyes járművekkel szembeni műszaki követelmények klímatudatos szigorítása, paradigmaváltás és hangsúlyeltolódás az alternatív motorhajtóanyagok irányába, - új közút építése esetében az indokoltság vizsgálata és összevetése a klímavédelmi célokkal.
A módosítás indokolása:	Műszaki és gazdasági szabályozás mind a keresleti, mind a kínálati oldal klímatudatos befolyásolására.

(ii.)

A jogszabály száma:	2005. évi CLXXXIII. törvény
A jogszabály címe:	a vasúti közlekedésről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A törvény a vasúti közlekedés átfogó szabályozását adja, kitér mind a vasúti infrastruktúrára, mind a járművekre, a munkavállalók jogaira és a hatósági szervezetre is. Valódi fontossága klímavédelmi szempontból nem is a részletrendelkezéseiből fakad, hanem egyáltalán, az általa szabályozott területből. Bár maguknak a dízelmeghajtású mozdonyoknak is van negatív környezeti hatása és ÜHG kibocsátása, az ennél sokkalta lényegesebb szerepe a vasúti közlekedésnek az, hogy reális alternatívája a fajlagosan sokkalta energiaigényesebb és klímakárosítóbb közúti közlekedésnek. Ezt a szerepét kell tehát szabályozási eszközökkel is tovább erősíteni.
Releváns jogszabályhelyek:	3. §, 5. §, 27. §
Módosító javaslatok:	A kormány és a közlekedésért felelős miniszter feladatai között már ma is szerepel a környezet védelmével összehangolt vasúti fejlesztési politikák elfogadása és végrehajtása. Ezt kellene tovább bővíteni azzal, hogy a vasúti személy- és teherszállítás számára mind koncepcionális szinten, mind a tényleges

	részletszabályok szintjén prioritást biztosítunk. Indokolt lenne a törvényben elismerni a vasúti közlekedés klímavédelmi szerepét. Ugyanez érvényes az önkormányzatok tekintetében a helyi közforgalmú vasúti közlekedésre is. Ami még említést érdemel, az a közlekedésért felelős miniszter által a vasúti társasággal kötött közszolgáltatási szerződés kérdése. Itt kell(ene) olyan fejlesztéseket végigvinni, melyek kevésbé jogi természetűek, de amelyek jogi formába (szerződésbe) öntve garantálhatnák, hogy a vasúti közösségi közlekedés a közúti egyéni közlekedéssel szemben versenyképes és nem csak azok számára, akik nem rendelkeznek gépkocsival.
A módosítás indokolása:	Szabályozási eszköz a klímatudatos közlekedés előmozdítására.

(iii.)

A jogszabály száma:	1995. évi XCVII. törvény
A jogszabály címe:	a légi közlekedésről, egységes szerkezetben a végrehajtásáról szóló 141/1995. (XI. 30.) Korm. rendelettel
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A törvény és annak végrehajtási rendelete a légi közlekedési szabályokat tartalmazzák. A légi közlekedés nagymértékben hozzájárul az antropogén eredetű ÜHG kibocsátáshoz, annak szabályozása tehát lényegi kérdés klímavédelmi szempontból.
Releváns jogszabályhelyek:	2. §, 6. §, 66/A. §
Módosító javaslatok:	Bár már a mai törvényben is az állam feladata a légiközlekedési fejlesztési koncepcióknak a környezetvédelmi érdekekkel való összehangolása, indokolt lenne kimondani, hogy ez kifejezetten a klímavédelmi szempontoknak a döntéshozatalba való integrálását is igényli. A légiközlekedés szabályozásának alaphozzáállását eklatánsan mutatja be az a rendelkezés, hogy a magyar légtér igénybevételre jogosult légi járművel szemben a jog nem támaszt környezetvédelmi követelményt. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a légi közlekedéssel szemben ne állnának fenn környezetvédelmi követelmények, de ezek ma a járművek által kibocsátott zajra koncentrálnak. Ugyanígy például a légiközlekedési bírság vagy a zajvédelmi díj (már csak nevéből eredően is) csak a zajvédelemre összpontosítanak. Javasoljuk a légi járművek által kibocsátott légszennyező anyagok, ÜHG-k szabályozását és figyelembe vételét a releváns pontokban, így a légialkalmasság vizsgálatánál és a bírságok/díjak kivetésénél.
A módosítás indokolása:	Szabályozási eszköz a klímatudatos közlekedés előmozdítására.

4.3.2. Közlekedési infrastruktúrafejlesztés és forgalomszabályozás

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- az autópályatörvény
- a TEN-T támogatásokról szóló rendelet
- az utak építésének engedélyezéséről szóló rendelet

- az utak forgalomszabályozásáról szóló rendelet
- a repülőterek építésének engedélyezéséről szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- Magyarország úgy tűnik, hogy politikai közmegegyezés alapján egy olyan hibás fejlődési pályára állt, amelyben a fejlődés mozgatórugója a kereskedelem, azonban belül is a közúti áruszállítás. Az egyes divergáló érdekeket és néha még a költségvetési stabilitást is ennek rendeli alá a jogalkotó és a végrehajtó, és ez eklatánsan jelenik meg a csak autópályatörvénynek nevezett jogszabályban. Ebben eléggé ki nem hangsúlyozható módon egy hibás alapállásból a gyorsforgalmi úthálózat építését az Országgyűlés fontos közérdeknek állítja be. Sajnálatos jelenség, hogy ennek a folyamatnak a gyorsítása érdekében az engedélyezési eljárásokban érvényesülő közösségi részvételi jogokat is alaposan megnyirbálta a jogalkotó.
- Természetesen nem kizárólag a magyar jogalkotó és végrehajtó a felelős ezért a hibás fejlődés-felfogásért, hiszen tudjuk, hogy az Európai Unió az, amely ezeket az útépitési beruházásokat ösztönzi, anyagilag is.
- Ebből fakad, hogy az útépitések engedélyezési eljárásaiban a létesítés indokoltsága fel sem merül, pontosabban, a hatóság abszolút követő magatartást tanúsítva úgy gondolkozik, hogy amennyiben az ügyfél kérelme út építésére irányul, úgy a jogalkalmazó feladata nem ennek megkérdőjelezése, hanem annak vizsgálata, hogy a kérelem megfelel-e a jogszabályi követelményeknek.
- A közutakon kialakított forgalmi rend is leginkább a közlekedésbiztonság kritériumai alapján kerül meghatározásra, és bár lenne tere a jogban a környezeti szempontok hangsúlyosabb figyelembe vételének, erre nem kerül sor.
- Végül meg kell említenünk, hogy az indokoltság vizsgálatának hiánya egy létesítési engedélyezéskor a repülőterek tekintetében is megjelenik, holott kifejezetten ezek a létesítmények kellene, hogy egyfajta klímahatás vizsgálat alá essenek.

A fentiek alapján megállapíthatjuk, hogy a magyar jog a közlekedési infrastruktúra kialakításának szabályozásakor önállóan, sőt kifejezetten a rossz nemzetközi tendenciákat követi és másolja. A hazánknál mind gazdaságilag, mind közpolitikailag fejlettebb országok ma már korlátozás nélkül hozzáférhető tapasztalata ellenére itthon gőzerővel folyik az utak építése, a növekvő közúti közlekedési igények mechanikus kielégítése, amivel szemben egy átgondolt munka-, kereskedelem- és környezetpolitika tudna fenntartható alternatívákat felajánlani.

(i.)

A jogszabály száma:	2003. évi CXXVIII. törvény
A jogszabály címe:	a Magyar Köztársaság gyorsforgalmi közúthálózatának közérdekűségéről és fejlesztéséről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály Magyarország autópálya hálózata kiépítésének gyorsítására jött létre, kimondva, hogy a gyorsforgalmi utak építése fontos közérdek, és egyúttal könnyítve és gyorsítva a kapcsolódó közigazgatási eljárásokat.
Releváns jogszabályhelyek:	1. §
Módosító javaslatok:	Az egyik legnagyobb probléma a jogszabállyal az, hogy <i>ex lege</i> fontos közérdeknek minősíti a gyorsforgalmi utak építését. Valójában az összes, további olyan aggály, amely a norma környezeti összefüggéseivel szemben megfogalmazható, ebből a

	premisszából fakad. Ilyenek a gyorsított eljárások, az egyes részvételi jogok csökkentése, a határozatok azonnal végrehajtható jellege, stb. Ezt az alaptételt természetesen – támogatva egy közlekedési és klímapolitikai paradigmaváltással – el kellene távolítani a normából.
A módosítás indokolása:	Szabályozási eszköz a klímatudatos közlekedés előmozdítására.

(ii.)

A jogszabály száma:	150/2005. (VII. 29.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	a transzeurópai közlekedési hálózat projektjeihez juttatott TEN-T támogatás felhasználásáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály jelenleg egy korrekt és viszonylag szűk szabályozási tárggyal rendelkező ágazati norma, mely a közúti közlekedési infrastruktúra további kiépítését hivatott előmozdítani, és amelyben a klímavédelmi követelmények megemlítése létfontosságú lenne, ám erre kevés az esély.
Releváns jogszabályhelyek:	
Módosító javaslatok:	A rendszer teljes átalakítására lenne szükség ahhoz, hogy az említett támogatások hova fordításakor figyelemmel legyenek a döntéshozók - a közlekedési hálózat fejlesztésének indokoltságára, - a kiválasztott és előnyben részesíteni kívánt közlekedési mód (pl. kötöttpályás közösségi) helyzetének javítására, és - általában a fejlesztések klímarelevanciájára.
A módosítás indokolása:	Közgazdasági szabályozás a klímatudatos közlekedés előmozdítására.

(iii.)

A jogszabály száma:	15/2000. (XI. 16.) KöViM rendelet
A jogszabály címe:	az utak építésének, forgalomba helyezésének és megszüntetésének engedélyezéséről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály az utak építését és forgalomba helyezését szabályozza, és mint ilyen, ágazati szemlélettel közelít a közlekedési infrastruktúra ezen összetevőjének kialakításához. Nem szerepel természetesen benne annak megfontolása, hogy az adott közút építése indokolt-e környezeti szempontból.
Releváns jogszabályhelyek:	mellékletek
Módosító javaslatok:	Az indoklátsági szempont integrálását csak egy teljes paradigmaváltás esetén tudjuk elképzelni (amely magába foglalná a közúti közlekedési törvény ilyen irányú módosítását is). Jelenleg az egyetlen reális módosítási lehetőség a környezetvédelmi terv tartalmának olyan jellegű meghatározása, amely kötelezően figyelembe veszi a klímavédelmi szempontokat.
A módosítás indokolása:	Műszaki szabályozás a klímatudatos közlekedés előmozdítására.

(iv.)

A jogszabály száma:	20/1984. (XII. 21.) KM rendelet
A jogszabály címe:	az utak forgalomszabályozásáról és a közúti jelzések elhelyezéséről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály a közutak forgalmának szabályozását rendezi, és ágazati közlekedésmérnöki szempontból tekint a kérdésre, a környezeti vonatkozásoknak viszonylag kevés figyelmet szentelve.
Releváns jogszabályhelyek:	10. § és melléklet
Módosító javaslatok:	Elméletileg nem kizárt környezeti szempontból közlekedési korlátozásokat bevezetni, illetve az egyes forgalmi szabályokat környezeti szempontok alapján kialakítani. Javasoljuk olyan forgalmi szabályozás bevezetését, mely mindenekelőtt a közösségi közlekedésnek biztosít elsőbbséget az egyéni közlekedéssel szemben, illetve amely megfelelő forgalmi szabályokkal segíti az egyes gépjárművek kibocsátásának optimalizálását.
A módosítás indokolása:	Műszaki szabályozás a klímatudatos közlekedés előmozdítására.

(v.)

A jogszabály száma:	103/1999. (VII. 6.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	a repülőtér létesítésének, fejlesztésének és megszüntetésének szabályairól
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály rendezi a repülőterek létesítési engedélyezési szabályait.
Releváns jogszabályhelyek:	4. §
Módosító javaslatok:	A gazdasági és közlekedési, valamint a honvédelmi miniszterek ez irányú döntésénél figyelembe veendő szempontok és stratégiai dokumentumok között nem találjuk meg a klímavédelmet és a NÉS-t. Ezt a helyzetet mindenképpen rendezni szükséges.
A módosítás indokolása:	Szabályozási eszköz a klímatudatos közlekedés előmozdítására.

4.3.3. Közlekedési műszaki és személyi követelmények (járművek, hajtóanyagok)

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- a járművek műszaki követelményeiről szóló rendelet
- a járművek műszaki megvizsgálásáról szóló rendelet
- a zöldkártyáról szóló rendelet
- az új gépkocsik környezeti adatainak közléséről szóló rendelet
- a nem közúti mozgó gépekbe építendő motorokról szóló rendelet
- a légi járművek műszaki követelményeiről szóló rendelet
- a bioüzemanyagok közlekedési felhasználásáról szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- Ma a gépjárművekkel szemben támasztott (kibocsátási) műszaki követelmények alapvetően levegőtisztaságvédelmi indíttatásúak, bár kétséget kizáróan nagyon fontos szerepük van a klímavédelemben is. Létezik kimondottan környezetvédelmi vizsgálata a gépjárműveknek, és az újonnan eladásra kerülő gépkocsik esetében kötelező a vásárló tudomására hozni azok kibocsátási és fogyasztási adatait. Ezek az adatok azonban nem kifejezetten beszédesek annyiban, hogy nem teszik lehetővé a laikusok számára az azonnali értékelés kialakítását, sőt néha talán ellenkező hatást is kiváltanak – megnyugtatót a fogyasztót, és nem ösztönzik környezetbarát gépjárműhasználatra. Ez is az oka annak, hogy bár az egyes gépjárművek által kibocsátott szennyezőanyagok mennyisége a műszaki fejlesztéseknek köszönhetően csökken, a teljes levegőterhelés nő – hiszen egyre több autót használunk egyre gyakrabban.
- A légi járművek kivételt képeznek, hiszen azok alkalmasságában nem játszanak szerepet a levegőterhelési szempontok a magyar jogszabály szerint – csak a biztonság, illetve kisebb mértékben a zajkibocsátás. A helyzet úgy tűnik, hogy az EU jogalkotási szándéka miatt is, hamarosan megváltozik.

A közlekedési ágazat egy hagyományos szektor, a környezeti kérdésekre lassan reagál. Mind a statikus, mind a dinamikus infrastruktúra (utak és járművek) hosszú távú beruházások, lecserélésük „csupán” azért, mert a fenntartható fejlődést fenyegetik, nem végezhető el évek alatt. Ezért a járművekkel kapcsolatos műszaki követelmények közé is lassan szívrognak be a klímareleváns előírások, de a folyamat megállíthatatlanul elkezdődött.

(i.)

A jogszabály száma:	6/1990. (IV. 12.) KöHÉM rendelet
A jogszabály címe:	a közúti járművek forgalomba helyezésének és forgalomban tartásának műszaki feltételeiről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály azokat a műszaki feltételeket sorolja kimerítő részletességgel, amiknek az egyes gépjárműveknek meg kell felelniük ahhoz, hogy részt vehessenek a közúti forgalomban.
Releváns jogszabályhelyek:	5. §, 16. §, 74. § - 77. § mellékletek
Módosító javaslatok:	Tulajdonképpen ebben a normában nagyon tág tere van a klímavédelmi, környezeti szempontok bevezetésének, mint ahogy arra már jelenleg is vannak példák. Ezen túlmenően egy esetleges szemléletváltás során ez lesz az a jogszabály, amelyben egyértelmű tilalmak és feltételek kerülhetnek elhelyezésre, pl. meghatározott üzemanyagok felhasználásának tilalma vagy kibocsátási jellemzők betartása tekintetében.
A módosítás indokolása:	Műszaki szabályozás a klímatudatos közlekedés előmozdítására.

(ii.)

A jogszabály száma:	5/1990. (IV. 12.) KöHÉM rendelet
A jogszabály címe:	a közúti járművek műszaki megvizsgálásáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Ez a jogszabály az előbbivel szoros összefüggésben értelmezhető csak, hiszen ez szolgál alapul azokhoz a vizsgálatokhoz és ellenőrzésekhez, melyek célja az egyes specifikus műszaki jellemzőknek való megfelelés igazolása.
Releváns	

jogszabályhelyek:	
Módosító javaslatok:	Mivel a műszaki kritériumokat tartalmazó jogszabály módosítása értelemszerűn kihat majd erre a normára is, így ezzel kapcsolatban módosítási javaslatunk nincs.
A módosítás indokolása:	Műszaki szabályozás a klímatudatos közlekedés előmozdítására.

(iii.)

A jogszabály száma:	7/2002. (VI. 29.) GKM-BM-KvVM együttes rendelet
A jogszabály címe:	a gépkocsik környezetvédelmi felülvizsgálatáról és ellenőrzéséről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály a gépjárművek környezetvédelmi igazolólapját és az annak kiadását megelőző vizsgálatokat szabályozza, közismert nevén a zöldkártya kiadását és a kapcsolódó felülvizsgálatokat.
Releváns jogszabályhelyek:	2. melléklet
Módosító javaslatok:	Maga a jogszabály is eleve abból a célból született, hogy korlátozza a gépkocsik szennyezőanyag-kibocsátását, amennyiben tehát ezt még inkább klímarelevánssá akarjuk tenni, a meglévő korlátozásokat (numerikus és egyéb) tovább kell szigorítani. Itt felmerülhet - a határértékek szigorítása, - a díjak emelése, vagy akár - annak előírása, hogy a zöldkártya nélkül közlekedő gépjármű forgalmi engedélyét a közlekedésrendészeti hatóság a helyszínen bevonní jogosult (lásd: a 35/2000. BM rendelet körében elhangzottakat).
A módosítás indokolása:	Műszaki szabályozás az egyedi berendezések kibocsátásának korlátozására.

(iv.)

A jogszabály száma:	12/2002. (III. 14.) GM-KöViM-KöM együttes rendelet
A jogszabály címe:	az új személygépkocsik üzemanyag-gazdaságossági és széndioxid-kibocsátási adatainak közzétételéről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály az újonnan eladásra kínált személygépkocsik üzemanyag gazdaságossági és kibocsátási adatainak kötelező közzétételét írja elő a vásárlók tájékoztatása céljából.
Releváns jogszabályhelyek:	4. § - 8. §, mellékletek
Módosító javaslatok:	Többféle megközelítésben módosítható a meglévő rendszer, így pl. javasolható - még több, klímareleváns adat közzététele a tájékoztató anyagokon, vagy - a mostani adatok közérthetőbb, az összehasonlítást lehetővé tevő közzététele (pl. viszonyítási adatok egyidejű megjelentetésével, a versenyjog által tilalmazott összehasonlító reklám elkerülésével természetesen), esetlegesen - olyan adatok közzététele is, amelyek azt mutatják be, hogy az adott személygépkocsi által okozott környezeti hatást milyen beruházásokkal, erőfeszítésekkel lehet egyensúlyban tartani. Mindezen módosító javaslatok mellett azonban le kell szögezni,

	hogy a jogszabály kifejezetten klímavédelemi hatásúként került meghozatalra és megtartása, esetlegesen fejlesztése indokolt.
A módosítás indokolása:	Közgazdasági szabályozás a klímatudatos keresleti választás erősítése érdekében.

(v.)

A jogszabály száma:	75/2005. (IX. 29.) GKM-KvVM együttes rendelet
A jogszabály címe:	a nem közúti mozgó gépekbe építendő belső égésű motorok gáznemű és részecskékből álló szennyezőanyag-kibocsátásának korlátozásáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály a címében foglalt motorok szennyezőanyag-kibocsátását korlátozza egy összetett rendszerben. A szabályozás lényege, hogy csak a műszaki feltételeknek megfelelő és típusjóváhagyással rendelkező motor hozható forgalomba.
Releváns jogszabályhelyek:	mellékletek
Módosító javaslatok:	A norma kifejezetten klímavédelmi hatásúnak is tekinthető, megtartását és esetlegesen fejlesztését, tehát a motorokra vonatkozó szennyezőanyag-kibocsátási jellemzők szigorítását javasoljuk.
A módosítás indokolása:	Műszaki szabályozás az egyedi berendezések kibocsátásának korlátozására.

(vi.)

A jogszabály száma:	63/2001. (XII. 23.) KöViM rendelet
A jogszabály címe:	a polgári légijárművek típus- és légialkalmasságáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály az egyes légijármű típusok típusalkalmassági, valamint az egyes járművek légialkalmassági vizsgálatát és tanúsítását rendezi. Maga a jogszabály szögezi le (2. §), miszerint a legfontosabb szempont a légiközlekedés biztonsági feltételeinek való megfelelés. Ezzel konzekvensen szinte nem is találunk környezeti kritériumot a normában (kivétel az előírt zajjellemzőknek való megfelelési kötelezettség).
Releváns jogszabályhelyek:	mellékletek
Módosító javaslatok:	Javasoljuk a jogszabály fejlesztését olyan, klímareleváns rendelkezésekkel, melyek figyelembe veszik az egyes típusok és gépek hajtóműveinek ÜHG-kibocsátását is – itt természetesen abban a körben, amit a nemzetközi légiközlekedési szabályozás lehetővé tesz.
A módosítás indokolása:	Műszaki szabályozás a klímatudatos közlekedés előmozdítására.

(vii.)

A jogszabály száma:	42/2005. (III. 10.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	a bioüzemanyagok és más megújuló üzemanyagok közlekedési célú felhasználásának egyes szabályairól
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály a bioüzemanyagokat szabályozza, és létrejöttét kifejezetten a klímaváltozás elleni küzdelem indokolta.

szempontból:	
Releváns jogszabályhelyek:	
Módosító javaslatok:	Módosítása legfeljebb olyan körben képzelhető el, amely a jelenleginél is fokozottabb mértékben veszi figyelembe a NÉS által kitűzött célokat és előirányzatokat.
A módosítás indokolása:	Szabályozás a klímatudatos kínálati oldal erősítésére és ezáltal egy környezetkímélőbb közlekedés előmozdítására.

4.3.4. Közlekedési szolgáltatások (személyszállítás, teherszállítás)

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- a menetrend szerinti személyszállításról szóló törvény
- a közforgalmú személyszállítási utazási kedvezményekről szóló rendelet
- a helyi közforgalmú közlekedés állami támogatásáról szóló rendelet
- a nemzetközi kombinált árufuvarozásról szóló rendelet
- a foglalkoztatás bővítéséről szóló törvény
- a bedolgozásról szóló rendelet
- a munkába járási támogatásról szóló rendelet
- a gépjárműfenntartó tevékenységről szóló rendelet
- a nemzetközi közúti szállításról szóló rendelet
- a közúti közlekedési szolgáltatásokról szóló rendelet
- a légi közlekedési tevékenységről szóló rendelet
- a közúti árufuvarozásról szóló rendelet
- a hajózási tevékenységről szóló rendelet
- a nehéz tehergépkocsik közlekedéséről szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- Az állami és önkormányzati szektornak a klímatudatosság területén példamutató kezdeményezésekkel kell elől járnia, hiszen sem kizárólag, sem elsődlegesen a magánszemélyektől nem várható a kibocsátások csökkentése. A közforgalmú személyszállítás például egy olyan terület, ahol az állampolgárok nagy tömege napi rendszerességgel érintkezik egy klímaszempontból nem elhanyagolható hatású tevékenységgel. Ennek a szabályozása azonban szinte semmilyen mértékben nem vesz tudomást erről a hatásról, így környezeti szempontokat egyáltalán nem tartalmaz.
- Údító kivétel a nemzetközi kombinált árufuvarozás szabályozása, itt is azonban szembeötlő az országon belüli kombinált szállítást hasonlóan ösztönző mechanizmus hiánya – amire nem fogadható el az a magyarázat, hogy az ország méretéből fakadóan ez nem indokolt.
- A másik nagy terület, ahol a klímatudatos fejlesztéseknek hatalmas tere és "megtérülési" aránya van, a munka világa. A magyar jogalkotó mégsem gondol arra, hogy a szociálistól eltérő indokkal ösztönözze pl. a rugalmas munkavégzést (a tipikus reggeli és délutáni csúcsforgalmak elkerülésére), a bedolgozást és a távmunkát (a közlekedési igényt egyáltalán nem keletkeztető munkavégzés előmozdítására) vagy a munkába járást környezeti okokból szubvencionálja (az egyéni közlekedés visszaszorítására).

- Az összefoglaló néven közlekedési szolgáltatásokról szóló jogszabályok (közúti szállítás, légi közlekedés, hajózás) figyelmének középpontjában még mindig a műszaki-biztonsági kérdések állnak, és csak elvétve vagy még inkább az „egyéb” kategóriában kapnak helyet a környezeti szempontok.
- E körben is egy példamutató kivétel a nehéz tehergépjárművek forgalmát korlátozó norma, mely viszont mechanikusan csak időkorláthoz köti a forgalmi tilalmat, illetve az alól pl. nem ad felmentést a gépjármű kibocsátási vagy üzemanyag-használati jellemzői alapján.

A fentiek alapján megállapíthatjuk, hogy a közlekedési szolgáltatások szabályozása körében bár igen nagy mozgástér és tartalék van a környezeti és azon belül főleg a klímavédelmi szempontok bevezetésére, ezzel a jogalkotó eleddig még nem élt megfelelően, aminek köszönhetően a közlekedési szolgáltatások nagy részében nem találunk klímavédelmi rendelkezést.

(i.)

A jogszabály száma:	2004. évi XXXIII. törvény
A jogszabály címe:	az autóbusszal végzett menetrend szerinti személyszállításról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály a menetrend alapján végzett autóbusszos személyszállítást szabályozza, beleértve annak engedélyezését, a szolgáltató kiválasztását és a szerződéskötést. Jelenleg szinte az egyetlen környezeti kérdés, amit a jogszabály figyelembe vesz, az a közszolgáltatási feladat leírásánál a szolgáltatás környezeti hatásai meghatározásának kötelezettsége.
Releváns jogszabályhelyek:	5. § és 6. §
Módosító javaslatok:	Mind a közszolgáltatási feladatellátáshoz kapcsolódó követelményeknél, mind a szolgáltató kiválasztási kritériumainál a mainál hangsúlyosabban kellene figyelembe venni a klímarelevanciát. Gondolunk itt - egyfelől a környezetvédelmi kérdéseknek a feladat-meghatározásban való sokkal kiemeltebb szerepeltetésére, - másfelől a szolgáltató környezeti teljesítményének, az általa használt üzemanyag jellemzőinek a döntéshozatali eljárásban való figyelembe vételére.
A módosítás indokolása:	Szabályozási eszköz a környezetkímélő közösségi közlekedés előmozdítására.

(ii.)

A jogszabály száma:	85/2007. (IV. 25.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	a közforgalmú személyszállítási utazási kedvezményekről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály, amely egyes közlekedési kedvezményeket szabályoz, azok igénybe vehetőségét személyi státuszhoz köti, így részesülhetnek kedvezményben a diákok, bizonyos életkort még nem vagy már betöltött személyek, fogyatékosok, stb. A kedvezmények egyes köre vonatkozik a csoportosan utazókra is. Mindazonáltal a kedvezményre jogosultak körének kritériumai között nem találunk egyetlen környezeti vagy klíma-vonatkozásút sem.
Releváns	1. melléklet

jogszabályhelyek:	
Módosító javaslatok:	A feltételek közé felvételre kellene tehát, hogy kerüljenek olyanok, melyek sokkal hangsúlyosabban előmozdítják a közösségi közlekedés arányának megtartását, avagy akár növelését is az egyéni közlekedés rovására. Gondolunk itt nagyobb arányú kedvezményekre, vagy a jogosultak körének kiterjesztésére.
A módosítás indokolása:	Közgazdasági szabályozás a klímatudatos közösségi közlekedés előmozdítására.

(iii.)

A jogszabály száma:	10/2006. (II. 28.) GKM-BM együttes rendelet
A jogszabály címe:	a helyi közforgalmú közlekedés normatív támogatásáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály a helyi közösségi közlekedés normatív állami támogatását szabályozza, fontossága van tehát a rosszabb fajlagos kibocsátási mutatókkal rendelkező egyéni közlekedés visszaszorításában. A jogszabály jelenleg környezeti szempontokat nem foglal magában, azokról tulajdonképpen nem vesz tudomást.
Releváns jogszabályhelyek:	1. § és 1. melléklet
Módosító javaslatok:	Két irányú módosítást javasolunk: - egyfelől annak kimondását, hogy pl. teljes egészében gázüzemű vagy egyéb módon klímatudatos közösségi közlekedést üzemeltető önkormányzat előnyt élvez a normatív támogatás elosztásánál, - másfelől annak szabályozását, hogy ezt az adott önkormányzat miként köteles igazolni a támogatási kérelem előterjesztésekor.
A módosítás indokolása:	Szabályozási és közgazdasági eszköz a klímatudatos közösségi közlekedés előmozdítására.

(iv.)

A jogszabály száma:	266/2003. (XII. 24.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	a nemzetközi kombinált árufuvarozást elősegítő kedvezményekről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály a címéből adódóan a kombinált fuvarozás által igénybe vehető kedvezményeket rendezi.
Releváns jogszabályhelyek:	
Módosító javaslatok:	Mivel megalkotásának célja környezetvédelmi, és mivel a klímavédelmet szolgálja, módosítása legfeljebb olyan módon indokolt, ami még jobban figyelembe veszi a NÉS-ben foglaltakat.
A módosítás indokolása:	Közgazdasági szabályozás a klímatudatos közlekedés előmozdítására.

(v.)

A jogszabály száma:	2005. évi CLXXX. törvény
A jogszabály címe:	a foglalkoztatás bővítése és rugalmasabbá tétele érdekében

	szükséges intézkedésekről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály első megközelítésben nem foglalkozik klímareleváns kérdésekkel, hiszen a meghatározott ideje álláskereső elhelyezkedését kívánja előmozdítani azzal, hogy a foglalkoztatónak bizonyos kedvezményeket nyújt – e körben tehát szociális és munkaügyi norma. Klímarelevanciája inkább annak van, amivé a jogszabály fejleszthető lenne.
Releváns jogszabályhelyek:	2. §
Módosító javaslatok:	Javasoljuk a klímavédelmi szempontból kedvező (= közlekedéssel, kifejezetten közúti egyéni közlekedési eszköz igénybevételevel nem járó) munkahelyek támogatását, a távmunkát, a bedolgozást, stb.
A módosítás indokolása:	Szabályozási eszköz a klímatudatos közlekedés előmozdítására.

(vi.)

A jogszabály száma:	24/1994. (II. 25.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	a bedolgozók foglalkoztatásáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály a bedolgozói jogviszonyt rendezi viszonylagos részletességgel, s mint ilyen, ez a foglalkoztatási forma a kisebb közlekedési költségek miatt klímavédelmi szempontból pozitívnak minősül.
Releváns jogszabályhelyek:	melléklet
Módosító javaslatok:	Megfontolandó lenne az ehhez a jogviszonyhoz tartozó költségek és kedvezmények körének bővítése, mert ez által ösztönözhető lenne annak elterjedése.
A módosítás indokolása:	Közgazdasági szabályozás a (csökkentett közlekedési kereslet révén) klímatudatos életmód előmozdítására.

(vii.)

A jogszabály száma:	39/1998. (III. 4.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	a munkába járással összefüggő terhek csökkentését célzó támogatásokról, valamint a munkaerő-toborzás támogatásáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály jelenleg munkaerő-piaci szempontok alapján teszi lehetővé támogatás folyósítását egyéni vagy csoportos utazáshoz, környezeti kérdések még véletlenül sem jelennek meg benne.
Releváns jogszabályhelyek:	2. § és 3. §
Módosító javaslatok:	Épp ez az a terület, ahol közgazdasági szabályozókkal lehetne előmozdítani a közösségi közlekedést. Ezért javasoljuk a norma ilyen irányú módosítását.
A módosítás indokolása:	Közgazdasági szabályozás a klímatudatos közlekedés előmozdítására.

(viii.)

A jogszabály száma:	1/1990. (IX. 29.) KHVM rendelet
A jogszabály címe:	a gépjárműfenntartó tevékenység személyi és dologi feltételeiről
Jelentősége	A jogszabály a gépjárműfenntartói tevékenység személyi,

klímaváltozási szempontból:	számunkra azonban fontosabb, hogy tárgyi feltételeit is rendezi. Itt klímavédelmi relevanciája az egyéb jogszabályokban a kipufogógáz összetételére nézve előírt követelmények ellenőrzését szolgáló diagnosztikai berendezések meglétének van.
Releváns jogszabályhelyek:	8. § - 10. §
Módosító javaslatok:	A jogszabályt kifejezett klímavédelmi funkciója miatt megtartani, valamint esetlegesen még fejleszteni javasoljuk.
A módosítás indokolása:	Műszaki szabályozás a klímatudatos közlekedés előmozdítására.

(ix.)

A jogszabály száma:	101/2003. (XII. 23.) GKM rendelet
A jogszabály címe:	a nemzetközi közúti áru- és személyszállítás végzésének egyes feltételeiről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály a címben szereplő gépjárművekkel szembeni további műszaki követelményeket sorolja fel, többek között a kipufogógáz-kibocsátás tekintetében.
Releváns jogszabályhelyek:	1. melléklet
Módosító javaslatok:	Javasoljuk annak megfontolását, hogy - egyfelől a követelményeket tovább szigorítsa a jogalkotó annak érdekében, hogy csökkenthető legyen a közúti közlekedési eredetű ÜHG kibocsátás, - másfelől valamilyen szinten előnyben kellene részesíteni a bioüzemanyag felhasználókat, akár a műszaki (természetesen nem a biztonsági) követelmények könnyítésével is.
A módosítás indokolása:	Műszaki szabályozás az egyedi berendezések kibocsátásának korlátozására.

(x.)

A jogszabály száma:	89/1988. (XII. 20.) MT rendelet
A jogszabály címe:	a közúti közlekedési szolgáltatásokról és a közúti járművek üzemen tartásáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jelenlegi szabályozás a közúti közlekedési szolgáltatások személyi és tárgyi feltételeit kizárólag közlekedés-szakmai szempontból rendezi, így nincs tere környezeti kérdések érvényesítésének.
Releváns jogszabályhelyek:	
Módosító javaslatok:	Igen hosszú távon gondolkodva azonban elképzelhető egy olyan szabályozási környezet is, ahol pl. személytaxi szolgáltatást már csak gázüzemű vagy bioüzemanyaggal üzemelő gépjárművel lehet végezni. Mindez azonban még csak a távlati jövőre vonatkozó elképzelés, ezért konkrét jogszabály módosítási javaslatunk ehelyütt nincs.
A módosítás indokolása:	Műszaki szabályozás a klímatudatos közlekedés előmozdítására.

(xi.)

A jogszabály száma:	10/2002. (II. 6.) KöViM rendelet 14/2001. (IV. 20.) KöViM rendelet 28/2000. (XII. 18.) KöViM rendelet
A jogszabály címe:	- a légi járművel végzett gazdasági célú légiközlekedési tevékenység engedélyezésének rendjéről - a belföldi és a nemzetközi közúti áru fuvarozás szakmai feltételeiről és engedélyezési eljárásáról - a hajózási tevékenység engedélyezésének rendjéről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Mindhárom felsorolt jogszabály tulajdonképpen az előzővel egy tekintet alá esik, hiszen ezek is a gazdasági célú légiközlekedési tevékenység, a közúti áru fuvarozási tevékenység és a hajózási tevékenység végzésének feltételei között csak pénzügyi és személyes szakmai jellegűeket írnak elő.
Releváns jogszabályhelyek:	
Módosító javaslatok:	Ezen túlmenően minden környezeti tényező csak az „egyéb” kategóriában kaphat helyet, aminek módosítását javasoljuk, értelemszerűen egy klímavédelmi alapállásból kiindulva. A fent elhangzott megjegyzés tehát ezekre is értelemszerűen vonatkozik.
A módosítás indokolása:	Műszaki szabályozás a klímatudatos közlekedés előmozdítására.

(xii.)

A jogszabály száma:	111/1995. (IX. 21.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	a nehéz tehergépkocsik közlekedésének korlátozásáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály a nehéz tehergépkocsik forgalmát korlátozza, azok össztömegét figyelembe véve a személyi hatály megállapításánál, és kizárólag időkorlátokat megadva a közlekedési tilalom körében.
Releváns jogszabályhelyek:	1. § és 3. §
Módosító javaslatok:	Itt esetlegesen indokolt lehet egyes korlátozások kiterjesztése bizonyos kibocsátási normáknak nem megfelelő gépjárművekre vagy ellenkezőleg, a tilalom alól mentesség adása a kizárólag bioüzemanyaggal hajtott gépjárművek számára.
A módosítás indokolása:	Szabályozási eszköz a klímatudatos közlekedés előmozdítására.

4.3.5. Közlekedés pénzügyi jogi vonatkozásai (adók, díjak)

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- a regisztrációs adóról szóló törvény
- a gépjárműadóról szóló törvény
- a közlekedési hatósági eljárási díjakról szóló rendeletek
- az üzemanyagfogyasztás elszámolásáról szóló rendelet
- a repülőterek igénybe vételi díjáról szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- Az adórendszer a maga direkt és eltéveszthetetlen ösztönző és/vagy irányító hatásával tökéletes eszköze lehet egy klímatudatos magatartás kialakításának. Sajnálatos azt látni, hogy ez néha nem valósul meg a maga teljességében. Míg a regisztrációs adó képes volt a környezeti szempontokat megfelelően integrálni, addig a súlyadót felváltó gépjárműadó szabályozása már nem egészen: az adó mértéke pl. a gépjármű életkorával csökken, holott köztudott, hogy környezeti hatása éppen ellenkezőleg, növekszik. De a kedvezmények és mentességek rendszere sem fedi le hézagmentesen a lehetséges helyzeteket, ahol megint csak nagy tere van a korrekciónak és a még klímatudatosabb magatartás kialakításának.
- A közigazgatási hatósági eljárási díjak a közlekedés területén két célt kellene, hogy kövessenek:
 - egyfelől részesítsék előnyben a környezetileg (azaz klímavédelmi szempontból) kedvező közlekedési módokat, járműveket, stb.
 - másfelől a befolyt díjak logikus, hogy a közlekedés által okozott környezeti ártalmak csökkentését is elő kellene, hogy mozdítsák. Ez jelenleg még nincs így.
- Ahogy az elvonások ösztönözhetnek arra, hogy egy bizonyos tevékenységet ne végezzenek, úgy a könnyített adószabályok épp egy másik tevékenység végzése felé orientálhatják a jogalanyokat. Az üzemanyagelszámolási rendszer ma még azonban nem részesíti előnyben a bioüzemanyagok felhasználását, így nem is teremti számukra egyébként indokolható versenyelőnyt.
- Konzekvens a korábban mind a légiközlekedésről, mind a közlekedési szolgáltatások díjairól elhangzottakkal az, hogy a kereskedelmi repülőterek igénybe vételi díja sem mutat semmilyen korrelációt azzal, hogy az adott légijármű milyen klímatulajdonságokkal rendelkezik.

A fentiek alapján úgy tűnik, hogy a közlekedés adóztatása és az ott kivetett díjak rendszere nélkülözi a környezeti szempontok integrálását, holott pl. elérhető lenne egy azonos állami bevételi szint (amennyiben a fiskális szemlélet dominál), de „mellékhatásként” nem elhanyagolható környezeti állapotjavulás is beállna.

(i.)

A jogszabály száma:	2003. évi CX. törvény
A jogszabály címe:	a regisztrációs adóról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály a személygépkocsik regisztrációs adótételeit szabályozza, és mint ilyen, már ma is figyelembe veszi az autók környezeti kibocsátását és egy külön kategóriában a motorhajtás módját (elektromos, hibrid) is.
Releváns jogszabályhelyek:	melléklet
Módosító javaslatok:	A jogszabály kifejezetten az egyes személygépkocsik motorjának környezetvédelmi osztályba sorolását veszi alapul és premizálja a minél jobb környezeti mutatókkal rendelkezőket. Ezt természetesen megtartani, illetve esetlegesen fejleszteni javasoljuk.
A módosítás indokolása:	Közgazdasági szabályozás a klímatudatos közlekedés előmozdítására.

(ii.)

A jogszabály száma:	1991. évi LXXXII. törvény
A jogszabály címe:	a gépjárműadóóról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A törvény a gépjárműadót szabályozza, a személygépkocsik esetében már nem tömegük, hanem teljesítményük alapján. A norma már most is tartalmaz adókedvezmény-rendelkezéseket, amelyek a gépkocsik környezetvédelmi besorolásához igazodnak.
Releváns jogszabályhelyek:	5. §, 7. §, 8. §
Módosító javaslatok:	A három terület, ahol a legnagyobb ösztönző hatást lehet a jogszabály értelmezési tartományán belül elérni, az - az adó mértékének - az adómentességnek - az adókedvezményeknek a meghatározása. Javasoljuk tehát - a jelenlegi szabályozással gyökeresen ellentétben nem a gépkocsi korával csökkenő, hanem esetleg kis mértékben emelkedő adómérték alkalmazását - a jelenleg csak adókedvezményre jogosító környezetvédelmi feltételek adómentességre jogosítókként való ártrendezését - ezzel párhuzamosan a környezetvédelmi feltételek és a klímatudatos magatartás további előnyben részesítését adókedvezményekkel azáltal is, hogy azok terjedjenek ki a mai tehergépjárművek mellett a személygépkocsikra is.
A módosítás indokolása:	Közgazdasági szabályozás a klímatudatos közlekedés előmozdítására.

(iii.)

A jogszabály száma:	91/2004. (VI. 29.) GKM rendelet
A jogszabály címe:	a közúti járművek forgalomba helyezésével és forgalomban tartásával, környezetvédelmi felülvizsgálatával és ellenőrzésével, továbbá a gépjárműfenntartó tevékenységgel kapcsolatos egyes közlekedési hatósági eljárások díjáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály gyakorlatilag a gépjárművek fogalmi engedélyezéséhez szükséges vizsgáztatás díjtételeit tartalmazza, beleértve az ún. zöldkártya kiállításához, stb. kapcsolódó díjakat is.
Releváns jogszabályhelyek:	5. §
Módosító javaslatok:	Bár magában a rendszerben módosítást nem javasolunk, tekintve, hogy mind a díj emelésének, mind a csökkentésének lehet akár pozitív, akár negatív klímavédelmi hatása, ki kell térnünk egy rendelkezésre, mely a befolyt összegek hovafordításának szabályozását adja és e körben meghatározza a GKM által támogatható célokat. Ezek között nem szerepel explicit a klímavédelem vagy klímakutatás, így ezek felvételét javasoljuk a jelenlegi listába.
A módosítás indokolása:	Szabályozási és közgazdasági eszköz a klímavédelem pénzügyi alapjának bővítésére.

(iv.)

A jogszabály száma:	29/2004. (VI. 16.) BM rendelet
A jogszabály címe:	a közúti közlekedési igazgatási hatósági eljárások díjairól
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály a közlekedési hatósági díjakat szabályozza, környezeti szempontokat nem tartalmaz.
Releváns jogszabályhelyek:	1. melléklet
Módosító javaslatok:	A díjak differenciálása lehet egy olyan eszköz, mely – több egymással párhuzamos intézkedéssel együtt – előmozdíthatja a közlekedési infrastruktúra szerkezetváltását, pl. azzal, hogy hibrid hajtású autók számára a felsorolt költségeket a minimálisra csökkentjük.
A módosítás indokolása:	Közgazdasági szabályozás a klímatudatos közlekedés előmozdítására.

(v.)

A jogszabály száma:	60/1992. (IV. 1.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	a közúti gépjárművek, az egyes mezőgazdasági, erdészeti és halászati erőgépek üzemanyag- és kenőanyag-fogyasztásának igazolás nélkül elszámolható mértékéről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály az igazolás nélkül elszámolható üzemanyagköltségeket rendezi, azonban nem vesz tudomást a bioüzemanyagok létezéséről (bár a cseppfolyós gázra nézve eltérő szabályozást alkalmaz).
Releváns jogszabályhelyek:	4. §
Módosító javaslatok:	Itt szintén a klímavédelmi közgazdasági szabályozórendszer léphetne életbe és differenciált rendszert hozhatna létre a kevesebb ÜHG-t kibocsátó gépjárművek részére.
A módosítás indokolása:	Közgazdasági szabályozás a klímatudatos mezőgazdálkodás és közlekedés előmozdítására.

(vi.)

A jogszabály száma:	97/2005. (XI. 10.) GKM-PM együttes rendelet
A jogszabály címe:	a nemzetközi kereskedelmi repülőtér légi jármű által történő igénybevételeért fizetendő díjak megállapításának elveiről és módszereiről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály a kereskedelmi repülőterek igénybe vételéért fizetendő díjakat maximálja szabályozási eszközökkel.
Releváns jogszabályhelyek:	mellékletek
Módosító javaslatok:	A jelenlegi szabályozás szinte semmilyen szempontból nem vesz tudomást a környezeti tényezőkről, holott ennek figyelembe vétele ezen a területen kifejezetten indokolt lenne. Amennyiben az utazásnak egy kevésbé klímakárosító formáját akarjuk előnyben részesíteni, úgy oly módon kell szabályozni az említett díjakat, amely más közlekedési eszközökre tereli át az utazókat.

	Ez természetesen csak egy ésszerű távolságon belül képzelhető el, pl. 500 km, ott azonban az ezen a körön belül fekvő indulási helyekről érkező repülőgépekkel szemben magasabb díjakat lenne indokolt alkalmazni.
A módosítás indokolása:	Szabályozási és közgazdasági eszköz a klímatudatos közlekedési módok előmozdítására.

4.3.6. Közlekedési eljárási kérdések (hatóság, nyilvántartás)

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- közúti közlekedési igazgatási feladatokról szóló rendelet
- közlekedési hatóságról szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- Egyfajta önellentmondás rejlik a mai közlekedési igazgatási jogban, mivel bár a zöldkártya megléte a gépjárműnek a forgalomban való részvételének előfeltétele, annak hiánya még sincs felsorolva, mint a forgalmi engedély bevonásának egyik indoka. Csak remélni tudjuk, hogy ez nem implicite annak a kimondása a közlekedési jog részéről, hogy a zöldkártya bár fontos, de nem elengedhetetlen okirat a forgalomban való részvételhez.
- A Nemzeti Közlekedési Hatóság tevékenységi körei között – bár az általa felügyelt terület klímarelevanciája nagyon nagy – nem szerepel az ÜHG-kibocsátásokra vagy a klímaváltozásra való utalás.

Álláspontunk szerint a hatósági munkában és feladatkörök/hatáskörök meghatározásában még nem áll arányban a szektor klímaváltozásban játszott szerepe és felelőssége.

(i.)

A jogszabály száma:	35/2000. (XI. 30.) BM rendelet
A jogszabály címe:	a közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály a közúti közlekedési okmányok kiadását, stb. rendezi, így többek között a vezetői engedélyt, a forgalmi engedélyt.
Releváns jogszabályhelyek:	88. §
Módosító javaslatok:	Egy közvetve klímavédelmi fejlesztése lehetne a normaszövegnek az, ha a forgalmi engedély bevonásának okai közé felvételre kerülhetne az ún. zöldkártya hiánya.
A módosítás indokolása:	Szabályozási eszköz a klímatudatos közlekedés előmozdítására.

(ii.)

A jogszabály száma:	263/2006. (XII. 20.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	a Nemzeti Közlekedési Hatóságról
Jelentősége klímaváltozási	A jogszabály egységes Nemzeti Közlekedési Hatóságot hoz létre.

szempontból:	
Releváns jogszabályhelyek:	8. §
Módosító javaslatok:	A jogszabály jelenlegi tartalma és az általa szabályozott szerv jelenlegi szerepe miatt bár kevésbé látszik valószínűnek, a Nemzeti Közlekedési Hatóság feladatkörében mégis változások lennének indokoltak, hogy az tevékenysége során hangsúlyosabban vegye figyelembe a közlekedési kibocsátások által okozott klímaváltozást, illetve az előbbire egyértelműen hatással lévő közlekedési infrastruktúra fejlesztésében klímavédelmi elvek mentén járjon el.
A módosítás indokolása:	Szabályozási eszköz a hatóság klímatudatosságának erősítésére.

4.4. Mezőgazdaság és erdőgazdaság

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- a földtörvény
- az erdőtörvény
- az egyszerűsített területalapú támogatások és a vidékfejlesztési támogatások feltételeiről szóló rendelet
- a termőföld állam által életjáradékért megvásárlásáról szóló rendelet
- a mezőgazdasági területek erdősítéséhez nyújtandó támogatásról szóló rendelet
- az erdők tűz elleni védelméről szóló rendelet
- az erdősítés *de minimis* támogatásáról szóló rendelet
- a szennyvizek és szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználásáról szóló rendelet
- a mezőgazdaságban felhasznált gázolaj utáni jövedékiadó-visszatérítésről szóló rendelet
- a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatalról szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- A földtörvényben nem jelenik meg eléggé hangsúlyosan (de talán mondhatjuk azt is, hogy egyáltalán nem jelenik meg) az a tényező, miszerint a termőföld nemcsak egy gazdasági erőforrás, de egy ökológiai rendszer is. Ez irányú szerepe a klímaváltozás bizonyossággá válásával ráadásul felértékelődött, hiszen a talaj, mint megfelelő víztároló közeg, nagyban képes a klímaváltozás hatásainak enyhítésére. Ahogyan az pl. a Magyar Tudományos Akadémián tartott és a VAHAVA hálózat létrehozását bejelentő előadáson elhangzott, a mezőgazdaság az egyetlen terület, amely egyrészt hozzájárul az ÜHG kibocsátáshoz (pl. a nagyüzemi állattartás intenzív metánkibocsátásával), másfelől megoldást kínál a klímaváltozásra (pl. az erdők nyelőfunkciójának fenntartásával).
- Az erdőtörvényben szintén nem jelenik meg explicite a klímavédelemben betöltött és egyre inkább itt is felértékelődő szerep. A földtörvénnyel ellentétben az erdőtörvény már elismeri, hogy az erdő a legbonyolultabb szárazföldi ökoszisztéma, és nemcsak egy termelési jószág. Az erdő környezetvédelmi, de egyáltalán védelmi funkcióinak

felsorolása azonban még mellőzi a klímavédelemre való utalást. Ugyanígy az erdők használatának szabályai és a (jogos vagy jogellenes) használatért fizetendő díjak és bírságok sem tükrözik ezt a megváltozott fontosságot és helyzetet.

- Magyarország EU tagságával és a Közös Agrárpolitikához való csatlakozásával hazánkban újfajta mezőgazdasági támogatási formák nyíltak meg. Ezek igénybe vételi feltételei azonban nem vesznek tudomást arról a fent említett tényezőről, miszerint a talaj és annak megfelelő mezőgazdasági művelése klímavédelmi szempontból nagy fontosságú szerepet tölt be.
- Az állam bár működtet egy rendszert, hogy egyes földterületeket életjáradékért megvásároljon, a területek kiválasztásában azonban nem merülnek fel klímavédelmi szempontok.
- A NÉS a mezőgazdasági jellegű szennyvíz- és szennyvíziszap-kezelés klímaszempontból támogatandónak tartja, ez azonban az adott ágazati jogszabályban nem, de a teljes agrárjogban sem jelenik meg.
- A mezőgazdasági célú üzemanyag-felhasználás ismét egy olyan terület, ahol az alternatív motorhajtó anyagok elterjeszthetők lennének, természetesen ennek szabályozása sem tér ki erre a klímavédelmi szempontból releváns kérdésre.
- Végül az ágazati hatóság jelenlegi feladatkörei és hatáskörei sem látszanak tudomásul venni, hogy a mező- és erdőgazdálkodásnak a klímavédelemben kiemelt szerepe van.

Általánosságban annyit lehet elmondani a mai magyar mező- és erdőgazdálkodás jogi szabályozásának és a klímavédelemnek a kapcsolatáról, hogy az leginkább kezdetleges, még a tényleges változások előtt áll. Bár a mező- és erdőgazdálkodás mint reálterület kapcsolata a klímavédelemmel alaposan körüljárt és tudományosan is kidolgozott, és bár vannak már olyan jogszabályok, melyek kifejezetten klímavédelmi jellegűek (pl. az erdősítést támogató normák), a szabályozás még adós a lényegi összefüggés kimondásával és annak konzekvens érvényesítésével a részletszabályok szintjén. Ez azonban álláspontunk szerint nem ütközik nagyobb ellenérdekeltségbe, így remélhetőleg megjelenése csak idő kérdése.

(i.)

A jogszabály száma:	1994. évi LV. törvény
A jogszabály címe:	a termőföldről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A földtörvény a magyarországi termőföldek jogi státuszát rendezi, és alapvető jelentősége van abban, hogy milyen módon valósul meg egy klímatudatos mezőgazdálkodás vagy miként kerül sor a termőföld más célú igénybevételére (pl. beépítésére).
Releváns jogszabályhelyek:	44. § - 49. §, 52. §, 55. §, 58. §, mellékletek
Módosító javaslatok:	Az alábbi koncepcionális változtatási javaslatunk van a földtörvényhez: - a más célú hasznosítás feltételrendszerének szigorítása klímaszempontból kritikus területeken - a földvédelmi járulék és földvédelmi bírság emelt összegű meghatározása akkor, ha a tevékenység (jogszerűen vagy jogsértően, de) klímavédelmi szempontból jelentős káros hatást fejt ki - a talajvédelem körében az állandó felszínborítottságot eredményező művelés, mint klímatudatos magatartás kimondása - a talajvédelmi bírságnak a földvédelmi bírsághoz hasonló differenciálása

A módosítás indokolása:	Szabályozási eszközök a klímatudatos mezőgazdálkodás előmozdítására.
--------------------------------	--

(ii.)

A jogszabály száma:	1996. évi LIV. törvény
A jogszabály címe:	az erdőről és az erdő védelméről, egységes szerkezetben a végrehajtásáról szóló 29/1997. (IV. 30.) FM rendelettel
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Az erdőtörvény, aminek a szabályozási területét tulajdonképpen nem kell részletezni, nagyon fontos gazdálkodási és egyúttal klímavédelmi jogszabály. Ahogy az erdők is (legalább) kétféle jellemzővel írhatók le (gazdasági erőforrás és természeti környezet), úgy a jogi szabályozás is próbált és próbál ehhez igazodni, és egyfajta egyensúlyt megteremteni a két érdek között. És ehhez járul hozzá egy újabb szempont: a klímavédelem, amelynek keretében az erdők szerepe még jobban felértékelődik, mind ÜHG-k megkötésére alkalmas közegek.
Releváns jogszabályhelyek:	1. §, 2. §, 15. §, 17. §, 21. §, 34. §, 40. §, 53. §, 60. §, 65. §, 101. § és melléklet,
Módosító javaslatok:	Több, explicite klímavédelmi változtatás lenne indokolt az erőtörvényben, úgy mint: - az erdő klímavédelmi szerepének kimondása a célok és alapelvek között - a tartamos erdőgazdálkodás fogalmának a klímavédelmi funkcióval való gazdagítása - az erdő elsődleges rendeltetései közé a klímavédelmi erdő funkció felvétele - alternatíván, a védelmi rendeltetések felsorolásába a klímavédelem felvétele - az erdő elsődleges rendeltetése megváltoztatásának klímavédelmi erdők esetében többletfeltételekhez kötése - az erdőtelepítés okai közé a klímavédelmi funkció beiktatása és annak kiemelt támogatásban részesítése - a közérdekből elrendelhető erdőtelepítéseknel a klímavédelem, mint indok feltüntetése - az erdők tűz elleni védelmének kritikus és kiemelt kezelése (lásd a 12/1997. BM rendeletnél elmondottakat) - a fakitermelésnek a klímavédelmi célú erdőkben többletkritériumokhoz kötése - az erdőterület más célú igénybe vételének tilalma klímavédelmi rendeltetésű erdőknél - klímavédelmi rendeltetésű erdőkben a fakitermelés után fizetendő erdőfenntartási járuléknak magasabb összegben való megállapítása - végül szintén a klímavédelmi rendeltetésű erdőkben az erdőgazdálkodási bírság magasabb összegben való megállapítása. Mindezek az intézkedések egy összefüggő rendszert alkotva védenék kiemelten a klímavédelmi célú erdőket.
A módosítás indokolása:	Szabályozási eszköz az összetett klímavédelem erősítésére.

(iii.)

A jogszabály száma:	4/2004. (I. 13.) FVM rendelet
A jogszabály címe:	az egyszerűsített területalapú támogatások és a vidékfejlesztési támogatások igényléséhez teljesítendő „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot”, illetve a „Helyes Gazdálkodási Gyakorlat” feltételrendszerének meghatározásáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály egyes agrártámogatásokhoz való jogosultság feltételeit szabályozza.
Releváns jogszabályhelyek:	1. § és mellékletek
Módosító javaslatok:	Elméletileg nem kizárt, hogy az ágazati miniszter a meglévő, például a Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot körében igen szűkszavúan megszabott feltételek mellé továbbiakat vezessen be. Amennyiben ilyen jogalkotói szándék van, javasoljuk a NÉS-ben foglalt elvek gyakorlatba való átültetését, így pl. az állandó felszínborítást garantáló gazdálkodási módnak a lehetőségekhez képesti előírását, vagy a talaj víztározó potenciáljának megőrzését előmozdító gazdálkodási módok előnyben részesítését stb.
A módosítás indokolása:	Szabályozási eszköz a klímatudatos mezőgazdálkodás előmozdítására.

(iv.)

A jogszabály száma:	210/2004. (VII. 9.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	termőföld állam által életjáradék fizetése ellenében történő megszerzéséről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály életjáradék fizetését teszi lehetővé az állam által felvásárolt termőföldek ellenértékeként, ellenben nem tartalmaz olyan szempontrendszert, melynek alkalmazásával például klímaszempontból fontos területek a pályázatok elbírálása során előnyt élvezhetnének.
Releváns jogszabályhelyek:	melléklet
Módosító javaslatok:	Egy esetleges módosításnál annak beiktatását tartjuk indokoltnak, hogy az elbírálás során az erdők, beerdősíthető területek, biogazdálkodással művelt területek, folyamatos felszínborítottságot garantáló területek stb. előnyt élveznek.
A módosítás indokolása:	Közgazdasági szabályozás a klímatudatos mezőgazdálkodás előmozdítására.

(v.)

A jogszabály száma:	88/2007. (VIII. 17.) FVM rendelet
A jogszabály címe:	az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a mezőgazdasági területek erdősítéséhez nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály a mezőgazdasági területek erdősítéséhez igénybe vehető Európai Unió támogatás igénybe vételének részletes szabályait rendezi. A norma céljai között expliciten szerepel a klímavédelem, így pl. az erdők környezeti funkcióinak (köztük a

	CO ₂ megkötő hatásnak) az érvényesítése.
Releváns jogszabályhelyek:	
Módosító javaslatok:	A jogszabályt kifejezett klímavédelmi funkciója miatt megtartani, valamint esetlegesen még fejleszteni javasoljuk.
A módosítás indokolása:	Közgazdasági szabályozás mind a kibocsátások csökkentésére, mind a klímaváltozás hatásainak mérséklésére.

(vi.)

A jogszabály száma:	12/1997. (II. 26.) BM rendelet
A jogszabály címe:	az erdők tűz elleni védelméről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály fontossága az erdők tűz elleni védelmének szabályozásával nem túlbecsülhető, hiszen két szempontból is klímavédelmi a funkciója: - meggátolja egy egyszeri nagytömegű CO ₂ kibocsátás kialakulását erdőtűz során, illetve - védi az erdőket, melyek mint CO ₂ nyelők funkcionálnak.
Releváns jogszabályhelyek:	
Módosító javaslatok:	A jogszabályt megtartani, valamint esetlegesen még fejleszteni javasoljuk.
A módosítás indokolása:	Szabályozási eszköz mind a kibocsátások csökkentésére, mind a klímaváltozás hatásainak mérséklésére.

(vii.)

A jogszabály száma:	91/2007. (VIII. 23.) FVM rendelet
A jogszabály címe:	az erdők közjóléti célú védelmét és bővítését szolgáló feladatok ellátásának 2007. évi csekély összegű (<i>de minimis</i>) támogatásáról, a személyi jövedelemadó 1%-ának adófizetők által felajánlott részéből képzett bevételből
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály jelenleg az erdővédelmi célra igénybe vehető és az Európai Unió versenyjoga által nem tilalmazott mértékű állami támogatásokat rendezi keretjelleggel.
Releváns jogszabályhelyek:	
Módosító javaslatok:	Mivel az erdők közismerten és a NÉS által is elismert módon fontos alkotóelemei egy klímavédelmi rendszernek, a normát kifejezett klímavédelmi funkciója miatt megtartani, valamint esetlegesen még fejleszteni javasoljuk.
A módosítás indokolása:	Közgazdasági szabályozás a klímavédelem pozíciójának erősítésére.

(viii.)

A jogszabály száma:	50/2001. (IV. 3.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	a szennyvizek és szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználásának és kezelésének szabályairól
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály jelenleg talajvédelmi és felszín alatti vízvédelmi szempontból szabályozza a szennyvizek és szennyvíziszapok termőföldre történő kijuttatását.

Releváns jogszabályhelyek:	4. §
Módosító javaslatok:	Amennyiben a NÉS által kitűzött ilyen irányú prioritást tartjuk szem előtt, indokolt lehet a normába egy, a rothasztott iszapok mezőgazdasági felhasználását előmozdító, de legalábbis azt célul kitűző rendelkezés beiktatása.
A módosítás indokolása:	Szabályozási eszköz a klímatudatos településüzemeltetés és mezőgazdálkodás előmozdítására.

(ix.)

A jogszabály száma:	216/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	a mezőgazdaságban felhasznált gázolaj utáni jövedékiadó-visszatérítés feltételeiről és szabályairól
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály nagyon fontos kérdést rendez azáltal, hogy a mezőgazdasági termelők számára lehetővé teszi a termeléshez felhasznált gázolaj jövedéki adójának visszaigénylését. Ebben a körben egyetlen (látszólag) környezeti feltételt tartalmaz: a gázolajnak 10 ppm feletti arányban kell tartalmaznia ként.
Releváns jogszabályhelyek:	4. §
Módosító javaslatok:	Emellé kellene felvenni olyan kritériumokat a normába, melyek előnyben részesítenék a bioüzemanyagok felhasználását a kőolajszármazékokkal szemben.
A módosítás indokolása:	Közgazdasági szabályozás a klímatudatos mezőgazdálkodás és közlekedés előmozdítására.

(x.)

A jogszabály száma:	274/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal létrehozásáról és működéséről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály hozza létre az egységes mezőgazdasági hatóságot, melynek hatásköre – abból fakadóan, hogy a szétagolt mezőgazdasági szakigazgatási szervek jogutódja – rendkívül szerteágazó, az azonban mégsem tartalmaz kifejezetten a klímavédelemhez kapcsolódó hatáskört.
Releváns jogszabályhelyek:	22. §, 32. §, 42. §
Módosító javaslatok:	Klímavédelmi hatáskör telepítésére lenne alkalom mind - az erdészeti, mind - a talajvédelmi feladatkörök körében, de akár - a falugazdász hálózat egyes feladatainak felsorolása körében is. Értjük ezalatt azt, hogy a hatáskörök gyakorlásának feltételei közé felvételre kellene, hogy kerüljön az adott ügyek klímarelevanciájának figyelembe vétele a döntéshozatalban, vagy a falugazdászok által adott tájékoztatásokban.
A módosítás indokolása:	Szabályozási eszköz a hatósági és tájékoztatási munka klímatudatosságának növelésére.

4.5. Bányászat

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- a bányatörvény
- a bányatörvény végrehajtási rendelete
- a bányahatóságról szóló rendelet
- a bányajáradékról szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- A bányászat szerepe – mind kibocsátóként, mind a megoldás részeseként – nem elég hangsúlyos a klímavédelemben. Nem eléggé preferált energiahordozó a geotermikus energia és nem jelentkeznek klímavédelmi alapelvek a bányászat szabályozásában. Nincs említés a bányatörvényben arról, hogy a széndioxidtól való megszabadulásban esetlegesen a bányászat fog kulcsszerepet játszani.
- Ennek egyik oka lehet, ami a bányahatóság (tulajdonképpen összevont földtani hatóság) eljárásaiban is megnyilatkozik, hogy a bányászati ágazat kevésbé nyitott a környezetvédelmi kérdésekre, még kevésbé a közösségi részvételre. A Magyar Geológiai Szolgálatnak az egységes földtani hatóságba való beolvasztásával is veszített pozíciójából a környezetvédelem, amely folyamat kísértetiesen hasonló a vízügyi és környezetvédelmi hatóságok összevonását követő történésekhez – megint egy nagyobb hagyományokkal rendelkező és ezért konzervatív, rendszeresen a köz- és ellátásbiztonság mindenek felettiségére apelláló, de végül is erőforrás-gazdálkodási jellegű egység dominál egy védelmi jellegű egységgel szemben egy hivatalon belül.
- Az említett hiányosság, tehát a klímakérdésekkel szembeni érzéketlenség megjelenik a kapcsolódó szabályozásokban, tehát pl. a bányajáradék összege sem tükröz olyan prioritásokat, miszerint geotermikus energiára kellene áttérni a fosszilis energiahordozókról.

Megjegyezhetjük, hogy hazánkban a bányászati ágazat szabályozása igen zárt és ez tükröződik magukban a bányahatósági eljárásokban. Mind a környezeti szempontok megfelelő súlyú értékelése, mind a közösségi részvétel kifejezetten hiányoznak a bányászati ágazat eljárásaiból. Ezen a területen nem csupán idő kérdése, de kifejezett koncepcióváltást igényel egy klímatudatos fordulat a jogalkotásban.

(i.)

A jogszabály száma:	1993. évi XLVIII. törvény
A jogszabály címe:	A bányászatról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A bányák létesítésének és üzemeltetésének elsődleges jelentősége a klímaváltozás szempontjából az egyes, főleg szénhidrogén bányászat kapcsán előálló levegőszennyezés, kiszellőzés. Emellett a bányatörvény jelentős teret szentel a geotermikus energia kiaknázásának, illetőleg elvileg e jogszabályban volna a helye a CO ₂ visszasajtolással kapcsolatos legfontosabb szabályoknak is (ehhez közelítő téma, a nagyméretű földalatti gáztárolók szabályozása viszont szerepel a jogszabályban).
Releváns jogszabályhelyek:	Preambulum (a geotermikus energia kutatása és kitermelése is szerepel benne)

	17. § (a geotermikus energia kutatása és energetikai célú kitermelése – hatályon kívül helyezve 2003-ban!) 20. § (7) bek. (a kitermelt geotermikus energia értékének 2 %-át kitevő bányajáradék meghatározása, illetőleg a kitermelt energia 50 %-át meghaladó hasznosításra a járadék fizetése alóli mentesség) 24. § (1) és (2) bek. (a szénhidrogén szállító- és elosztó vezetékekre vonatkozó legfontosabb szabályok) 26/A. § (2) bek. b. pont (a bányatelek megállapítását csak környezetvédelmi engedély vagy egységes környezethasználati engedély birtokában lehet kérni) 27. § (2) bek. (a műszaki üzemi terv általános környezet-, természet- és tájvédelmi követelményei) 34. § (3) bek. (a biztonsági szabályok betartásának ellenőrzése és felügyelete) 34. § (4) bek. (kitörésvédelmi terv) 34. § (5) bek. (a bánya minősítése a fő bányaveszélyek, ú.m. vízveszély, gázkitörés-veszély, sújtólégveszély, szénporrobbanás-veszély, tűzveszély, porártalom-veszély és szilikózisveszély szempontjából) 42. § (2) bek. (a bányabezárás környezeti veszélyekkel nem járhat) 46. § (a 300 m²-nél nagyobb alapterületű föld alatti tárolóhelyiségek felügyelete és nyilvántartása).
Módosító javaslatok:	A környezet védelmével kapcsolatos alapelvi szintű rendelkezések bevezetése, a környezetvédelmi (vagy egységes környezethasználati) engedélyben foglalt feltételek érdemi ellenőrzése a bányatelek fektetési, illetőleg műszaki üzemi terv jóváhagyására irányuló bányahatósági eljárásokban, a pozitív megkülönböztetés fenntartása, esetleg fokozása a geotermikus energiára vonatkozó bányajáradék vonatkozásában, a klímavédelmi szempontok nevesített érvényesítése a szénhidrogén kitermelésben és szállításban, az egyéb létesítésre és felhagyásra irányuló bányászati engedélyezési eljárásokban, a környezetvédelmi szempontok érvényesítése a fő bányaveszélyekre vonatkozó szabályozásban.
A módosítás indokolása:	A bányatörvény környezetvédelmi jelentősége nem becsülhető túl, a környezetvédelmi jogban kidolgozott alapelvek közül a releváns alapelvek átvétele emiatt indokolt lenne. A hatásvizsgálati típusú eljárások szerepének erősödése a bányászati engedélyezési eljárásokban (időben visszakerültek a bányatelek fektetési eljárás elé) örömdetes, a kétfajta eljárásrendszer közötti kapcsolat erősítésére tettünk javaslatot. A geotermikus energiára vonatkozó bányajáradék szabályok kedvezőek, de nem a legkedvezőbbek, tehát megfelelő jogpolitikai megfontolásokból további javításuk elképzelhető.

(ii.)

A jogszabály száma:	203/1998. (XII. 19.) Korm. sz. rendelet
A jogszabály címe:	A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény végrehajtásáról

Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A bányatörvénnyel azonos.
Releváns jogszabályhelyek:	13. § (2) bek. b. pont (a MÜT jóváhagyása iránti kérelem környezetvédelmi mellékletei, pl. a hatások ismertetése, megelőzése, csökkentése, monitoring és hulladékgazdálkodási terv) 13. § (2) bek. j. pont (biztosítékkadás módja és mértéke) 16. § (5) bek. (a felelős műszaki vezető visszahívása egyebek közt a környezetvédelmi szabályok megszegése miatt) 26. § (2) bek. f. pont (a bányabezárás kapcsán a bányakárokkal és a monitoringgal kapcsolatos intézkedések)
Módosító javaslatok:	Ua. mint i) alatt.
A módosítás indokolása:	Ua. mint i) alatt.

(iii.)

A jogszabály száma:	267/2006. (XII. 20.) Korm. sz. rendelet
A jogszabály címe:	A Magyar Bányászati és Földtani Hivatalról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Olyan hatásköri és eljárási szabályokat fogalmaz meg, amelyek nagymértékben befolyásolhatják az i) és ii) alatt tárgyalt környezetvédelmi követelmények érvényesülését.
Releváns jogszabályhelyek:	3. § (2) bek. (a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal, mint országos hatáskörű szerv rendelkezik a Bt. 43. és 44. §§-ban megjelölt ellenőrzési jogkörökkel, amelyek a környezetvédelmi követelmények betartására is kiterjednek) 3. § (5) bek. e. pont (a Hivatal engedélyezhet eltérést, felmentést a biztonsági szabályzatok előírásai alól, szükség esetén másodfokú szakhatósági vélemény figyelembevételével) 3. § (5) bek. g. pont (a Hivatal készíti elő a bányászati és gázipari biztonsági szabályzatokat) 3. § (5) bek. j. pont (a Hivatal kezeli egyebek között a Földtani és Bányászati Információs rendszert) 3. § (7) bek. (a helyszíni ellenőrzések lefolytatásának alapvető eljárási feltételei).
Módosító javaslatok:	A környezeti és klímavonatközös hatásokkal kapcsolatos szabályozási és ellenőrzési jogkörökben erősíteni kell a környezetvédelmi hatóságok és a nyilvánosság részvételi lehetőségeit. Az információs rendszer releváns részeit hozzáférhetővé kell tenni a nyilvánosság számára.
A módosítás indokolása:	A bányászati hatóságok munkájában jelenleg nagyon kevés szerepe van a környezetvédelmi szempontoknak és a közösségi részvétel bármilyen formájától mereven elzárkóznak. Az általuk végzett hatósági munka jelentős környezetvédelmi vonatkozásai miatt, a Kvtv. hatályáról szóló 3. § rendelkezéseit is figyelembe véve ezen a helyzeten mindenképpen változtatni kell és azt a Hivatal statútumában is át kell vezetni.

(iv.)

A jogszabály száma:	118/2003. (VIII. 8.) Korm. rendelet
----------------------------	-------------------------------------

A jogszabály címe:	a szilárd ásványi nyersanyagok és a geotermikus energia fajlagos értékének, illetve az érték számítására vonatkozó szabályoknak a megállapításáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály a kitermelt nyersanyagok után fizetendő bányajáradékot határozza meg.
Releváns jogszabályhelyek:	3. §
Módosító javaslatok:	A normában a kitermelt szén és kőolaj után fizetendő összeg megemelésével, valamint párhuzamosan a geotermikus energiára és a földgázra vonatkozó összeg csökkentésével közgazdasági eszközökkel mozdíthatók elő a NÉS-ben foglalt klímavédelmi célok.
A módosítás indokolása:	Közgazdasági szabályozás a környezetbarát és alternatív energiahordozók pozíciójának előmozdítására a hagyományos fosszilis energiahordozókkal szemben.

4.6. Hulladékgazdálkodás

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- a hulladékgazdálkodási törvény
- a hulladékok nyilvántartásáról szóló rendelet
- a hulladékgazdálkodási tervezésről szóló rendelet
- a települési hulladékokról szóló rendelet
- a veszélyes hulladékokról szóló rendelet
- az egyes különleges hulladékfajtákra vonatkozó rendeletek (biohulladék, hulladékká vált gépjárművek, hulladékolajok, elektronikai hulladékok, stb.)
- a nemzetközi hulladékszállításról szóló rendelet
- a településtisztasági szolgáltatásról szóló rendeletek
- a hulladékkezelési létesítményekről szóló rendeletek
- a hulladékkezelési díjról szóló rendelet
- a jegyző hulladékgazdálkodási hatásköréről szóló rendelet
- a hulladékgazdálkodási bírságról szóló rendelet
- a hulladékkezelő közszolgáltató kiválasztásáról szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- Szinte általános jelenség az, ami a hulladékgazdálkodási törvénytől észlelhető: a korrekt, sőt a maga területén előremutató ágazati szemlélet hirtelen konzervatívvá minősül át akkor, amikor egy sokkal távolibb és globálisabb értelmezési tartományban működő összefüggést kellene megragadnia. Így törvénybe integrálni kell a klímavédelem szempontjait, az égetéssel nem járó hulladékártalmatlanítási formák előnyben részesítését, stb.
- Nem jelenik meg eléggé hangsúlyosan a hulladékgazdálkodási tervezésben a klímaszempontok figyelembe vétele, tehát pl. az egyes ártalmatlanítási módoknak azok klímára gyakorolt hatása szerinti prioritása.

- Nem minden különleges hulladékfajtára vonatkozó jogszabályban találjuk meg az összes olyan jogi eszközt, ami klímavédelmi szempontból előremutató, tehát a szállítás minimalizálására való törekvést, az újrahasznosítás prioritását, vagy az ÜHG-kibocsátás szoros kontrollját.
- A hulladékkezelés szabályait az jellemzi, hogy megfelelően és környezetileg felelősen szabályozzák a saját területüket, de a klímakérdések felbukkanása egy olyan új helyzet elé állítja ezeket a normákat, melyeket jelenleg még nem tudnak kezelni. Bár minden forrás elismeri az itt szabályozott tevékenységeknek a klímára gyakorolt hatását, az ágazati szabályozókban még nem jelentek meg klímaspecifikus rendelkezések.
- Sem a hatósági hatáskörök, sem a szankciók szabályozása nem tartalmaz klímavédelmi specifikus rendelkezéseket, holott valószínűleg a hatóságok tevékenységül során szembesülnek ebből a szempontból is értékelhető cselekményekkel.

Átfogó benyomásunk a hulladékgazdálkodás szabályozásának klímatudatosságáról, hogy az még a kezdeteknél jár, és bár meggyőződésünk, hogy idő kérdése ezeknek az új szempontoknak a beszívargása a szabályozási területre, ma még csak igen kreatív jogértelmezéssel lennének alkalmazhatók a hulladékgazdálkodási szabályok a klímavédelemre.

(i.)

A jogszabály száma:	2000. évi XLIII. törvény
A jogszabály címe:	A hulladékgazdálkodásról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A hulladékgazdálkodás ágazati kódexe meghatározza a hulladékgazdálkodás elveit, alapvető prioritásait és eszközeit – a klímaváltozási szempontok fokozottabb figyelembevételét ezen az általános jogszabályi szinten is fontos érvényesíteni, hiszen a konkrét, végrehajtó jellegű jogszabályok tartalmának meghatározásához és értelmezéséhez a kódex szolgál alapul.
Releváns jogszabályhelyek:	4. § (alapelvek) 5. § (1) bek. (a tevékenységek tervezésére és végzésére vonatkozó általános rendelkezések) 5. § (6) bek. (az ártalmatlanítás és a hasznosítás viszonya) 18. § (a hulladékhasznosítás módjai) 19. § (a hulladékártalmatlanítás módjai) 33-37. §§ (hulladékgazdálkodási tervezés) 39. § (a hulladékgazdálkodás gazdasági eszközei).
Módosító javaslatok:	Az alapelvek között szerepeltetni kell a NÉS-ben és a VAHAVA projektben kidolgozott speciális alapelveket, az általános rendelkezések közé szintén be kell építeni a speciális klímaváltozási szempontokat is. Az ártalmatlanítás és hasznosítás egymáshoz való viszonyát tovább kell tisztázni, a levegőszennyezéssel járó formákat hátrébb kell sorolni a prioritási rendben. A tervezésben és a hulladékgazdálkodás gazdasági eszközeinek alkalmazása során a klímaváltozási szempontokat szintén érvényesíteni kell.
A módosítás indokolása:	Az alapelvekkel kapcsolatos javaslatot a szoros tartalmi összefüggés miatt tettük, a Hgt. alapelveinek a részletes és alapos rendszere kifejezetten megengedi a klímaváltozással kapcsolatos alapelvek beépítését.

	Az energetikai hasznosítás és az égetéssel történő hasznosítás a gyakorlat számára túl közelálló fogalmaknak tűnnek, ezért további elhatárolásuk, tisztázásuk mindenképpen szükségesnek látszik.
--	--

(ii.)

A jogszabály száma:	164/2003. (X. 8.) Korm. sz. rendelet
A jogszabály címe:	A hulladékokkal kapcsolatos nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségekről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A hulladékgazdálkodási adatok szolgáltatásával a hulladékgazdálkodási tevékenység átláthatósága, tervezhetősége nő, a nyilvánosság tájékozottságát is fokozza az ilyen nyilvántartások léte, különös tekintettel arra, hogy a jelen jogszabály a PRTR rendszer hulladékgazdálkodási részéről is szól.
Releváns jogszabályhelyek:	3. § (a hulladék termelőjének és birtokosának nyilvántartási kötelezettsége) 7. § (1) bek. (rendszeres adatszolgáltatásra nem köteles az a gazdálkodó szervezet, amelynél a foglalkoztatottak létszáma nem éri el a 10 főt, a kezelt hulladék mennyiségétől függetlenül) 12. § (4) bek. és 13. § (az adatok a Központi Statisztikai Hivatal számára átadhatók, a nyilvánosság számára azonban csak a feldolgozott adatok hozzáférhetők) 1. sz. melléklet 4. pont (az európai PRTR Rendelet hatálya alá tartozó üzemeltetők nyilvántartási kötelezettségei).
Módosító javaslatok:	A rendeletnek megfelelő nagymennyiségű hulladék kezelője a foglalkoztatottak számától függetlenül legyen köteles adatszolgáltatásra. A szolgáltatott adatok legyenek hozzáférhetők a nyilvánosság számára.
A módosítás indokolása:	A gazdasági tevékenység volumenének a jelen szabályozás szempontjából a legkézenfekvőbb indikátora éppen a kezelt hulladék mennyisége, a foglalkoztatottak száma is egyébként az esetek túlnyomó többségében ehhez igazodik. A hulladékra vonatkozó adatok az Aarhusi Egyezmény 4. cikk értelmében, illetőleg az Adatvédelmi Törvény alapján nyilvános, közérdekű adatok, az aggregált adatokkal a nyilvánosság megfelelő (a konkrét környezeti kockázatokról szóló) tájékoztatása nem oldható meg.

(iii.)

A jogszabály száma:	126/2003. (VIII. 15.) Korm. sz. rendelet
A jogszabály címe:	A hulladékgazdálkodási tervek részletes tartalmi követelményeiről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A magasabb szintű hulladékgazdálkodási jogszabályokban szereplő prioritások operacionalizálására szolgáló jogszabály a regionális, helyi és egyedi tervek konkrét tartalmának meghatározásával.
Releváns jogszabályhelyek:	3. § (a tervekben meghatározott követelmények érvényesítése az engedélyezési vagy az engedélyek felülvizsgálatára vonatkozó eljárásokban)

	12. § (3) bek. (az egyes gazdálkodók által készített egyedi hulladékgazdálkodási terv jóváhagyása határozattal) 1. sz. melléklet (a tervek szerkezeti felépítése és tartalma).
Módosító javaslatok:	A tervek tartalmában növelni kell a klímavédelmi szempontok érvényesülését, különös tekintettel az égetéssel együtt járó kezelési módok, a szállítási igény visszaszorítására. Az egyedi tervek készítésére irányuló kötelezettséget megfelelő szankciókkal kell körülbástyázni.
A módosítás indokolása:	Bár a hulladékgazdálkodási bírságra vonatkozó általános rendelkezések e területre is vonatkoznak, a kapcsolódást egyértelművé, nyilvánvalóvá kell tenni.

(iv.)

A jogszabály száma:	213/2001. (XI. 14.) Korm. sz. rendelet
A jogszabály címe:	A települési hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A lakosságnál keletkezett szilárd és folyékony hulladékok kezelésére vonatkozó szabályok klímavonatakozásai: hulladékkeletkezés visszaszorítása (energia és anyagtakarékosság), a hulladékszállítás biztonságossága (pl. a kiporzás, kiszellőzés megakadályozása), illetőleg alacsony összkibocsátása (elsősorban a hulladék-kilométerek visszafogása útján, azonban a gépkocsipark minőségi ellenőrzése is lényeges itt)
Releváns jogszabályhelyek:	4. § (1) bek. (gyűjtés és tárolás csak zárt edényekben) 4. § (4) bek. (a lerakást/ártalmatlanítást korlátozó feltételek) 4. § (5) bek. (a biogáz keletkezéssel járó hulladékkezelési eljárások során gondoskodni kell a keletkező gázok összegyűjtéséről és kezeléséről) 6-9. §§ (a szelektív hulladékgyűjtés részletes szabályai) 11. § (1) bek. (a hasznosítási engedély feltételei, egyebek közt a keletkező új hulladék mennyisége és kezelési módja, a technológia anyag- és energiaigénye, környezetterhelése) 11. § (4) bek. (külföldről behozott hulladékok hasznosításának ill. behozatalának feltételei) 22. § (az ártalmatlanításra adott engedély legalább 10 évre, a többi kezelési engedély legfeljebb 3 évre adható meg, utána meg kell hosszabbítani) 24. § (az engedély visszavonása, a felhagyás feltételei) 28. § (a meglévő létesítményekre vonatkozó szabályok).
Módosító javaslatok:	A hulladékkeletkezés visszaszorítását, illetőleg a jelentősegnél felsorolt többi hulladékkezelési szempontot fokozottabban kell érvényesíteni a szabályozásban és meg kell teremteni azok vertikális intézményi feltételét (pl. a magasabb szintű hatóságok ellenőrzési kötelezettségeinek a szabályozásával), eljárási (pl. a megfelelő nyilvánosság bevonási technikák megjelenítésével) és költségvetési (a források felsorolásával és kötelező minimális mértékére történő utalással) feltételeit. Az egyes engedélytípusok érvényességi idejének meghatározását össze kell hangolni a Hgt.-ben meghatározott prioritásokkal, valamint az EKHE-n kívül a

	környezetvédelmi engedély hasonló szabályaival is.
A módosítás indokolása:	A hulladékkezelés visszaszorítása, mint a Hgt. egyik prioritása nem jelentkezik a települési hulladékok esetében, jóllehet egyébként a rendelet magas szakmai színvonalú, körültekintő szabályozás. A magyar hulladékgazdálkodásban szemmel láthatóan olyan szemlélet honosodott meg, hogy a lakosság hulladéktermelése befolyásolhatatlan külső tényező. Nem nehéz felfedezni ebben a szemléletben a fogyasztói társadalom kritikátlan elfogadását.

(v.)

A jogszabály száma:	98/2001. (VI. 15.) Korm. sz. rendelet
A jogszabály címe:	A veszélyes hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Közvetlen jelentősége az, hogy az üvegházhatású gázok közül veszélyes hulladékok a hajtógáz hulladékok között a HFC-k. Ezen túlmenően közvetett jelentősége van a veszélyes hulladékok szállítása, tárolása és kezelése szabályainak energetikai és levegőtisztaság-védelmi, klímavédelmi szempontból.
Releváns jogszabályhelyek:	3. § (1) bek., 4/A. § (4) bek., 5. § (5) bek. és 21. § (3) bek. (a Hulladékminősítő Bizottság összetétele és létrejötte, szerepe az elérhető legjobb technika meghatározásában, a veszélyes hulladékok ill. kezelési technológiák minősítésében), 5. § (1) bek. (a veszélyes hulladékkal járó tevékenységeket úgy kell végezni, hogy minél kevesebb és veszélytelen hulladék jöjjön létre, amely minél nagyobb mértékben és jobban hasznosítható), 5. § (2) bek. (a veszélyes hulladék birtokosa köteles megakadályozni az egyes környezeti elemek szennyezését vagy károsítását), 9. § (a veszélyes hulladékok keverésének tilalma, illetőleg korlátozása), 10. § (a veszélyes hulladék maximum 1 évig gyűjthető a termelőnél, ill. a gyűjtőhelyen), 14. § (a veszélyes hulladék begyűjtése és szállítása a környezetszennyezés kizárásával), 18. § (1)-(2) bek. (a veszélyes hulladék hasznosítása, ill. a termék vagy alapanyag formájában végzett hasznosítás elsőbbsége az égetés/hőfelhasználással szemben), 18. § (3) bek. (a veszélyes hulladék égetése csak a levegőtisztaság-védelmi szabályok betartásával történhet), 19. § (3) bek. (veszélyes hulladék külföldről történő behozatala), 23. § (intézkedések havária esetén), 32. § (a veszélyes hulladék kezelés ellenőrzési jogkörök, így pl. hulladékszállítmányok feltartóztatása, gyűjtőedények, göngyölegek felnyitása, mintavétel, adatrögzítés).
Módosító javaslatok:	A Hulladékminősítő Bizottságban biztosítsák a civil részvételt. A havária eseteknél egyértelművé kell tenni, hogy üvegház hatású gázok (nem csak a veszélyes hulladéknak minősülő HFC-k) tömeges kiszabadulása is havária esetnek számít. A veszélyes hulladékok külföldről való behozatala szempontjából az égetéssel járó hasznosítási vagy ártalmatlanítási eljárásokat ki kellene zárni

	az engedélyezhető indokok közül.
A módosítás indokolása:	Ma már Magyarországon számos szakértő környezetvédelmi társadalmi szervezet van, amely hasznos tagja lehetne a Bizottságnak. A Környezetvédelmi Szervezetek évenkénti Országos Találkozója, az azon résztvevő szervezetek nagy száma és immár több évtizede alakított szervezeti és működési mechanizmusai garanciát jelentenek a megfelelő szervezet kiválasztására és kontrolljára. Bár a környezeti veszély, katasztrófa fogalma elvileg magában foglalja az üvegházhatású gázok nagymennyiségű kiszabadulását is, a joggyakorlat és a nyilvánosság egyaránt csak a jelentős közvetlen személyi sérüléssel vagy vagyoni kárral járó eseteket tartja ide tartozónak.

(vi.)

A jogszabály száma:	23/2003. (XII. 29.) KvVM rendelet
A jogszabály címe:	A biohulladék kezeléséről és a komposztálás műszaki követelményeiről.
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály elsősorban a felszíni és a felszín alatti vizek védelmével kapcsolja össze a szabályozott kérdéskört, holott bizonyos aspektusok konkrét levegővédelmi rendelkezéseket indokolnának.
Releváns jogszabályhelyek:	2. § o) pont (biogáz fogalma), 6. § (2)-(3) bek. (biogáz felhasználása), 2. számú melléklet 4. pont 1-3 alpontok (káros hatások elleni védelem)
Módosító javaslatok:	Bár a biogáz klímavédelmi szempontból fontos gázokat (széndioxid, metán) tartalmaz, a jogszabály mégsem fordít kellő figyelmet az ezzel kapcsolatos szabályoknak.
A módosítás indokolása:	A jogszabály a biohulladék-kezelő telep kialakításával kapcsolatos szabályok közül csak a felszín alatti vizek védelmével kapcsolatos jogszabályra utal /5. § (2) bek/, holott vannak e körben olyan tevékenységek, melyek kifejezetten indokolnák levegőtisztasági szempontok fokozott figyelembevételét (pl. biogáz gázfáklya segítségével történő elégetése).

(vii.)

A jogszabály száma:	267/2004. (IX. 23.) Korm. sz. rendelet
A jogszabály címe:	A hulladékká vált gépjárművekről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A hulladékká vált gépjárművek vagy gépjármű részek feldolgozása, illetőleg azt megelőzően eleve olyan kialakítása, amely a környezetbarát újrafelhasználási stb. kezelési módokat előtérbe helyezi, a klímavédelem szempontjából fontosak.
Releváns jogszabályhelyek:	3. § (1) bek. (hivatkozik a Kvtv. 4. §-ban meghatározott leghatékonyabb megoldásra), 3. § (1) bek. a. és b. pont (a gyártó kötelezettségei között egy sorban kezeli az újrahasználatot, a hasznosítást és a környezetkímélő ártalmatlanítást, és csak diszpozitív szabályként rögzíti, hogy törekedni kell az újrafeldolgozás arányának

	növelésére), 3. § (2) bek. b. pont (a hulladékká vált gépjárművek szállításánál 50 km-ben maximalizálja a közúti szállítási igényeket), 3. § (2) bek. d. pont (a hulladékkezelési lehetőségekkel kapcsolatos tájékoztatási kötelezettség), 6. § (egy sorban kezeli az újrahasználatot, a hasznosítást és az anyagában történő hasznosítást).
Módosító javaslatok:	Kógens szabályokkal kell biztosítani az újrahasznosítás dominanciáját, a hasznosítás és az ártalmatlanítás vonatkozásában pedig ki kell mondani, hogy az nem járhat a klímavédelmi célkitűzések veszélyeztetésével. Egyértelművé kell tenni, hogy a jogszabályi követelmény az, hogy a tájékoztatási kötelezettség a fogyasztókat és a szélesebb nyilvánosságot egyaránt hatékonyan elérje. Át kell venni a hasonló jogszabályokban kialakított sikeres hulladék- és szennyezés elkerülési megoldásokat, így pl. az elektronikus hulladékokra vonatkozó szabályok közül a történelmi hulladékok egyes kezelési megoldásait vagy a biztosítékadási kötelezettség előírását.
A módosítás indokolása:	Az EU Alapszerződés lehetővé teszi az EU jognál szigorúbb környezetvédelmi szabályok megfogalmazását is. A jelenlegi szabályozás több helyen elfogadja és lehetővé teszi a bontott autóalkatrészek energianyerési hasznosítását is, ami klíma szempontból nem szerencsés.

(viii.)

A jogszabály száma:	264/2004. (IX. 23.) Korm. sz. rendelet
A jogszabály címe:	Az elektromos és elektronikai berendezések hulladékainak visszavételéről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Az elektromos és elektronikai berendezések kialakítása, amely a környezetbarát újrafelhasználási stb. kezelési módokat előtérbe helyezi, valamint a megfelelő teljes életciklus szabályozás a klímavédelem szempontjából fontosak.
Releváns jogszabályhelyek:	3. § (1) bek. (a gyártó visszavételi kötelezettsége, amely a történelmi hulladékokra is kiterjed), 4. § (1)-(2) bek. (a differenciálatlan hasznosítást és újrafeldolgozást egy sorban kezeli), 4. § (7) bek. (a hasznosítási kötelezettséget az EU területén bárhol teljesíteni lehet), 13. § (részletes vevőtájékoztatási előírások), 16. § (1) bek. (a visszavételi, begyűjtési, hasznosítási és ártalmatlanítási kötelezettségek teljesítésére vonatkozó biztosítékadási kötelezettség).
Módosító javaslatok:	Az energetikai hasznosítást nem szabad a klímaszempontból kedvezőbb más hasznosítási módokkal és az újrafeldolgozással egy sorban szabályozni. Át kell venni a hasonló jogszabályokban kialakított sikeres hulladék- és szennyezés elkerülési megoldásokat, így pl. a hulladékká vált gépjárművel szabályozásból a visszavétellel járó szállítási távolság limitálását.
A módosítás indokolása:	Az egyes termelő ágazatok eltérő alkupozíciói miatt a rájuk vonatkozó részletes hulladékgazdálkodási szabályok között

	jelentős egyenlőtlenségek mutatkoznak, amelyet ki fokozatosan kell küszöbölni, mégpedig a pozitív, eredményesnek bizonyult hulladékgazdálkodási megoldások általános elterjesztésének irányába.
--	---

(ix.)

A jogszabály száma:	94/2002. (V. 5.) Korm. sz. rendelet
A jogszabály címe:	A csomagolásról és a csomagolási hulladék kezelésének részletes szabályairól
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A folyton növekvő volumenű és bonyolultságú csomagolás a modern kereskedelem egyik környezetre és klímára káros vonása. Jóllehet a technikai feltételek adottak a csomagolóanyagok begyűjtésére és újrahasznosítására, a megfelelő ösztönzők és jogszabályi követelmények nélkül erre nem kerül sor.
Releváns jogszabályhelyek:	4. § (a csomagolóanyagokra vonatkozó követelmények és lényegi követelmények közötti különbségtétel), 5. § (a csomagolóanyagok azonosítására szolgáló rendszer), 6. § (1)-(5) bek. (a gyártó visszavételi kötelezettsége, kivételekkel és korlátokkal), 6. § (6) bek. (az Országos Hulladékgazdálkodási Tervben meghatározott anyagában történő hasznosítási arányok teljesítése), 7. § (1) bek. (a fogyasztó joga a másodlagos és harmadlagos csomagolás nélküli átadás követelésére), 13. § (a rendelet kikényszerítésében résztvevő közegészségügyi, fogyasztóvédelmi és környezetvédelmi hatóságok).
Módosító javaslatok:	Át kell formálni a lényegi és nem lényegi követelmények rendszerét, mert a jelenlegi formában a nem lényegi követelmények kikényszerítése nem megfelelő. A visszavételi és újrahasznosítási követelmények kógenciáját erősíteni kell és meg kell teremteni a megfelelő eljárási és szervezeti garanciákat az érvényesítésükre. A hasznosíthatóságon belül nagyobb teret kell engedni az anyagában történő hasznosításnak, a komposztálásnak és a biológiai lebonthatóságnak az energetikai hasznosítással szemben. Fokozottabban kell a szabályozásban támaszkodni a fogyasztók környezet és klíma tudatosságára, illetőleg gondoskodni kell további olyan eszközökről, amelyek ezt a tudatosságot növelhetik.
A módosítás indokolása:	A lényegi követelmények a csomagolási szabványok, ehhez képest a gyártásra, összetételre, újrahasznosíthatóságra és hasznosíthatóságra vonatkozó követelmények másodlagosnak tűnnek, kikényszeríthetőségük kérdéses. Nagyon sok helyen olyan megfogalmazásokat találunk, amelyek bár első látásra kógens megfogalmazásúak, valójában diszpozitívak, a gyártó és forgalmazó jóindulatán, környezettudatosságán múlnak. Bár a jogszabály a kikényszerítésében résztvevő hatóságokat is felsorolja, azok konkrét feladatai, ellenőrzési jogosítványai, illetőleg az általuk alkalmazható szankciók vagy az erre történő utalások még hiányoznak a jogszabályból.

(x.)

A jogszabály száma:	4/2001. (II. 23.) KöM rendelet
A jogszabály címe:	A hulladékcolajok kezelésének részletes szabályairól
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Ha a hulladékcolajokat nincs lehetőség hasznosítani, ártalmatlanításukat égetéssel kell megvalósítani.
Releváns jogszabályhelyek:	8. § bekezdés (1), (3) bekezdések, 9. § (a hulladékcolaj égetéséről)
Módosító javaslatok:	A hulladékcolajoknak üvegházhatású gázokat keletkeztető égetéssel való ártalmatlanítására speciális klímavédelmi szabályokat kell megállapítani.
A módosítás indokolása:	Bár a rendelet a hulladékcolajok égetését illetően előírja a levegőtisztaság védelmére vonatkozó szabályok figyelembevételét, nem határoz meg speciális szabályokat az üvegházhatású gázt termelő hulladék égetéssel kapcsolatban.

(xi.)

A jogszabály száma:	180/2007. (VII. 3.) Korm. sz. rendelet
A jogszabály címe:	Az országhatárt átlépő hulladékszállításról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Az országba ellenőrzés nélkül beszállított hulladék megfelelő kezelésére semmilyen garancia nincs. A kormányrendelet megfelelő bejelentési kötelezettség előírásával, ellenőrzéssel és szankciókkal igyekszik a vonatkozó EU rendelet szabályainak hatékony végrehajtását biztosítani.
Releváns jogszabályhelyek:	1. § (5) bek. (biztosítékadási kötelezettség) 1. § (6) bek. (a Főfelügyelőség feljogosítása a biztosíték összegének felhasználására a megfelelő hulladékkezelési eljárásokra a kötelezett helyett) 5. § (hulladékgazdálkodási bírság a bejelentési kötelezettség megszegése vagy hulladék jogellenes szállítása esetére).
Módosító javaslatok:	További részletszabályokat kellene meghatározni az ellenőrzés hatékonyságának fokozására, egyebek közt megfelelő közösségi részvételi (tájékoztatási, bejelentési stb.) lehetőségek meghatározásával, illetőleg a biztosíték felhasználására a környezetvédelmi, hulladékgazdálkodási és klímavédelmi elvek és célok szem előtt tartásával.
A módosítás indokolása:	Az európai unió régebbi tagállamaihoz képest a jogszabályi kötelezettségek végrehajtásának hatósági ellenőrzése lényegesen gyengébb, ezért ennek erősítése indokolt a közösségi jog megfelelő végrehajtása érdekében.

(xii.)

A jogszabály száma:	4/1984. (II. 1.) ÉVM rendelet
A jogszabály címe:	A településtisztasági szolgáltatás ellátásáról és a települési folyékony hulladékok ártalmatlanításáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Bár a rendelet elsősorban a folyékony hulladék kezeléséről rendelkezik, nem kizárt, hogy ezek szállítása és ártalmatlanítása kihasson a klímára.
Releváns jogszabályhelyek:	Melléklet, I. pont, 1., 3., 6. alpont (a folyékony hulladék gyűjtésére és szállítására használt eszközre vonatkozó előírások).

Módosító javaslatok:	A rendeletnek ki kell térnie speciálisan klímavédelmi szempontokra is a szállításra és ártalmatlanításra vonatkozóan.
A módosítás indokolása:	Bár a rendelet előírja, hogy a folyékony hulladék szállítása csak erre a célra készített zártrendszerű, szivárgásmentes eszközzel történhet, tárolása csak zárt helyiségben megengedett, valamint azt, hogy a hulladék tisztítása nem végezhető közterületen vagy természeti környezetben, az ártalmatlanításra vonatkozóan csak a víztisztaságot emeli ki külön (nem tisztítható a hulladék felszíni vizekben vagy e mellett). Hiányoznak a rendeletből az ártalmatlanításra vonatkozó klímavédelmi szabályok, amik megakadályozzák, hogy a tisztítás során a levegő szennyeződjön.

(xiii.)

A jogszabály száma:	16/2002. (IV. 10.) EüM rendelet
A jogszabály címe:	A települési szilárd és folyékony hulladékkal kapcsolatos közegészségügyi követelményekről.
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Bár a jogszabály elsősorban közegészségügyi kérdésekkel foglalkozik, mégis érvényre kíván juttatni emellett környezetvédelmi szempontokat is.
Releváns jogszabályhelyek:	3. § (1) bek. (A hulladékkezelésre szolgáló gépek, berendezések tisztításával kapcsolatos szabályok).
Módosító javaslatok:	Szükséges lenne beépíteni a jogszabályba a hulladékkezelésre szolgáló berendezések tisztítása során levegővédelmi szempontok érvényre juttatását célzó rendelkezéseket is.
A módosítás indokolása:	A hulladékkezelésre szolgáló berendezések tisztításával kapcsolatos rendelkezések kizárólag e berendezések folyékony anyagokkal való tisztítására koncentrálnak, ehhez kapcsolódóan pedig a felszíni vizek védelmére. Nem zárható ki azonban, hogy e berendezések (akár egyéb módon történő) tisztítása során veszélyes anyagok kerülhetnek a levegőbe, így nem elegendő pusztán a felszíni vizek védelmével kapcsolatos óvintézkedéseket előírni.

(xiv.)

A jogszabály száma:	5/2002. (X. 29.) KvVM rendelet
A jogszabály címe:	A települési szilárd hulladék kezelésére szolgáló egyes létesítmények kialakításának és üzemeltetésének részletes műszaki szabályairól
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A nevezett létesítmények több olyan hulladékot is befogadhatnak, melyek nem megfelelő kezelése ellen fel kell lépni a légszennyezettség növekedésének megakadályozása érdekében.
Releváns jogszabályhelyek:	3. § (2) bek. (felhagyás után környezeti rehabilitáció) 10. § (1) bek. (hulladék környezetszennyezést kizáró elhelyezése) 12. § (2) bek. (biológiailag lebomló szerves anyagok nyílt téren történő tárolása)
Módosító javaslatok:	Szükséges lenne a létesítmények üzemeltetése kapcsán szigorúbb követelményeket megfogalmazni azoknak a hulladéktípusoknak a tárolásával kapcsolatban, melyeket ugyan ezek a létesítmények átvehetnek, ám mégsem a szó szoros értelmében vett szilárd hulladékok és bomlásuk során a levegő szennyeződését

	okozhatják.
A módosítás indokolása:	A jogszabály 2. számú melléklete sorolja fel a hulladékgyűjtő udvarban begyűjthető hulladékokat, ezek között pedig több olyan is található, melyek nem megfelelő tárolás esetén a levegőszennyezés kockázatát hordozzák magukban (pl. motor-, hajtómű- és kenőolaj hulladékok, szintetikus motor-, hajtómű- és kenőolajok, elemek és akkumulátorok, oldószerek stb.).

(xv.)

A jogszabály száma:	20/2006. (IV. 5.) KvVM rendelet
A jogszabály címe:	A hulladéklerakással, valamint a hulladéklerakóval kapcsolatos egyes szabályokról és feltételekről.
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A hulladéklerakókkal kapcsolatos szabályozás jelenleg leginkább a felszíni és felszín alatti vizek védelmét tartja szem előtt, holott a levegőtisztasági szempontok sem elhanyagolhatóak ebben a körben.
Releváns jogszabályhelyek:	3. § (2) bek. (hulladéklerakó helyének kiválasztása), 9. § (2) bek. (üzemeltetési terv tartalma), 1. számú melléklet 5. pont (A hulladéklerakó-gáz ellenőrzése), 1. számú melléklet 6. pont (A hulladéklerakó működéséből származó környezeti veszélyek)
Módosító javaslatok:	A jogszabály ugyan több helyen is utal arra, hogy a hulladéklerakó helyének kiválasztása, üzemeltetése stb. során figyelemmel kell lenni a levegőtisztasági szempontokra, ám az ezzel kapcsolatos követelményeket nem részletezi olyan mértékben, mint megteszi ezt a hidrogeológiai vagy geológiai szempontok tekintetében.
A módosítás indokolása:	Mindenképpen szükséges lenne a jogszabályba beépíteni a levegőtisztasági szempontok figyelembevételével kapcsolatos konkrétabb szabályokat, hiszen jelenleg például a 7. § (2) bek. g) pontjára tekintettel a hulladéklerakó létesítésére vonatkozó engedély iránti kérelemnek tartalmaznia kell a helyszín hidrogeológiai és geológiai leírását, azonban egyáltalán nem szól arról, hogy az engedélyeztetés során a helyszín levegőtisztasági tulajdonságait is vizsgálni kellene.

(xvi.)

A jogszabály száma:	3/2002. (II. 22.) KöM rendelet
A jogszabály címe:	A hulladékok égetésének műszaki követelményeiről, működési feltételeiről és a hulladékégetés technológiai kibocsátási határértékeiről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A hulladékégetéssel üvegházhatású gázok kerülhetnek a levegőbe.
Releváns jogszabályhelyek:	3. § (az engedélyezési eljárás szabályai), 4. § (a hulladék fogadásáról és átvételéről) 8. § (a mérésekre vonatkozó ellenőrzés) 10. § (mérési követelmények a légszennyező anyagok kibocsátására), 11. § (a légszennyező anyagok kibocsátási határértékeinek való

	megfelelésről)
Módosító javaslatok:	Elő kell írni, hogy a 10. § (1) bekezdés a) pontjában felsoroltakon kívül folyamatosan mérni kell az üvegházhatású gázok kibocsátásának mértékét is. Nem csak a dioxinokra, furánokra és nehézfémekre nézve kell előírni a kibocsátási érték 50 %-a alatt maradást, hanem az üvegházhatású gázok tekintetében is. Végül megfelelő szankciókat kell meghatározni a légszennyező anyagok kibocsátási határértékével összefüggő szabályok megszegésére.
A módosítás indokolása:	A rendelet részletesen szabályozza a légszennyező anyagok kibocsátási határértékeinek való megfelelést, azonban ezek megszegése esetére nem ír elő semmilyen szankciót.

(xvii.)

A jogszabály száma:	54/1995. (V. 10.) Korm. rendelet
A jogszabály címe:	a főváros és a megyei jogú városok szennyvíztisztítási programja központi költségvetési támogatásának igénybevételi rendjéről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály a szennyvíztisztítás központi költségvetési támogatását rendezi, és már ma is kitér több környezeti szempontra.
Releváns jogszabályhelyek:	1. melléklet
Módosító javaslatok:	Nem okozna nagyobb nehézséget a szempontrendszer bővíteni klímavédelmi kritériumokkal, így pl. a metánképződés minimalizálásával vagy a szennyvíziszap mezőgazdasági hasznosításának előírásával.
A módosítás indokolása:	Közgazdasági szabályozás a klímatudatos településüzemeltetés előmozdítására.

(xviii.)

A jogszabály száma:	242/2000. (XII. 23.) Korm. sz. rendelet
A jogszabály címe:	A települési hulladékkezelési közszolgáltatási díj megállapításának részletes szakmai szabályairól
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A közszolgáltatási díjnak fontos orientáló szerepe lehet a szelektív hulladékgyűjtésre és az ezzel járó anyag- és energiatakarékosságra.
Releváns jogszabályhelyek:	2. § (2) bek. (a közszolgáltatási díjakat a képviselő-testület rendeletben határozza meg), 4. § (1) és (2) bek. (a díjat a közszolgáltatással arányosan kell megállapítani, vélelem és átalány jellegű kiszabásra csak kivételesen kerülhet sor), 6. § (1) bek. b. pont (a díjnak ugyanakkor ösztönöznie kell egyebek között a hulladékkeletkezés csökkentésére és a hatékony hulladékgazdálkodásra), 6. § (4) bek. (díjcsökkentő tényezőként kell figyelembe venni egyebek közt a melléktermékek, pl. biogáz, komposzt, valamint a szelektíven begyűjtött hulladékok hasznosításából v. átadásából keletkező bevételt), 6. § (7) bek. (a szelektív gyűjtésben résztvevőktől, akik a

	hulladékot a begyűjtő helyen adják át, díjat nem lehet kérni).
Módosító javaslatok:	A rendelet 2. és 4. §-át összhangba kell hozni, a hulladékcsökkentésre és hatékony hulladékgazdálkodásra való általános utalást konkretizálni kell a díjképzésben. Nem, vagy csak kisebb részben szabad díjcsökkentő tényezőként figyelembe venni a 6. § (4) bekezdésben felsorolt tényezőket.
A módosítás indokolása:	A rendelet jelenlegi formájában nem ösztönöz a szelektív hulladékgyűjtésre, valójában csak tudomásul veszi azt, illetőleg a deklaráció szintjén támogatja csupán. Amíg a lakosság számára a jelenleginél lényegesen nem nagyobb az anyagi ösztönzés (pl. szelektíven is gyűjthető, komposztálható hulladékok lényegesen drágább elszállítása) vagy a hulladékkezelők számára semmilyen anyagi előnnyel nem jár a szelektív hulladékgyűjtés szorgalmazása (hiszen az esetleges hasznót úgyis levonják tőlük), addig szintén nem várható e társadalmilag hasznos és szükséges formák elterjedése.

(xix.)

A jogszabály száma:	241/2001. (XII. 10.) Korm. sz. rendelet
A jogszabály címe:	A jegyző hulladékgazdálkodási feladat- és hatásköréről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A hulladékgazdálkodás multidiszciplináris (a többi környezeti ágra is kiterjedő) szabályozása és megvalósítása a jegyző szintjén is szükséges.
Releváns jogszabályhelyek:	1. § g. pont (a jegyző rendszeresen ellenőrzi a hulladékgazdálkodásra vonatkozó jogszabályok és hatósági előírások megtartását)
Módosító javaslatok:	A jegyző hulladékgazdálkodási hatáskörét ki kell terjeszteni a hulladékgazdálkodással összefüggő természetvédelmi, vízgazdálkodási és levegőtisztaság-védelmi (klíma) jogszabályok érvényesítésére. Markánsabban kell megjeleníteni az elhagyott és illegális hulladéklerakók felderítésével és felszámolásával kapcsolatos kötelezettségeit.
A módosítás indokolása:	A helyi környezetvédelmi hatóság – különösen a nagyobb városokban – ma már abban a helyzetben van, hogy az egyes környezetvédelmi feladatait összefüggéseiben, a belső integráció elvének megfelelően tudja ellátni. Az illegális hulladéklerakókkal kapcsolatos jegyzői jogkörök természetesen nem egyedüliek, hanem más hatóságokkal, szakértő szervezetekkel és támogató pénzügyi forrásokkal együtt értendők.

(xx.)

A jogszabály száma:	271/2001. (XII. 21.) Korm. sz. rendelet
A jogszabály címe:	A hulladékgazdálkodási bírság mértékéről, valamint kiszabásának és megállapításának módjáról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály jelentős lenne, amennyiben a hulladékgazdálkodási szankciók kiterjednének a légszennyezéssel, illetőleg klímavédelemmel kapcsolatos szabályokra is. Jelentős általános módszertani vonása a károsítás/veszélyeztetés helyreállítására tett intézkedésekkel kapcsolatos bírságcsökkentési lehetőség.

Releváns jogszabályhelyek:	1. § (2) bek. (a bírság megállapítása során figyelembe veendő tényezők, így a magatartás veszélyessége, területi kihatása, helyreállíthatóság, előnszerzési célzat), 1. § (3) bek. e. pont (a Kvtv. szerinti környezetveszélyeztetésre és környezetkárosításra is kiterjedő bírságolási szempontok), 1. § (5) bek. (25-%-ig történő bírságcsökkentési lehetőség, ha az elkövető a következményeket felszámolta, illetőleg a jogellenes állapotot megszüntette a bírságot megállapító határozat kiadásáig), 3. § (5) bek. c pont (a természetvédelmi területek vagy vízminőség-védelmi területek érintettségének bírság szorzótényezői).
Módosító javaslatok:	A más környezeti elemre áttevődő környezetszennyezések között a levegőszennyezést és a klímavédelmi szempontok veszélyeztetését (pl. metánnal kapcsolatban) is értékeljék. Az utólagos kárenyhítési magatartást is értékelni kellene bírságcsökkentéssel.
A módosítás indokolása:	A természetvédelmi és a vízvédelmi vonatkozásokat már kezeli a jogszabály, célszerű lenne a levegőtisztasági vonatkozásokat is. Ezzel a levegőtisztaság-védelmi bírságnál lényegesen teljesebb védelmet lehetne biztosítani, figyelemmel a veszélyeztető tényállások és a nem pontszerű források jogi kezelésének nehézségeire. Az utólagos kárenyhítést megfelelő jogi feltételek mellett már most, pl. felügyeleti intézkedéssel amúgy is lehetséges volna kezelni, célszerűbb ezt a jogszabályban anyagi jogi oldalról egyértelművé tenni.

(xxi.)

A jogszabály száma:	224/2004. (VII. 22.) Korm. sz. rendelet
A jogszabály címe:	A hulladékkezelési közszolgáltató kiválasztásáról és a közszolgáltatási szerződésről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A helyi hulladékkezelési közszolgáltatás ellátásának minősége közvetve befolyásolja a lakossági hulladékgazdálkodás levegőtisztaságvédelmi és klímavédelmi teljesítményét, emellett a hulladékszállítás és kezelés kapcsán jelentős közvetlen hatása is van.
Releváns jogszabályhelyek:	1. § (1) bek. (a kiválasztás közbeszerzéssel történik), 1. § (3) bek. (a közbeszerzési felhívás kiterjedhet hulladékszállításra, folyékony hulladék szállításra, hulladékártalmatlanításra és begyűjtő helyek létesítésére és működtetésére), 2. § (2) bek. (a helyi hulladékgazdálkodási terv céljainak és követelményeinek érvényesítése a felhívásban és a közbeszerzési dokumentációban), 6. § (1) bek. (az ajánlattevővel kapcsolatos követelmények), 9. § a-j. pontok (az ajánlat kötelező elemei), 10. § (a közszolgáltatási szerződés kötelező elemei), 14. § (a teljesítési segéd vagy közreműködő igénybevételének feltételei).

Módosító javaslatok:	Környezetvédelmi bűncselekmény, környezetveszélyeztetéssel kapcsolatos vagy hulladékgazdálkodási bírság a pályázat beadását megelőző 3 évben legyen kizáró ok a pályázat szempontjából. Ez a feltétel a teljesítési segédekre és közreműködőkre is legyen érvényes. Az ajánlat kötelező eleme legyen szállítási távolság ésszerű lerövidítése és a géppark környezetvédelmi minősítése. Valamennyi eljárási lépésben konkrét szabályozással biztosítsák, hogy a jogalanyok megfelelően vegyék figyelembe a környezetvédelmi követelmények érvényesülését szállítási veszteséggel, illetőleg a hulladékkezelési módokkal járó üvegházhatású gázok keletkezésének optimalizálását.
A módosítás indokolása:	Jelenleg az ajánlattevővel, az ajánlattal és a közbeszerződési szerződéssel kapcsolatban csak a helyi környezetgazdálkodási tervvel való összhangon keresztül érvényesülnek a környezetvédelmi, levegőtisztaság és klímavédelmi szabályok, egyébként a jogszabály teljességgel gazdasági irányultságú, csak a szolgáltatás megbízható, huzamos ellátását tartja szem előtt.

4.7. Kémiai biztonság és katasztrófavédelem

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- Kémiai biztonság
- Katasztrófavédelem
- A környezeti károokra vonatkozó külön szabályozás

A jogterület legfontosabb problémái

- A klímavédelem sajátos szempontjai egyáltalán nem jelennek meg a kémiai biztonsági és a katasztrófavédelmi szabályok között
- A kémiai biztonságra, a katasztrófavédelemre és a környezetvédelmi kárelhárításra, sőt részben a veszélyes hulladékokra vonatkozó szabályok között nagyon sok az átfedés, különösen az adatgyűjtés, -kezelés és -szolgáltatás terén
- Ugyanakkor a legtöbb esetben hiányzik a környezetvédelmi hatóságok szakhatósági közreműködésének lehetősége az érintett kémiai biztonsági és katasztrófavédelmi eljárásokban
- Nem volt meg a megfelelő kommunikáció a közegészségügyi és a környezetvédelmi jogalkotó szervek között a kémiai biztonsági és környezetvédelmi szankciók összehangolásában sem
- A katasztrófavédelem a másik két vizsgált területtel összehasonlítva alulszabályozott
- Az érintett jogterületek jogalkotói nem használták ki a közösségi részvételben rejlő nyilvánvaló lehetőségeket a lakossági monitoring, bejelentések, javaslatok stb. terén.

4.7.1. Kémiai biztonság

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

A kémiai biztonságról szóló törvény

- A kémiai biztonság területén működő tárcaközi bizottság működésének részletes szabályairól szóló rendelet
- A kémiai biztonsággal kapcsolatos nemzeti hatóság kijelöléséről, valamint a hatóság nemzetközi kapcsolattartásának rendjéről szóló rendelet
- Az Európai Unióban osztályozott veszélyes anyagok jegyzékéről szóló rendelet
- Az egyes veszélyes anyagok és veszélyes készítmények kivitelével, illetve behozatalával összefüggő bejelentési eljárás részletes szabályairól szóló rendelet
- A helyes laboratóriumi gyakorlat alkalmazásáról és ellenőrzéséről szóló rendelet
- A kémiai terhelési bírság alkalmazásának részletes szabályairól szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

Bár a kémiai biztonsági szabályok kiterjeszkednek a környezetvédelem kérdéseire, a klímavédelem szabályai nem jelennek meg közöttük (pl. a kockázatbecslés szabályai között)

A veszélyes anyagokkal/hulladékokkal kapcsolatos adatgyűjtés/feldolgozás és adatszolgáltatás 3 párhuzamos, egymással nem kommunikáló, nem is összeegyeztethető rendszerben történik

A kémiai biztonsági tárcaközi bizottságban a valódi civileken kívül a munkavállalók, a gyártók és forgalmazók szervezetei is szerepelhetnek, így ezzel az ő érdekképviselési lehetőségeik megkettőződnek

A veszélyes anyagok jegyzékében a metán és számos fluorozott szénhidrogén esetében sem jelzik a környezetre való veszélyességet

A vegyi anyagok forgalomba kerülésének ellenőrzésére vonatkozó szabályok túl liberálisan teszik lehetővé a csökkentett adatszolgáltatást, viszont a forgalomba helyezés teljes megtiltása nehézségekbe ütközik

A kémiai terhelési bírság és a közelebből meg nem határozott környezetvédelmi jogi úton kiszabható bírságok között a kémiai biztonsági szabályok manőverezési lehetőséget hagynak a jogszabálysértők számára

A bírság felhasználásának szabályai között nem szerepelnek környezetvédelmi célok

(i.)

A jogszabály száma:	2000. évi XXV. törvény
A jogszabály neve:	A kémiai biztonságról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A veszélyes anyagokra, a veszélyes hulladékokra és a katasztrófavédelemre vonatkozó szabályokat tulajdonképpen egységben kellene kezelni, mivel, bár három minisztériumhoz tartozó három nagy igazgatási ágazat kezeli e kérdéseket, valójában ugyanannak a problémahalmaznak a három eleméről van szó.
Releváns jogszabályhelyek:	3. § ca) pont (a veszélyesség meghatározásának környezetvédelmi eleme), 14. § (a veszélyes anyagok csomagolása, tárolása és szállítása)

	19. § (1) bek. (a kockázatbecslés munkavédelmi szempontjai), 19. § (5) bek. (a kockázatkezelés tervezése és irányítása), 20. § (6) bekezdés (utalás a PRTR rendszerre), 32. § (a kémiai biztonságra vonatkozó szabályok betartásának ellenőrzése)
Módosító javaslatok:	A kémiai biztonságra vonatkozó szabályozás környezetvédelmi elemeinek megfogalmazásánál figyelemmel kell lenni a klímavédelmi szempontokra. A kockázatbecslés munkavédelmi szempontjait, illetőleg a kockázatkezelés kémiai biztonsági és katasztrófavédelmi szempontjait ki kell egészíteni a releváns környezetvédelmi szempontokkal. A PRTR rendszer felépítésére és működtetésére vonatkozó szabályokat úgy kell meghatározni, hogy abban a három érintett ágazat egyforma felelősséget vállaljon. A kémiai biztonságra vonatkozó jogszabályok betarttatásában a környezetvédelmi hatóságoknak – a másik két hatósági rendszerrel összehangolt – tényleges szerepet kell adni, az erre vonatkozó jogszabályi, szervezeti, költségvetési, eljárási stb. feltételek megteremtésével együtt.
A módosítás indoklása:	A környezetvédelmi szempontok (nem beszélve a levegővédelmi és klíma szempontokról) a jelenlegi kémiai biztonsági jogba még nem illeszkednek eléggé szervesen. Ez jól látszik a kockázatbecslés és a kockázatkezelés szabályain, ahol jelenleg még a környezetvédelem nem játszik megfelelő szerepet. A Szennyezéskibocsátási és Átviteli Nyilvántartás (PRTR) ugyan a jelenleg hatályos jogunk szerint egyedül a környezetvédelmi hatóságok feladatkörébe tartozik, jóllehet a kémiai biztonsági és katasztrófavédelmi vonatkozásai rendkívül erősek. Ezt az egyensúlytalanságot ugyancsak ki kell küszöbölni, nem beszélve arról, hogy a jelenlegi helyzetben a veszélyes anyagokra és tevékenységekre nézve az adatgyűjtés és adatszolgáltatás 3 párhuzamos, egymással nem kommunikálható de nem is összeegyeztethető rendszere létezik, ami súlyos gazdaságossági és hatékonysági problémákat okoz.

(ii.)

A jogszabály száma:	188/2000. (XI. 8.) Korm. sz. rendelet
A jogszabály neve:	A kémiai biztonság területén működő tárcaközi bizottság működésének részletes szabályairól
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A bizottság jelentős véleményezési és javaslattevési jogokkal rendelkezik a kémiai biztonságról szóló törvény alapján. Civil tagjainak részvétele a kémiai biztonság eljárásainak átláthatóságát és elszámoltathatóságát növeli.
Releváns jogszabályhelyek:	1. § (1)-(2) bek. (visszaütalás a Kbtv. 25-26. §§-ra a feladatok meghatározására, illetőleg a javaslattevő, véleményező feladatok általános megerősítése), 1. § (3) bek. (a bizottság működése nem érinti a munkavédelmi jogszabályok szerinti érdekegyeztetést, valamint munkavállalói egyetértési és véleményezési jogokat), 2. § (1) bek. (a bizottságba 2-2 főt delegálhatnak

	környezetvédelmi, munkavállalói érdek-képviselési, vegyipari gyártó és forgalmazó, valamint tudományos társadalmi szervezetek)
Módosító javaslatok:	A munkavállalók, a gyártók és forgalmazók képviselési jogaira vonatkozó rendelkezéseket törölni kell.
A módosítás indoklása:	A munkavállalóknak erős szakszervezeti és munkavédelmi érdekképviselési jogaik vannak (utóbbiakra a rendelet maga is hivatkozik korábban), a gyártók és forgalmazók pedig a lobbizásra vonatkozó szabályoknak megfelelően, illetőleg a különböző kamaráknak biztosított jogosítványokból kifolyóan már igen hatékony érdekérvényesítési lehetőségekkel rendelkeznek. A valódi civil szervezetek számára nyitva álló érdekképviselési, ellenőrzési jogosultságok biztosítása ezen munkavállalói, illetőleg gyártói és forgalmazói körök számára is egyrészt kétszeres jogosítványokat eredményez, másrészt jelentősen gyengíti a civilek részvételi lehetőségeit.

(iii.)

A jogszabály száma:	3/2006. (I. 26.) EüM rendelet
A jogszabály neve:	Az Európai Unióban osztályozott veszélyes anyagok jegyzékéről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Az üvegházhatású gázok, illetve ilyeneket tartalmazó véggázok, összetett vegyületek, valamint az ilyenekké lebomló vegyületek harmonizált osztályozását és címkézését is rendezi, amely címkézések és jelölések befolyásolják az egyes anyagok kezelését, ártalmatlanítását, stb.
Releváns jogszabályhelyek:	1. számú melléklet, 3. pont, iii) alpont (az egyes jelölésekről, köztük a „környezetre veszélyes” jelzésről is), 2. számú melléklet, (a veszélyes anyagok jegyzéke)
Módosító javaslatok:	Az üvegházhatású gázokat, valamint az olyan veszélyes anyagokat, melyek üvegházhatású gázokat termelhetnek, vagy ilyenre bomolhatnak le, minden esetben jelöljék a megfelelő (robbanásveszélyes, tűzveszélyes, allergén stb.) betűjelek mellett a „környezetre veszélyes” jelzéssel is (N és/vagy R52, R53, R59). Nem található ilyen jelzés pl. a metán (jellemzően klímára ható vegyület), a metánszulforsav és számos fluorozott szénhidrogén esetében sem.
A módosítás indoklása:	A környezetkárosító jelzések illetén való bővítésével lehetséges válik a klímára ható gázok, illetve ilyeneket tartalmazó véggázok, összetett vegyületek, stb. megfelelő, preventív kezelését.

(iv.)

A jogszabály száma:	8/2004. (XII. 1.) EüM-FVM-KvVM-GKM együttes rendelet
A jogszabály neve:	Az egyes veszélyes anyagok és veszélyes készítmények kivitelével, illetve behozatalával összefüggő bejelentési eljárás részletes szabályairól
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A rendelet lehetőséget ad arra, hogy az egységes nemzeti elbírálást, állásfoglalást kialakító Bizottság tevékenységében alkalmasszerűen, az egyes eljárások kapcsán, de akár állandó jelleggel részt vegyenek olyan személyek vagy szervek, akiknek részvételét az adott döntési eljárás jellege indokolja, így akár

	környezetvédelmi, illetve specifikusan klímavédelmi civilszervezetek jelenléte is lehetséges. A Bizottság köteles figyelembe venni olyan szervek véleményét is, akiket az adott döntés érint, így értelemszerűen klímavédelemmel foglalkozó szervezetet is.
Releváns jogszabályhelyek:	3. § (a Bizottság működéséről), kiemelten a 3. § (3), (4), (5) bekezdése (a fent említett részvételi lehetőségről, az érintett szervek álláspontjának figyelembevételéről, és az érintett illetve részvevő szervek szavazati jogáról)
Módosító javaslatok:	Mindenképpen megfontolandó lenne egy állandó (az adott eljárás jellege szerinti) környezetvédelmi szervezet (akár civilszervezet) jelenlétének kötelezővé tétele a Bizottság munkájában. A mindenkor jelenlévő szervezetnek pedig az adott eljárásban szavazati jogot kell adni.
A módosítás indoklása:	A döntéshozatalban való állandó jelenlét üdvös jellege nem szorul magyarázatra. Klímavédelemmel foglalkozó szervek így meg tudnák akadályozni az egyes esetekben a klímavédelmi szempontból károsító veszélyes készítmények behozatalát, illetve egységes nemzeti álláspontok kialakításával közvetve nyomást gyakorolhatna Községi szervekre az ilyen anyagok forgalmazásának visszaszorítását illetően. A rendelet előírja ugyan, hogy a Bizottságnak kötelező figyelembe venni az érintett szervek álláspontját, azonban nem ír elő semmiféle szankciót ennek megszegése esetére. Véleményünk szerint ugyanakkor nem is alkotható olyan jellegű szankció, amely hatékonyan meggátolná a Bizottságot a közreműködő szervezetek véleményének figyelmen kívül hagyásában, a mindenkor jelenlévő szervezetnek adott szavazati jog sokkal jelentékenyebb előrelépést jelentene.

(v.)

A jogszabály száma:	9/2001. (III. 30.) EüM-FVM együttes rendelet
A jogszabály neve:	A helyes laboratóriumi gyakorlat alkalmazásáról és ellenőrzéséről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Mindenképpen szükséges a klímavédelem szempontjainak integrációja olyan szabályozási területeken is, melyeknek nem ez ugyan az elsődleges céljuk, ám az adott területen felmerülhet a szabályozás szükségessége.
Releváns jogszabályhelyek:	2. számú melléklet I. pont, 1.5.5. és 1.5.7. alpont (A biztonsági vizsgálatok típusai), 2. számú melléklet II. pont, 2. alpont (Az illetékes ellenőrző hatóság /az Országos Gyógyszerészeti Intézet/ szükség esetén módszertani leveleket, irányelveket stb. adhat ki).
Módosító javaslatok:	Mivel az illetékes ellenőrző hatóságnak lehetősége van különböző nem jogi eszközök révén az egyes vizsgálati típusokkal kapcsolatos gyakorlat orientálására, ezért szükséges lenne a klímavédelem szempontjainak fokozott érvényesítésére az 1.5.5. és az 1.5.7. pontok alatt jelölt vizsgálati típusok esetében.
A módosítás indoklása:	A jogszabály 2. számú melléklete külön is nevesíti a biztonsági vizsgálatok típusai között a veszélyes anyagoknak a vízben, a talajban és a levegőben való lebomlásának vizsgálatát, a

	bioakkumulációs vizsgálatokat, valamint a mikroklímára és a természetes ökoszisztémákra gyakorolt hatásaik vizsgálatát. Ezek kapcsán a klímavédelmi szempont fokozott érvényre juttatására van lehetőség, ám a szükséges gyakorlat kialakítása tekintetében az Országos Gyógyszerészeti Intézet nem feltétlenül a leginkább kompetens hatóság. Éppen ezért szükséges lenne a környezetvédelmi hatóságok számára is beleszólást biztosítani az ezekkel a kérdésekkel kapcsolatos vizsgálati gyakorlatba (akár szakhatóságként).
--	--

(vi.)

A jogszabály száma:	46/2004. (IV. 29.) ESzCsM rendelet
A jogszabály neve:	A kémiai biztonsággal kapcsolatos nemzeti hatóság kijelöléséről, valamint a hatóság nemzetközi kapcsolattartásának rendjéről
Jelentőssége klímaváltozási szempontból:	A Nemzeti Hatóság (Magyarországon OKK-OKBI) többek között közvetlenül gondoskodik a veszélyes anyagokkal kapcsolatos megfelelő információcseréről a többi nemzeti hatósággal, valamint a törzskönyvezési eljárás lefolytatása után javaslatot tesz az anyag osztályozására, és a kockázatbecsléssel kapcsolatban a lehetséges kockázatok csökkentésére.
Releváns jogszabályhelyek:	2. § (1) bekezdés (a Nemzeti Hatóság feladatai a Bizottság felé), 4. § (más tagállamok nemzeti hatóságával való kapcsolattartásáról)
Módosító javaslatok:	A kockázatbecslésnek a környezetre gyakorolt hatásokon belül külön ki kell térnie klímavédelmi szempontokra. A rendelet ne csak a nemzetközi információcserét és rendszeres tájékoztatást írja elő, de a tagállamon belülit is, egyrészt az érintett szervek (akár civilszervezetek is), másrészt pedig a nyilvánosság felé.
A módosítás indoklása:	Bár a rendelet elsősorban a nemzetközi szintű harmonizációt és kapcsolattartást kívánja rendezni, hiányzik az ezen feladatok nyilvánosságára vonatkozó rendelkezés. Az egyes anyagok veszélyes jellege közérdekű adatnak minősül, így a rájuk vonatkozó aktív információszolgáltatás elvárt.

(vii.)

A jogszabály száma:	12/2001. (V. 4.) KöM-EüM együttes rendelet
A jogszabály neve:	A vegyi anyagok kockázatának becsléséről és a kockázat csökkentéséről
Jelentőssége klímaváltozási szempontból:	Az egyik legjobb stratégia lehet bármelyik környezeti elem védelménél, ha a veszélyes anyagoknak már a forgalomba kerülését meg tudjuk akadályozni, hiszen ez sokkal hatékonyabb megoldás, mint később az ártalmakat csökkenteni.
Releváns jogszabályhelyek:	2. § (1) bek. (kockázatbecslést végző szervek) 3. § (megállapítások a kockázatbecslés során) 1. számú melléklet 1.1-1.3. pontok (a kockázatbecslés általános elvei) 1. számú melléklet 3. pont (a környezetre vonatkozó kockázat becslése) 2. számú melléklet III. pont (a környezet kockázata)
Módosító javaslatok:	A 3. § nem tartalmazza azt a lehetőséget, hogy a kockázatbecslést

	végző hatóság egyértelműen arra az álláspontra jut, hogy az új anyag egyáltalán nem hozható forgalomba. Ennek beépítése mindenképpen szükséges. Az 1. számú melléklet 3.3. pontja utal arra, hogy külön jogszabály lehetővé teheti csökkentett mennyiségű adat szolgáltatását a törzskönyvezési eljárás során, ez viszont könnyen lehet a hatóságok félreinformálásának eszköze, így nem feltétlenül tartandó fenn.
A módosítás indoklása:	Mivel a vegyi anyagok forgalomba kerülése során mindenképpen a lehető legnagyobb gondossággal kell eljárni, így ebben a körben az engedélyező hatóságoknak lehetőséget kellene biztosítani arra, hogy hiányos adatszolgáltatás vagy a veszély nem feltétlenül magas foka esetén visszautasíthassák a forgalomba hozatal engedélyezését.

(viii.)

A jogszabály száma:	189/2000. (XI. 8.) Korm. sz. rendelet
A jogszabály neve:	A kémiai terhelési bírság alkalmazásának részletes szabályairól
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A kémiai biztonság betarttatásának szankciórendszere közvetve a környezeti károk megelőzésében is nagy szerepet játszik.
Releváns jogszabályhelyek:	2. § (1) bek. (a bírságkiszabás általános elvei: a veszélyességgel, mennyiséggel, tényleges veszéllyel, a köteleességszegés súlyával kell arányosnak lennie), 3. § (2) bek. h. pont (50e-től 5m Ft-ig terjedő bírság szabható ki arra, aki a veszélyes anyaggal vagy készítménnyel mérgezést okoz, emberi életet, testi épséget veszélyeztet vagy az épített és természetes környezetet egyéb módon veszélyeztet vagy károsítja) 3. § (3) bek. (nincs helye az előbbi bírságnak, ha környezetvédelmi bírság is alkalmazható), 5. § (1) bek. (a bírságbevételek felhasználása)
Módosító javaslatok:	Fel kell számolni a kémiai biztonsági és a környezetvédelmi bírság közötti manőverezési lehetőséget azzal, hogy a kémiai biztonsági bírságot nem lehet elengedni pusztán a környezetvédelmi bírság lehetőségére tekintettel, csupán csökkenteni lehet a ténylegesen kiszabott környezetvédelmi bírság összegével. A bírságbevételek felhasználása között szerepeltetni kell az okozott károk és veszélyek felszámolásával kapcsolatos költségek megelőlegzését, átháríthatatlanságuk esetén pedig viselését is.
A módosítás indoklása:	A környezetvédelmi bírságok kiszabása eshetőleg, összegük pedig nem feltétlenül éri el a kémiai biztonsági rendeletben meghatározott magas összeget.

4.7.2. Katasztrófavédelem

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- A katasztrófák elleni védekezés irányításáról és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló törvény
- A veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló rendelet
- A nyomástartó berendezések és rendszerek biztonsági követelményeiről és megfelelőség tanúsításáról szóló rendelet
- A Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal veszélyes ipari üzemekre vonatkozó szakhatósági hozzájárulásának kiadásával kapcsolatos eljárásairól, valamint a veszélyes tevékenységekkel összefüggő adatközlési és bejelentési kötelezettségekről szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- A katasztrófa jelenlegi fogalmában, ennek megfelelően pedig a katasztrófavédelmi vonatkozású engedélyekben, a biztonsági elemzésekben, biztonsági jelentésekben, a dominóhatások értékelésében, valamint a belső és külső védelmi tervek vonatkozásában sem veszik figyelembe a klímavédelmi szempontokat
- A katasztrófavédelmi hatósági eljárásokban nem szerepelnek a környezetvédelmi hatóságok szakhatóságként
- Az aktív tájékoztatás részletes kidolgozottsága mellett a katasztrófavédelmi szabályok teljesen elfeledkeznek a passzív (kérelemre történő) tájékoztatás lehetőségéről és szükségességéről, egyebek között például a posztprojekt analízisok eredményeivel kapcsolatosan
- A nyomástartó berendezések biztonságára vonatkozó szabályok a megfelelő munkavédelmi és fogyasztóvédelmi szabályokon túlmenően nem rendelkeznek a környezetvédelmi, levegőtisztasági, klímavédelmi kérdésekről
- A katasztrófavédelmi jog nem szankcionálja megfelelően a jogalanyok információszolgáltatási kötelezettségeinek elmulasztását vagy nem megfelelő teljesítését

A meglévő jogintézményeket költségvetési szempontból egészíti majd ki a NÉS-ben előírt Nemzeti Katasztrófavédelmi Alap létrehozása, a velejáró szervezeti és eljárási jogszabályokkal együtt.

(i.)

A jogszabály száma:	1999. évi LXXIV. törvény
A jogszabály neve:	A katasztrófák elleni védekezés irányításáról és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A kémiai biztonságra, illetőleg a veszélyes hulladéokra vonatkozó szabályokhoz hasonlóan a katasztrófavédelem is a veszélyes anyagokra és az azokkal folytatott tevékenységekre összpontosít – a katasztrófák megelőzése, illetőleg az azokra való felkészülés szempontjából.
Releváns	3. § k, u, w és x. pontok (a katasztrófaveszély, a veszélyes anyag,

jogszabályhelyek:	a veszélyes ipari üzem és a veszélyes létesítmény definíciói), 4. § (1) bek. (a törvény hatálya), 30. § (1) bek. (az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság általános szakhatósági jogköre), 32. § (1) bek. (biztonsági elemzés), 33. § (1) bek. (biztonsági jelentés), 33/A § (dominóhatás), 35. § (külső védelmi tervek).
Módosító javaslatok:	A katasztrófa fogalmának környezetvédelmi összetevőiben erősíteni kell a klímavédelmi elemeket és ennek megfelelően kell azt a katasztrófavédelmi hatóság szakhatósági hozzájárulásával kiadott engedélyekben, a biztonsági elemzésekben, biztonsági jelentésben, a dominóhatások értékelésében, valamint a belső és külső védelmi tervek vonatkozásában érvényesíteni.
A módosítás indoklása:	A törvény hatálya alá tartozó események és tevékenységek csak a megfelelő definíciós pontok alapján állapíthatók meg hozzávetőleges pontossággal. A végrehajtó szabályok ugyanakkor a katasztrófavédelem szempontjából releváns veszélyes anyagok és azok alsó és felső küszöbértékei segítségével a megfelelő létesítményeket és üzemeket már egyértelműen kijelölik. A katasztrófavédelem történetileg elsődleges tárgya természetesen nem a környezeti, hanem a társadalmi katasztrófa, ugyanakkor az újabb jogfejlődés a csak közvetett társadalmi hatásokkal járó környezeti katasztrófákat is egyértelműen ide sorolja. A környezeti elemek, köztük hangsúlyosan a klímavédelmi elemek erősítése a katasztrófavédelmi jogban azonban még nem lezárt folyamat.

(ii.)

A jogszabály száma:	18/2006. (I. 26.) Korm. sz. rendelet
A jogszabály neve:	A veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A katasztrófavédelmi törvény végrehajtási jogszabálya néhány önálló szabályozási tárgykörrel
Releváns jogszabályhelyek:	1. § d. pont (szakhatóság alatt csak a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatalt érti a jogszabály), 3. § f. és g. pont (az engedélyezés és a felügyelet szempontjai között szerepel a településrendezési tervezés, valamint a lakossági tájékoztatás és nyilvánosság biztosítása is), 6. § (5) bek. (a biztonsági jelentés kivonatának elkészítése közérthető formában, ez a jelentés nyilvánosságra hozható része), 9. § (1) bek. (a tájékoztatást a felmentésben nem szereplő anyagokra kell korlátozni), 15. § (3)-(4) bek. (a belső védelmi tervről tájékoztatni kell az üzem dolgozóit és alvállalkozóit és ők véleményt is nyilváníthatnak), 17-18. §§ (a polgármester a külső védelmi terv készítésébe bevonja az érintett lakosságot, nyilvános meghallgatást tart és az összegyűlt észrevételeket továbbítja a hatóságnak, módosítás esetén is biztosítja a közösségi részvétel lehetőségét),

	22. § (tájékoztató kiadvány az érintett lakosság számára a veszélyes anyagokkal kapcsolatban lehetséges balesetekről és a védekezés lehetőségeiről, ill. a tájékoztató kiadvány rendszeres felülvizsgálata), 24. § (hatósági felügyelet a lakossági tájékoztatás és a nyilvánosság biztosítása felett), 25. § (a veszélyességi övezet érvényesítése a településrendezési tervben), 1. sz. melléklet, 1. táblázat (az anyaglistában szerepelnek klíma szempontból is jelentős anyagok, így a fluor és kőolaj termékek).
Módosító javaslatok:	A passzív (kérelemre történő) információszolgáltatás releváns szabályait is ki kell dolgozni, a közérdekű adatok és a titokvédelem körének egyértelmű meghatározásával. A klímával kapcsolatos anyagcsoportok bővítésének a lehetőségét meg kell vizsgálni. A környezetvédelmi hatóságok szakhatósági részvételét lehetővé kell tenni.
A módosítás indoklása:	Az aktív tájékoztatás és a közösségi részvétel megfelelően kidolgozott szabályai mellett a közösségi részvétel hatékonyságát rontja a passzív információhoz jutás szabályainak kidolgozatlansága. Ellentmondásos, hogy a környezetvédelmi hatóságokat csak tájékoztatják, szakhatósági részvételük azonban a környezeti szempontból releváns döntések meghozatalában nincs biztosítva.

(iii.)

A jogszabály száma:	9/2001. (IV. 5.) GM rendelet
A jogszabály neve:	A nyomástartó berendezések és rendszerek biztonsági követelményeiről és megfelelőség tanúsításáról
Jelentőssége klímaváltozási szempontból:	A rendelet valójában munkavédelmi és fogyasztóvédelmi szabályokat tartalmaz, azonban a nyomástartó berendezések megfelelőségi vizsgálatánál, meghibásodása esetén, stb. környezetvédelmi és klímavédelmi szempontokat is figyelembe kell venni.
Releváns jogszabályhelyek:	6. § (a piacfelügyeletről), 9. § (biztonsági intézkedések), 17. § (a nyomástartó berendezések besorolása)
Módosító javaslatok:	A Közös Szabályok piacfelügyeletről és biztonsági intézkedésekről szóló alfejezeteiben alapelveként kell lefektetni a személyek életének és biztonságának, valamint a háziállatok és vagyoni javak biztonságának mindenkor szem előtt tartása mellett a környezet biztonságának védelmét. A nyomástartó berendezések besorolását illetően ki kell egészíteni az 1. csoportot a környezetre veszélyes töltetek besorolással.
A módosítás indoklása:	A rendeletről teljes mértékben hiányzik a környezet védelmének bármilyen figyelembe vétele. A környezet védelmének alapvető szintre emelése hatással lenne a rendelet további rendelkezéseire is, pl. az állapotellenőrzés eredményének megküldési kötelezettsége az illetékes környezetvédelmi hatósághoz,

	környezetvédelmi hatósági ellenőrzés bevezetése, stb.
--	---

(iv.)

A jogszabály száma:	128/2005. (XII. 29.) GKM rendelet
A jogszabály neve:	A Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal veszélyes ipari üzemekre vonatkozó szakhatósági hozzájárulásának kiadásával kapcsolatos eljárásairól, valamint a veszélyes tevékenységekkel összefüggő adatközlési és bejelentési kötelezettségekről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A veszélyes anyagokkal kapcsolatos információszolgáltatási kötelezettséget a lehető legszigorúbban kell értelmezni, hogy ezáltal is csökkenthetőek legyenek az ilyen tevékenységekkel járó (estlegesen épp az információhiányból adódó) kockázatok.
Releváns jogszabályhelyek:	4. § (1) bek. (adatszolgáltatási kötelezettség)
Módosító javaslatok:	A veszélyes ipari tevékenységet folytatók kötelesek a rendelet mellékletében meghatározott tartalmi követelmények szerint adatokat szolgáltatni. Azonban sem a megadott határidő túllépésére, sem a hiányos vagy elmulasztott adatszolgáltatásra nincs szankció a jogszabályban.
A módosítás indoklása:	A melléklet olyan kiemelkedően fontos kérdéskörök tekintetében írja elő az információszolgáltatási kötelezettséget (pl. veszélyes anyagok típusa, a veszélyes anyagot felhasználó technológia, a veszélyes anyagok tárolása stb.), hogy ennek elmulasztását vagy nem megfelelő voltát nem lenne szabad szankció nélkül hagyni.

4.7.3. A környezeti károkra vonatkozó külön szabályozás

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- A környezetkárosodás megelőzésének és elhárításának rendjéről szóló rendelet
- Az éghető folyadékok és olvadékok tárolótartályairól szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- A jogterület környezetvédelmi szemléletű (és az ágazat kezelésében lévő, azaz általa előkészített és végrehajtott) szabályai közül is hiányzanak a rokonterületekre, a kémiai biztonságra és katasztrófavédelemre történő kereszthivatkozások
- A környezetkárosodás megelőzésének és elhárításának szabályai nem megfelelően rendelkeznek a közösségi részvétel egyébként kézenfekvő lehetőségeiről (pl. lakossági monitoring tevékenység, a közérdekű bejelentések rendje stb.)
- Az éghető folyadékok és olvadékok tárolótartályairól szóló, levegőtisztaság védelmi szemléletű szabályozás nem terjed ki olyan fontos kérdésekre, mint az utólagos hatósági ellenőrzés, a meghibásodások kötelező bejelentése és a működési engedély módosítása vagy visszavonása.

A környezetkárosodás megelőzésének és elhárításának témakörében született részletes szabályokat nem vettük bele a jelen elemzésbe, aminek legfőbb oka az volt, hogy e részletes szabályok között nincsenek a levegőtisztaságra vonatkozó szabályok.

(i.)

A jogszabály száma:	90/2007. (IV. 26.) Korm. sz. rendelet
A jogszabály neve:	A környezetkárosodás megelőzésének és elhárításának rendjéről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Sajátos szemléletet tükröz az egyébként a 2004/35/EK Irányelv végrehajtását szolgáló jogszabály: a hatályának meghatározásakor és az érdemi rendelkezéseinek túlnyomó többségében környezetkárosodásról alapjában véve csak a vizek, a talaj és a védett természet vonatkozásában beszél. Ezzel együtt számos levegővédelmi rendelkezést tartalmaz, ezek azonban nem hozzák helyre a jogszabály alapvető szemléleti hiányosságait.
Releváns jogszabályhelyek:	2. § (5) bek. (a kárelhárítás során biztosítani kell, hogy a környezetkárosodás ne tevődjön át más környezeti elemre), 3. § (4) bek. (intézményközi együttműködés tűz-, robbanásveszélyes, vegyi, biológiai és radiológiai körülmények között), 4. § (3) bek. (amennyiben a kárelhárítás több környezeti elemet érint, azt az érintett környezeti elemekre nézve csak együttesen, egymásra tekintettel lehet elvégezni), 6. § (a kárelhárítás üzemi és regionális szintű tervezése), 15. § (1) és (4) bek. (felderítés bejelentésre vagy hivatalból, Központi Környezetbiztonsági Ügyelet), 15. § (4) bek. c. pont (légszennyezés esetén a bejelentést továbbítják a katasztrófavédelemhez), 16. § (3) bek. (a környezetszennyezés minősítése: nem minősítenek levegőtisztaság védelmi szempontból), 1. sz. melléklet (az üzemi kárelhárítási tervek tartalma, egyebek közt a vegyi, biológiai anyagok mennyisége, tárolási módja, szállítása stb.)
Módosító javaslatok:	Egyértelművé kell tenni, hogy a környezetvédelmi kárelhárítás a levegőt, mint környezetvédelmi elemet is érinti és ebben az állam környezetvédelmi szervezetrendszerének van feladat- és hatásköre. Ugyanakkor jobban ki kell dolgozni az intézményközi együttműködést, különös tekintettel a katasztrófavédelemmel és a kémiai biztonságra vonatkozó belügyi és egészségügyi jogintézményekkel való átfedésre). A lakossági monitoring, illetőleg a megfelelő esetekben a közösségi részvétel egyéb szabályait is bele kell foglalni a jogszabályba.
A módosítás indoklása:	Az EU Irányelv végrehajtása nem zárja ki a hazai jogszabály teljes és ellentmondásmentes megalkotását.

(ii.)

A jogszabály száma:	11/1994. (III. 25.) IKM rendelet
A jogszabály neve:	Az éghető folyadékok és olvadékok tárolótartályairól
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A rendelet a levegőtisztasági 21/1986. MT rendeletre figyelemmel készült, levegőtisztasági megfontolásokból.
Releváns jogszabályhelyek:	7., 8. § (az illetékes környezetvédelmi hatóság véleményezési eljárásáról)
Módosító javaslatok:	Az üzemeltető az illetékes környezetvédelmi hatóságnak az

	üzembe helyezés előtt legyen köteles megküldeni a bejelentőlapot. Ki kell egészíteni a rendeletet a biztonsági és műszaki előírások utólagos hatósági ellenőrzésének részletes szabályaival, a működéssel, esetleges meghibásodásokkal kapcsolatos aktív tájékoztatási kötelezettséget mind a hatóságok felé, valamint a rendelkezések megszegése esetére megfelelő szankciókat kell kilátásba helyezni. Az illetékes környezetvédelmi hatóságnak lehetőséget kell adni, hogy az üzembe helyezést követően is értékelhesse a működés feltételeit, és ezzel összefüggésben akár visszavonhassa a létesítmény működésének engedélyét.
A módosítás indoklása:	Legalábbis kétséges, teszi az illetékes környezetvédelmi hatóság véleményének figyelembevételét az engedélyezési eljárásban az, hogy a bejelentőlapot csak az üzembe helyezéssel egy időben kell eljuttatni hozzá. Az engedélyezésbe való érdemi beleszólás csak ennél korábbi szakaszban lehetséges. Bár a rendelet viszonylag kielégítően rendelkezik a tárolótartályok és töltőállomások engedélyezési eljárásával kapcsolatban (bár nem rendelkezik például a közösségi részvételről a döntési folyamatban), teljességgel hiányzik belőle a biztonsági és műszaki előírások utólagos hatósági ellenőrzésének szabályozása, illetve a rendelet előírásainak megszegése esetére kilátásba helyezett szankciók. Az illetékes környezetvédelmi hatóság már az engedélyezéssel kapcsolatban sem kapott tényleges döntési jogot, az üzembe helyezés után azonban még véleményének figyelembevételét sem írja elő a rendelet (bár egyáltalán nem ír elő semmilyen utólagos aktív adatszolgáltatási kötelezettséget sem).

4.8. Egyéb ipari és lakossági kibocsátások

Áttekintés

A vizsgált jogszabályok, jogszabálycsoportok

- a légszennyezettség vizsgálatáról szóló rendelet
- az ózonkárosító anyagokról szóló rendelet
- a nyomástartó és töltőlétesítményekről szóló rendelet
- a motorbenzinek emissziójáról szóló rendelet
- a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatalról szóló rendelet
- a lakásszövetkezetekről szóló törvény
- a társasházakról szóló törvény
- a kéményseprő mestervizsgáról szóló rendelet
- a környezetbarát védjegyekről szóló rendelet

A jogterület legfontosabb problémái

- A légszennyező anyagok kibocsátása körében az ÜHG-k kibocsátását nem szabályozza az ágazati levegőtisztaságvédelmi jogszabály, ezért azokra nem terjednek ki az egyébként a légszennyezés elleni fellépés eszközei, mint mérések, jelentések, szankciók.
- Az ózonkárosító anyagok közül a HFC-kre csak egy bejelentési kötelezettség terjed ki.
- A motorbenzinek töltésére vonatkozó jogi szabályozás szankciós rendszere nem elégséges, a norma betartatására nem rendelkezik valódi eszközzel.
- A Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal működése környezetvédelmi ügyekben nem integrált a környezeti ügyek meglévő rendszerébe, sem a környezetvédelmi felügyelőségekkel való kapcsolat, sem a közösségi részvétel biztosítása tekintetében.
- A lakásszövetkezetek és társasházak számára megterhelő döntés egy energiatakarékossági felújítás, ami azonban nem szabályozási, hanem támogatási kérdés inkább.
- A lakossággal mindennapi kapcsolatban lévő kéményseprők kötelező szaktudásának nem képezi részét a lakossági fűtés által kibocsátott ÜHG-k témaköre, sem az energiatakarékos és/vagy alternatív fűtési módok ismerete.

Ez az alfejezet nem tartalmaz egységes rendező elvet, az itt felbukkanó problémák nagyon szerteágazóak. Épp ezért általános értékelést sem lehet adni az egyéb ipari és lakossági kibocsátások szabályozása és a klímavédelem kapcsolatáról. Annyi azonban már ebből a rövid áttekintésből is látszik, hogy a klímavédelem nem került integrálásra a különböző egyéb, nem kifejezetten klímavédelmi jogszabályokba, hanem – magyar szokásként – úgy tekint erre a témára a jogalkotó, mint aminek rendezése szinte csak és kizárólag az explicite klímavédelmi joganyag feladata. Ez természetesen helytelen álláspont.

(i.)

A jogszabály száma:	17/2001.(VIII. 3.) KöM rendelet
A jogszabály címe:	A légszennyezettség és a helyhez kötött légszennyező források kibocsátásának vizsgálatával, ellenőrzésével, értékelésével kapcsolatos szabályokról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A megfelelő mérési előírások, és a mérések elemzése fontos klímaváltozási stratégiák kidolgozása szempontjából.
Releváns jogszabályhelyek:	3. § (vizsgálati módszerekről) 4. § (a légszennyezettség méréséről) 8. §, 10. §, 12. § (a folyamatos és időszakos mérésekről) 17. § (az éves összefoglaló jelentésről) 1. sz. melléklet (bizonyos anyagok rendszeres mérési kötelezettségéről).
Módosító javaslatok:	Elő kell írni a rendszeres mérési kötelezettséget nem csupán az 1. mellékletben felsorolt anyagok, de az üvegházhatású gázok tekintetében is. A rendeletbe fel kell venni az adatszolgáltatási kötelezettséget a nyilvánosság felé, legalább a 21/2001. évi Kormányrendeletre utalással. Szankciókat kell előírni (bírság, működési engedély visszavonása) a rendeletben foglaltak megszegése esetére.
A módosítás indokolása:	

(ii.)

A jogszabály száma:	94/2003. (VII. 2.) Korm. sz. rendelet
A jogszabály címe:	Az ózonréteget károsító anyagokról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A HFC-k miatt (amelyek ózonkárosító anyagok kiváltására alkalmasak, viszont jelentős üvegházhatásuk van) részben közös a két szabályozási terület tárgya.
Releváns jogszabályhelyek:	3-7. §§ (tilalmak) 8-11. §§ (engedélyezés) 15. § (az ózonréteget károsító anyagok mellett a helyettesítésükre használt HFC-kről is kell adatot szolgáltatni) 7. sz. melléklet (a HFC-kről is jelenteni kell, hogy hány kg a készlet, a vásárolt és a felhasznált mennyiség).
Módosító javaslatok:	A tilalmak és az engedélyezés szabályait ki kell egészíteni a HFC-k felhasználását korlátozó szabályokkal vagy az azokra történő utalással.
A módosítás indokolása:	Jelenleg a szabályozás ugyan megemlíti a HFC-ket és azok üvegház hatását, érdemben csupán a bejelentésükre vonatkozóan tartalmaz szabályokat.

(iii.)

A jogszabály száma:	63/2004. (IV. 27.) GKM
A jogszabály címe:	A nyomástartó és töltőlétesítmények műszaki-biztonsági hatósági felügyeletéről.
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Szükséges lenne elérni, hogy az üzemeltetők a lehető legjobb elérhető technológiákat alkalmazzák tevékenységük során.
Releváns jogszabályhelyek:	5. § (1)-(2) bek. (az újonnan telepített és a már üzemelő berendezésekkel szembeni követelmények) 15. § (rendkívüli esemény esetén a teendők)
Módosító javaslatok:	A rendelet hatálybalépése előtt gyártott, illetve használt berendezésekre nem vonatkozik a műszaki megfelelés követelménye, ez pedig nem hat abba az irányba, hogy a modern és környezetkímélőbb technikák elterjedjenek.
A módosítás indokolása:	A berendezések üzemeltetőit rá kell szorítani arra, hogy a jelenlegi jogszabályi követelményeknek már nem megfelelő berendezéseket – adott esetben megfelelő türelmi idő biztosításával – lecseréljék.

(iv.)

A jogszabály száma:	9/1995. (VIII. 31.) KTM rendelet
A jogszabály címe:	A motorbenzinek tárolásakor, töltésekor, szállításakor és áttöltésekor keletkező szénhidrogén-emisszió korlátozásáról.
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	Ahogy terjed a motorizáció világszerte és jutnak egyre nagyobb embertömegek gépjárműhöz, úgy nő annak a fontossága is, hogy ezek üzemanyagával kapcsolatosan is megfelelő jogi szabályozás kerüljön megalkotásra.
Releváns jogszabályhelyek:	6. § (1)-(4) bek. (a követelményeknek való megfelelés tanúsításával kapcsolatos szabályok) 10. § (1) bek. (a berendezések nem megfelelő működtetése esetén)

	a szankciók)
Módosító javaslatok:	A hiányosság megszüntetésére való felhívás mellett alkalmazott szabálysértési szankció (ld. 218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet 133. §) nem elégséges a szabályok betartására, ezért a hatóságoknak komolyabb szankció kiszabásának a lehetőségét is biztosítani kellene.
A módosítás indokolása:	A rendszeres ellenőrzési lehetőség biztosítása mellett mindenképpen növelné a szabályok betartására való hajlandóságot a címzettekben, ha a nem pusztán százezer forintig terjedő pénzbírság fenyegetné a jogszabályi előírások be nem tartóit, hanem például a tevékenység felfüggesztésének lehetősége is.

(v.)

A jogszabály száma:	260/2006. (XII. 20.) Korm. sz. rendelet
A jogszabály címe:	A Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatalról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A Hivatal számos olyan ipari tevékenységet felügyel, amely a klíma szempontjából fontos.
Releváns jogszabályhelyek:	6. § (2) bek. és 7. § (1) bek. (a Hivatal kereskedelmi és piacfelügyeleti hatósági jogkörének kimondása) 7. § (3) a-c. és f. pontok (a Hivatal ellenőrzési jogkörei a rögzített és szállítható nyomástartó berendezéseken, egyes gázfogyasztó készülékeken, robbanásveszélyes berendezéseken) 11. § (1)-(2) bek. (a Hivatal műszaki biztonsági hatósági jogköre) 12. § d. pont (a Hivatal információ-feldolgozó, elemző feladatai) 13. § (a Hivatal közleményeinek közzétételi helyei).
Módosító javaslatok:	A Hivatal környezetvédelmi, levegőtisztaság-védelmi és klíma szempontból jelentős hatósági jogköreivel kapcsolatos rendelkezéseket ki kell egészíteni a környezetvédelmi hatóság kötelező szakhatósági bevonásával, illetőleg megfelelő közösségi részvételi rendelkezésekkel. A Hivatal által kezelt közérdekű információval kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségeket részletezni kell.
A módosítás indokolása:	Az integráció elve a hazai gyakorlatban nem valósul meg, a nem környezetvédelmi hatóságok vonakodnak a környezetvédelmi hatóságok és az érintett nyilvánosság és társadalmi szervezetek bevonásától az eljárásaikba. Ezzel viszont a környezetvédelmi szempontok törvénytörően háttérbe szorulnak a döntésekben.

(vi.)

A jogszabály száma:	2004. évi CXV. törvény
A jogszabály címe:	A lakásszövetkezetekről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A nemzeti lakásállomány, mintegy 7,5 %-át, kb. 750-800.000 embert érintő lakástulajdonforma az önálló szervezeti jelleg (szövetkezet, mint a lakásokon túlmenő ingatlanrész tulajdonosa) nagyobb teret engedhet közösségi, környezetvédelmi szempontok érvényesítésének.
Releváns jogszabályhelyek:	2. § (1) bek. (a szövetkezet önálló jogi személyisége), 42. § (1) bek. c. pont (a tagok kötelezettségei és viszonya a szövetkezethez)

	a fenntartási munkákkal kapcsolatban), 56. § (1) bek. 1.2.3. és 1.3.3. pontok a tervszerű karbantartás és a korszerűsítés fogalmai, utóbbiban a központi fűtő és melegvíz-szolgáltató berendezések energiaracionalizálása és a levegőtisztaság-védelem kifejezetten nevesítve van.
Módosító javaslatok:	A korszerűsítésre vonatkozó rendelkezések további erősítése, esetlegesen az ezzel kapcsolatos döntéshozatali és támogatási mechanizmusok további kiépítése a törvényben és kapcsolódó/végrehajtási jogszabályokban.
A módosítás indokolása:	Jelenleg a korszerűsítés fogalma csupán a törvény fogalomrendszerében szerepel, az érdemi rendelkezések között külön utalás nem történik rá.

(vii.)

A jogszabály száma:	2003. évi CXXXIII. törvény
A jogszabály címe:	A társasházakról
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A KvVM Klímapolitika energetikai vonzatait tárgyaló anyaga szerint a nemzetgazdasági energiafelhasználás 16 %-át a lakossági fűtés adja (2003-as adat). A NÉS munkaváltozata alapján a lakossági szektorban az energiafelhasználás döntő részét épületfűtésre (kb. 70 %) és használati melegvíz-készítésre (kb. 10 %) fordítják.
Releváns jogszabályhelyek:	38. § (2) a döntéshozatal fő szabálya az egyszerű többség; 56. § 2.3.3. pont, korszerűsítés fogalma, amely a központi berendezések energiaracionalizálással, levegőtisztaság-védelemmel kapcsolatos átalakítását, kicserélését jelenti.
Módosító javaslatok:	
A módosítás indokolása:	A döntéshozatali eljárási mechanizmus megfelelő. A beruházások további, széleskörű központi támogatása javasolt, amely azonban más jogszabályok keretei között megoldandó, pénzügyi kérdés.

(viii.)

A jogszabály száma:	30/1997. (IV. 18.) BM rendelet
A jogszabály címe:	a kéményseprő és tüzeléstechnikai karbantartó szakmában szervezendő kéményseprő mestervizsga szakmai és vizsgáztatási követelményeiről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jogszabály a kéményseprő- és tüzeléstechnikai szakemberek kötelező szaktudását szabályozza, melyek között jelenleg explicite klímarelevánsakat nem találunk.
Releváns jogszabályhelyek:	melléklet
Módosító javaslatok:	Javasoljuk a szakmai követelményeket bővíteni klímaspecifikus tudásanyaggal.
A módosítás indokolása:	Szabályozási eszköz a klímatudatos településüzemeltetés előmozdítására.

(ix.)

A jogszabály száma:	29/1997. (VIII. 29.) KTM rendelet
A jogszabály címe:	A környezetbarát, környezetkímélő megkülönböztető jelzés

	használatának feltételrendszeréről
Jelentősége klímaváltozási szempontból:	A jelzés befolyásolja a fogyasztást, így a klímavédelmet segítő termékek terjeszthetők a klímát károsítókkal szemben.
Releváns jogszabályhelyek:	3. § (4) bekezdés (a minősítés elnyerésének feltételeiről)
Módosító javaslatok:	Meggondolandó, hogy ne csupán maga a környezetet kímélő termék nyerhessen elismerést, hanem akár az azt kiváltó, környezetkímélőbb termék is. A klímavédelem szempontjából káros (helyettesíthető) termékek helyett a klímát kedvezőtlenül nem befolyásoló termékek forgalmazására vállalkozó termelő érdemelhesse ki – a helyettesítő termékek esetében – a megkülönböztető jelzés használatának jogát. Lehetséges akár speciális, a környezetvédelem egyes ágait segítő jelzés létrehozása is (vízbarát, levegőbarát, klímabarát, stb. termék), a speciális jelzőt az a termék kaphatná meg, amelyik a rendelet 3. § (4) bekezdésének maradéktalanul megfelel, és az egyes környezetvédelmi ágat kímélő jellege nem jelenti egy másik ágazat igénybevételének a növelését sem.
A módosítás indokolása:	A termelőnek költséges lehet az adott fogyasztási cikk környezetbarát változatának elkészítése, mégis ösztönözni lehetne erre, a jelzés presztízst és fogyasztást növelő jellegével. A speciális jelzések alkalmasak az egyes környezetvédelem kiemelt és/vagy aktuális problémát illetően a figyelem felhívására, valamint a nyilvánosság érdeklődésének aktuálisan középpontjában álló speciális környezetvédelmi ágazatok jelzései nagyobb fogyasztásra tarthatnak számot, így jobban motiválja a termelőket is.